



**HİSAR ŞİİRİNDE 2024 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA  
YER ALAN 20 KÖK DEĞERİN TESPİTİ, KULLANIM SIKLIĞI VE  
ÇOCUK TEMASI**

**Zeynep MAĞLAY**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı**

**Dr. Öğr. Üyesi Metin ERKAL**

**AĞRI- 2025**

**(Her Hakkı Saklıdır)**

T.C.

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

Zeynep MAĞLAY

HİSAR ŞİİRİNDE 2024 TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER  
ALAN 20 KÖK DEĞERİN TESPİTİ, KULLANIM SIKLIĞI VE  
ÇOCUK TEMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Metin ERKAL

Prof. Dr. Yasin KILIÇ (Jüri Üyesi)

Doç. Dr. Muhammed TUNAGÜR (Jüri Üyesi)

AĞRI- 2025

## LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dr. Öğr. Üyesi Metin ERKAL danışmanlığında, Zeynep MAĞLAY tarafından hazırlanan bu çalışma ...../...../..... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

**Başkan:**

İmza: .....

**Jüri Üyesi:**

İmza: .....

**Jüri Üyesi:**

İmza: .....

**Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;**

**Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../2025 tarih ve .../ ..... nolu kararı ile onaylanmıştır.**

..../...../.....

**Prof. Dr. Mehmet TEYFUR**

**Enstitü Müdürü**

## LİSANASÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Hisar Şiirinde 2024 Türkçe Öğretim Programı’nda Yer Alan 20 Kök Değerin Tespiti, Kullanım Sıklığı ve Çocuk Teması” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Zeynep MAĞLAY

## İÇİNDEKİLER

|                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>ÖZET</b> .....                                                      | iii |
| <b>ABSTRACT</b> .....                                                  | iv  |
| <b>ÖN SÖZ</b> .....                                                    | v   |
| <b>TABLolar DİZİNİ</b> .....                                           | vi  |
| <b>KISALTMALAR DİZİNİ</b> .....                                        | vii |
| <b>BİRİNCİ BÖLÜM</b> .....                                             | 1   |
| <b>1. GİRİŞ</b> .....                                                  | 1   |
| 1.1. Problem Durumu:.....                                              | 3   |
| 1.2. Araştırmanın Amacı .....                                          | 4   |
| 1.3. Sınırlılıklar.....                                                | 4   |
| 1.4. Literatür Taraması .....                                          | 4   |
| <b>İKİNCİ BÖLÜM</b> .....                                              | 8   |
| <b>2. KURAMSAL ÇERÇEVE</b> .....                                       | 8   |
| 2.1. Değer Nedir? .....                                                | 8   |
| 2.1.1. 2024 Programı'nda değerlerimiz .....                            | 10  |
| 2.2. Geçmişten Günümüze Türk Şiiri .....                               | 16  |
| 2.3. Hisar Dergisinin Kuruluş Süreci ve Sanat Anlayışı.....            | 20  |
| 2.4. Hisar Dergisinin Tasarımı ve İçeriği .....                        | 26  |
| 2.5. Çocuk Edebiyatı .....                                             | 28  |
| 2.5.1. Hisar şiirinde “çocuk” .....                                    | 29  |
| <b>ÜÇÜNCÜ BÖLÜM</b> .....                                              | 32  |
| <b>3. YÖNTEM</b> .....                                                 | 32  |
| 3.1. Çalışma Materyalleri .....                                        | 32  |
| 3.2. Verilerin Toplanması.....                                         | 32  |
| 3.3. Verilerin Analizi.....                                            | 33  |
| <b>DÖRDÜNCÜ BÖLÜM</b> .....                                            | 35  |
| <b>4. BULGULAR VE YORUMLAR</b> .....                                   | 35  |
| 4.1. Kök Değerlerin Hisar Dergisi Şiirlerine Yansımaları.....          | 35  |
| 4.2. Hisar Şiirinde Çocuk Teması.....                                  | 272 |
| 4.3. Hisar Dergisinde Kök Değerlerin ve Çocuk Temasının Dağılımı ..... | 285 |

|                                             |     |
|---------------------------------------------|-----|
| <b>BEŞİNCİ BÖLÜM</b> .....                  | 289 |
| <b>5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER</b> ..... | 289 |
| 5.1. Tartışma ve Sonuç.....                 | 289 |
| 5.2. Öneriler.....                          | 293 |
| <b>KAYNAKÇA</b> .....                       | 295 |
| Hisar Dergisi Kaynakçaları.....             | 295 |
| Diğer Kaynakçalar.....                      | 305 |
| <b>EKLER</b> .....                          | 313 |
| <b>EK-1: Fotoğraf ve Resimler</b> .....     | 314 |
| <b>EK-2: Özgeçmiş Sayfası</b> .....         | 318 |



## ÖZET

### YÜKSEK LİSANS TEZİ

#### HİSAR ŞİİRİNDE 2024 TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN 20 KÖK DEĞERİN TESPİTİ, KULLANIM SIKLIĞI VE ÇOCUK TEMASI

Zeynep MAĞLAY

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Metin ERKAL

Değer, toplumların hayatını şekillendiren en önemli etkenlerin başında gelir. Çünkü neyin doğru neyin yanlış, neyin daha önemli ve öncelikli olduğuna sahip olduğumuz değerlerle karar veririz. Bir insanın sahip olduğu değerler onun kişiliğini, insanın kişiliği ise toplumun geleceğini şekillendirir. Buradan hareketle değer kavramı; bir toplumun kültürünü, eğitimini, ekonomisini hatta hukukunu düzenler. Bu nedenle iyi bir toplumun inşası, değerleri sağlam almış bireylerin yetişmesiyle mümkündür.

Toplumun pusulası niteliğinde olan değerlerin kazandırılmasında, gelişigüzel bir tutumdan uzak durulmalıdır. Bu nedenle değerlerin okul ortamında sistemli bir şekilde kazandırılması büyük önem taşır. Değerlerin öğretimi sıklıkla Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler üzerinden yapılır. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin titizlikle seçilmesi elzemdir.

Bu nedenle çağın gerekliliklerine uygun nesiller yetiştirmek amacıyla 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan on kök değere yeni değerler eklenerek 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda toplam değer sayısı yirmiye çıkartılmıştır. Bu değişimin amacı öğrencinin bütüncül bir şekilde gelişimini sağlamaktır.

Bu çalışmanın amacı, köklü bir geçmişe sahip olan Hisar dergisinde yer alan şiirleri, içerdiği değerler ve çocuk teması bağlamında incelemektir. Bu çalışmayla hedeflenen, yenilenen müfredat programıyla birlikte öğrenciye kazandırılması istenen 20 kök değer ve çocuk temasının Hisar şiirinde ne ölçüde yer aldığını tespit etmek ve öğretim materyali olarak Türkçe ders kitaplarında kullanıma uygun olup olmadığını saptamaktır. Araştırmanın ana kaynaklarını; Hisar dergisinin 50 sayısı ve 2024 Türkçe Öğretim Programı oluşturmaktadır. Veriler nitel araştırma deseni olan doküman incelemesi yöntemiyle toplanıp, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Son olarak ise çözümlenen veriler betimsel analiz yöntemiyle tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda; toplamda 345 şiirde 827 kez değer aktarımı, 33 çocuk teması tespit edilmiştir. Şiirlerde en çok yer alan değer sevgi iken, hiç yer almayan değer ise tasarruftur. Çalışmamızda Hisar dergisinde yer alan şiirlerin değer öğretimi noktasında Türkçe ders kitapları için zengin bir kaynak olduğu; çocuk temasına ise çok az eğildiği sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar sözcükler:** Hisar dergisi, 20 Kök Değer, Çocuk teması, 2024 Türkçe Öğretim Programı

## **ABSTRACT**

### **MASTER’S THESIS**

#### **DETERMINATION OF 20 ROOT VALUES INCLUDED IN THE 2024 TURKISH LANGUAGE TEACHING PROGRAM IN HİSAR POETRY, THEIR FREQUENCY OF USE AND CHILD THEME**

**Zeynep MAĞLAY**

**Advisor: Dr. Lecturer Metin ERKAL**

Values are among the most important factors shaping the lives of societies. Because we determine what is right and wrong, what is more important and prioritized, through the values we hold. A person's values shape their personality, and a person's personality shapes the future of society. Therefore, the concept of value governs a society's culture, education, economy, and even law. Therefore, building a good society is possible through raising individuals who have a strong understanding of these values.

A haphazard approach should be avoided in instilling values, which serve as the compass of society. Therefore, systematically teaching values in the school environment is crucial. Values are often taught through texts found in Turkish textbooks. Therefore, meticulous selection of the texts in Turkish textbooks is essential. For this reason, the 2024 Turkish Language Curriculum has increased the number to twenty by making additions to the root value in the 2019 Turkish Language Curriculum for the purpose of registering generations that are suitable for the requirements of the age. The aim of this change is to ensure holistic development.

Therefore, to raise generations that meet the demands of the current era, the 2024 Turkish Curriculum has added to the ten core values in the 2019 Turkish Curriculum, bringing the number to twenty. This change aims to ensure holistic student development.

The purpose of this study is to examine the poems published in the Hisar magazine, a magazine with a deep-rooted history, in the context of their values and the theme of children. This study aims to determine the extent to which the 20 core values and the theme of children, intended to be imparted to students with the revised curriculum, are included in Hisar's poetry and to determine their suitability for use as teaching materials in Turkish textbooks. The main sources of the study are the 50 issues of Hisar magazine and the 2024 Turkish Curriculum. Data were collected and analyzed using the qualitative research design of document analysis. The research revealed a total of 827 instances of value transfer in 345 poems, and 33 contained the theme of children. The most frequently mentioned value in the poems is love, while the least frequently mentioned value is savings. Our study concludes that the poems in Hisar magazine are a rich resource for Turkish textbooks in terms of teaching values, but that they rarely address the theme of children.

**Key words:** Hisar magazine, 20 Root Values, Child theme, 2024 Turkish Curriculum



## ÖN SÖZ

Uzun soluklu yayın hayatı olan Türk edebiyatı dergilerinden olan Hisar dergisi, sanatın hem milli hem de yeni olması anlayışıyla verdiği şiirlerle edebiyat tarihinde önemli bir yere sahiptir. Yahya Kemal'in "Kökü mazide olan âtiyim." sözünü benimseyen topluluk şairleri, estetik kaygıyla oluşturdukları şiirlerinde, milli değerlerimizden kopmadan yenilik yapılması gerektiğini savunurlar.

1950 yılında ilk sayısını yayınladıktan sonra 75. sayısına kadar aralıksız devam eden Hisar dergisi 1957 yılında yayın dönemine ara verir. 1 Ocak 1964 tarihinde 76. sayısıyla geri dönen Hisar dergisi 1980 tarihinde çıkarılan 227. sayısıyla yayın dönemini sonlandırır.

Yayın hayatı boyunca yenilik karşıtı, eski taraftarı olarak suçlanan Hisar dergisi, milli değerlere bağlı kalarak şiire yenilik getirmeyi savunmuştur. Yayın hayatına başlarken "manifesto" yayınlamayan topluluk üyeleri, sanat anlayışlarının net olmadığının eleştirilmesiyle birlikte bir radyo programı aracılığıyla duruma açıklık getirirler. Ancak yazılı olarak yapılan açıklamalara rağmen bu durumun değiştiği söylenemez.

Bu nedenle çalışmamızda milli değerleri önemseyerek yoluna devam eden ve bu nedenle değerler açısından zengin olduğu düşünülen Hisar dergisi şiirleri incelenmeye değer bulunmuştur. Şiirler, 2024 Türkçe Öğretim programında yer alan 20 kök değer ve çocuk teması bağlamında analiz edilmiştir. Hisar dergisinde yer alan şiirlerde çok sayıda değer tespit edilmiş ve çocuk teması alanında değerlendirilebilecek şiirlere rastlanılmıştır. Ulaşılan sonuçlar tablo üzerinden gösterilmiştir.

Uzun ve yorucu geçen bu uzun yolculuğumda benden sevgisini ve desteğini esirgemeyen sevgili eşim Hakan Mağlay'a, verdiği mutlulukla motivasyonumu güçlendiren canım kızım Kumsal Arya Mağlay'a ve karşıma çıkmasıyla en büyük şansı yakaladığımı düşündüren, her türlü desteği sunan saygıdeğer hocam, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Metin ERKAL'a yardımlarından dolayı çok teşekkür ediyorum.

Ağrı- 2025

Zeynep MAĞLAY

## TABLÖLAR DİZİNİ

|                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Tablo 1.</b> Hisar Dergisinde Kök Değerlerin Dağılımı .....  | 286 |
| <b>Tablo 2.</b> Hisar Dergisinde Çocuk Temasının Dağılımı ..... | 288 |



## KISALTMALAR DİZİNİ

Akt. : Aktaran

çev. : Çevirmen

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

s. : Sayı

t.y. : Tarih yok

## BİRİNCİ BÖLÜM

### 1. GİRİŞ

Tanzimat'la başlayan süreli yayınların 1923 tarihinden itibaren arttığı görülmektedir. Buna zemin hazırlayan sebeplerin başında ise yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin toplumsal gelişim için dil, tarih ve kültürel alanlarda birtakım girişimlerde bulunmasıdır. 1950-1960 yılları arasında her alanda olduğu gibi edebiyat alanında da ivme kazanılmış ve çok sayıda süreli yayın hareketi ortaya çıkmıştır. Hisar(1950), Türk Dili(1951), Mavi(1952), Yeni Ufuklar(1952), Şairler Yaprağı(1954) dergileri bu zaman diliminde edebiyat dünyasına kazandırılan dergilerdir (Açık, 2022, s.114).

Yayın hayatlarına başlayan süreli yayın yöneticilerinin bazıları dergilerinin ilk sayısında “*manifesto*” denilen yazıyla sanata bakışlarını ve bu uğurda kaleme alacakları eserler hakkında önceden bilgi verirken, bazıları ise okurlarının dergide yer alan eserlerle birlikte süreç içerisinde görmelerini tercih etmiştir. 1950 yılında çıkan Hisar dergisi yöneticileri de süreç içerisinde anlaşılmayı tercih edenlerden olmuştur. Aynı görüş etrafında toplanan dergi yazarları, derginin ilk sayısında ortaya çıkış amaçlarını açıklayan bir metin yayınlamaları da başta Garipçiler olmak üzere “Mavi Eğilimi ve Sosyal Gerçekçilik”, “İkinci Yeni” akımlarının sanat anlayışlarına karşı durmuşlardır (Emiroğlu, 2009, s.1314).

Cumhuriyet Dönemi önemli toplulukları arasında gösterilen Hisar topluluğu, gelenekle kurdukları bağla ve karşı çıktıkları Garip hareketiyle bilinmektedir. Bünyesinde önemli şair ve yazar kadrosunu barındıran topluluk; sanatın gelenekle sarsılmaz bir bağ kurarak çağa ayak uydurması gerektiği düşüncesindedir. Buna karşın geleneğe karşı çıkan Garipçiler; şiirde dörtlük ölçü, kafiye'nin varlığına karşı çıkmış, günlük konuşma dilini şiire taşımışlardır. Ele aldıkları şiirlerde söz oyunlarına başvuran topluluk şairleri, şiire yeni kavramlar kazandırmışlardır. Sanatı her türlü kuralın etkisinden kurtarmayı gaye edinen; mecazi söyleyişlerle, yeni kavramlarla, günlük konuşma diliyle şiirler oluşturan bu topluluk başta Hisar topluluğu olmak üzere gelenekçiliği savunan başka gruplarca sıkça eleştirilmiştir (Milliyet, 2021).

Garip topluluğu şiirlerindeki yeniliği fark eden eleştirmen Nurullah Ataç ise topluluğun şair kadrosunu oluşturan Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rıfat Horozcu hakkında şiire getirdikleri yeniliklerden dolayı övgü dolu sözler yazar. Hakiki şiirin değişiklikte saklı olduğunu, eskiyi taklit edenlerin ise kalıcılığı yakalayamayacaklarını savunan Nurullah Ataç (Çağın, 2012, s.12), böylelikle şiirin gelenekle bağ kurması ve dilin anlam değerini koruması gerektiğini savunan Hisar topluluğunun sanat anlayışını eleştirir.

Teknolojinin hızla gelişmesi ve toplum yapısında sosyal çürümenin meydana gelmesi, yeni neslin çağa ayak uydurma yarışında sahip olduğu değerleri işe koşmasını zorlaştırmıştır. Bunun yanında bireyleri güzel yarınlar hazırlamak amacıyla okullarda sistemli bir şekilde verilen değerler eğitimi yetersiz kalmaktadır. 2019 programında öğretimi esas tutulan on kök değer, 2024 programı ile birlikte birtakım değişiklikler geçirmiştir. Özden (2005) ‘e göre bu değişiklikler, bilginin doğası ilgili olup, yeni kabuller nedeniyle zorunludur (s. 55). Bu kabul nedeniyle 2024 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programlarının tümünü kapsayan ve temel eğitim felsefesini açıklayan öğretim programları ortak metni güncellenmiştir. Bu metinde üzerinde en çok durulan husus öğrenci profili olmuştur. Öğrenci profiline erdem-değer-eylem çerçevesinde bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşılmıştır. “Bu bağlamda insana bakışta “ontolojik bütünlük”, bilgiye bakışta “epistemolojik bütünlük”, eğitim sürecine bakışta “zamansal bütünlük”, değerlere bakışta ise “aksiyolojik olgunluk” kavramları; Türkiye Yüzyılı Modeli’nin öğrenci profiline temel teşkil eder.” (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2024, s.6).

Programda toplumun değer yargılarını benimseyen ve bunu kendi bilgi ve becerileriyle hayata geçiren, geleceğini bu değerler üzerine kuran nesillerin toplumun geleceğini güzelleştireceği üzerinde durulmuştur. Bu nedenle programda sevgi, saygı, sabır, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik, adalet, dostluk, dürüstlük, duyarlılık, estetik, merhamet, temizlik, aile bütünlüğü, özgürlük, çalışkanlık, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve tasarruf değerlerinin öğretilmesi esas tutulmuştur. Tıpkı önceki programlarda olduğu gibi 2024 Türkçe Öğretim Programı’nda da değerlerin öğretilmesi için ayrı bir zaman dilimi ayrılmamış, değerler; ünite, konu olarak dağıtılmamıştır. Aksine, değerler tüm eğitim sürecine yayılmış bir şekilde nihai gaye ve ruh olarak yer almıştır.

### 1.1. Problem Durumu:

Şiirler, okuyucuda estetik haz yaratmanın yanı sıra yazıldıkları dönemin kültür taşıyıcısı ve toplumsal değer yargılarımızın aynasıdır. Okullarda sistemli bir şekilde estetik zevk ve değer aktarımı için kullanılan ve okul dışında hoşça vakit geçirmek için başvurulmuş şiirlerin, hitap ettiği kitleye uygun olarak birtakım unsurları bünyesinde bulundurması şarttır.

2024 Türkçe Öğretim Programı'nda yer verilen 20 kök değerın öğrencilere kazandırılması noktasında başvurulacak kaynaklar arasında olan şiir türünün, değer iletimi noktasında zengin içerikli güzel örneklerini araştırıp bulmak müfredatta yer verilen değerler için zengin bir seçki seçeneğı sunacaktır.

Bu nedenle edebiyat tarihimizde köklü bir geçmişe sahip olan ve gelenekten beslenerek şiir yazmayı gaye edinen Hisarcılar topluluğı şairlerince yazılan şiirlerin Türkçe ders kitapları için kaynak oluşturması adına incelenmesi gerektiğı düşünülmektedir. Buradan hareketle; 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda üzerinde durulan 20 kök değerin Hisar dergisinin sayfalarında yer alan şiirlerde ne derece yer aldığı ve şiirlerin çocuk teması bağlamında Türkçe ders kitapları için uygun olup olmadığının tespit edilmesi araştırmamızın esas konusu haline gelmiştir.

### Problem cümlesi

Hisar dergisinde yer alan şiirler, 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan değerin aktarımı noktasında Türkçe ders kitaplarında kullanılması mümkün kaynaklar mıdır?

#### 1.1.1. Alt problemler:

- Derginin 50 sayısında hangi değerin ön plana çıkmaktadır?
- Şiirlerde tespit edilen değerin dağılımı ne sıklıktadır?
- Hisar dergisinde çocuk edebiyatı şiirlerine yer verme sıklığı nedir?

## 1.2. Araştırmanın Amacı

2024 Türkçe Öğretim Programı'nda değerler eğitimi kapsamında 20 kök değer yer almaktadır. Söz konusu bu değerler; sevgi, saygı, sabır, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik, adalet, dostluk, dürüstlük, duyarlılık, estetik, merhamet, temizlik, aile bütünlüğü, özgürlük, çalışkanlık, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve tasarruftur. Çalışmamızın amacı, 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda yer verilen bu 20 kök değer, Hisar Aylık Fikir Sanat dergisindeki şiirlerde yer verilip verilmediğini, yer verilen şiirlerde hangi değerlere yer verildiğini, yer verilen değerlerin ne ölçüde ve ne sıklıkla yer aldığını ve Türkçe ders kitapları için kaynak niteliği taşıyıp taşımadığını tespit etmektir.

## 1.3. Sınırlılıklar:

Çalışmamız 1950-1980 yılları arasında toplamda 227 sayısı çıkan derginin 50 sayısı; şiirlerde tespit edilecek değerler, 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda yer verilen 20 kök değerle; çocuk teması ise çocuk ve çocukluk üzerine yazılan şiirlerle sınırlandırılmıştır.

## 1.4. Literatür Taraması

Edebi topluluklar ve bu toplulukların bünyesinde toplanan şairlerce yazılan eserler gibi fertlerin okuyup etkilendiği ve günlük yaşamına aktarım yaptığı alanlarda önemli bir görev üstlenen alanlarda yazılı kaynak taraması yapmak önemlidir. Bu nedenle hem Hisarcılar şiirinde çocuk teması ve kök değerlerin konumunu gözler önüne sermek hem de bundan sonraki çalışmalara kaynak sağlamak adına çalışmamızın alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmamızda üzerinde durulacak olan “çocuk teması” ve “kök değer” konuları farklı çalışma alanlarında daha önceden araştırılmış olsa da, söz konusu çalışmalar 2024 programı öncesi değerleri incelemesi bakımından yetersiz kalmaktadır. Bunun yanı sıra vermiş oldukları eserlerle edebiyat dünyasına yön veren Hisar topluluğu için literatür taraması yapıldığında genellikle bir yazar ve o yazarın hayatı, edebi kişiliği, sanat anlayışı ve eserleri üzerine çalışıldığı; topluluk olarak kök değerler bağlamında yapılan bir

çalışmaya rastlanılmadığı için bu topluluğun incelenmesi Türk edebiyatı şiiri için önemlidir. Literatür çalışmasında çalışılan benzer konular aşağıdaki gibidir:

Bulut (1991) “Türk Şiirinde En Çarpıcı Değişmeyi Yapan Garip Akımına İlk Sistemli Tepki: Hisarcılar” adlı çalışmayı yapmıştır. Çalışmada; Hisar topluluğunun gelenekle olan sarsılmaz bağı üzerinde durulmuş, Garipçilerin yok saydığı birtakım değerleri hassasiyetle tekrar işlemeye devam eden Hisarcıların modern edebiyatla kurdukları bağa değinilmiş ve savundukları ilkeleri yayın hayatlarının sonuna kadar kararlılıkla sürdürmelerinden bahsedilmiştir.

Ceran (2007) “Hisar Şiirinde Çocuk” adlı doktora tezi çalışmasını yapmıştır. Bu çalışma Hisar topluluğunun çocuk şiiri kapsamına girecek eserlerini incelemeye yöneliktir. Çalışmanın amacı, Hisar dergisinin sayfalarında ya da şairlerin kitaplarında dağınık hâlde bulunan çocuk şiiri örneklerini bir araya getirip tematik bakımdan değerlendirmek suretiyle Hisar şiirinin çocuk edebiyatına katkılarını tespit etmektir.

Şimşek (2007) “İlhan Geçer Şiirinin Bileşenleri” adlı makaleyi yazmıştır. Çalışma kapsamında Geçer’in şiirlerine kaynaklık eden bileşenler tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada Geçer’in hayatından ve mensup olduğu Hisar topluluğundaki yerinden bahsedilmiştir. Çalışmanın sonucunda sanatçının hayatı, mizacı, insana bakışı, lirik ‘ben’i, mekân algısı, şiir dili, çocuk duyarlılığı, musiki zevk ve kültürünün şiirini oluşturan ana bileşenler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Emiroğlu (2009) “Kaynağını Gelenekten Alan Hisarcılar” adlı makale çalışmasını yapmıştır. Makalede uzun bir yayın geçmişine sahip olduğu söylenen Hisarcılar hakkında geniş bir bilgi verilmiş ve sanat anlayışları olarak karşı durdukları topluluklar hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmayla; Hisar topluluğunun beslendiği kaynakları ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda topluluğun beslendiği kaynaklar; halk edebiyatı, divan edebiyatı, modern edebiyat, tarih, dil, din olarak gösterilmiştir.

Çoşkun (2010) “Halide Nusret Zorlutuna-Hayatı-Eserleri-Fikirleri” adlı doktora tezi çalışmasını yapmıştır. Bu çalışmada Zorlutuna’nın hayatı hakkında verilen bilgilerden sonra farklı alanlarda verdiği eserlere değinilmiş ve son olarak eserlerinde fikir olarak yoğunlaştığı hassasiyetler ele alınmıştır. Çalışmanın amacı Zorlutuna’nın çok kişilikli yönünü ortaya koymaktır. Çalışma sonucunda Halide



Nusret Zorlutuna'nın yönetimde yer alan bir aileye mensup olmasından dolayı iyi bir eğitim almış olması, Osmanlı'nın yıkılışına, yeni Türk devletinin kuruluşuna ve 1950'li yılların toplumsal ve siyasi hayatına tanık olması, öğretmenlik mesleğinden dolayı çok fazla yer gezmesi, farklı kesimleri tanıma imkânı bulması çok yönlü kişiliğinin altında yatan sebepler olarak sıralanmıştır.

Şimşek (2011) "Gültekin Sâmanoğlu'nun Şiirinin Kaynakları" adlı çalışmayı yapmıştır. Bu çalışmada, Türk edebiyatında hatırı sayılır bir yeri olan Hisar topluluğuna mensup şairlerden Gültekin Sâmanoğlu'nun şiirine kaynaklık eden unsurlar üzerinde durulmuştur. Öncelikle şairin ailesinin, çocukluğunun, gençliğinin, okul günlerinin ve sosyal hayatının şiirlerine tesiri anlatılmıştır. Ardından etkilendiği hocalar, okuduğu veya örnek aldığı şairler belirtilerek bu şahsiyetlerin şiirleriyle bağlantısına işaret edilmiştir.

Peler (2016) "Türk Edebiyatının Köklü Çınarı: Mehmet Çınarlı" adlı çalışmayı yapmıştır. Bu çalışmada Mehmet Çınarlı'nın hayatı, şahsiyeti, şiirlerinin muhtevası, şiirlerinde dil, üslup ve şekil özellikleri, nesirleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Akay (2018) "Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Çocuk Romanlarında Yer Alan Kök Değerler" adlı çalışmayı yapmıştır. Bu çalışmada Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın 19 çocuk romanı 2017 yılında güncellenen öğretim programlarında yer alan on kök değer (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) açısından doküman inceleme yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın verileri içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonunda 19 çocuk romanında en fazla yer alan değer sorumluluk değeri; en az yer alan değer ise sabır değeri olduğu tespit edilmiştir.

Topal (2019) "Değerler Eğitimi ve On Kök Değer" adlı çalışmayı yapmıştır. Bu çalışmanın temel amacı MEB tarafından tespit edilen "on kök değer" in değerler eğitimi açısından genel bir değerlendirilmesini sağlamaktır.

Alınmış (2019) "Türk Şiirinde Çocuk Teması (1923-1950)" adlı yüksek lisans tez çalışmasını yapmıştır. Çalışma 1923-1950 yıllarını kapsayan Cumhuriyet Dönemi Türk şiiriyle sınırlı tutulmuştur. Çalışmanın amacı, söz konusu dönemde çocuğa karşı bakış açısını ve çocuk temasına ait unsurları tespit etmektir. Çalışma sonucunda 1923-1950 yıllarında yazılan Türk şiirinde çocuğa iki farklı bakış açısı olduğu tespit edilmiştir. Bunlardan ilki şiirlerin çocuk bakış açısıyla ve yer yer çocuk diliyle

oluşturulması iken; ikincisi ise yetişkinlerin gözünden çocuğun ve çocukluk döneminin işlenmesidir. Çalışmanın öneriler bölümünde ise, çalışma alanının sınırlı yıllar ve temaları kapsamaması sebebiyle bir bütünlük taşıması için yeni çalışmalarla bu alanın genişletilmesi gerektiği söylenmiştir.

Çiçek & Asar (2022) “Yapılandırıcı yaklaşım öncesi ve sonrası: Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Kök Değerler” adlı çalışmayı yapmıştır. Bu araştırmada, yapılandırıcı yaklaşım öncesi ve sonrasında kullanılan ortaokul Türkçe ders kitaplarında kök değerlerin nasıl bir görünüm sergilediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda yapılandırıcı yaklaşım öncesi ve sonrasına ait ortaokul Türkçe ders kitaplarında sevgi ve vatanseverliğin baskın kök değerler olduğu, diğer kök değerlerin sistematik bir şekilde yer almadığı görülmüştür.

Kalkan (2022) “Hisar Dergisinde Şiir Eleştirisi” adlı çalışmayı yapmıştır. Bu çalışmada Hisar dergisinin iki yayın döneminde çıkan toplam 277 adet dergi sayısının tümüne farklı kaynaklardan ulaşılmıştır. Ulaşılan dergilerde şiir ve şaire yönelik bölümler incelemeye tabi tutulmuştur. Hisar dergisinde yer alan şiir ve şair eleştirilerinin neler olduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

Özdemir ve Kaya (2023) “Refik Durbaş’ın Çocuk Şiirlerinin İçerik Yönünden İncelenmesi” adlı çalışmayı yapmıştır. Çalışma kapsamında Durbaş’ın şiirleri içerik olarak incelenirken nitel araştırma modeli kullanılmış ve doküman analizi yöntemiyle veriler elde edilmiştir. Çalışmadaki şiirler, 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan konu ve temalar esas alınarak incelenmiştir. Toplamda 229 şiirin incelendiği çalışmada; Durbaş’ın şiir kitaplarında, 2019 programında yer alan on altı temanın kullanım sıklığına göre birinci sırayı Doğa ve Evren teması, en son sırayı İletişim ve Duygular teması almıştır. Çalışmada Durbaş’ın kitaplarının genel olarak bir tema üzerinde yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

## İKİNCİ BÖLÜM

### 2.KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmamızın bu bölümünde değer sözcüğünün farklı kaynaklara göre tanımına, 2024 Türkçe Öğretim Programında değerlerin varlığına ve tanımlarına, geçmişten günümüze Türk şiirinin gelişim aşamalarına, Hisar dergisinin kuruluş süreci ve sanat anlayışına, çocuk temasına, Hisar şiirinde çocuk konusuna değinilmiştir.

#### 2.1.Değer Nedir?

Değer kavramının tanımına bakıldığında birden fazla kaynağın tanımıyla karşılaşırız. Bunun temel sebebi değer kavramının soyut bir nitelik taşımasından dolayı insanlar tarafından net olarak bir kalıba veya tanıma sokulamamasıdır (Kuçuradi, 2010). Asırlarca yapılan felsefik tartışmalar neticesinde bilim adamlarınca ortak bir tanıma varılamayan değer kavramının (Akbaba, 2003) bazı tanımları aşağıdaki gibidir:

Türk Dil Kurumu; değer kavramını, “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak ifade eder (2011). Güngör (1993) ise, “Değer hükmü, bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğunu belirten açıklama ise, o durumda değer de bir şeyin istenilebilir veya istenilmez olduğu hususundaki inanç meselesidir. Bilhassa ahlâkî davranış hususunda değer, bir kişinin farklı insanları, bireylere ait özellikleri, farklı istek ve niyetleri, davranışları değerlendirme aşamasında başvurmuş olduğu bir kriter anlamına gelmektedir.” der (s.27-28). Ertem ve Kızılcılık (1994)’e göre ise “Varlığını, işleyişini ve devamını sağlamak için üyelerinin çoğunluğunun kabul ettiği ortak duygu, düşünce ve amaçları yansıtan genelleştirilmiş ahlaki ilke ve inançların yanı sıra belirli bir durumun bir diğerine tercih edilmesidir” ( s.99). Osmanlıca kaynaklarda ise en yakın karşılığı “kıymet” tir. Kıymet , "değer, paha, bedel, tutar, onur, itibar, şeref" anlamlarına gelmektedir (Erdoğan, 2007). Son olarak MEB’in tüm programlar için yayınladığı 2024 Ortak Metni’nde ise bu tanımları destekler nitelikte aşağıdaki açıklama yer alır:

*“Sağlıklı bir kişilik yapısı; insanın kişisel anlamda tekâmülü, sosyal açıdan yaşadığı topluma uyumu ve fiziksel çevresiyle etkileşimi ile doğrudan ilişkilidir. Bu noktada kişilik yapısının temel taşlarından biri olan değer; insanın hem kendisi hem de çevresiyle ilişkilerinde duygu, düşünce ve davranışlarını biçimlendirir. Değer; kişinin varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik yapısı kazanmasına ve böylece tekâmülüne hizmet eder. Diğer yandan içinde yaşadığı toplumla bütünleşmesine ve nitelikli toplumsal ilişkiler geliştirmesine kılavuzluk eder. İnsanın sosyal ve fiziksel çevresiyle ilişkilerinde olumlu kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlayan değer; insan, toplum ve çevre açısından gerekli bir yapıdır.” ( s.55).*

Yukarıdaki tanımlara bakıldığında yapılan tüm tanımların birbirinden farklı noktalara temas ettiği görülmektedir. Değer kavramı için yapılan yukarıdaki tanımlarla birlikte tüm tanımlar genel olarak gözden geçirildiğinde aşağıda yer alan ortak noktalar göze çarpmaktadır (Schwartz and Bilsky, 1987; akt. Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000). Değerler;

- “ a-) İnançlar veya kavramlardır.*
- b-) İstenen davranışlar veya ifadeler hakkındadır.*
- c-) Belirli durumların daha da ötesindedirler.*
- d-)Olayların ve davranışların değerlendirilmesini ve seçimini yönlendirirler.”*

Tüm tanımlar ve ortak özellikler göz önüne alındığında değerlerin özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- “1. Değerler süreklilik arz eder.*
- 2. Değerler ortak paylaşım ölçütlerdir.*
- 3. Değerler tarihseldir.*
- 4. Değerler toplum düzeninin sağlanması ve sürdürülmesinde etkilidir.*

5. Değerlerin bağlı olduğu kültürlere göre değişmesi.
6. Değerler dil ve sembollerle aktarılır.
7. Değerler bireysel ve toplumsal olabildiği gibi evrensel de olabilir (Yurdakul, 2020 s.16-17).

#### **2.1.1.2024 Programı'nda değerlerimiz:**

Türkçe Öğretim Programları'nın temel amacı; gelecek nesillerin aldıkları eğitimle birlikte yaşadıkları hayatı anlamlandırmalarını sağlayan dili etkin bir şekilde kullanabilmelerini, Türk dilinin zengin içeriğini layıkıyla bilmeleri ve kullanmalarını, kültürünü ve değerlerini bu zengin dilin olanaklarından faydalanarak en doğru şekilde kazanmalarını sağlamaktır (MEB, 2024 s.5). 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda tüm eğitim öğretim süreçlerinde uyum içerisinde hareket edilerek; geçmiş ile bugün arasında etkin bir bağ kurabilen, kurduğu bu bağlarla gelecek yaşantısına yön veren, milli ve manevi değerleri özümseyen ve benimseyen yetkin ve manevi bireyler yetiştirmek noktası üzerinde önemle durulur ( s.6). Programda yer alan değerler, insani değerlerin ekseninde milli ve manevi değerlerimizi kapsar. Bu değerlerin öğretimi ise çoğunlukla Türkçe ders kitabında yer alan metinler üzerinden verilmeye çalışılır. Bu nedenle metinler titiz bir çalışmayla seçilmekte; söz konusu bu metinlerde milli, manevi, ahlaki, kültürel ve toplumsal değerlerimize aykırı unsurlara yer verilmemesine dikkat edilmektedir. Ayrıca metinlerin seçiminde çocuğa yönelik ilkesinden hareket edilmekte, eserlerin çocuk gerçekliğini yansıtmaya, edebi ve kültürel değer taşıyan Türk ve dünya edebiyatından seçkin eserlerin yer almasına özen gösterilmektedir.

2024 Türkçe Öğretim Programı'nda önceki programlarda eksikliği hissedilen birtakım yeniliklere gidilmiştir. Bu anlamda en önemli değişim değerlerin içeriğinde yapılmıştır. 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan on kök değer yeni programda bir değer hariç(özdenetim) yerini korumuştur. 2024 programında ruh ve beden bütünlüğünü önemseyen yetkin ve erdemli insan profili çizilmiştir.

*“Programın nihai hedefi olan yetkin ve erdemli insan yetiştirmek, birbirini tamamlayan iki önemli değerden oluşur. Bu değerlerden*

*yetkinlik değeri belli bir alanda gerekli bilgi ve beceriye sahip olmayı; erdem ise ahlaken övülecek meziyetlere sahip olmayı kapsar. Bu nedenle bu öğrenci profilinin beklendiği programda; öğrencilerin bilgi, beceri, eğilim ve değerleri bütüncül bakış açısıyla değerlendirilmektedir.” (s. 54).*

2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Ortak Metni’nde yer alan yetkin ve erdemli insan *profili* için gerekli bileşenler sıralanmış ve bu bileşenler alt başlıklara ayrılarak detaylandırılmıştır. On kök değerle benzer özellikler barındıran öğrenci *profili* yetkin ve erdemli insandır. Yetkin ve erdemli insan ise ahlaklı, bilge, cesaretli, iradeli, merhametli, sağlıklı, sorgulayıcı, üretken, vatansever ve estetik boyutları bünyesinde taşıyandır. Kişiliğin güçlü yönlerini ifade eden erdemlerin, eğitim-öğretim süreci sonunda kazandırılması gerekir. Kişiler, erdemlere günlük yaşam deneyimleri sonucunda edindikleri değerler aracılığıyla ulaşır. Sonuç itibarıyla sahip olunan değerler davranışlarla kendini gösterir. Bu nedenle 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde buna uygun olarak kişiyi erdemlere ulaştırmayı hedefleyen ve yaşam tecrübeleriyle kazanılan değerlerin eylemlerle görünür hale gelmesini öngören Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi yer almaktadır. Modelde yer verilen değerlerin kaynağı milli ve manevi değerlerimiz olmakla birlikte evrensel boyut da göz önüne alınmıştır. “Modelin ana hedefi; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan ise nihai hedef olan "Huzurlu Aile ve Toplum" ile "Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan" a ulaşmaktır” ( s.54).

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi’nde saygı, özgürlük, sorumluluk çatı değerleri altında “huzurlu insan, huzurlu aile ve toplum, yaşanabilir çevre” başlıklarında kümelenen 17 kök değere yer verilmiştir. “Çatı değerler, diğer bütün değerler ile yoğun kesişim noktaları olan değer yapılarını ifade etmektedir.” Çatı değerler ile birlikte programda yer verilen 17 kök değer in sınıflandırma alt başlıkları “*Huzurlu insan*: çalışkanlık, mahremiyet, mütevazılık, sabır, sağlıklı yaşam, tasarruf; *Huzurlu aile ve toplum*: aile bütünlüğü, dostluk, dürüstlük, özgürlük, sevgi, vatanseverlik, yardımseverlik; *Yaşanabilir Çevre*: duyarlılık, estetik, merhamet, temizlik” şeklindedir (s.4).

Görüldüğü üzere önceki Türkçe öğretim programlarında yer alan on kök değer olan sevgi, saygı, sabır, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik, adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim değerlerinden sadece öz denetim değeri yeni programda yer almamıştır. Bunun dışında kalan dokuz değer programdaki yerini korumuş olup, 11 yeni değer (duyarlılık, estetik, merhamet, temizlik, aile bütünlüğü, özgürlük, çalışkanlık, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam, tasarruf) programa eklenmiştir. Eklenen yeni değerlere bakıldığında yeni nesillerin bütüncül gelişimi amaçlanmıştır, denilebilir.

*“Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, eğitim öğretimde mutlaka yer alması gereken değerleri içermesi açısından sade; değer alanları ve değerlerin birbirleriyle ilişkileri açısından tutarlı; kolay uygulanabilir olması açısından da kullanılabilir olarak tasarlanmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları, erdemli insanı yetiştirmek için erdemlerin alt boyutları olan değerleri ve eylemlerini programlar arası bileşenler olarak ele almaktadır. Böylece değerler programın diğer öğelerinden, becerilerden ve alan içeriğinden ayrık bir şekilde değil programa kaynaşık olarak işlenmektedir.” (MEB, 2024, s.54).*

2019 Türkçe Öğretim Programı’nda da “değerlerimiz” başlığı altında değerlerimizin önemi açıkça anlatılmıştır. Öğretim programının temel perspektifini oluşturan ilkeler toplamı olan değerlerimizin kökü geçmiş geleneklerimizdir. Kökü geçmişe dayanan değerlerimiz bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır. İnsani özelliklerimizin temelini oluşturan değerlerimiz günlük hayatımızda karşılaştığımız sorunlarla baş etmede bizi harekete geçiren güçtür. Bundan dolayı bir toplumun geleceği olan bugünün neslinin temel insani değerlerle yetişmesi ve bu değerleri kendi bilgi ve becerileriyle gün yüzüne çıkarması elzemdir. Değerlerin sistematik bir şekilde bireylere kazandırılması görevini üstlenen eğitim kurumları bu sebeple her bir öğrenciye uygun ahlaki kararlar alma ve alınan bu kararları davranış boyutunda açığa çıkarma yeterliliğini kazandırmak gayesiyle hareket eder. Eğitim sistemi toplum genelinin nezdinde sadece bilginin kazandırıldığı bir alan olarak görülse de temel insani özelliklerimizin toplamı olan değerleri

benimseyen bireyler yetiştirmek eğitim sisteminin asli görevleri arasındadır. Nitekim eğitim yetişen neslin alışkanlıklarını, değer yargılarını ve davranışlarını yönlendirebilmelidir (s.5).

Bunun yanı sıra yine 2019 Türkçe ğretim Programı’nda “Eğitim programı”; ğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları gz önünde bulundurularak oluşturulur.” denilmektedir. Devamında ise bu anlayışla hareket edildiğinden dolayı değerlerin aktarımı noktasına ayrı bir program oluşturma yoluna gidilmediği gibi mevcut program içerisinde farklı bir başlık, öğrenme alanı, ünite veya konu bazlı bir yer ayırma yoluna da gidilmediği ifade edilmiştir. Çünkü değerlerimiz eğitim sürecinin farklı bir boyutu olmaktan öte eğitim sürecinin asıl gayesi ve ruhunu oluşturur. Bundan dolayı da farklı bir başlık altında alınmaktan öte ğretim programlarının tümünde ve her biriminde yer almıştır. Programda toplam on kök değer vardır. “Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.” (s.4) denilmektedir. 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Programı’nda da değerlere benzer bir yaklaşımla bakılmıştır. Ancak 2024 programı, 2019 Türkçe ğretim Programı’ndan birtakım farklılıklar yönüyle ayrılır. “Temalar iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde her bir öğrenme çıktısının yaşantı erevesi, ikinci bölümde ise temaların öğrenme yaşantıları yer almaktadır. Yaşantılar hazırlanırken öğrenme çıktısı, süreç bileşenleri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, eğilimler, değerler ve okuryazarlık becerileri işe koşulmuştur.” (s.60).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; insanı ruh ve bedenden oluşan bir varlık olarak göz önüne alan bütüncül bir eğitim anlayışı benimsemekte, yetkin ve erdemli bireylerin yetiştirilebilmesi noktasında özgün bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Bu bağlamda insana bakışta “ontolojik bütünlük”, bilgiye bakışta “epistemolojik bütünlük” eğitim sürecine bakışta “zamansal bütünlük”, değerlere bakışta ise “aksiyolojik olgunluk” kavramları; Türkiye Yüzyılı Model’in ğrenci profiline temel teşkil eder (MEB, 2024 s.5).

2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni’nde yer alan 20 değerin programdaki açıklaması aşağıdaki gibidir:



**“Çalışkanlık:** Disiplinli, planlı ve istikrarlı olmayı; bilimselliğe önem vermeyi, iç motivasyon ve öz denetim sahibi olmayı, hayat boyu öğrenmeyi, görev ve sorumluluk üstlenmeyi kapsar.”

**“Mahremiyet:** Kendisinin, ailesinin ve başkalarının kişisel alanını ve bilgilerini korumayı; başkalarının özgürlüklerini ihlal etmemeyi, kişisel sınırlarına saygı duymayı ve millî ve manevi değerlerde mahremiyetin sınırlarını kapsar.”

**“Mütevazılık:** Kendini bilmeyi; gösteriştenden ve kibirden uzak, sade, sabırlı, saygılı, duyarlı ve yapıcı olmayı kapsar.”

**“Sabır:** Olumlu bakış açısına sahip olmayı, zor ve kötü durumlara karşı dayanmayı, istikrarlı davranmayı, süreci yönetmeyi, sorumlulukları yerine getirmeyi; duygu, düşünce ve eylemleri kontrol etmeyi kapsar.”

**“Sağlıklı Yaşam,** Yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmeyi; sosyal ve sportif etkinliklere katılmayı, bağımlılıktan kaçınmayı, bağımlılıkla mücadele etmeyi ve insan sağlığını önemsemeyi kapsar.”

**“Tasarruf:** Maddi kaynakları planlı ve kontrollü harcamayı, israftan kaçınmayı, tutumlu olmayı, birikim yapmayı, sahip olduklarının değerini bilmeyi ve bilinçli tüketici olmayı kapsar.”

**“Aile Bütünlüğü:** Aile içi iletişim ve iş birliğini güçlendirmeyi, ailede sorumlulukları yerine getirmeyi, aileyle vakit geçirmeyi; saygı, sevgi ve güvene dayalı ilişkiler kurmayı kapsar.”

**“Dostluk:** Sosyal ilişkilerde duyarlılık göstermeyi dayanışma içinde olmayı; etkili iletişimle sevgi, saygı ve güvene dayalı ilişkiler kurmayı; nitelikli vakit geçirmeyi ve evrensel bağ kurmayı kapsar.”

**“Dürüstlük:** Söz ve davranışlarında tutarlı, doğru ve güvenilir olmayı kapsar.”

**“Özgürlük:** Cesur, girişimci ve kararlı olmayı; özgürlüklerini kullanırken kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermeyi, kapsar.”

**“Sevgi:** Ailesine, dostlarına ve ülkesine karşı vefalı, dürüst, sadık ve özverili olmayı; barışçıl bakış açısına sahip olmayı; misafirperverliği, doğaya ve bütün canlılara karşı merhametli davranmayı kapsar.”

**“Vatanseverlik:** Millî, manevi, insani, kültürel değerleri ve ülke varlıklarını korumayı, sevmeyi ve onlara saygı duymayı; bağımsızlığa önem vermeyi, ülkesi için sorumluluk almayı kapsar.”

**“Yardımseverlik:** İnsanlara ve canlılara duyarlı olmayı, onları sevmeyi, onlara merhamet etmeyi, cömertliği, dayanışmayı, fedakârlık yapmayı, iyiliksever olmayı kapsar.”

**“Duyarluluk:** Kendisine, içinde yaşadığı topluma, kültürel zenginliklere, tüm varlıklara değer vermeyi; sürdürülebilirliği önemsemeyi ve afetlere karşı hazırlıklı olmayı kapsar.”

**“Estetik:** Sanatsal bakış açısı kazanmayı, sanatsal ve kültürel varlığı koruyup zenginleştirmeyi, doğal güzelliklerin ve çevrenin korunması ile ilgili duyarlı olmayı ve sorumluluk üstlenmeyi, estetik aracılığıyla özgün üretkenliği ve ruhsal gelişimi desteklemeyi, sanatı hayatın bir parçası hâline getirmeyi kapsar.”

**“Merhamet:** İnsanlara ve diğer canlılara karşı vicdanlı, şefkatli, sevgi dolu, duyarlı ve sorumlu olmayı kapsar.”

**“Temizlik:** Kişisel temizlik ve bakıma dikkat ederek kendisine ve topluma saygı duymayı, yaşadığı ortamın ve çevrenin temizliğine önem vererek toplumdaki genel yaşam kalitesine ve sürdürülebilirliğe katkıda bulunmayı kapsar.”

**“Saygı:** Nazik olmayı, ilkeli davranmayı, empati ve etkili iletişim kurmayı, sağlıklı yaşamayı; kendisine, çevresine, millî ve manevi değerlere önem vermeyi kapsar.”

**“Sorumluluk:** Kendisine ve çevresine karşı görevlerini tam ve zamanında yerine getirmeyi; duygu, düşünce ve eylemlerinin sonucunu kabul etmeyi kapsar.”

**“Adalet:** Hak ve özgürlükleri, eşitliği, etik davranmayı, hakkaniyeti, ön yargısızlığı, ölçülülüğü ve liyakati kapsar.” (s.75-91)

## 2.2. Geçmişten Günümüze Türk Şiiri

Şiir, duygulara hitap eden bir edebiyat türüdür. Roman, hikâye gibi uzun yazılmaz. Bu nedenle hissettirmek istenen duyguların daha yoğun anlatımını sınırlı sayıda sözcükle gerçekleştirir. Geçmişten günümüze şiirin yeri daima büyük ve önemli olmuştur. Bu nedenle şiirin birçok tanımına rastlamak mümkündür. Bu tanımlar çoğunlukla içinde yaşanan dönemin şiir anlayışına göre şekillenmiştir. Bu tanımlardan birkaçı şu şekildedir:

*“Kelimelerle güzel şekiller kurmak sanatı” (Cahit Sıtkı Tarancı)*

*“Şiir duygulardan değil, kelimelerden doğar.” (Mallarme)*

*“Dil içinde başka bir dil kurmaktır.” (Valery)*

*“...şiirin elden geldiğince az söz, az benzetme ve aktarmayla, yani metaforlarla sadeliğe özen gösterilmek suretiyle yaratıldığıdır.”  
(T.S.Eliot)*

Yukarıdaki tanımlardan görüldüğü üzere yerli yabancı fark etmeksizin şiirle ilgili yapılan tanımlar birkaç ortak noktada buluşsa da birbirinden farklıdır. Ancak şiirin az sözle çok şey anlatma sanatı olduğu, dili ustalıkla kullanmayı gerektiren bir tür olduğu, nesir dilinden farklı bir gaye içinde olduğu tüm tanımlar için ortak birleşme noktası olduğu söylenebilir. Edebiyat tarihi boyunca diğer edebi türler gibi şiire bakış açısı da dönemin içinde bulunduğu fikri, iktisadi, dini, siyasi sosyal ve kültürel yaşamdaki değişimlerden nasibini almıştır (Kaplan, 2019, s.5). Şiirde anlam arayışını tamamen reddedenlerin yanı sıra, toplumsal yarar için kullanmayı arzu edenler de olmuştur.

Yedi yüzyıllık bir geçmişe sahip olan Divan edebiyatı sanatçıları “sanat için sanat” anlayışında şiirler vermişlerdir. Divan edebiyatı sanatçıları İslami kültürle yetişmiş, medrese eğitimi görmüş kişiler olmalarından dolayı kullandıkları dil halkın dilinden uzaktır. Duygu ve düşüncelerin kalıplamış mazmunlarla ifade edildiği Divan şiirinde kullanılan dil Arapça, Farsa ve Türkçeden oluşan Osmanlı Türkçesidir.

Arapça, Farsça tamlamalar, söz sanatları sıkça kullanıldığı için şiirin dili süslü ve ağırdır. Aruz ölçüsüyle kaleme alınan şiirlerde biçim kusursuzluğu aranmıştır.

Tanzimat dönemine gelindiğinde ise sanata yüklenen görev ve anlam değişir. Bu değişikliğin sonucu olarak da Divan şiirinde yer alan ferdi konular yerini toplumsal içerikli konulara bırakır. Bu nedenle halka inen konular beraberinde dilin sadeleşmesini getirir. Tanzimat sanatçıları, şiir aracılığıyla halkın sorunlarını dile getirmeyi, milleti uyarmayı ve yükseltmeyi gaye edinir. Bu nedenle topluma karşı sorumluluğu olan şairin zulümlerin, kötülüklerin ve gericiliğin karşısında durması gerektiğini savunurlar (Türk Dili ve Edebiyatı, t.y.). Bu dönem sanatçıları için edebi eserin değeri halka verdiği eğitim ve yarar ile ölçülür. Namık Kemal, Lisan-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmildir” adlı yazısında dile getirdiği “Sözün ahval-i vicdaniyyeyi tahvilde olan tesir-i beligine mebni bir büyük faydası dahi milletin hüsn-i terbiyetine hizmetidir ki, hakikat-i hâlde lafzen edebiyatın me’haz-ı iştikâkı edeb ise, mânen edebın masdar-ı intişarı edebiyattır denilebilir.”<sup>1</sup> (Kemal, 2011) açıklaması bunun kanıtı niteliğindedir:

Servet-i Fünûn dönemine gelindiğinde ise bu anlayışın yerini “sanat için sanat anlayışı” almıştır. Bu yüzden ferdi konuların işlendiği şiirlerde anlaşılması güç metafor ve mazmunlara başvurulmuştur. İlim ve fen dergisi olarak çıkan dergide, makaleden sonra en çok yayınlanan tür şiir olmuştur (Andı, 2006, s. 539).

Servet-i Fünûn topluluğuna tepki olarak doğan Fecri atı topluluğu ise “Sanat şahsi ve muhteremdir.”<sup>2</sup> anlayışıyla sanatlarını icra etmişlerdir. Topluluğun ortaya çıkmasında II. Meşrutiyetle birlikte başlayan edebi ve siyasi ortam etkili olmuştur. “II. Meşrutiyetin ilan edildiği ilk aylarda görülen hürriyet sarhoşluğu içinde edebiyatla ilgilenmek isteyen gençler, devrin karakterini aksettirecek ve ihtiyaçlarına cevap verecek mahiyette eserlerin yazılması zaruretinin hissediler” (Aktaş, 1986, s.14). Bunun için edebi bir girişimde bulunulması gerektiği fikri ön plana çıkar (Gül, 2021). Servet-i Fünûn topluluğuna tepki olarak bir manifesto yayınlayıp yayın hayatına

---

<sup>1</sup> Sözün, iç dünyayı ve ruh halini anlatmadaki etkili ve güzel anlatım gücü sayesinde milletin ahlak ve terbiyesine önemli bir hizmette bulunur. Gerçek anlamda, edebiyatın ortak paydasıdır; ama ruhen baktığımızda, edebiyatın kaynağı ve yayılma merkezi yine edebiyattır.”

<sup>2</sup> Sanat kişisel ve saygıya değerdir.

başlasalar da Servet-i Fünûn topluluğunun sanat anlayışını sürdürmekten öteye gidememişlerdir.

1911-1923 yıllarını kapsayan Milli Edebiyat Dönemi'nde ise "Sanat toplum içindir" anlayışına geri dönmüştür. Bunun nedeni yine dönemin içinde bulunduğu mevcut durumdur. Nitekim bu dönem I. Dünya savaşının ve ardından verilen kurtuluş mücadelesinin yaşandığı yılları kapsamaktadır. Sanat, toplumun sorunlarını dile getirmek ve seslerini tüm dünyaya duyurmak için bir araçtır. Bu yüzden bu dönemde yazılan şiirlerde özgürlük, hak hukuk, adalet gibi kavramlar sade ve anlaşılır bir biçimde yer almıştır.

Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde ise birden fazla topluluk ortaya çıkmıştır. Bu toplulukların başında Garipçiler gelmektedir. Türk şiirinin önemli hareketlerinden biri olan bu topluluk, şiire getirdikleri yeniliklerle edebiyat dünyasına yeni bir soluk getirdiği gibi çok sayıda eleştiriye de maruz kalmıştır. Nitekim 1937-1950 yılları arasında başta varlık dergisi olmak üzere farklı dergilerde aktifliğini sürdüren bu topluluk; şiirde vezin ve kafiye, anlam kapalılığına karşı çıkmış, dize güzelliği yerine bütün güzelliğini ön plana çıkarmış, sıradan insanların yaşamlarını konu edinmiş ve günlük konuşma dilini şiire taşımışlardır (Çetin vd, 2021, s.102-103).

1950 yılında Garip hareketinin sanat anlayışına tepki olarak ortaya çıkan Hisar topluluğu ise ilk sayılarında derginin çıkış amacını açıklamaz. Aradan yıllar geçtikten sonra konuk oldukları bir radyo programıyla ilkelerini açıklayan topluluk, "Sanat eseri milli bir karakter taşımalı, bir milletin edebiyatı o milletin ruhunu, mizacını ve özelliklerini yansıtmaktadır. Sanatta yenilik eskiyle bütün bağları koparıp soysuzlaşmak değildir. Sanatçı eskiyi tekrar etmemeli fakat eskiden güç ve destek almalıdır." açıklamasını yapar. Topluluk, özellikle Garip hareketine karşı çıksa da "Mavi" ve "II. Yeni" hareketlerinin sanat anlayışlarına da karşı çıkmıştır.

1 Kasım 1952 yılında Ankara'da çıkarılmaya başlanan Mavi dergisi ilk başlarda Hisar dergisiyle aynı amacı taşısa da bu anlayıştan bir süre sonra uzaklaşır. Mavi dergisinin ev sahipliğini ve yazı işlerini Teoman Civelek üstlenmiştir. Hisar dergisiyle yakın zamanlı çıkarılan "Mavi" dergisi, Hisar dergisi gibi fikir ve sanat dergisi başlığıyla yayınlanır. 1 Ekim 1954 tarihinde yayınına son veren dergi Özdemir Nutku'nun yönetimiyle 1955-1956 yıllarında "Son Mavi" adıyla tekrar çıkarılır (Türk edebiyatı, t.y).

*“Maviciler, İnkılabın yarattığı yeni bir nesil, özlenilen sosyal yapının kurucusu olarak, yeni bir insan tipi hüviyetiyle ‘kafa, ruh, et, ve kemikleriyle kendilerini inkılap davasına verdiklerini ileri sürerler.(...) ‘bozkırlar çevresi içinde yaşayış, yaratış ve çalışma terbiyesi alarak memleketin ‘fikir ve sanat kalkınmasında birer ‘er’ olarak çalışma azminde olduklarını dile getirirler.” (Civelek, 1952, s. 4).*

Ayrıca sanatı hiçbir sınıf yahut zümrenin bayrağı yapmayacaklarını ilan eden topluluk, memleket bütünlüğü içinde çalışmayı ilke edinir. Kendileriyle aynı görüşte olan diğer dergilere karşı olumlu bir tavır sergileyen topluluk, bu sebeple Hisar dergisine de olumlu bir tutumla yaklaşır. Hatta topluluk üyeleri zaman zaman Hisar dergisini yücelten yorumlarda bulunurlar (Bulut, 1991, s.62).

İki dergi arasındaki ortak sanat anlayışı ve bu durumdan doğan olumlu tavır, Atilla İlhan’ın dergiye katılmasıyla son bulur. Dergide Plekhanov estetiğine yaslanan “ulusal bileşimci bir sosyalist platform” gerçekleştirmeyi amaçlayan Atilla İlhan’dan sonra (Bulut, 1991, s.68), Hisar ve Mavi dergisi arasında şiirde gelenek ve yenilik konularında tartışma başlar. Ardından, Mehmet Çınarlı’nın “Şiirin Ne Lüzümü Var” başlıklı yazısından hareketle, Çınarlı’nın şahsında Hisarcıların yeni şiire tahammüllerinin olmadığını Mavi dergisindeki eleştiri yazısına taşıyan Kemal Aydın, Hisar’a bir nevi cephe alır. Bu yazıdan sonra İlhan Geçer, Bülent Nafiz takma adıyla Atilla İlhan’ın Mavi’de yayınlanan “sosyal gerçekçi” yazılarını tenkit eder. Böylelikle iki dergi sanat anlayışlarında karşı karşıya gelir (Emiroğlu, 2008, s.180-191).

Sosyal gerçekçi bir yapıda eserler veren dergi başlangıçta sözünü ettikleri Anadolu’dan uzaklaşmakla ve milli kültürden batı kültürüne kaymakla suçlanır. İlk yayın döneminde 24, ikinci yayın döneminde 8 sayısı çıkan dergi böylelikle yayın hayatını 32 sayıyla tamamlar (Bulut, 1991, s.60-69).

Türk şiirine I.Yeniciler(Garipçiler) akımından sonra büyük çapta yön veren başka bir topluluk ise II. Yeni hareketidir. Bu akım her ne kadar 1950’li yıllarda başlamış olsa da günümüz şiirinde etkileri net bir şekilde devam etmektedir. II. Yeni hareketinin şiir anlayışı I.Yenicilerin sanat anlayışının tam tersidir. Sanat anlayışlarına bakıldığında imgeyi ön plana çıkardıkları, soyut düşüncelerle anlam kapalılığını

sağlamaya çalıştıkları ve şiiri sıradan olmaktan öteye götürmek istedikleri görülmektedir. Kendilerine has oluşturdukları dil ve konu anlayışıyla gazeller yazan, divanlar tertip eden topluluk, divan şiirinin heyecanını tekrar gün yüzüne çıkarırlar (Akkaya vd. 2017, s.251).

### 2.3. Hisar Dergisinin Kuruluş Süreci ve Sanat Anlayışı

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı topluluklarından biri olan Hisarcılar, 1950 tarihinde Hisar, "Aylık Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi" başlığıyla, Ankara'da ilk sayısını çıkarır. Derginin çıkarılış amacı bir bildiri şeklinde ilk sayısında verilmemiştir. Ancak; Garip topluluğunun sanat anlayışına karşı şiirin gelenekle olan bağına güçlendirmek, yazdıkları şiirleri sanatsever okuyucuyla buluşturmak, garip ve ikinci yeni topluluklarının tahrip ettiklerini düşündükleri sanat ve edebiyat hayatına seviye getirmek, sosyalist sanat anlayışıyla yazılan şiirlere karşı bir sanat hareketi oluşturmak, "kökü mazide olan âti" anlayışı üzerine kurulu şiirler yazmak gibi amaçlarla dergi çıkarılır. Yaklaşık yarım asır devam eden dergi, yayın hayatı boyunca bu çizgide eserler vermiştir. Söz konusu ilkelerden taviz vermeden yolunu çizen Hisar dergisinin yayın dönemini kapsayan 1950-1975 arasını T. Sait Halman "Hisar Çığır" olarak adlandırmıştır (Emiroğlu, 2009, s.1).

1948-1949 yıllarında şiir günlükleri için Ankara Halkevinde ve İstanbul Pastanesi'ndeki sanat sohbetlerinde bir araya gelen edebiyatçı, öğrenci, memur topluluğu; milli köklerden beslenerek ve gelenekten ilham alarak günün şiirini vermek (Çınarlı, 1975) için bir süreli yayın etrafında birleşme fikrine olumlu bakarlar. Yeniden bir araya geldikleri İstanbul Pastanesi sohbetinde bu fikri hayata geçirmek için ilk adım atılır. Mehmet Çınarlı ve arkadaşları dergiye katılacakların bir listesini yapar. Yapılan listede "Munis Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Halil Soyuer, Bekir Sıtkı Erdoğan, Gültekin Sâmanoğlu, Mustafa Necati Karaer, Fikret Sezgin, Yahya Benekay, Hasan İzzet Arolat, Osman Fehmi Özçelik." yer alır (Çınarlı, 1979, s. 44). Aynı gün İstanbul pastanesinde yapılan gizli oylamayla Mehmet Çınarlı derginin ev sahipliğine, İlhan Geçer ise yazı işleri müdürlüğüne seçilir. Bu seçim sonrası yoğun bir tempoyla derginin kuruluş aşamasına geçilir. Ferit APA tarafından derginin kapağı çizilir. Derginin ilk kapak resmi bir kale silüetinden ibaret olup üstünde sadece «Hisar, Fikir Sanat Edebiyat Dergisi» yazısı vardır. Bu çizimin karşılığında Apa'ya bir zarfın içine

konulan «iki adet on liralık çekine çekine» verilir. Dergi ismi olarak ilk önce kale ismi düşünülse de sözcükte yer alan «e» sesinin telaffuz olarak bir düşüş göstermesi ve kelimenin tam manasıyla ağzı doldurmaması sebepleriyle derginin ismi Hisar olarak kararlaştırılır (Bulut, 1991, s.3). Bu isimde karar kılmaları elbette sanatta güttükleri amaç etkili olmuştur. Nitekim Hisar sözcüğünün kelime manası, “*bir kentin ya da önemli bir yerin korunması için yapılmış, yüksek duvarlı ve kuleli, çevresinde koruyucu hendekler de olabilen kale*” dir (TDK, 2011). Bu nedenle topluluk yabancı taklitçiliğe karşı milliliği, ideolojik baskılara karşı özgür düşünceyi, dilde tasviyecilik anlayışı yerine yaşayan Türkçeyi kullanmayı savundukları için “Hisar” adı onların sanat anlayışını da yansıtmış olacaktı (Bulut, 1991, s.3).

Bekir Sıtkı Erdoğan dergi yayınlamadan topluluktan çıkmaya karar verirken, Halil Soyuner ise derginin kuruluş aşaması çalışmalarına katılmasına rağmen derginin ilk sayısı çıkmadan gruptan ayrılır. Derginin kuruluş aşamasında gruptan ayrılan bu iki edebiyatçıyla birlikte grubun ana kadrosunu bürokrat M. Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Subay Gültekin Sâmanoğlu ve M. Necati Karaer, o sıralarda tıp fakültesinde okuyan Fikret Sezgin, Memur Yahya Benekay, H. İzzet Arolat ve lise öğrencisi O. Fehmi Özçelik oluşturur. Dergi bu kadroyla yayın hayatına başladıktan sonra dördüncü sayıda aralarına Nevzat Yalçın katılır ve böylelikle sayı ona çıkar. Derginin ilerleyen sayılarında Yahya Benakay, H.İzzet Arolat, Fikret Sezgin’in gruptan ayrılmasıyla sayı yediye geriler. Hisar, bu kadroyla ilk 75 sayısını çıkarır ve 1957 yılında yedi yıl sürecek bir ara verir. Aranın ardından yayın hayatına geri dönen derginin sanat çizgisi aynı doğrultuda devam eder ancak bu dönemde O. Fehmi Özçelik asıl mesleği olan avukatlık mesleğini ihmal ettiği gerekçesiyle mesleğini daha iyi icra edebilmek adına guruptan ayrılır. M. Faik Ozansoy’un 1975 tarihinde vefat etmesiyle birlikte derginin kök kadrosu beşe kadar düşer. Ancak bu beş kişi derginin son sayısı olan 277. sayıya kadar toplulukta kalmaya devam ederler (Emiroğlu, 2000).

Garip, İkinci Yeni ve sosyalist gerçekçilik anlayışlarına tepki veren Hisar dergisi Mehmet Çınarlı, Munis Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Gültekin Sâmanoğlu, Hasan İzzet Arolat, Mustafa Necati Karaer, Yahya Benakay, Fikret Sezgin, Osman Fehmi Özçelik birlikteliğiyle kurulmuş ve 1980 yılının aralık ayına kadar varlığını sürdürmüştür (Çınarlı, 1979). Sâmanoğlu, derginin kuruluş aşamasında içinde



bulundukları maddi yetersizliğe rağmen sanat aşkının ruhlarına tesirini şu şekilde aktarmıştır:

*“Üç dört sene evvel bir kış gecesi sanatsever arkadaşlarımdan biriyle Çınarlının odasında tatlı tatlı konuşuyorduk. Tahta merdivenleri yeni silinmiş ahşap bir evin üst katına çıkarken -ayaklarımızın nasıl üşüdüğünü hâlâ hatırlarım. Söz dönüp dolaşıp şiire-intikal ediyor; bir türlü gerçekleşmemiş ideallerimizin yakınlığına şahit oluyoruz. Sanat babında benim endişelerim onunkilere, onun dertleri benimkilere o kadar çok benziyor ki, birdenbire anlaşıveriyoruz. Diyebilirim ki Hisar'ın doğuşunda o gecenin epey rolü oldu. O güne gelinceye kadar birkaç kere konuşmamıza rağmen, nedense geç vakitlere kadar oturduğumuz o gece bir başkaydı... Neler konuşmuyorduk. Sanki birbirimizi bir daha hiç görmeyecekmişiz gibi her şeyimizi anlatmak hırsıyla çırpınıyorduk. Ne üşüdüğümüzün ne de uykusuzluğumuzun farkındaydık.” (Sâmanoğlu, 1951, s.14).*

Garipçiler'e ilk sistemli tepkiyi koyan Hisar Topluluğu, taklitçilikten uzak bir milli edebiyat oluşturma düşüncesinde olmuşlardır. Bundan dolayı fikir olarak milli edebiyatın çizgisinde hareket etmişler ve milli edebiyatın ruhuyla maziye ve tarihe bakmışlardır. Bu nedenle milli tarihimiz şiirlerinde sıkça yer almıştır. Sanatın milli kültürle iç içe olmasını savunan ve minvalde eserler veren Hisarcılar, milli kültürümüzü reddetmeyi, gelenekten ve köklerden uzaklaşmayı 'soysuzlaşmak' terimiyle ifade etmişlerdir. Çünkü Türk tarihinin dünya için seçkin bir yere ve öneme sahip olduğunu dile getiriler. Geçmiş tarihimize yaklaşmanın milli kaynaklara yönelmeyi mecbur kıldığının altını önemle çizen Hisarcılar, bu kaynaklardan uzaklaşarak yapılan sanatın ulaşacağı tehlikeli duruma dikkat çekerler (Toz, 2000, s.339-340).

*"Geçmişle bağları kopanp. onu hor görmek, kötölemek veya geçmiş kültürün gerçek değerlerini inkâr etmek İlericilik' değildir; kültürsüzlük ve kendini bilmezliktir. Asıl ilericilik, ilerlemeğe yön verecek ve çağdaş*

*medeniyet seviyesinde yerini tayin edecek olan millî kùltürdür."*  
(Önder,1967, s.12).

Hisarcıların tarihe bakış açısı İslamiyet öncesi ve sonrası Türk tarihini kapsamaktadır (Toz, 2000, s.1-2). Dergiye ev sahipliği yapan Mehmet Çınarlı, "Bir Mucize mi Bekleniyor?" başlıklı yazısında:

*"Edebiyatımızın millî rengi, millî havayı kaybetmeden gelişmesini isteriz. Genç şair ve yazarların zararlı akımlara kapılmadan, soysuzlaşıp züppeleşmeden cevherlerini ortaya koymalarını, millî sanala yeni sesler, yeni tadlar getirmelerini bekleriz. Millî rengi, millî havayı kaybetmeden yeni olmak, yenilik yaratmak çok zordur. Önce millî sanatın gelenekleri içinde yoğrulmak, sonra yeniliği arayıp bulmak gerek" (s.6)*

diyerek milli kaynaklara yönelmenin mecburiyetini dile getirirken bunun beraberinde yenilik getirmesini arzu etmektedir. Buradan hareketle Türk şiirine yenilik getirmek adına bütün geçmiş kalıp ve anlayışları reddeden Garipçiler akımının tam tersi bir anlayışla sanatlarını icra ettikleri söylenebilir. Hisar topluluğu aynı zamanda yayın hayatı boyunca herhangi bir sosyal mesele yahut siyasi olaya müdahale etmek, savunmak, görüş bildirmek gibi tartışmalara girmemiştir. Mehmet Çınarlı ikinci yayın döneminin ilk sayısında (76) yer alan "Yeniden Çıkarken" başlıklı yazısında sanatı siyasi fikirlerin etkisinden kurtarmayı gaye edindiklerini vurgulayarak, bu konuda topluluğun düşüncesini açıkça ifade etmiştir (Çınarlı, 1964, s.3-4).

Dergi ağırlıklı olarak şiire ayrılmıştır. Ancak azda olsa deneme, makale hikâye ve diğer türlere de dergide yer verilmiştir. Cemil Meriç, Hisar dergisinde yayınlanan yazıları ile edebiyat dünyasına kazandırılmış ve en çok bilinen "Hint ve Batı", "Fildişi Kule 'den" başlıklı denemeleri dergide yer almıştır. Aynı şekilde ideolojik üsluptan uzak, kültür milletçiliğine dayanan denemeleriyle Mehmet kaplan da dergi yazarları arasında yerini almıştır (Çınarlı, 1998, s.128; akt. Karahan, 2020, s.32).

Hisar dergisi yayın hayatına herhangi bir bildiri yayınlamadan başlamıştır. Bunun gerekçesi olarak Munis Faik Ozansoy şu açıklamayı yapmıştır:

*“Herkes çok lâf ediyor, bir iş ortaya getirmiyor. Şunu yapacağız, bunu yapacağız demektense eserlerimizle ne olduğumuzu gösterelim. Yazılarımızı, şiirlerimizi neşrederim, herkes bizim ne olduğumuzu görsün. Başlangıçta böyle bir manifestoya lüzum yok.”*(Ozansoy, 1990; akt. Bulut, 1991, s.3).

Munis Faik Ozansoy’un bu görüşü üzerine bildiri yayınlamadan yayın hayatına başlayan Hisarcılar her ne kadar sanat görüşlerinde net ve ilkeli bir şekilde uzun süre varlığını sürdürse de neyin karşısında durduklarını açıkça belirtmemeleri sanat görüşlerini bulanıklaştırmış ve bu konuda suçlanmalarına neden olmuştur. Hatta bu tercih onlara pahalıya mal olmuş ve uzun yıllar çıkan derginin bu başarısına rağmen bazı edebiyat tarihlerinde Hisarcıların yer almamasına neden olmuştur (Emiroğlu, 2019, s.50). Gelen eleştirilerden olacaktı ki derginin kuruluşunun 17.yılında Hisar topluluğunun ortak kararıyla ilk kez bir radyo programında sorulan sorulara verilen cevaplardan meydana gelen 4 maddelik bir manifestoyu okurlarına sunarlar. Radyo programında Mehmet Çınarlı ’ya yöneltilen “Hisar dergisinde, sanat çalışmalarınıza yön veren belli başlı ilkeler nelerdir? Kısaca açıklayabilir misiniz?” sorusuna Mehmet Çınarlı şu açıklamaları yapmıştır:

1. *“Bu ilkelerin başında sanatın bağımsızlığı gelir. Bize göre şairin veya yazarın kalemini herhangi bir ideolojinin hizmetine vermesi onun bir sanatçı olarak ölümü demektir. Sanat eserinin bir propaganda haline getirilmesinin kesinlikle karşısındayız.”*

2. *“Hisar’ı çıkaranların üzerinde birleştiği ikinci ilke modern Türk edebiyatının Batı’nın bir kopyası olmaktan çıkarılıp millî bir karaktere kavuşturulmasıdır. (...) Batı edebiyatının iyice incelenip bu edebiyatın ürünlerinden faydalanılması elbette lüzumludur. Ama bu faydalanma hiçbir zaman taklitçilik ve kopyacılık şeklinde olmamalıdır. Biz bir milletin edebiyatının o milletin ruhunu, mizacını, özelliklerini aksettirmesi gerektiğine inanıyoruz. Kısacası sanat eseri millî bir karakter taşımalıdır.”*

3. “Burada bizim üzerinde birleştığımız üçüncü bir noktanın açıklamasına sıra geliyor. Bize göre sanatta yenilik, eskiyle bütün bağları koparıp soysuzlaşmak değildir. Yeni mutlaka eskiye dayanacak, eskiden kuvvet alacaktır. Yahya Kemal bunu: ‘Ne harabî ne harabatiyim Kökü mazide olan âtiyim.’ beyitiyle ifade etmiştir. Geçmişle bütün bağları kopmuş bir yeni, sağlam olmaz ve temelsiz yapılar gibi kısa bir zamanda çöker. Biz bu anlayışla Hisar’da kökümüzden kopmadan bugünün sanatını vermeye çalışıyoruz. Şiirde yenilik yapmak için vezin veya kafiye atmayı zaruri görmediğimiz gibi yeterli de bulmuyoruz. Hisar’da aruz, hece, serbest her üç şekilde de şiirler yayımlanıyor. Ama bunların hepsinin de yeni bir ruh ve anlayışla yazılmış olmasına elden geldiği kadar dikkat ediyoruz.”

4. “Bizim üzerinde titizlikle durduğumuz ve birleştığımız dördüncü bir nokta da dil konusudur. (...) Yaşayan canlı Türkçenin edebiyat dili olmasına taraftarız. Halkın konuştuğu dilden ayrı bir yazı dili, âdeta yani bir divan dili yaratılmasını son derece zararlı buluyoruz.” (Çongur, 1967, s.16-17).

Rıdvan Çongur’un sunduğu “Ana Dilimiz” radyo programında yukarıdaki açıklamaları yapan Mehmet Çınarlı’nın topluluk adına bir dil kullanmaya özen gösterdiği görülmektedir. Böylelikle Hisar topluluğu edebiyat tarihinde ilk kez manifestolarını bir radyo programında dile getiren topluluk olarak tarihe geçmiştir. Daha sonra bu açıklamalar derginin 39.sayısında tam metin olarak yer almıştır.

Öztürk Emiroğlu(2009), Hisar dergisi etrafında kümelenmiş sanatçıların manifestoları yoluyla kimlere itiraz ettiklerini “Modern edebiyatın özellikle Genç Kalemler hareketinden, Hecenin Beş Şairinden, Yahya Kemal Beyatlı’dan, az da olsa Ahmet Haşim’den ve Ahmet Hamdi Tanpınar’dan etkilendikleri söylenebilir. Garip, sosyalist gerçekçilik ve İkinci Yeni anlayışlarına ise karşı çıkarlar.” açıklamasıyla netleştirir (s.1314).

#### 2.4. Hisar Dergisinin Tasarımı ve İçeriği

1950 yılında Ankara’da yayın hayatına başlayan Hisar dergisi, “Hisar, Aylık Fikir ve Sanat Dergisi” başlığıyla okurla buluşur. Kapak sayfasının sağında veya en altında eserleri yayınlanan yazar ve şairlerin isimleri yer almaktadır. Bunun yanında her dergi kapağında bir resim yahut bir çizime yer verilmiştir. Bu çizimlerin anlaşılabilirlik düzeyleri düşük olmakla birlikte her biri içerikle ilgili anlamlı bir zenginliğe sahiptir. Derginin kapak sayfasını takiben ikinci sayfası “Sanat Haberleri” başlığı altında sanat ve edebiyat dünyasına ait haberlere ayrılmıştır. Bu sayfada “sergiler, konferanslar, açık oturum, konserler, tiyatro-opera, çeşitli, konuşmalar, musiki...” başlıkları altında yer verilen güncel haberlerin yanı sıra sanat ve edebiyat dünyasında hayatını kaybeden kişiler hakkında ve Hisar dergisi yazarlarının çıkan kitapları hakkında bilgiler verilmiştir. Derginin üçüncü sayfası ise genellikle deneme türüne ayrılmıştır. Bu bölümde başta dergiye ev sahipliği yapan Mehmet Çınarlı olmak üzere yazarların sanat, şiir yahut güncel bir konu hakkında yazılan yazılarına ayrılmıştır. Dördüncü sayfasından itibaren şiirlere ve diğer yazı türlerine yer veren dergi, ortalama olarak 35-40 sayfadan oluşmaktadır. Her sayıda değişmekle birlikte bir sayıda ortalama on beş adet şiirin yer aldığı dergide, bu sayı bazen on üçe düşerken bazı sayılarda ise yirmiyi bulmaktadır. Derginin içinde yer verilen çizimler genellikle yoğun çizgilerle örülü karmaşık bir soyutluk taşımaktadır. Derginin otuzuncu sayfasından itibaren birtakım reklam afişlerine yer verilmekte ve derginin son iki sayfasında bu reklamlar artmaktadır. Hisar dergisinin altmışıncı sayısında yer verilen Tekin Erer(1968)’in aşağıdaki açıklaması, bu durumun mecburiyetini açıklar niteliktedir:

*“Bir fikir ve düşünce ziyafeti olan sayfaların tuzu, biberi de sonlarına doğru neşredilen ilanlardır. İnsan böyle güzel bir dergide gözleri tırmalayan, adetâ yabancı ve uygunsuz bir misafir olarak bulunan sayfalara girmiş bu ilânları görmek istemiyor. Belki bundan dergiyi çıkaranlarda memnun değildir. Ne var ki Türkiye gibi sanat ve edebiyata az değer veren memleketlerde dergiyi yaşatmak için buna muhtaçsınız.” ( s.23).*

Bir okur için derginin içeriğinden önce görselliğinin göz doldurması gerekir. Görsellik ilgiyi ve heyecanı diri tutarak okuru içeriğe yönlendirmelidir. Dergi ele alındığı andan itibaren kapak sayfasının görselliği, derginin boyutu ve sayfalar çevrildiğinde de ise derginin tertip ve düzeni, yazıların boyutu, görsellerin seçimi ve hatta eserlerin sayfalarda konumlanma biçimi ve sırası bile önem arz eder. Buradan hareketle; Hisar dergisinin kapak tasarımında tercih edilen çizim, resim ve renk seçimi; içeriğinde yer verilen çizimler ve eserler derginin ince bir titizlikle ve estetik kaygıyla ortaya konmuş olduğunu göstermektedir (Erer, 1968, s.23).

Dergide usta kalemlerin yanı sıra Hisar dergisiyle birlikte ilk kez eserleri yayımlanan genç yazarlara da yer verilmiştir. Bunu görmenin en kolay yolu ise Hisar dergisinin 20 ciltten oluşan hacimli külliyatına göz gezdirmektir. Ciltlere göz gezdirildiğinde derginin yayın hayatı boyunca dar bir kadroyla değil, geniş bir kadroyla ve yeni imzalarla yolunu çizdiği görülecektir. *“Sözgelimi, 1964'te ikinci yayın döneminin getirdiklerini toplayan beşinci ciltte, Fıkra ve makalede 66 değişik imzanın 268 yazısı; hikâyede 16 ayrı kalemden çıkmış 43 hikâye; şiirde ise, 81 şairin 206 verimi yer almaktadır. Buna, resim ve desende 43 imzaya ait 76 ürünü de eklersek Hisar'ın «Fikir ve Sanat Dergisi» olarak taşıdığı fonksiyonu daha da netleştirmiş oluruz.”* İki yayın dönemi hesaba katıldığında otuz yılı aşkın bir süre aynı gayeyle yol alan dergide, beş yüzden fazla sanatçının imzası yer alır. Bu sanatçıların çoğu edebiyat dünyamıza mal olmuş ve objektif olarak hazırlanan antolojilere alınmıştır (Bulut, 1991, s.18).

Dergide yayınlanan eserlere bakıldığında genel itibariyle Anadolu insanının ihmal edilmişliği ve çaresizliği işlenmiştir. Anadolu insanının geçmişten günümüze karşı karşıya kaldığı zorluklar, özgür ve rahat bir yaşam mücadelesi, Türk milletinin çalışkanlığı, azmi ve zorluklar karşısındaki sabrı işlenen konular arasındadır. Anne sevgisi, çocuk sevgisi, doğa sevgisi ve sevgiliye duyulan özlem ise işlenen bireysel temalar arasındadır. Şiirlerde en çok yakınılan durumlar yalnızlık ve sevgisizliktir. İşlenen konularla ilgili Bulut(1991), şu açıklamayı yapmıştır:

*“Hisar şairleri Anadolu'nun ihmal edilmişliğini görürler ve işlerler. Onlar, Anadolu insanını ve dertlerini ideolojilerine alet olarak kullananların aksine, Anadolu'ya medeniyetin nimetlerinin*

*götürülmesini isterler. «Anadolu'nun çorak toprakları arasında boy gösterebilmiş, rengini ve kokusunu duyurabilmiş kır çiçekleri» gibi, Anadolu'nun ücr'a köşelerinde, çalışkanlıkları ve sabırları dışında hiçbir destekleri olmadan okumayı başarabilen Hisar'a gönül veren bu idealist sanatçılar, Anadolu gerçeğinin canlı şahitleridir (s.19).*

## 2.5. Çocuk Edebiyatı

Edebiyat kelimesinin anlamına Türkçe Sözlük ve Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi'nden bakıldığında şu tanımların yapıldığı görülmektedir: “*Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı, yazın*” (TDK, 2011), “*Estetik amaçlı oldukları kabul edilen yazılı eserler bütünü*” (BLSA, 1986, s.3514). Bu tanımlardan yola çıkılarak edebiyat; dil aracılığıyla duygu, düşünce, hayal, olay veya herhangi bir olgunun edebi bir tarzda ve etkili bir şekilde yazılı veya sözlü olarak ifade edilmesidir. İnsanın duygu ve düşüncelerini, özlem ve dileklerini estetik ölçüler içinde anlatan ve okuyucuda güzellik duygusu yaratan dil ürünlerine edebi eser denir.

Çocuk kelimesinin TDK sözlük anlamına bakıldığında ise “*Bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız; yavru, bala, uşak, velet.*”, “*Belli bir işte yeteri kadar deneyimi ve yeteneği olmayan kimse.*” (TDK, 2011) tanımlarıyla karşılaşırız. Tanımlardan yola çıkıldığında ise hem fiziksel hem psikolojik, hem sosyal alanlarda gelişimi tamamlanmamış, gelişimi devam eden, yeteneklerini keşfetme sürecinde ilerleyen, tecrübelerle hayatı anlamlandırma süreci yaşayan bireylerin “çocuk” olarak nitelendirildiği söylenebilir.

Yukarıda ayrı ayrı açıklanan çocuk ve edebiyat kavramlarını bir araya getiren çocuk edebiyatı kavramı ise; çocuğun hayal dünyasına ışık tutan, üstün nitelikler barındıran, çocuğun gelişim çağına uygun kelime hazinesine sahip, ana dilinin gelişimine katkı sağlayan, ulusal ve evrensel boyutlarda değerleri barındıran, psiko-sosyal gelişimine katkı sağlayan, okuma hevesi uyandıran, estetik zevkle oluşturulmuş sözlü ve yazılı eserler olarak tanımlanabilir. Buradan hareketle çocukların duygu, düşünce, hayal ve zevk dünyasına hitap eden tüm eserler çocuk edebiyatı içinde

değerlendirilir. Şiir, hikaye, masal, anılar, gezi yazıları, biyografik eserler çocuk edebiyatı içinde ele alınan belli başlı türlerdir (Temizyürek, 2023, s.161).

*“Çocuk edebiyatı, temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını çocuk gerçekliğini yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde çocuğa göre içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, edebiyat, sanat ve estetik yönünden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır (Şirin, 2007, s.16). Çocuk edebiyatı, sınırları uçsuz bucaksız çocuk ve çocukluk olan, çocuklara yönelik edebiyat değeri taşıyan bir geçiş dönemi edebiyatıdır (Şirin, 2012, s.32). Çocuk edebiyatının başat özelliği ise kaynağı da sınırı da çocuk ve çocukluk olan, çocuğu ve çocukluğu anlayan, çocuk bakışı, ‘çocuğa göre’lik ilkesi ve “çocuk gerçekliği ”ne uygun yazılmış bir edebiyat olmasıdır” (Şirin, 2016, s.2-3).*

Çocuk edebiyatının içeriğini yalnızca çocuk ve çocukluk yaşantıları üzerine kurulu olduğunu düşünmek pek de doğru bir yaklaşım değildir. Nitekim çocuk edebiyatı kavramına söz konusu bu düşünceden dolayı yazımı kolay görülen eserler olarak bakılmaktadır. Oysaki yetişkin bir insanın, yaşamın tüm gerçekliklerini çocuğun ruh dünyasına, gelişimine göre indirgemeyi başarması ve bunu yaparken estetik kaygıyı da göz ardı etmemesi bir hayli emek istemektedir. Bu nedenle çocuklar için eser kaleme almak yetişkinler için yazmaktan daha zorlu bir iştir (Ceran, 2007, s.9).

### **2.5.1. Hisar şiirinde “çocuk”**

Edebiyat kavramının tarihi çok eski dönemlere kadar uzansa da çocuğun bir birey olarak kabul edilmesi ve onun duygu, düşünce, hayal dünyasına uygun eserler üretilmesi gerektiği düşüncesi özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaygınlaşmıştır. Bu düşüncesinin yerleşmeye başladığı dönemde yayın hayatına başlayan Hisar dergisi de sanat anlayışları gereği çocuğa ve çocukluğa önem vermiştir.



Topluluk, dergide yer verilen yazıları ve şiirleri aracılığıyla edebiyat dünyasında boşluğu hissedilen çocuk edebiyatına katkıda bulunmuştur. Ancak buna rağmen çocuk edebiyatı üzerine yapılan araştırmalarda Hisar topluluğunun adına pek rastlanılmaz. Bunun birden fazla sebebi olsa da en önemli sebeplerin ilki topluluğun çıkış amaçları arasında doğrudan çocuk edebiyatı alanına katkı sağlamak olmamasıdır. Ancak ortaya çıkış amaçları bu olmasa da topluluk şairleri az çok bu konuda eserler vermişlerdir. Zaten sanat anlayışlarında hem içerik hem de kullanılan dil yönünden çocuk edebiyatı alanına ters düşecek herhangi bir durum yoktur. İkinci olarak derginin birçok isme ev sahipliği yapmasından dolayı bu alanda yazılan eserler için, tüm isimlerin eserlerinin tek tek incelenmesi gerektiğidir. Bunun yanı sıra topluluk çocuk edebiyatı üzerine yapılan hiçbir tartışmaya da katılmamıştır. Tüm bu sebeplerden dolayı topluluğun çocuk edebiyatına bakış açısını tespit etmek için sanat anlayışlarını göz önüne alarak bu konuda verilen eserlerin incelenmesi gerekmektedir (Ceran, 2007, s.51).

Çocuk edebiyatına dâhil edilebilecek olan eserlerin birtakım nitelikler taşıması gerekmektedir. “Şekil(dış yapı)”, “içerik(içyapı)” ve eğitsel özellikler olarak karşımıza çıkan bu niteliklerin birbiriyle bütünlüğü çocuk edebiyatı alanında kaliteli eserlerin ortaya çıkmasını sağlayacaktır (Gök, 2022, s.28). Bu nitelikleri açıklamak gerekirse çocuğa uygun olan eserlerin; çocuğa özgü gerçekliği ve çocuk bakış açısını en iyi şekilde yansıtması gerekir(Karakuş, 2020, s.129). Bu nitelikleri barındırması gereken çocuk edebiyatı eserlerinin bir de barındırmaması gereken hususları vardır: “öğretme ve belletme, öğüt ve emir, korku ve kaygı, ideolojik söylemler, cinsiyet ayrımcılığı ve kurallar, tek ve değişmez doğrular, aşırı duygusal öğeler, şiddet”tir (Çer, 2019, s.3).

Kaynağını gelenekten alan Hisarcılar aynı anlayışla çocuk şiirlerine bakarlar. Yani çocuk şiirlerinin ana kaynağı olarak milli kültürümüzü görürler. Bunda dolayı sanata ideolojilerini bulaştıranlara karşı çıktıkları gibi çocuk şiirlerine de bunu yapmalarına karşı çıkarlar (Ceran, 2007, s.52). Bu konuda Hisar topluluğunun görüşünü temsil mahiyetinde İlhan Geçer tarafından söylenen aşağıdaki sözler bunu destekler niteliktedir:

*“Çocuk şiirinin başlıca kaynağı millî kültürümüz olmalıdır. Böylece masallar, efsaneler, kahramanlık olayları, tarih, gelenek ve göreneklerimizden yola çıkılarak bunlardan yararlanılabilir. Çocuk*

*şiiir yazan şairlerimiz arasında bu yolu takip eden ve başarı sağlayan şairler vardır. Ancak son yıllarda bazı kesim ve çevrelerce çocuk şiiri de ideoloji ve politikaya alet edilmek istenmiş, bu yönde yoğun çaba sarf edilmiştir. Körpe beyinler sloganlarla doldurulmuş, yıkanmış, şiir ve edebiyat ikinci plâna atılarak malum bir ideolojinin çığırtkanlığı yapılmıştır. Güdümlü sanat ve edebiyatın bir yarar getirmediğı, millî sanat ve kültürümüzü kıyasıya tahrip ettiğı, örnekleriyle ortadadır. Sanat, edebiyat ve şiirimiz, hele hele çocuk şiirini bu afetten korumamız gerekiyor.” (Geçer, 1984, s.124).*

Hisar dergisinde yer verilen şiirlere bakıldığında çocuk teması bağlamında değerdendirilebilecek şiirlerin “ yoksulluk, aile, anne- baba sevgisi, vatan sevgisi, Atatürk, güzel yarınlar, zaman, sağlık, ölüm, oyun, sevgi...” gibi temalarda yoğunlaşıldığı görülmektedir. Özellikle çocukların içinde bulundukları zor koşullar sebebiyle yaşayamadıkları çocukluklarını işleyen yoksulluk temalı şiirlerde, şairler çocuklar için güzel yarınların hayallerini kurar. Çocuk temalı şiirler incelendiğinde daha çok çocukların saf, temiz oyun dünyalarının işlendiğı görülmektedir. Buradan hareketle şiirler temalarına göre sınıflandırıldığında aşağıdaki başlıklar karşımıza çıkar: (Ceran, 2007,s.53)

*a) Çocukluk yıllarını, geçmişini hatırlayarak çocukluk çağının güzelliğini ve önemini vurgulayan şiirler.*

*b) Çocuk olmanın güzelliğini yansıtan şiirler.*

*c) Çocukların sevdiği canlıları (bitki, hayvan) ya da oyuncak gibi eşyaları tasvir eden şiirler.*

*d) Çocukğu eğiten şiirler.*

*e) Çocukğa millî ve insanî duyguları aşlamayı hedefleyen şiirler.*

*f) Çocukların yakın çevrelerinde yer alan insanlarla ilişkilerini dile getiren şiirler.*

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### 3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde kullanılan çalışma materyalleri, yöntem, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgi verilmiştir.

#### 3.1. Çalışma Materyalleri

Çalışmanın başlıca veri kaynağı 1950-1980 yılları arasında toplamda 227 sayısı çıkan Hisar dergisinin 50 sayısında yer alan şiirler ve 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan 20 kök değeridir. Bu elli sayı; 1964-1965 yıllarında çıkan 24 sayıyı(1-24(76-99)) 1968 yılında çıkan on sayıyı(51-60(126-135)), 1969 yılında çıkan 12 sayıyı(61-72(136-147)) ve 1972 yılında çıkan bir sayıyı (100(175))<sup>3</sup> kapsamaktadır. Çalışmamızın derginin genelini yansıtmayı amacıyla derginin karma yıllarındaki 50 sayısı veri kaynağı olarak seçilmiştir. İncelenen kök değer ise; 1-adalet, 2-aile bütünlüğü, 3-çalışkanlık, 4-dostluk, 5-duyarlılık, 6-dürüstlük, 7-estetik, 8-mahremiyet, 9-merhamet, 10-mütevazılık, 11-özgürlük, 12-sabır, 13-sağlıklı yaşam, 14-saygı, 15-sevgi, 16-sorumluluk, 17-tasarruf, 18-temizlik, 19-vatanseverlik, 20-yardımseverlik" tir.

#### 3.2. Verilerin Toplanması

Sosyal Bilimler alanında yapılan çalışmalarda yazılı kaynak taraması önemlidir. Bilhassa eğitim gibi ülkelerin kalkınması ve fertlerin yaşam kalitesi standardının artmasında önemli bir görev üstlenen alanlarda geçmişten günümüze yazılı kaynak taraması hem gelişim seyrini gözler önüne sermek hem de bundan sonraki çalışmalara kaynak sağlamak adına önem arz eder. Bundan dolayı Türkçe ders

---

<sup>3</sup> Hisar dergisi 1950-1957 yılları arasında 75 sayı çıkardıktan sonra 7 yıl süren bir ara verir. İkinci yayın dönemine 1964 yılında geri dönen dergi, yeni yayın döneminde dergi numaralandırması yaparken 1 sayısı ile başlamıştır ancak önceki 75 sayının devamı olduğunu belirtmek için parantez içerisinde 76 sayısını da yanına eklemiştir. Bu nedenle derginin ikinci yayın dönemindeki sayıların ilki ikinci yayın dönemindeki dergi sayısını, parantez içerisinde verilen sayı ise derginin birinci dönemle birlikte toplam sayısını verir.

kitaplarında yer alan metinler üzerinden aktarılan değerlerimizin ve çocuk temasının Türk edebiyatı tarihinde önemli bir yere sahip olan Hisar dergisinde yer alan şiirlerde ne ölçüde yer aldığını tespit etmek gereklidir.

Çalışmamızda 1950 -1980 yılları arasında toplamda 227 sayısı çıkan derginin 50 sayısında yer alan şiirler incelenmiştir. Bu nedenle çalışmamız nitel araştırma deseninde tasarlanmıştır. Yöntem; “belgesel gözlem”, “var olan kayıt ya da belgelerin veri kaynağı olarak sistemli incelenmesi”, “kitaplık araştırması” ve “belge taraması” olarak da adlandırılmaktadır (Karasar, 2010). Belgesel taramada var olan belge ve kayıtlar incelenerek veri elde edilmektedir. Doküman analizi olarak da adlandırılmakta olan belgesel tarama amaca dönük kaynak bulma, okuma, not alma ve değerlendirme aşamalarını kapsamaktadır. Başka bir deyişle basılı ya da elektronik materyallerin incelenmesi ve değerlendirilmesini kapsayan bir dizi işlem gerektiren bir süreçtir (Bowen, 2009). Özetle araştırılan konuyla ilgili diğer kişi ve kurumlar tarafından yazılmış veya hazırlanmış yazı, belge ve kalıntıların toplanıp incelenmesidir(Seyidoğlu, 2016). Doküman analizi, araştırmacıya zaman tasarrufu sağlayan etkili bir yöntemdir. Yeni veri toplamanın güç olduğu durumlarda, hâlihazırda var olan yazılı kaynaklardan bilgi elde etme imkânı sunduğu için araştırmalarda avantaj sağlar (Bowen, 2009; Merriam, 2009).

Dergilerin tümüne sahaflardan ulaşılmıştır. Derginin 50 sayısında yer alan şiirlerden elde edilen veriler ile birlikte, YÖK Tez, Google Akademik uygulamalarından araştırma konumuz üzerine yazılan araştırma makalelerine, tezlere ulaşılmıştır. Ayrıca verilere ulaşma noktasında kütüphanelerden, dijital kütüphane arşivlerinden, sahaflardan Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı internet sitesinden faydalanılmıştır.

Çalışmada “Hisar Şiirinde Kök Değerlerin Tespiti” başlığı altında şiirlerde yer alan değerler yorumlanmış; “Hisar Şiirinde ‘Çocuk’” alt başlıkları altında ise çocuk temasına ait şiirler sıralanmıştır.

### **3.3. Verilerin Analizi**

Doküman incelemesi yöntemiyle elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi ile yorumlanan bulgular ise betimsel analiz yaklaşımıyla tablolar halinde sunulmuştur. Betimsel analiz, nitel araştırmalarda sık

kullanılan bir veri çözümlene yöntemidir. Bu yöntemde elde edilen veriler, araştırmanın amaçları ve belirlenmiş temalar doğrultusunda sistematik biçimde özetlenir ve yorumlanır. Temel hedef, bulguların okuyucuya açık, anlaşılır ve düzenli bir biçimde sunulmasını sağlamaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.239-240).



## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### 4.BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmamızın bu bölümünde Hisar dergisinde yer alan şiirler, 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan yirmi kök değer ve çocuk teması bağlamında incelenmiş olup, şiirlerde tespit edilen değerler ve çocuk temasının yer alma sıklığı tablo halinde sunulmuştur. Bu bölümde yer alan şiirler dergideki orijinallik korunarak aynen alınmış olduğu için var olan yazım ve noktalama hataları düzeltilmemiştir. Şiirlerdeki değerler dergi sayıları belirtilerek ayrı ayrı tespit edilmiştir. İncelenen sayılar Hisar dergisinin ikinci yayın dönemini kapsadığı için ilk sayı(1.sayı) ikinci yayın dönemindeki sayıyı, parantez içerisindeki sayı ise(sayı:76) birinci dönemdeki 75 sayının dâhil edilmesiyle birlikte toplam sayıyı göstermektedir. Şiirlerdeki değerler tespit edilirken, 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda yer verilen 20 kök değer programdaki açıklamalarından yola çıkılmıştır. Bunun yanı sıra gerektiğinde şairin yaşam öyküsünde şiire kaynaklık edecek bilgilerden yola çıkılmış ve kök değerler üzerine yazılan araştırmalardan da faydalanılmıştır.

#### 4.1. Kök Değerlerin Hisar Dergisi Şiirlerine Yansımaları

##### 1.Sayı( Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:76)

Ahmet Muhip Dranas tarafından yazılan “*Balâd*” şiiri, olumlu bir bakış açısına sahip olmayı, zor ve kötü durumlara karşı dayanmayı, istikrarlı davranmayı, süreci yönetmeyi, sorumlulukları yerine getirmeyi; duygu, düşünce ve eylemleri kontrol etmeyi kapsayan “**sabır**” değerini işler:

*“Yağmurlar dindiği zaman*

*Geleceksin*

*Ki kuraklık ölümdür;*

*Işığım söndüğü zaman*

*Güleceksin*

*Ki karanlık ölümdür.”*

Dranas, yukarıdaki dizelerde doğa ile dini ve felsefi değerleri sentezlemektedir. Yağmur doğanın bize sunduğu bir lütufken kuraklık ise istenmeyen kötü sonuçtur. Şair sevgilinin ancak ölümü gerçekleştiğinde geleceğini dile getirir. Yukarıdaki dizelerin tümüne hâkim olan esas duygu çaresiz bekleyiştir. Çünkü bu bekleyişler ancak kendi ölümü gerçekleştiğinde sona erecektir.

Şiirin devamında şair bunu bilmesine rağmen beklemekten vazgeçmeyeceğini, yaşama gayesinin ancak o (sevgili), olduğunu ve gerekirse kıyamet gününe kadar sevgiliyi bekleyeceğini ifade etmektedir. Şiirin aşağıdaki dizelerinde sabır değerinin yanında “sevgi” değeri de yer alır:

*“Bekleyeceğim elbette*

*Gelişini*

*Yaşamak başka nedir;*

*İsterse ta kıyamete*

*İlle seni”*

Yukarıdaki dizelerin devamı olan aşağıdaki dizelerde ise şair sabırla gelmesini beklediği aşkın, ömürden geçen yıllara neden olduğunu sitemle dile getirmekte ve Tanrı’nın ona acımasını istemektedir. Şiirin bu dizeleri ise merhamet duygusu üzerinden ilerler:

*“Ki bu aşk başka nedir:*

*YALVARI*

*Bütün ömrümüz onunla*

*Böyle geçti*

*Toprakla gök arası*

*Var yok arası öyle.*

*Derken uçtu.*

*Dranas Yalvarası:*

*Tanrım! Sen acı bu kula.” (1964, s.5)*

Selahattin Batu’ nun kaleme aldığı “*Yakını*” adlı şiir; dostluk, aile bütünlüğü değerlerinin eksikliği nedeniyle hissedilen sevgisizliği ve beraberinde getirdiği yalnızlık duygusunu işlemiştir. Batu, bu şiirinde yalnızlıktan yakınmaktadır. Bu yalnızlığın sebebini “*Bilmem kime güvenip doğmuşuz*” dizesiyle ailesine, “*Dost yüze gülücü, düşman kıyıcı*” dizesiyle dost sandığı çevresine bağlar. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**aile bütünlüğü**” ve “**dostluk**” değerlerine sitem söz konusudur:

*“Bilmem kime güvenip doğmuşuz,*

*En yakınımız bize yabancı,*

*Dost yüze gülücü, düşman kıyıcı*

*Mutluluk evrenin bir ucu*

*Kader daha acı bildiğimizden,*

*Gurbette tükenir her yolcu.” (1964, s.7)*

Feyzi Halıcı tarafından kaleme alınan “*Gül, Sonbahar, Sonra*” şiiri baştan sona yalnızlık duygusunu işler. Halıcı, yalnızlıktan duyduğu elemi içten bir söyleyişle dile getirmiştir. Dertli ve çaresiz olduğunu dile getirirken kimsenin bu haline aldırış etmemesinden yakınır. Yalnızlık duygusu da dostluk ve aile bütünlüğü değerlerinin yoksunluğuna bağlı olarak ortaya çıkan bir durum olduğu için şiirde dolaylı yoldan “**dostluk**”, “**aile bütünlüğü**” ve “**sevgi**” değerleri yer alır:

*“.....*



*Yalnızlık ormanları kuytu,*

...

*Yalnızlık denizleri, derin..*

*Düşünüyorum, kuytu odalarda*

...

*Bir gül gibi topluyorum usulca;*

*Uykusuz geceleri..*

...

*Yalnızım, dertliyim, çaresizim*

*Duyar mısın?” (1964, s.7)*

Arif Nihat Asya’nın keleme aldığı “*Yalanlar*” şiiri, “**dürüstlük**” değerini işler. Asya, insanların dürüst olmamasından, her alanda yalana başvurmasından şikâyetçidir. Bunu da şiirin girişinde ve bitişinde yer alan aşağıdaki dizelerle anlatır:

*“İyisin, hoşsun!» dediler...*

*Hayır, iyi değilim ben..*

*Bu dünyanın, bu zamanın*

*İstediği değilim ben:*

*Ağızlar yalan söylüyor!” (1964, s.9)*

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Çözülme*” adlı şiirde ise “**sağlıklı yaşam**” değeri şu dizelerde kendini hissettirir:

*“İçi sönmüş gibi, bomboş derimin;*

*Omzumun ilgisi yokmuş gibi kollarla*

*Sanki boşlukta duran dizlerimin*

*Bu ayaklarla, bu dar yollarla...”*

Ozansoy yukarıdaki dizelerle sağlıklı bir vücuttan bahsetmektedir. Şiirin aşağıdaki dizelerinde ise bu durumla dalga mahiyetinde bir söyleme girişir:

*“Yok vücudumda lüzum kalbe bile.*

*Ne güzel böyle bacaksız koşmak,*

*Kör adımlarla, sakar ellerle!”* (1964, s.13)

İlhan Geçer’in “*Ellerin İçin*” adlı şiiri sevgi değerini barındırır. Aşağıdaki dizeler “**sevgi**” değerini öne çıkarır:

*“İnce ve beyaz*

*Bir çift kelebek gibi*

*Bahçemde uçuşur ellerin*

*Öper öper onları*

*Hayatı yeniden severim.”* (1964, s.14)

Mehmet Çınarlı’nın “*Hatırlayacak Gibiyim*” şiirinde, sanatsal bakış açısı kazandırmayı amaçlayan “**estetik**” değer ön plana çıkar. Çınarlı, aşağıdaki dizelerde çalan bir bestenin güzelliği karşısında ruhunda uyanan duyguları kaleme almıştır:

*“Bir daha çalsanız şu besteyi*

*Sanki hatırlayacak gibiyim.*

*Kopardı içimde bir şeyi*

*Dokumsam ağlayacak gibiyim.”*

Şiirin devamında kiraz ağacının altında sevişen bir çifti resmeden ressamın düşünme kabiliyeti üzerinden yeteneğine hayret etmektedir:

*“Nereden gelmiş aklına*

*Ressamın böyle bir resim yapmak?*

*Oturmuş kirazlar altına*

*Sevişen şu mesut çifte bak.”*

Şair, aşağıdaki dizelerde ise filmlerin zengin içeriğinden bahsedip **“estetik”** değerini insan ruhuna tesirini gözler önüne serer:

*“Nasıl da girmiş bu filme*

*Romantik İtalyan lokantası” (1964, s.17)*

## **2.Sayı:(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:77)**

Mustafa Necati Karaer *“Eylül Sofrasında Aşk”* şiirinde, güz mevsiminin gelişini doğanın ruhuyla anlatmayı ustalıklı başarmıştır. Sonbaharın yağmur için hazırlandığını, rüzgârın artık eskisinden şiddetli eseceğini bildiren şair, sevgiliye sabretmesini ve yakında geleceğini söyler. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde **“sabır”** değeri yer almaktadır:

*“Yağmur bulutları gibi doluyum,*

*Sabret gülüm düşeceğim toprağına,*

*Rüzgârlar deliyse ben de deliyim,*

*Gönlümü koymuşum güz yaprağına*

*Sabret gülüm, düşeceğim toprağına.” (1964, s.8)*

İlhan Geçer’in *“Uzak Yazlarda Erdek”* şiiri, şairin Erdek ilçesine olan bağlılığını ve sevgisini konu edinir. Şiirin aşağıdaki dizeleri; ülke varlıklarını korumayı, sevmeyi kapsayan **“vatanseverlik”** ve **“sevgi”** değeriyle örtüşür:

*“Uzak ve mavi yazları düşünür*

*Susmuş mavi rüzgârlarında Erdek*

*Ne altın kumlarda ayak izleri*

*Ne dalların şarkısını dinleyen böcek.*

...

*Güz vuran çınarların gölgesinde oturmuş*

*Yiten yazın özleminde yalnız ihtiyar*

...

*Tuzlu sabahları garip ve mahzun*

*Eski yıldızlar yok gecelerinde” (1964, s.13)*

Charles Baudelaire tarafından yazılan ve M. F. Ozansoy ve M. Sezgin’in Türkçeye çevirdiği “*Cythère’e Bir Yolculuk*” adlı şiirin ilk dördlüğünde doğaya karşı duyulan “**sevgi**” anlatılmıştır:

*“Yüreğim bir kuş gibi, cıvı-cıvı, başı boş.*

*Süzülmüş, gidiyordu çarmıhların yanında;*

*İlerliyordu gemi, bulutsuz gök altında,*

*Pırıl-pırıl güneşten, bir melek gibi, sarhoş.”*

Şair, son iki dizede yaşamı boyunca kendisine saygısı kalacak bir yaşam biçimiyle yaşamak için Allah’tan yardım ister. Kalbinin daima temiz, saf kalmasını diler. Bu yüzden şiirin bu dizelerinde “**saygı**” değeri vardır:

*“Ne olur! Bana kuvvet, cesaret ver, ey Rabbim!*

*Tiksinmeden bakayım, kalbime, vücuduma!” (1964, s.19)*

**3.Sayı(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:78)**

Munis Faik Ozansoy 'un kaleme aldığı “*Paradoks*” şiiri, yeniçağın insanına yapılan eleştiriler üzerinden ilerler. Özensoy’a göre yeni nesil “*kırık, dökük, çarpık*” tır. Bu yüzden yeni neslin hayal edilecek yarınlar bırakmadığını dile getirir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde kendini bilmeyen, “**mütevazılık**” değerinden yoksun olan yeniçağ insanının toplum değerlerinden uzaklaşıp “**duyarlılık**” konusunda hassasiyetlerinin kalmadığından söz edilmektedir:

*“Bir tuhaf perde indi gözlerime*

*Neye baksam kırık, dökük, çarpık...*

*Bir tutukluk mu geldi sözlerime?..*

*Kime desem duymuyor artık.*

*Ve hayal etmek istesem yarını*

*Dante tarzında bir oyun başlar*

*Dolaşır beynimin sokaklarını*

*Kafasız gövdeler, kesik başlar*

...

*Yürüyenler Twist yapar gibidir,*

*Değişen ben miyim, ya onlar mı?*

*Bugünün zevki ayrıdır dünden*

*Şimdi insan da başka yaratık*

*Akıyor sözlerinden, üstünden*

*Anadan doğma bir utanmazlık” (1964, s.4)*

Selahattin Batu tarafından kaleme alınan “*Benlik*” şiirinde doğayla bütünleşme söz konusudur. Şiirde doğaya duyulan “**sevgi**” işlenmiştir:

“*Seçemem kuşu ağaçta,*

*Kuş yok ağaçta.*

*Ayın kocaman doğuşu ağaçta,*

*Kalbimin vuruşu ağaçta.*

*Göge elimle kurduğum yay,*

*Geceden geceye doğan ay.*

*Gölğem serili dağda taşta,*

*Benim sesimle büyür uzay.*

*Işığım yanar güneşte,*

*Kalbimin vuruşu ağaçta.”* (1964, s.10)

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Kuşların Kanadı Kara*” şiirinde, dönemin içinde bulunduğu kötü durumdan bahsedilir. Şair, huzur ve mutlulukla dolu eski günlere olan özlemini dile getirirken; şimdilerde etrafında hep umutsuzlukların hâkim olmasından, duaların cevapsız bırakılmasından, rahmetin ise bir türlü kendisine uğramamasından dert yakınır. Şair, son dizede geçen “rahmet” kelimesiyle Allah’ın merhametinden yoksunluğunu dile getirirken, umutsuzluğun hâkim olduğu bir atmosfere rağmen mücadele eden “Pedalcı Ahmet” portresi üzerinden ise sabırlı olmayı anlatır. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**merhamet**” ve “**sabır**” değerleri yer alır:

“...

*Bu akşam da eli boş dönüyor*

*Umutsuzlar yokuşundan pedalcı Ahmet*

*Solmuş fesliğenler<sup>4</sup> تنها saksılarda*

*Hep başka bahçelere yağıyor rahmet”*

Geçer, şiirin aşağıdaki dizelerinde ise dönemin insanların bir portresini çizerek gösteriştten uzak olmayı, kendini bilmeyi esas alan “**mütevazılık**” değerini işler:

“ ...

*Büyüyen ağızlarda küçük lokmalar*

...

*Ve dev iştahlılar dolaşır hala*

*Altın tepsilerde (1964, s.13)*

Leconte de Lisle tarafından yazılan ve Fethi Yücel tarafından Türkçeye çevrilen “*Filler*” şiirinde, Afrika Çölü’nde yurtlarına dönmek üzere yolculuğa çıkan fil sürüsünün başından geçenler anlatılır. Şiirde fillerin en yaşlısının tecrübesiyle diğer filleri arkasına alarak en önde yer alması “**saygı**” ve “**sorumluluk**”; hedefe doğru disiplinli, planlı ve istikrarlı bir şekilde yavaşlamadan ilerlemesi ise “**çalışkanlık**” değerinin varlığını gösterir:

*“Asla yavaşlamadan ileriye bakarak*

*Şaşmaz hedefe doğru hepsini götürüyor.” (1964, s.15)*

**Sayı:4(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:79)**

Gültekin Sâmanoğlu tarafından kaleme alınan “*Ölümsüz Şey*” adlı şiir, aşkı konu edinmektedir. İnsanlığın yaratılışından beri var olduğu söylenen aşkın, ölümsüz

---

<sup>4</sup> Fesleğen

bir duygu olduğundan bahsedilmekte; geri kalan tüm duyguların, dertlerin bir yana bırakılıp aşka sarılmamız gerektiği söylenmektedir.

Aşağıdaki dizelerde şair; karanlığın ayıpları örtmesinden hareketle gizli kalan duyguların, insanın içinde bastırılan cinsel arzuların dışarı çıkarıldığını dile getirir. Buradan hareketle şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “mahremiyet” değeri vardır:

*“Karanlıktan sıyrıldıkça giydiğin*

*O nankör utancı soymadın mı hiç*

*Çılgın güzellikler sardıkça seni*

*İçinde isimsiz bir kımıldama;*

*Arala perdeyi, orda bir şey var,*

*Aşk denen bir şey var duymadın mı hiç?” (1964, s.4)*

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “Bir Pancur Açıldı” şiirinin birinci bölümü 78. sayıda, iki ve üçüncü bölümleri ise 79. sayıda yayınlanmıştır. Şiirin tamamına bakıldığında kaybolan eski günlere olan özlemden bahsedilmektedir. Şair, kaybolan günleri yeniden doya doya yaşamak ister. Şiirin birinci bölümünde mevsimlerden kıştır. Şair kışın ardından gelecek olan baharın yakın olduğunu dile getirirken aslında kendi hayatına gelecek huzur ve mutluluğu anlatmak ister:

-I-

“ ...

*Bacalarda duman, ağaçlarda nur*

*Ellerim uzanırken bahara*

*Bu burukluk neden?*

...

*Yaşamak istiyorum yeniden*



*Kaybolan günleri pancur pancur.”*

Yetmiş sekizinci sayıda yer alan ilk bölümde, kaybolan günleri kış mevsiminden sonra gelecek olan bahar metaforu üzerinden anlatan şair, yetmiş dokuzuncu sayıda yer alan ikinci ve üçüncü bölümlerde ise ölüm gerçekliğiyle yüzleşir. Bu yüzden şiirin dizelerinde “**sabır**” değerinin varlığı sezilir. Çünkü şair tüm engellere rağmen hala umudunu kaybetmemekte ve mutlu ve huzurlu günlere kavuşmak için umut etmektedir:

-III-

*“Bir pancur açıldı umutlarla*

*Elimi uzatsam bahar,*

*Yemyeşil bir Bursa çinisinden;*

*Ama güvenemem, bulutlarla*

*Süzülen kuşlarla gel,*

*Kaçalım zamanın içinden.”*

Yukarıdaki dizelerde geçmiş güzel günlere kavuşma özlemi, bahar *metaforuyla* anlatılmaya devam edilmiştir. Yine şiirin üçüncü bölümünde canlılara ve insanlara karşı merhametli olmayı, vefalı ve fedakâr olmayı, cömertliği barındıran “**yardımseverlik**” değerini görmek mümkündür:

“...

Kadınlar cömert, kadınlar vefalı

...

Çocukları, güzelliği, iyiliği

Gürül gürül akan bir dağ çeşmesinden.”

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Seni Bulmak*” şiiri ayna ve su *metaforları* kullanılarak kıskançlık duygusunu işler. Şiirde sözlerin ve davranışların tutarlı olmasını kapsayan “**dürüstlük**” değeri yer alır. Şair, dürüst insan kalmamasından yakınmakta ve bundan duyduğu rahatsızlığı aşağıdaki dizelerle dile getirmektedir:

*“Aynalardan değil yakınmalarım,*

*Aynalar günahsız, aynalar suçsuz;*

*Gölgeler, kuşkular içinde Tanrım,*

*Kime tutunmalı bilemiyoruz!..”* (1964, s.9)

Nevzat Yalçın tarafından kaleme alınan “*Pancur*” şiiri, Roma mitolojisinden esinlenerek yazılan, mitolojik öğeler barındıran bir şiirdir. Şiirde, Roma mitolojisinde aşkın ve güzelliğin koruyucu olan Tanrıca Venüs yer alır. Bazı tarihçilere göre Fransızlar tarafından Türklerden kaçırılan Venüs heykeli acele bir şekilde gemiye yüklenirken kayalara çarpıp iki kolu kırılmıştır (Tezcaoğlu, 2024). Şiirde bu olaya atıfta bulunan şair, sanatsal ve kültürel varlığı koruyup zenginleştirmeyi kapsayan “**estetik**” değerini dolaylı işler:

*“Ne güvercinlerin kanat sesleri*

*Ne aşkı okşayışı bir kadının*

*Özlediğim barışı getiremez*

*Zevki yok Venüs ’ün kırık kollarının”* (1964, s.10)

Selahattin Batu tarafından kaleme alınan “*Anılar*” şiirinde; nitelikli zaman geçirmeyi, karşılıklı güvene dayalı ilişki kurmayı kapsayan “**dostluk**” değeri yer alır:

*“... Birlikte çıkardık denize,*

*Birlikte bakardık ilk yıldıza.*

*Ellerimi tutar sevinirdin,*

*İçimden geçenleri bilirdin.” (1964, s.14)*

Ömer Kayaoğlu tarafından kaleme alınan “*Mektubun Ardından*” şiirinin aşağıdaki dizelerinde “**sabır**” değeri işlenmiştir:

*“Zamanı aylarla ölçmeye çalış:*

*Ne kaldı şunun şurasında*

*Sabır selametmiş, Allah kerim*

*Dünyada acısız yaşayan kim?” (1964, s.21)*

##### **5.Sayı(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:80)**

Fazıl Hüsnü Dağlarca tarafından kaleme alınan “*Yürek*” şiiri, toplumsal gerçekliği işler. Kadın ve erkeklerin yaşam mücadelesine değinilerek ekonomik sorunların dile getirildiği aşağıdaki dizelerde “**adalet**” değeri sorgulanır:

*“Kadın gecekonduşunda yalnızdır, sütsüzdür,*

*İkiz bebekleri gecelerde ağlayan.*

*Erkek, Pazar yerinde açtır, işsizdir,*

*Söner durur mutsuzluklar üzre can.” (1964, s.5)*

Bekir Sıtkı Erdoğan tarafından kaleme alınan “*Çiçekler İçinde*” şiirinde, divan edebiyatında sıkça başvurulmuş mahlas kullanma örneğine başvuran şair, şiirin son kıtasında kendine seslenmektedir.

Aşağıdaki dizelerde şair, çevreye duyarlı bir gözle bakıldığında her derdin bir devası olduğundan bahsetmekte, Allah'ın tüm dertlere çare verdiğini söyleyerek **“merhamet”** sahibi olduğundan söz etmektedir:

*“Sıtkı'm, her dert için çare var hakta;*

*Ne devalar gizli kökte yaprakta..*

*Gel sen de ibret al, bülbüle bak ta,*

*Şifasız gönlüne sar çiçekleri”* (1964, s.6)

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan *“Acı Zaman”* şiirinde; yaşam şartlarının zorluğu, yoksul kesim olan gecekondlu insanının dramatik yaşamı üzerinden ele alınır. Gelirin adaletli dağılmamasından kaynaklanan bu eşitsizlik şaire **“adalet”** değerini sorgulatırken; *“Göklerin yıldızı çok, merhameti az”* dizesiyle Allah'ın bu duruma karşı kendilerine **“merhamet”** etmediği ifade edilir:

*“...*

*Bakar al kirazları tadamaz çocuk*

*Ürperir rüzgârın yüreği*

*Değdikçe boş sofralara*

*Göklerin yıldızı çok, merhameti az*

*...*

*Yeşeren dallar bizden yana değil*

*Sabahlar telaşlı gece uzun*

*Saatler hep acı zamanı vurdu*

*Boş ümide uzanışı ellerimizin*

*Gönül burkuldu*

*Gecekondulara yönelen bulut*

*Daha da mordu.” (1964, s.10)*

#### **6.Sayı(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:81)**

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Ölüler Nasılsınız*” şiiri, ölen insanlar için dünyada olan biten hiçbir şeyin bir anlam ifade etmemesini konu edinir. Şiirin son iki dizesinde şair; insanların artık normal olmadığını, birbirlerine karşı tahammülsüz olduklarını söyleyerek “**yardımseverlik**”, “**dostluk**” ve “**sabır**” değerlerinden yoksun bir toplumun portresini çizer:

*“İnsanlar, insanlar çıldırmış,*

*İnsanlar birbirlerini yerler.”(1964, s.11)*

Selahattin Batu’nun kaleme aldığı “*Çileci*” şiirinde, insanlara sitem edilmiştir. İnsanları çözemediğini, insanların içinin dışının farklı olduğunu söyleyen şair en sonunda “*İnsan insanın çilesi.*” diyerek bu sitemini sonlandırır.

Batu, “*Seçilmez eli yüzü, /İçimin akı karası.*” dizeleriyle “**dürüstlük**” değerinin kalmadığını; “*İyi olunca iyisi, /Kötü olunca en kötüsü,*” dizeleriyle ise “**yardımseverlik**” değerinin varlığı ve yokluğu durumlarını ifade eder:

*“Seçilmez eli yüzü,*

*İçimin akı karası.*

...

*İyi olunca iyisi,*

*Kötü olunca en kötüsü,*

*Kanla gözyaşı mayası.*

*İnsan insanın çilesi.” (1964, s.12)*

1 Ocak 1925 -19 Ağustos 1999 tarihleri arasında yaşayan Mehmet Çınarlı, 1939-1945 tarihlerinde yaşanan İkinci Dünya Savaşı başlangıcında 14 yaşında bir çocuk, bitişinde 19 yaşında bir gençtir. Savaş yıllarında gençliğini yaşayan şair, savaştan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmiştir. Mehmet Çınarlı'nın II. Dünya Savaşı'nı doğrudan anlatan şiirleri olmasa da şiirlerinde savaşın insanlık üzerindeki yıkıcı etkilerini sık sık işlemiştir. Şairin *"Bu Bahar"* adlı şiiri buna örnek olarak verilebilir.

1964 yılında Türk mahallelerini basan Rum çetelerinin önüne gelen herkesi öldürdüğü, banyolara saklanan kadın ve çocukları acımasızca katlettiği acı dolu gerçekleri *"Bu Bahar"* şiirine taşır. Şair, bu konu hakkında Hisar dergisinin 129. sayısında yayınladığı *"Fıtrat Değişir Sanma"* başlıklı yazısıyla şu açıklamaları yapar:

*"Türkün karşısındaki Avrupa, ufak tefek değişiklikler ve istisnalarla, yine, Haçlı ordusu denilen barbar sürüsünü asırlarca önce yurdumuza gönderen Avrupa'dır. O Avrupa'dan zaman zaman vicdanlı bir ses yükselmesi, bizi durumun değiştiği vehmine düşürmemeli. Hakkın ve gerçeğin sesine bir an için kulak verir gibi görünenlerin, sonra hemen pişman olup yön değiştirerek katil ve şirret din ortaklarını, çıkar ortaklarını -bir bakıma suç ortaklarını- desteklemeye kalkmaları da şaşkınlığa uğratmamalı. Türk, en haklı davalarında bile, savaşımlara yalnız girmek ve bütün engelleri göğüsleyecek kadar güçlü olmak zorundadır. "* (1974, s.3-4).

Yukarıdaki bilgilerden hareketle şiir yorumlandığında; şiirin ilk dizesinde baharın geldiğini kırmızı güllerin açılmasıyla haberdar eden şair, doğanın canlanmasıyla birlikte sunulan güzellikleri betimler. İlk dizede doğaya duyulan **"saygı"** ve **"sevgi"** değerleri yer alır. İlk dizenin devamında şair vicdan muhakemesi içine girer ve **"merhamet"** duygusuyla yüzleşir:

*"Bahçemizde kırmızı güller açtı:*

*Dökülen kanları düşünürüm.*

*Evinde, tarlasında öldürülen*

*Suçsuz insanları düşünürüm.”*

1955 yılında Nuran İşeri ile evliliğinden Oya ve Bahar olmak üzere iki kızı olan (Çınarlı, 1999) şair, şiirin ikinci kıtasında savaşta etkilenen çocukları dert edinir ve kendi kızından hareketle baba bile diyemeden öldürülen çocukların aileleriyle empati kurar. Buradan hareketle şiirin başlık seçiminin, bilinçli bir eylem olduğu düşünülmektedir. Nitekim şiirde savaşın yıkıcı etkileri, baharın gelişinin verdiği mutlulukla, güzellikle akla getirilmektedir. Şiirde eline batan diken sebebiyle kızının ağlamasından yola çıkan şairin “<<Babacığım>> bile diyemeden” öldürülen çocukları düşünmesi de bunu destekler. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**aile bütünlüğü**”, “**sevgi**” ve “**merhamet**” değerleri yer alır:

*“Batınca eline bile diken*

*Kızım ağlayarak gelirken,*

*<<Babacığım>> bile diyemeden*

*Vurulanları düşünürüm.”*

Şiirin üçüncü kıtasında ise şair bu ağır insanlık dramı karşısında hiçbir şey yapmadan duran Avrupa ve Amerika’yı vicdan terazinde tartar. İnsanların uğradıkları haksızlıkları, karşılaştıkları adaletsiz tutumları “*korkunç cinayet*” olarak niteleyen şair, bu duruma üzülmemektedir. Şiirde geçen hak, hukuk ifadeleri “**adalet**” değerini, <<*susan vicdanlar*>> tabiri “**merhamet**” değerini sorgular:

*“Döküldü kalbimden parça parça*

*Hak, hukuk, Avrupa, Amerika;*

*Korkunç cinayetler karşısında*

*Susan vicdanları düşünürüm.”*

Çınarlı, şiirin son kıtasında ise insanlığın ve barışın yok oluşunu Türklere karşı birleşen Haçlılardan yola çıkarak anlatır. Şair; şiirin “*Çalınır içimde zafer marşı: / Kılıçaslan’ları düşünürüm*” dizelerinde Anadolu Selçuklu hükümdarı I.Kılıçaslan’ın I. Haçlı seferinde İznik’i Bizanslılara teslim etmek durumunda kalıp, 1101 yılında gerçekleşen üç ayrı haçlı seferinde göstermiş olduğu üstün başarılarla atıfta bulunmuştur (Demirkent, 2022). Bu dizelerde geçmişe yapılan atıfla tarih bilinci öne çıkarılıp atalarımızın göstermiş olduğu üstün başarılarla kıvanç duyulmuştur. Bu nedenle bu dizelerde “**vatanseverlik**” değeri yer alır. Bunun yanı sıra “*Teperek insanlığı, barışı*” dizesiyle “**adalet**” ve “**merhamet**” değerlerinin geldiği nokta gözler önüne serilir:

*“Teperek insanlığı, barışı*

*Birleşti << Haçlılar>> Türk’e karşı.*

*Çalınır içimde zafer marşı:*

*Kılıçaslan’ları düşünürüm.”*<sup>5</sup> (1964,s.13)

Kıbrıslı Türk yazar Nevzat Yalçın’ın kaleme aldığı “*İki Mısra*” şiiri, doğa-aşk-ölüm üçlüsü üzerine yazılan bir şiirdir. Nevzat Yalçın şiirlerinde genellikle aşk, doğa, ölüm, hoşgörü, barış temalarını işler. Şiirde geçen aşağıdaki dizeler doğaya duyulan “**sevgi**” değerini yansıtır niteliktedir:

*“Küçük bir vazodan sarkan menekşeler*

...

*Nisan güneşinin sarhoşluğu.”*

Şiirin aşağıdaki dizelerinde ise şiir yazma içgüdüsünden söz eden şair “**estetik**” değerini işler:

---

<sup>5</sup> “*Bu Bahar*” adlı şiirin son iki dizesinde şair yapılan bu zulümlerin karşılıksız kalmayacağını, bedelinin elbet bir gün ödetileceğini ve zafere ulaşılacağını da anlatmak ister. Şair bu düşüncesinde haksız çıkmamıştır ve 1964 tarihinde gereken cevap verilmiştir. Çınarlı bu haklı sevinci “*Böyle Bir Günde*”<sup>5</sup> şiirinde işlemiştir(Hisar, 1964, s.18).



*“Parmak uçlarımda sancılar var...*

*Sigara dumanınca ilhamlarım.*

*Bir şeyler kımıldıyor ta içimde*

*Nurtopu şiirler yazacağım.”*

Şiirin aşağıdaki dizelerinde ise yalnızlıktan yakınan şair, dolaylı olarak **“aile bütünlüğü”** ve **“dostluk”** değerlerini sorgular:

*“Ölüm kadar mutlak yalnızlığımız*

*Bir sırça köşkün salonlarında,”*

... (1964, s.17)

Mustafa Sarkılar *“Uzak Olana”* şiirinde; sevgilinin gidişini doğa olayları üzerinden anlatarak duyduğu üzüntüyü dile getirir. Şiirin aşağıdaki dizelerinde **“sağlıklı yaşam”** değeri geçirilen bir hastalık üzerinden verilir:

*“...*

*Sar’a nöbetleri içinde tedirgin*

*Daha bir çığlıklı sesi rüzgârların”*

Şiirin aşağıdaki dizelerinde ise Allah’a edilen duaların yağmur yağdırılması şeklinde karşılık bulmasıyla **“merhamet”** değeri yer almaktadır:

*“...*

*Duaların aklığına açardım ellerimi*

*Adına yağmur yağdırırdı Allahım.” (1964,s.19)*

Ahmet Tufan Şentürk tarafından kaleme alınan “*Keremin Arpa Tarlası*” şiiri, dünyada yaşanan toplumsal sorunları, insanlar arasında hâkim olan güvensizliği, her yerde var olan çaresizliği anlatır. Şiir bu bakımdan bünyesinde birçok değer barındırır. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde olanlara karşı var olan bir kayıtsızlıktan söz eden şair, yardım eli uzatılmadığının altını çizer. Dizelerde “**duyarlılık**” ve “**merhamet**” değerlerinin yoksunluğu söz konusudur:

*“Körleşti duygular ağlamak niye?*

*Tanrı bile düşünmüyor kulları.*

*Kızgın bir çöldeyiz, ellerde asa*

*Şeytanın elinde kaldı su tası”*

Şiirin aşağıdaki dizelerinde ise topluma hâkim olan güvensizlik duygusundan ötürü insanların insanlardan korkar hale geldiği anlatılmaktadır. Bu da “*etkili iletişimle sevgi, saygı ve güvene dayalı ilişkiler kurmayı*” kapsayan “**dostluk**” değerinin önemini kaybettiğinin işaretidir:

*“Kapandı sımsıkı pencere, kapı*

*Sızıyor ne hava ne ışık, ne ses*

*Artık birbirinden korkuyor herkes”* (1964, s.20)

#### **7.Sayı(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:82)**

Munis Faik Ozansoy şiirlerinde genellikle toplumsal sorunları, doğa sevgisini ve insanın iç dünyasını işler(Mumcu, 2020). “*Havada Kaldı*” şiirinin aşağıdaki dizelerinde uzun bir zaman dilimi boyunca taşınan ümit duygusu, “**sabır**” değerini yansıtır:

*“Bir ömür boyu taşıdık*

*Ümidi dünden yarına,*

*Taşınmaz geliyor artık*

*Bu yük insan kollarına” (1964, s.6)*

Mustafa Necati Karaer’in “*İstanbul Olmak*” şiiri, şairin İstanbul’a olan aşkını ve bağlılığını anlatır. Şiirlerinde genel olarak sevgi ve güzellik temalarını işleyen(Tonga, 2018) şair; bu şiirinde de İstanbul’un belirli semtlerinden, tarihi güzelliklerinden bahseder. İstanbul’a karşı duyduğu aşk, “**sevgi**” değerini; İstanbul’un tarihini ve kültürel zenginliklerini anlatmak için şehrin sokaklarını ve semtlerini anlatması “**vatanseverlik**” değerini yansıtır niteliktedir. İstanbul ile ayrılmaz bir bağa sahip olduğunu dile getiren şair İstanbul’a olan derin sevgisini şu dizelerle dile getirir:

*“Beni Eyüp’e götürür bulutlar,*

*Belki onların da bir bildiği var.*

*Şarabım Beyoğlu, ekmeğim Üsküdar*

*Ben İstanbul’a geldim mi, İstanbul oluyorum.”*

Şairin şiir sanatına olan sevgisini dile getirdiği aşağıdaki dizelerde ise “**estetik**” değer yer alır:

*“ ...*

*Şiir yazmak değil sevmek işim;*

*Ne olur, bozulmasın düşüm*

*...” (1964, s.7)*

Nurten Çelebioğlu şiirlerinde kadın duyarlılığını ön plana çıkaran bir şairdir (Işık, 2020). Atabaş, Çelebioğlu’nun sanat görüşünü şu cümlelerle değerlendirir:

*“Nurten Çelebioğlu adını 1960’lı yıllarda, başta Varlık olmak üzere, dergilerde yayımlanan şiirlerinden anımsıyoruz. O günden bugüne, çok az yayımlasa da şiirden hiç kopmadı. Bir ‘gizli şair’ alçak gönüllüğü*

*içinde sürdürdü uğraşını. Bu vurdumduymaz, bu aldıkacı ve değer bilmez topluma küs gibiydi. İçinde kanat çırpın şiir kuşunu sokaklara salıvermekten çekinmişti. Belki sokakların bile özgürlüğünü yitirdiğini düşünüyordu haklı olarak. Ama tüm olumsuzluklara karşın umudunu yitirmedi. Geçmişin birikimi ile donattığı şiirinin duyargaları yaşadığımız evrene, yaşamın kaynağı olan insana çevrilidir. Onun hemen her şiirine bir insan yüzü kazılmış gibidir.” ( Atabaş, 1994, s.33).*

Çelebioğlu’nun “*Ramona*” adlı şiiri de tıpkı Akbaş’ın yukarda belirttiği gibi insan yüzünden kazılmış mahiyettedir. Şiirde geçen *Ramona* bir yer isminden öte, sevgiliye verdiği bir isim veya bir anıyı temsilen söylenmiş olma ihtimali yakın gelmektedir. Şiirin geneline bakıldığında geçmişe duyulan özlem ekseninden hareketle aşk-özlem-ayrılık temaları üzerinde yoğunlaşmıştır. Şiirde “*Ramona*” diye sembolleştirilen varlığa duyulan özlem, “**sevgi**” değerini barındırır:

*“Rıhtımdan bir gemi daha ayrıldı uzaklara*

*Çağrısız konaklarca tedirgin o şarkımız*

*Bir kol uzandı birden dalgın boşluğa*

*Kavuşma özleminde büyüdü sere-serpe zaman*

*Saniyelerde kırıldı kolumuz kanadımız*

*Sen o şarkı dileğince gidiyordun işte sonsuza*

*Bir sıcak anı şimdi dudaklarımda –Ramona-“*

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde ise doğaya duyulan “**sevgi**” ve “**saygı**” değerleri vardır:

*“Meltemlerimiz suskun dalgalar öpmüyor kıyılarımızı*

*Hani yakamozlarda sarhoşluğumuz o maviliğin*

*Hep g z yağmuru serinletmişti başlarımızı*

*Bereket yağıyordu sürdüğümüz toprağa” (1964, s.10)*

1914-2005 tarihleri arasında yaşayan Coşkun Ertepinar, daha çok Hisar dergisinde yazdığı şiirleriyle tanınmıştır(Sarı ı ek, s.112). İnci Enginün, Ertepinar’ın Hisar dergisinde en kolay şiir yazan şair olduğunu şu ifadelerle dile getirir: “*Bir  ocuk kadar masum duyguları, öğretmenlik izlenimlerini tertemiz bir Türkçe ve sadelikle şiirine yansıtan Coşkun Ertepinar bu derginin en kolay yazan şairi sayılabilir.*” (2004, s.104).

şairin “*Temmuz Denizi*” şiiri, temmuz ayındaki denizin büründüğü coşkulu ruh halini saf temiz bir Türkçeyle yansıtır niteliktedir. şair,  zlem duyulan temmuz ayının nihayet geldiğinin haberini vererek, bu ayda özgürce yeni yerler keşfetmek isteyen maceracı ruhlara adeta seslenir. şiirde “**sevgi**” ve “** zg rl k**” değerleri yer alır:

*“ zlem mevsimi geldi*

*H r mevsimlere bir çağıran var bizi.*

*A ılın köpük köpük, yelken yelken,*

*Ulaşamadığınız ufuklar bende diyor*

*Temmuz güneşi..”(1964, s.11)*

Eşya şairi (Işık, 2002) olarak tanınan Sedat Umran tarafından kaleme alınan “*Heykellerin  ş m şl ğ *” şiiri belli bir duyguyu, fikri anlatmak için heykellerin kişileştirilerek, başından geçenleri anlatmalarıyla yazılmış alegorik bir şiirdir. şiirin genelinde “**estetik**” değer  n plandadır; ancak şiirin “*Biz heykeller çırılçıplak yaşadık, hep  ş d k;/yüzyılların örtüsünü sarınamadan düşürdük...*” dizelerinde “**mahremiyet**” değeri, “*Yürüdük karanlığın çamurunda bata çıka,/Omuzlarımızda cesaretimizin bilelediği balta...*” dizelerinde ise “** alışkanlık**” değeri  ne çıkar.

*“Biz heykeller çırılçıplak yaşadık, hep  ş d k;*

*Yüzyılların örtüsünü sarınamadan düşürdük...*

*Duyuramazdı bize aşkın sıcaklığını*

*Mermer yaşamaların soğuk yangını....*

*Yürüdük karanlığın çamurunda bata çıka,*

*Omuzlarımızda cesaretimizin bilediği balta...”*

...

(1964, s.16)

Engin Ertana’ ya ait “*Yasak Deniz*” adlı şiir, cezaevinde kaybedilmeyen umudu dile getirir. Dört duvar arasında kimsenin kendisi gibi umudunu diri tutamayacağını söyleyen şair, özgürlüğünden çalan tutsaklığın, sadece bedeniyle sınırlı kaldığını ifade eder. Özgürlüğün dışarda olmakla değil, hayal gücünün sınırlarında olduğunu dile getirir. Özgürlüğü ve hapsolmuşluğu aynı anda ifade eden deniz metaforu birçok şair tarafından kullanıldığı gibi bu şiirde de Ertana, dört duvar arasındaki hapsolmuşluğunun kurtarıcısı olarak engin denizleri görmüştür. Zor şartlar altında düşünce ve eylemlerini olumlu bir yapıda tutmayı başaran şair, “**özgürlük**” ve “**sabır**” değerlerini işler:

*“Siz benim gibi yapamazsınız*

*Getiremezsiniz denizi bu sekiz yataklı koğuşa*

*Ve yelkenliyi de, martıyı da...*

*Bilinmeyen ufuklara açılamazsınız*

*Boğulmaktan kurtaramazsınız*

*Peri kızını*

*Bu dört duvar arasında*

*Bu dört duvar arası bütün martıları alır*

*Güneşin en güzel batışı bu odada*

*Palmiyelerin gölgesi düşer alınma*

*Balıkçılar ağlarını toparlar dolu dolu.*

*Siz benim gibi yapamazsınız*

*Bilinmeyen ufuklara açılamazsınız.” (1964, s.18)*

#### **8.Sayı(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:83)**

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Yasak Yaşamalar*” şiiri özgürlük temasını ileri. Şiir okuyucuyu derin düşüncelere daldıran kapalı bir yapıdadır. Hisar şairlerine göre daha kapalı bir anlatım tercih eden şairin bu seçimi herhangi bir edebi akımın etkisiyle değil, söylenmek isteneni dolaylı yoldan vermek istemesinden kaynaklanır (Çınarlı, 1979, s.104). Şiirlerinin genel bağlamına bakıldığında sevgi ve güzellik üzerine yazıldığını görürüz(Turinay, 1983, s. 41). Karaer, ustalıkla işlediği dille güzelliği anlatmayı gaye edinen usta bir yazardır. İnci Engünün, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı kitabında Hisar Topluluğu içinde en iyi şiir yazan kişi olarak Mustafa Necati Karaer’i gördüğünü söyler. (2004, s.103).

“*Yasak Yaşamalar*” şiiri, şairin özgürlüğe olan özlemini, açlığını anlatan bir şiirdir. Şair, “*Kıskanıyorum...*” diye başladığı şiirinde suların özgürce uçsuz bucaksız denizlere kavuşmasını, hiçbir engele takılmadan yola devam etmesini kıskanır. Özgürlüğün önünde yer alan hayatın zorlukları üzerinden ilerleyen şiirde “**özgürlük**” değeri yer alır:

*“Kıskanıyorum suların dönüşünü,*

*Uçsuz-bucaksız denizlere;*

*Dönülmezliğinde hoyrat zamanın*

*Gelip gelip durmak, yasak bir yere...*

...

*Bütün gözleri unutmalı*

*Damarlarımızda çiçek açtı bahar,*

*Ama özgürlüğün tadına varan*

*Gecelere soyunan yarasalar. “*

Ayrıca şiirde geçen “Kimse bağışlayamaz beni, biliyorum” dizesinde “**merhamet**” değeri, “Bıktım değişmeyen bu renklerden,/ İyice sıkıldı şarkılar.”, “Taze ölümler bekleyen sabırsız /Mezar böcekleri...” dizelerinde ise “**sabır**” değeri yer alır:

*“Kimse bağışlayamaz beni, biliyorum,*

*Siz de biliyorsunuz, sevmek suçum?*

*Taze ölümler bekleyen sabırsız*

*Mezar böcekleri kadar açım,*

*Üstelik ölü de değilsin!” (1964, s.4)*

İlhan Geçer’in “İnsanla Güzel” şiiri, şairin en güzel şiirleri arasında yer alır. Geçer, insan sevgisini anlattığı bu şiirinde hayatta var olan tüm güzelliklerin ancak insan varlığıyla manaya kavuştuğunu aşağıdaki mısralarla ifade eder:

*“Her şey insanla güzel*

*Doğan güne karşı gerinen evler*

*Mavi sokakların koştuğu sokak*

*İnsan olmazsa kötü resimler gibi*

*Lacivert bahçelerde başlayan bahar*



*Temmuz tarlalarında başak*

*İnsanlar canım insanlar*

*Işıklar güneşler hep sizin için*

*Sizinle anlamlı yıldızlar deniz*

*Sizinle bölüşür sevinci kuşlar*

*Siz varsınız korkunç değil*

*Karanlığı gecelerin” (1964, s.6)*

Bu şiirinde hiçbir noktalama işareti kullanmadığı görülen Geçer’in şiirine hâkim olan iyimserliğin kaynağı insan sevgisidir. İnsanlar tarafından zaman zaman hayal kırıklıklarına uğrasa da insanlardan ümidini kesmez. Bu şiirinde olduğu gibi, eşyaların ancak insan varlığıyla değer kazandığını düşünür.

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde şair insanların iyi yürekli olduğunu ancak hayat şartlarından dolayı mutsuz bir yaşam sürdüğünü dile getirir. Bu nedenle şairin insan hakkında olan bu düşünceleri “*Âlem Dağda Var Bir Yılan*” öyküsünde geçen sözlerle örtüşür. Sait Faik bu öyküsünde “*Yalnızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek, bir insanı sevmekle başlar her şey. Burda her şey bir insanı sevmekle bitiyor.*” (Abasıyanık, 2006, s.829) der. Buradan hareketle iki şairin de insanlığa hümanist bir yaklaşımla yaklaştığı söylenebilir. Şiirde insana duyulan derin sevgi ve insanların içinde bulundukları zorlu hayat koşullarından dolayı onlara üzülmeye söz konusudur. Bu nedenle şiirde “**sevgi**” ve “**merhamet**” değerleri yer alır:

*“Çoğunuz iyi yürekli insanlar*

*Ama mutsuz*

*Acı hep mevsimler yörenizde*

*Ekmeğiniz kıt*

*Aşınız tuzsuz”*

Şiirin son dörtlüğünde geçen dizelerde şair dostlukların derin ve sonsuz sevgisinden bahseder. Hemen ardından da derin sevgilerle örülü sonsuz sürecek dostlukların karşısında var olan savaşların, kin ve öfkenin sebepsiz olduğunu, herkesin bir gün dünyadaki tüm güzellikleri bırakıp göçüp gideceğini söyler. Şiirin aşağıdaki dizelerinde **“dostluk”** değeri yer alır:

*“Dostluklar var sıcak sevgiler sonsuz*

*Savaşlar kinler öfkeler neden*

*Bırakıp gidersiniz gene de*

*Dünya bu kadar güzelken”* (1964, s.4)

Ahmet Tufan Şentürk’e ait *“Bizim Mahalle”* şiiri, Ankara ilinin Mamak ilçesine bağlı Saimekadın Mahallesi’ni konu edinir. Şiirde; mahallenin sosyo-ekonomik durumundan, kültürel değerlerinden, dini ritüellerinden, batıl inançlarından bahsedilmektedir.

Bir ramazan ayında, gecekondu mahallede yaşayan komşularının başından geçenleri anlatan şair, kışın gelmekte olduğunu ve teneke çatılı kerpiç evlerde yaşayan komşu çocuklarının bu şartlar altında kışı nasıl geçireceklerini düşünür ve bu duruma karşı üzüntüsünü dile getirir.

Şiirin aşağıdaki dizelerinde çevresindeki olaylara karşı duyarlı olan şair, komşularının bu durumuna üzülp onlara yardımcı olmak ister. Bu yüzden aşağıdaki dizelerde **“duyarlılık”**, **“merhamet”** ve **“yardımseverlik”** değerleri ön plan çıkar:

*“Evler teneke çatılı, kerpiç duvarlı*

*Giyinişi çeşit, çeşit komşularımın*

*Düşününün nurtopu çocuklarını*

*Kış gelir yüreğim yerinden kopar...”* (1964, s.11)

Ertuğrul Karakoç tarafından kaleme alınan “*Barış*” adlı şiir, şairin yaşanan çağa sitemini içerir. Şaire göre herkes yaşamayı arzular, doyumsuz ve kutsal bulur ancak buna göre davranmaz. Ölümsüz dostlukların içinde mutlu bir yaşam kurmak isteyen şair, birbirinin kuyusunu kazan insanlar yüzünden bu hayaline gölge düştüğünü dile getirir.

Şiirde tüm insanların doğarken saf ve temiz olduğunu söyleyen şair, yaşamı sevdiğini söyleyenin de insanlığı öldürenin de yine insan olduğunu söyler. Şairin bu söylemi söz ve davranışlarında tutarlı davranmayan insanoğlunu “**dürüstlük**” değeri bakımından eksik bulduğunu gösterir:

*“Yaşamak güzel deriz, doyumsuz, kutsal:*

*Sonra kalkar vururuz güvercini yürekten.*

*Değil çocuklarımız doğuştan mutlu, güleç*

*Ak nedir, meme nedir, bilmezler ağlamaktan.”*

Şiirin devamında yer alan dizelerde şair, gecelere uzanan korkunç ellerden bahseder. Bu da insanların yaşadığı umutsuzluk ve korkuları ifade eder. Bu durumun asıl sebebi ise, kendini güvende hissetmeyen bir toplumda “**adalet**” değerinin gerektiği gibi işlememesidir. Ayrıca kıtanın son iki dizesinde insanların yüzlerine karşı söyledikleri iyi söylemlere güvenmediğini çünkü bu söylemlerine karşın arkadan kuyular kazdıklarını söyleyen şair; “**dürüstlük**” ve “**dostluk**” değerlerinin bittiğini hissettirir:

*Günler sızılı doğar, eller mor, toprak kısır*

*Her gece düşümüze korkunç bir el uzanır.*

*Boşunadır bu çağrılar, inanmam,*

*Yol boyu kuyular kazılmaktadır.*

Şiirin son dörtlüğünde ise; yeni neslin eski nesilden çok farklı olduğunu, artık Mevlana ve Yunus Emre gibi yardımseverliği ve insan sevgisiyle ön plana çıkan

insanların kalmadığını ifade eden şair, manevi değerlerin kaybolduğunu hissettirir. Şair; “*Bir kara gölge düşmüş insanlığın yüzüne.*” dizesiyle insanlığın yara aldığını, “*Mutlu yaşamak isterim, ölümsüz dostluk,/Sonsuz barış içinde evrende doya doya.*” dizeleriyle de barışı arzuladığını, sonsuza dek sürecek dostlarla birlikte mutluluk ve huzur dolu bir yaşam hayal ettiğini ifade eder. Şiirin aşağıdaki dizelerinde “**dostluk**”, “**adalet**” ve “**özgürlük**” değerlerinin yansımaları vardır:

*“Yunus yok, Mevlana yok, çağ o çağ değil*

*Bir kara gölge düşmüş insanlığın yüzüne*

*Mutlu yaşamak isterim, ölümsüz dostluk,*

*Sonsuz barış içinde evrende doya doya.” (1964, s.16)*

Yavuz Bülent Bakiler tarafından kaleme alınan “*Unutulmamak*” şiiri, sevgiliye duyulan derin sevgi ve özlemi konu edinir. Sevgiliye duyduğu derin sevgiyi anlatan şair, karamsar bir ruh haline büründüğünü, gurbette bu aşkla başa çıkamadığını dile getirir. Sabrının tükendiğini “*Gönlüme perçin perçin işledi Karamsarlık*” dizelerinde büründüğü karamsar ruh haliyle anlatan şair, “**sevgi**” ve “**sabır**” değerlerini işler:

*“Bak!*

*Ruhum şimdi gurbette her gece tutuşarak*

*Yanıyor kandil kandil. Yanıyor kandil kandil kandil!..*

*Sensiz yapamıyorum*

*Beynimin kezzap gibi yakıp kemiren yorum*

*Çekilir kahır değil!..*

*Gönlüme perçin perçin işledi Karamsarlık*

*Dillere destan gibi düşürdü beni artık*

*Sana verdiğim meyil, sana verdiğim meyil!..” (1964, s.21)*

#### **9.Sayı(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:84)**

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Kapılar*” şiiri, kapı metaforu üzerinden şairin iç dünyasındaki yalnızlığını dile getirir. Şair, kendini “*sokak kapısı, misafir odasındaki kapı, geniş karyolanın yanında geceleri iple çeken kapı*” olarak niteler. Bu nitelendirmeleri yapan şairin asıl gayesi yalnızlığını somutlaştırarak anlatmak istemesidir. Nitekim bahsettiği kapıların her biri insana hasret kapıdır.

Şiirde yer alan aşağıdaki dizeler şairin özgürlük ve tutsaklık arasındaki sıkışmışlığını gözler önüne serer. Dizelerde “**özgürlük**” değeri vardır:

“...

*Bir yanımda yasaklar soyunur*

*Bir yanımda kuşlar, kuşlar uçar.*

*Bir bilseniz.”*

Şiirin genel yapısına bakıldığında şairin estetik kaygı içinde olduğu sezilebilir. Nitekim şiirde anlam derinliğini kapı metaforu üzerinden oluşturan şair, belirli seslerin ve kelimelerin tekrarıyla da belli bir ahenk ve ritim yakalamak istemiştir. Şiirin dizelerine bakıldığında kapı kelimesi başta olmak üzere “a, ı” ünlülerinin ve “b,s” ünsüzlerinin kullanımına sıkça rastlanmaktadır. Şiirde sıkça kullanılan “a,ı” ünlülerinin tekrarıyla asonans, “b,s” ünsüzlerinin tekrarıyla ise aliterasyon sanatına başvurulmuştur. Bu nedenle şiirde göze ve kulağa hitap etmesi için “**estetik**” değer önemslenmiştir denilebilir:

*“Ben sokak kapısıyım, sokaklarda*

*Mevsimler sırtımdan geçer,*

*Önümden siz.*

*Bir yanımda kuşlar, kuşlar uçar*

*Bir bilseniz”*

Yalnızlıktan dert yanan şair; bir ayak sesinin kendisine verdiği sevinci, yine bir ayak sesinin götürdüğünü ifade ettiği dizelerde ve “*Ne çocuklarım olur ne karım/Yüreğimde çiviler oturur.*” dizelerinde bir ailesinin olmadığından duyduğu üzüntüyü anlatırken “**sevgi**” ve “**aile bütünlüğü**” değerlerinin yoksunluğundan dem vurur:

*“Ben, bekçi düdüklerinden sonra, bir kapı,*

*Ayak sesleri getirir sevincimi*

*Ayak sesleri götürür.*

*Yalnız anahtarlar duyar hıncımı,*

*Ne çocuklarım olur ne karım*

*Yüreğimde çiviler oturur.”*

Şiirin devamında yer alan aşağıdaki bölümde ise sıcak ilişkiler üzerine kurulan dostlukların güzelliği yanında, gerçeklik payı bulunmayan sahte gülüşlerin ruhunu yıprattığından bahseden şair; bu dizelerle “**dostluk**” ve “**dürüstlük**” değerlerinin önemini işler:

*“...*

*Dostlarla, tanıdıklarla can-ciğer*

*Sahte gülüşlerle perişan;*

*...”*

Şiirin son bölümünde geçen dizelerde karyolanın yanında bulunan bir kapı olarak kendini niteleyen şair, bir insanın gelmesi umuduyla geceleri sabırsızlıkla beklediğini, gündüzleri ise kimsenin uğramadığı kapı olması dolayısıyla kendisini tedirgin hissettiğini dile getirir. Şiirin sonunda ancak sevenin kazandığını söyleyen şair okuyucuya “sevin” diye seslenmektedir. Aşağıdaki dizelerde “**sevgi**” değeri öne çıkmakla birlikte “*Geceleri iple çeken kapı*” tabiriyle “**sabır**” değerinin varlığı hissettirilir:

*“Ben geniş karyolanın yanında*

*Geceleri iple çeken kapı*

*Gündüzleri öylesine tedirgin*

*Ağaç olmak ne acı bilemezsiniz*

*Seven kazanıyor insanlar*

*Sevin.” (1964, s.7)*

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Ağıt*” şiiri, şehit Cengiz Topel anısına yazılmıştır. Şehit Topel, Türk Hava Kuvvetleri’nin bir pilotu olarak görev yapmaktayken, 21 Aralık 1963 tarihinde 15.000 kişilik Rum ve Yunan askeri tarafından Kıbrıs Türklerine karşı uygulanan toplu kıyıma engel olmak amacıyla Kıbrıs/Erenköy semalarına çıkar. Rum uçaksavar ateşi tarafından yara alan Topel, paraşütle inmeyi başarsa da Rum mevzilerine yakın bir yerde iniş yaptığı için Rumlar tarafından esir alınarak ağır işkencelere maruz kaldığı için şehit olur (Onuş, 2020, s.436-437). Cumhuriyet tarihinde Türk Hava Kuvvetleri’nin ilk savaş kaybı olarak anılan (Hongur, 2018) Şehit Cengiz Topel’in kahramanca şehit olduğunu anlatan şair, şehidimizin ölümünden duyduğu üzüntüyü dile getirir.

Şiirde “**vatanseverlik**” değeri öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra “*İnsanları millet yapan << ölmez ölümler >>var./ Bazan da ölüm alnını yıldızlara çarpar.*” dizeleriyle Şehit Cengiz Topel’e derin “**saygı**” ve “**sevgini**” dile getirir. “*Masum kanı içmekle yaşanmaz bunu bilsin,/ Kıbrıs’ta Makaryos denen canlı cenaze.*” dizelerinde ise adaletsiz yaklaşımlarıyla masumların canına kıyan dönemin Kıbrıs Cumhurbaşkanı

“Makariosa ”ya yaşayan ölü diye öfkesini dile getirerek “**adalet**” değerini ön plana çıkarır:

*“Milyonla yığınlar ölü halinde yaşarken,*

*İnsanları millet yapan << ölmez ölüler >>var.*

*Bazen yaşamak insanı alçaltır, ufaltır,*

*Bazan da ölüm alnını yıldızlara çarpar.*

*İlk ülkü gaza askere, son rütbe şahadet,*

*Cengiz Topel’in ruhu yaşar dipdiri, taze.*

*Masum kanı içmekle yaşanmaz bunu bilsin,*

*Kıbrısta makaryos denilen canlı cenaze.” (1964, s.8)*

İlhan Geçer’in “*Bilinmeyen*” adlı şiiri, şairin çalkantılı ruh halinden izler taşır. En mutlu anlarının kara gölgesi olarak gördüğü insanları yalnızlığının ana sebebi olarak gösterir. Çünkü bu insanlar, sevinçlerine ortak olmayıp acılarında onu yalnız başına bırakan, huzurunu ellerinden alan, umutlarını yıkan, arkasından iş çeviren, dertlerini dinlemeyen ve hep kendini düşünen bencil insanlardır. Hayatını mahfeden bu insanları tasvir eden şair, doğanın güzelliklerinden yola çıkar. Bu güzelliklerin yok edildiğini dile getirirken “**sevgi**” değerinin; insanların güvenilmez, arkadan iş çeviren kişiler olduğunu söylerken de “**dostluk**”, “**dürüstlük**”, “**yardımseverlik**” değerlerinin önemini kaybettiğini hissettirir. Ayrıca şiirin “*Yıldızlarım tutsak kaldı ellerinizde* “ dizelerinde geçen tutsaklık sözcüğüyle özgürlüğünün ellerinden alındığını dile getirerek “**özgürlük**” değerini işler:

*“Yeşil yapraklarımı yediniz*

*En sıcak baharlarımda*



*Sevinçlerimde sustunuz*

*Acılarımda yalnız kodunuz beni*

*Sanki kıyılarımda kopan karayeldiniz.*

*En cömert güneşlerimi gölgelediniz*

*Yıldızlarım tutsak kaldı ellerinizde*

*Kanatlarımda huzur taşıyan kuşlar*

*Bir bir uçtu dallarımdan*

*Hep dalgalı hep oynaktı*

*Açılıp gittiğim deniz*

*Bütün adımlarımı çelmelediniz*

*Toz-duman yollarda topal ettiniz beni*

*En keskin makaslarla kırpıldı umutlarım*

*En sivri bıçakları sapladınız böğrüme*

*Mevsimlerimde hiç bitmeyen*

*Kapkara bir geceydiniz.*

*Hep siz konuştunuz hiç dinlemediniz*

*Sızlanışlarım rüzgârlarda savruldu*

*Acı yağmurlar yağdı bahçelerime*

*Şarkılar en tatlı yerinde sustu*

*Bir mavi dilekti içimi yakan*

*Bir türlü bilemediniz.”(1964, s.11)*

Mehmet Çınarlı “*Böyle Bir Günde*” adlı şiirinde vatanına duyduğu sevgiyi anlatır. Kahramanlık duygularını kabartan hürriyet duygusunu ön plana çıkartan bu şiirin yazımında Çınarlı’nın üzerinde büyük etkisi olan babasının hatıralarının etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim Çınarlı’nın babası Hafız Osman Efendi 1.Dünya Savaşı’nda Çanakkale, Balkan, Kafkas cephelerine katılmış yiğit bir vatan evladır.

Mehmetçiğin çetin şartlar altında göstermiş olduğu inanılmaz yiğitlik ve fedakârlık hikâyelerini küçüklüğünden itibaren anlatan gazi babası, onda derin bir vatan sevgisi, özgürlük aşkı ve güzel ülkesine sahip çıkma bilinci oluşturmuştur (Bulut, 1991, s.193).

Yıllar sonra Mehmet Çınarlı da babasının savaştığı Çanakkale’de askerlik görevini yapar. Bu sırada babasının küçükken ağlaya ağlaya aktardığı savaş hatıraları zihninde canlanır. Çünkü aradan 36 yıla aşkın süre geçmiş olmasına rağmen cephede savaştan kalan iskelet parçalarını, mermi kovanlarını gözleriyle görür. Bu nedenle Mehmet Çınarlı için vatan sevgisi başka bir noktaya taşınmıştır.

Mehmet Çınarlı’nın kimi şiirleri birbirinin devamı niteliğindedir. Hisar dergisinin 81.sayısında yer alan “*Bu Bahar*” adlı şiiriyle 84.sayısında yer alan “*Böyle Bir Günde*” adlı şiirleri buna örnek olarak gösterilebilir. Çınarlı, “*Bu Bahar*” adlı şiirinde tüm dünyanın gözü önünde Türklere yapılan zulümleri ve adaletsiz tutumları “*Teperek insanlığı, barışı/Birleşti <<Haçlılar>> Türk’e karşı.*” dizeleriyle aktarırken; bu zulme karşılık verme zamanının geldiğini ise “*Böyle Bir Günde*” şiirindeki aşağıdaki dizelerle aktarmıştır:

*“Gökler yarıldı uçaklardan;*

*Yollara döküldü kız-kazan*

*Böyle bir günde yaşamamışsan*

*Vatan sevgisi yalan gelir.”*

1964 yılında Çınarlı'nın baldızının evinde misafirlikteyken bir yaz sabahında gördüğü görüntülerin etkisiyle başlayan şiirin içeriği Çınarlı tarafından şöyle kaleme alınır:

*"Bandırma'da baldızımın evinde misafır kaldığım ve Ankara'ya dönmeye hazırlandığım bir yaz sabahı(yıl: 1964) müthiş bir gürültüyle uyandım. Şehrin üstünde filolar halinde uçaklar geçiyordu. Halk sokağa dökülmüştü. Kıbrıs'ta(hatırladığıma göre Erenköy bölgesinde) Rumlar tarafından çembere alınıp yok edilme tehlikesiyle karşı karşıya bırakılan Türk mücahitlerini kurtarmak İçin hava kuvvetlerimiz harekete geçmişti." (Çınarlı, 1990, s.31).*

Gördüğü bu tablo karşısında tüm Türk halkı gibi şairin yüreği de kahraman Türk ordusuna karşı gurur ve iftiharla dolar. Bu duygularla taşmış bir şekilde Ankara'ya doğru yola çıkmak üzere otobüse biner. Otobüs yolculuğu boyunca uçaklarımızın başarılarından bahseden radyonun hemen akabinde milli marşları çalması şairin dizelerine şöyle yansır (Bulut, 1991, s.196).

*“Bu marş çalınınca yüreklere*

*Bir zaptedilmez heyecan gelir.*

*Hatıra zaferler, yiğitlikler,*

*Kaybolan binlerce insan gelir.”*

Çınarlı'nın vatan-millet-hürriyet ekseninde kaleme aldığı bu şiirinde, vatanına duyduğu derin sevgiyle “**vatanseverlik**” değeri; uğruna nice savaşların yapıp canların şehit olmasıyla elde edilen hürriyetle “**özgürlük**” değeri; Kıbrıs Türklerinin uğradığı zulümler karşısında Türk ordusunun soydaşlarının yardımına gitmesiyle “**yardımseverlik**”, “**merhamet**”, “**sorumluluk**”, “**duyarlılık**” değerleri; Kıbrıs Türklerinin uğradığı zulümlerde ise “**adalet**” değeri ön palana çıkmıştır:

*“Kadrini bilersen hürriyetin,*

*Yediğin içtiğin nimetin,*

*Bir parçası isen bu milletin*

*Bir gün gösterecek zamanı gelir*

*Almak için elinden hakkını,*

*Başlar kudurmuşların akını.*

*Öldürürler çocuğu kadını;*

*Dünya gözüne zindan gelir.*

*Kabarır kabarır, taşar hırsın,*

*Aslanlaşırsın, kartallaşırsın*

*Karşına kim çıkarsa savaşırsın;*

*Aklıma ne cihan, ne can gelir.”(1964, s.13)*

Nevzat Yalçın’ın “*Böyle Değildi*” adlı şiiri; geçmişe duyulan özlemin, anne şefkati üzerinden aktarıldığı duygusal bir içeriğe sahiptir. Yalçın, eski günlerdeki güzelliklerin artık kalmadığını gerçek-hayal ikilemiyle anlatır. Şair, masalların klasik “*Evvel zaman içinde...*” tekerlemesinden ve mitolojik kahramanlarından yardım alarak çocukluk hayallerinin güzelliğini ve gerçek hayatın yaşattığı hayal kırıklıklarını karşılaştırır.

Nevzat Yalçın Kıbrıs Türkü olan anne ve babasının dokuz çocuğundan biridir. Yaşama zorlu şartlarda başladığı gibi hayatı boyunca da türlü türlü zorluklarla, hayal kırıklıklarıyla karşılaşmıştır. Yaşamı boyunca hissettiği vatansızlık, gurbet duygusu, yakalandığı hastalıklar, eşi tarafından uğradığı ihanet onda derin yaralar bırakmıştır (Türk, 2017). Bu hayal kırıklığı şiirlerinin dizelerinde kendine daima yer bulmuştur:

*“Böyle değildi anneciğim, böyle değildi*

<<Evvel zaman içinde>> anlattıkların.

*Bir sihirli değneğin vardı senin,*

*Gök yemyeşil, dünya güzeldi.*

*Anneciğim, her şey göze geldi,*

*Nerde gerçek, nerde anlattıkların?”*

Şair, içinde bulunduğu derin yalnızlık duygusundan kurtulmak istercesine ölen annesiyle sohbet eder. Şiirin son dizelerinde şefkat bekleyen şair, anne sevgisini ve merhamet duygusunu öne çıkarmasıyla “sevgi”, “aile bütünlüğü” ve “merhamet” değerlerini dizelerinde yansıtır:

*“Gel alnımı okşa son defa*

*Bana oğlum de bir daha.”* (1964, s.15)

“Kadın yazarların annesi” olarak anılan Halide Nusret Zorlutuna ’nın şiirlerinde, din ve tasavvuf önemli bir yer tutar. Şair dünyayı “misafirhane” , insanları da “yolcu” olarak görür. Bu nitelendirmenin tasavvufun ana düşüncesi olması sebebiyle özellikle ileri yaş döneminde yazılan şiirlerinde sıkça bu anlayışla yazar. Ayrıca şiirlerinde sıklıkla içini döküp, dua eden şairin romantik edebiyatın etkisinde kaldığı söylenebilir (Coşkun, 2010, s.113).

Zorlutuna, “Gemiler” adlı şiirinde de sembolik olarak bir gemi yolculuğunu anlatır. Efkârlı olan yelkenlerden dolayı yolculuğun başlamadığını dile getiren şair, semaya açılan ellerden yapılan duaların kabulü sonrası geminin yol almaya başladığını söyler. Renklerin sembolik anlamından yararlanarak şiirin duygu dünyasını yansıtmak isteyen Zorlutuna; siyah, yeşil ve beyaz renklerini kullanır. Kasvet ve kötülüğü yansıtan dizelerinde siyahı, doğanın güzelliklerini anlattığı dizelerinde yeşili, rahmetin ve şükürün anlatıldığı dizelerde ise beyaz rengi kullanan şair, inancın ve manevi değerlerin önemini vurgular. Şiirde “merhamet” değeri öne çıkar:

*“Gün batmak üzereydi...*

*Gemiler vardı bizim limanda,*

*Yelkenleri duman duman*

*Efkârdan.*

*Göklere açıldı eller,*

*Yol aldı gemiler*

*Mosmor ufuklara*

*Yelkenleri yeşil yeşil*

*Duadan.*

*Bir gün doğmuş gibi uzaklarda*

*Aydınlığa dalmış gibi gemiler,*

*Hızlandılar birden,*

*Yelkenleri elvan elvan*

*Umuttan.*

*Kanatlandı gemiler << Kanad kanad,*

*Rahmet yüklendi göklerden.*

*Bir rahmet, bir rahmet..*

*Susuz toprak nefes aldı yemyeşil,*

*Baktım yelkenler bembeyaz*

*Şükürden!” (1964, s.16)*

Selahattin Arslan tarafından kaleme alınan “*Hacce Kız*” şiirinde, geneleve düşen Hacce kızın dramatik öyküsü anlatılmaktadır. Şiirde Hacce kızın tek dileği sofalarında çiçeklerin, sabun kokulu şiltelerin olduğu, geceleyin kilitleyebileceği temiz, küçük bir evinin olmasıdır. Ancak geldiği noktada kötü insanların eline düşen Hacce kız, artık istemediği kötü bir hayatı yaşamaya mecbur kalmıştır. Hacce kızın dramının anlatıldığı şiirde “**temizlik**”, “**çalışkanlık**”, “**aile bütünlüğü**”, “**mahremiyet**”, “**özgürlük**”, “**adalet**”, “**mütevazılık**” değerleri vardır.

*“Evi küçücük olacaktı Hacce kızın”*

dizesiyle “**mütevazılık**” değerini öne çıkaran şair,

*“Tertemiz olacaktı*

*Sofalar çiçek*

*Şilteler sabun kokacaktı”*

dizeleriyle “**temizlik**” değerini,

*“Geceleyin kilitleyecekti kapısını”*

dizesiyle “**mahremiyet**” değerini,

*“Işıkların yağını koyacaktı*

*Biraz dikiş biraz örgü*

*Biraz dua okuyacaktı.”*

dizeleriyle “**çalışkanlık**” değerini,

*“Oysa Hacce kızın kapısı olmadı hiç*

*Kilitleyemedi*

*İsteyene açılıverdi kapısı*

*Gitme dur diyemedi*

*Her şeyi sineye çekti Hacce kız”*

dizeleriyle Hacce kızın “mahremiyet”, “aile bütünlüğü” ve “özgürlük” değerlerinden mahrum olduğu halde “sabır” değerini taşıdığı;

*“Bu kötü evlerin yasasıydı*

*Aman ne çoktu insanların isteği*

*Masasıydı, karyolasıydı*

*Gelene de beyim, dedi gidene de*

*Bel kırdı oynadı uğursuzluğuna gecelerin”*

dizeleriyle “adalet” değerinin yoksunluğunu,

*“Gazozu uy anam içemem derken*

*Ver yansın etti tümünü içkilerin.” (1964, s.19)*

dizelerinde ise “sağlıklı yaşam” değerinin yoksunluğunu hissettirir.

#### **10. Sayı(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:85)**

Fazıl Hüsnü Dağlarca daha çok destansı tarzda yazdığı kahramanlık şiirleriyle tanınmıştır. Dağlarca’nın şiirlerinin içeriğini barış, kardeşlik, dostluk, sevgi, duyarlılık, hoşgörü gibi evrensel kabul gören değerler oluşturur (Şimşek, 2020). Kaleme aldığı “Ulu Bir Saldırıda” adlı şiirinde büyük bir mücadeleyi ve bu mücadeledeki kahramanlıkları anlatmıştır. Ancak şiirin diline bakıldığında çocukların oyun dünyasına uygun bir dille yazıldığını görürüz. Şiirde vatan sevgisi değeri ön plana çıkarken; barış, özgürlük ve adalet değerleri de varlığını hissettirir.



Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde uğradıkları haksızlıklar yüzünden saldırıya geçen çocukların öç alması anlatılırken; “adalet”, “barış” ve “aile bütünlüğü” değerlerinin yoksunluğundan yakınılmaktadır:

*“Siz Yeşilada ’daki çocuklarım*

*Niye saldırıyorsunuz, dev ağaçlar yeşilliğinde, ulu bir oyunca büyük,*

*Işığınızı vermeyene*

*Suyunuzu kesene,*

*Ekinlerinizi yağma edene, biliyorum.*

*Siz Yeşilada ’daki çocuklarım,*

*Niçin saldırıyorsunuz o tahta tüfeklerle siz.*

*Duymadan mavi göğün bitmez tükenmez barış türküsünü*

*Annenizi, ablanızı uyurken öldürenlere, uyanmış,*

*Size savaşı öğretenlere”*

Dağlarca, şiirin devamında, çocukların omuzlarında kocaman bir bayrak taşıdığından bahsetmektedir. Şiirde kullanılan bayrak sözcüğü ile bağımsızlık ve beraberinde getirdiği “özgürlük” değeri yansıtılmıştır:

*“Siz Yeşilada ’daki çocuklarım*

*Nereye saldırıyorsunuz, omuzlarınızda kocaman bir bayrak,*

*Biliyorum kocaman,*

*Ama kimin yerine saldırıyorsunuz*

*Biliyorum, biliyorum, küçücük.” (1964, s.5)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Yitik Anlam*” şiiri başlığından da anlaşıldığı üzere kaybolan anlamlar üzerine yazılmıştır. Modern yaşamla birlikte birçok şeyin değişmesi beraberinde yabancılaşmayı getirmiştir. Şiirde eski günlerdeki mutlulukların artık olmadığını, baharın eski bahardan çok farklı olduğunu, hatta vişnelerin bile eski tadından uzaklaştığını dile getiren şair, eski güzel anıların “toz-toprak” olmasından duyduğu üzüntüyü dile getirir. Geçer; “**dostluk**” değerinden yoksun kalındığını, koyu sevgilerle örülü dostluklarda saklı olan umut ve mutluluğun yok olduğunu şu dizelerle aktarır:

*“En koyu sevgilerde yorgun ışıklar*

*Küf sarmış yüreklerin içini*

*Açı çığlıklar yırtıyor*

*Göklerin ince mavisini.*

*Zaman değirmeninde ezilmiş*

*Ümitler mutluluklar*

*Sımsıcak avuçlardan*

*Uçup gidiyor vazgeçemediğimiz bahar”* (1964, s.15)

Nurten Çelebioğlu tarafından kaleme alınan “*Geçitsiz Gecelerce*” şiiri yalnızlık ve çaresizlik duygularını barındırır. Şairin kendi iç yolculuğunu anlatmış olma ihtimali olan şiirde yer alan aşağıdaki dizede, asıl olanla gösterilen arasında tutarsızlık sezildiği için “**dürüstlük**” değeriyle örtüşmeyen bir durum söz konusudur:

*“Hiçkırıklarınızı kahkahalarınıza gömüyorsunuz”*(1964, s.19)

#### **11. Sayı(1964, Cilt:5, Sayı:86)**

Destan şairi olarak bilinen Fazıl Hüsni Dağlarca, aynı zamanda Atatürk’e karşı duyduğu derin sevgi ve saygıyla da tanınır. Mustafa Kemal Atatürk’ün vatanımızın

kurtuluğu, milletimizin bağımsızlığı için verdiği mücadeleyi sık sık şiirlerine konu eden şairin “Anıtkabir’den Uyanmak” şiiri de Atatürk’ün ölümünden duyduğu derin üzüntüyü dile getirir. Dağlarca, Atatürk’ün ölümü üzerine dağların, ovaların bile yasa boğulup sessizleştiğini söyler. Tüm bunlara karşı şair, Anıtkabir’de yatan atasının bir geceliğine yıldızlarla yıkanıp sabahında tekrar uyanıp ellerinde al bayrağımızla geri dönmesini arzular. Dağlarca’nın Atatürk’e karşı derin saygı ve sevgisini dile getirdiğı bu şiirinde “sevgi”, “saygı”, “vatanseverlik”, “özgürlük” değerlerini işlenmiştir:

*“ Bir Türk gelse oradan*

*Benzese bir bozkurda,*

*İri kocaman bir Türk*

*Gözleri al, alını ak*

*Yaslar mı çökmüş oğul,*

*Bir uçtan bir uca dek kartallar uçan yurda.*

*Dağların ovaların*

*İşte soluğı uzak.*

*Gün olur, gece olur,*

*Analar doğurur da,*

*Bir Türk gelse oradan*

*Bakışı Yeşil yaprak.*

*Anıtkabire girse, yıldızlarla yıkanıp,*

*Bir gece yatsa burda.*

*Kalksa güneş doğarken*

*Kalksa elleri bayrak.” (1964, s.5)*

Mustafa Kemal Atatürk’e bağlılığıyla bilinen ve ona duyduğu derin sevgi, saygı ve minnettarlığını konu edinen çok sayıda şiir yazan başka bir şairimiz de Mustafa Necati Karaer’dir. Hatta bu konuyla ilgili Mehmet Çınarlı “Karaer, Hisarcılar içinde Atatürk’e en güzel şiirleri yazanlardan biridir.” demiştir. Atatürk’e yazdığı şiirlerini samimi bir üslupla yazan şair, bu konuyla ilgili yazdığı şiirlerini genellikle Hisar dergisinin kasım sayılarında yayınlamıştır. Bunlardan biri de 86. sayıda yer alan “*Mustafa Kemal’i Düşünürken*” adlı şiiridir. Karaer, bu şiirinde Mustafa Kemal’i düşünürken büründüğü duygu dünyasını dile getirmektedir. Şiirin içeriği, Mustafa Kemal Atatürk’ün zorluklarla elde ettiği bağımsızlıktan duyulan minnettarlıktır. Türk milleti için yaptığı fedakârlıklarla Atatürk yüceltilirken, çağlar sonrasında onun fikirleriyle yetişen neslin onun ruhunu yaşattığı anlatılmaktadır.

Şiirde Atatürk’ün önderliğinde vatan uğruna verilen mücadele ve sonrasında elde edilen bağımsızlıkla “**vatanseverlik**”, “**özgürlük**”, “**sevgi**”, “**saygı**”, “**çalışkanlık**” değerleri; sonraki nesillerin kendilerine emanet edilen vatana sahip çıkması gerektiğinin söylenmesi ile “**sorumluluk**” değeri ön plana çıkar:

*“I.*

*Uyanır, Kocatepe’de Mustafa Kemal*

*Kasım rüzgârlarıyla düşten,*

*Alnında yüce inançların aklı.*

*Gözlerinde bir Akdeniz mavisi,*

*Yastığı taştan olmasına taştan,*

*Büyür, yürek yürek sıcaklığı.*

*II.*

*Uyanır, Anıttepe’de Mustafa Kemal,*

*Daha, çizmesinin üzerinde tozu,*

*Daha atının teri kurumamış.*

*Gözlerinde bir süngü keskinliği,*

*Gelip oturmuş yüzüne bayraklardan bir al,*

*Yine dağ başını duman almış.*

*III.*

*Uyanır, çağlar sonrasına Mustafa Kemal,*

*Rüzgârında nur topu nesiller*

*Toprakça bereketli, çeşmelerce güler.*

*Sevdikçe, inandıkça, çalıştıkça*

*Sonrasızlığın penceresinde*

*Mustafa Kemaller büyür, büyür, büyür.” (1964, s.7)*

Gültekin Samanoğlu’nun “Ağaçlar Ayakta Ölür” şiiri, hayatın getirdiği zorluklar karşısında dimdik ayakta durmak gerektiğini insan-ağaç benzetmesiyle anlatmaktadır. Nitekim ağaçlar yaz ve bahar aylarında en güzel günlerini yaşarken, sonbaharla birlikte yapraklarını döker ve böylelikle kışın üzerlerine yağan dondurucu karın altında yapayalnız kalırlar. Ancak tüm çetin kış şartlarına rağmen ilkbaharda tekrar eski güzel günlerine sabır sonucunda kavuşurlar. İnsanlar da tıpkı ağaçlar gibi hayatın getirdiği zorluklara karşı sabretmeli, dimdik ayakta kalarak mücadele etmelidir.

Şairin, sonbaharda dökülen yapraklar karşısında etkilenmemenin olanaksızlığını anlatması “**estetik**” ve “**sevgi**” değerlerinin varlığını gösterir:

*“Ağaçlar soyunurken birer-ikişer,*

*Tam kalbimin üstüne bir yaprak düşer.*

*Tut ki şairsin, duramazsın kaskatı;*

*İmdada çağırır sevdiğin san’atı,*

*Bildiğin şiirleri belki yüz kere*

*Söylersin ağlarsın; sonra eskilere,*

*Deli çağlarına dönersin, ümitle...*

*Bu mevsime yaraşan en hoş beyitle:*

*Zamana <<dur>> demek, <<dur>> diyebilmek var,*

*...*

*Çiğnenen gazellerce yüreğin ezik.”*

Şiirde estetik ve doğa sevgisi değeri dışında “**sabır**” ve “**çalışkanlık**” değerleri de şiir boyunca örtük olarak verilmiştir:

*“Teslim bayrağını teslim etmeden burçlara,*

*Söylenecek son söze en güzel örnek:*

*Ağaçlara benzeyip ayakta ölmek..” (1964, s.9)*

Hisar dergisi kurucularından olan İlhan Geçer, şiirlerinde kullandığı dille öz şiir/saf şiir çizgisinde değerlendirilir. Şiirlerinde hayatın getirdiği zorlukların, karamsarlıkların, acıların karşısına iyimser bakış açısını; ölüm korkusunun yüklediği tedirgin yaşam biçiminin karşısına ise yaşama sevincini koyar (Şimşek, 2017, s.94).

Şair “*Kaskatı*” şiirinde de bu düşünceyle yola çıkmıştır. Şiirin başında toplumun sevgiden, düşlerden uzaklaştığından şikâyet eden şair, insanca yaşanılabilir bir dünya kurmanın hayal ötesi olduğunu ifade eder. Ancak, şiirin son bölümünde yaşama sevgisinin tüm acılara üstün gelmesi gerektiğini dile getirir.

Şiirin aşağıdaki dizelerinde geçen “*Kaskatı zamanlar içindeyiz*” dizesiyle toplumun içinde bulunduğu duruma dikkat çeker. Toplumun; yaşamı yaşanılır kılan “sevgi”, “saygı”, “dostluk”, “yardımlaşma”, “duyarlılık”, “sorumluluk”, “dürüstlük”, “adalet” ve “mütevazılık” değerlerinden yoksun hale geldiğini örtük olarak ifade etmiştir:

*“Kaskatı zamanlar içindeyiz*

*Sevgiden, düşlerden uzak*

*İnançların köleleri bir köşeye itilmiş*

*Zor bu taşlaşmış toplumda*

*Mutluluğu yaşamak”*

Şiirin ikinci bölümünde de şair toplumun durumundan yakınmaya devam etmiştir. “*Arsız simsiyah kalabalıklar*” dizesiyle utanması sıkılması kalmayan insan kalabalığıyla “saygı” değerinin yoksunluğundan; “*Tedirgin yaşamalarla düzensiz*” dizesiyle ise artık insanların tedirginlikle yaşamını sürdürmesi dolayısıyla “özgürlük” değerinin yoksunluğundan söz edilmiştir. Öte yandan “*Her şey maddeye dayanmada*” dizesiyle toplumda maneviyatın değil maddiyatın önemsendiğini dile getiren şair dolaylı yoldan “dostluk” ve “yardımseverlik” değerlerinin kalmamasından yakınmaktadır:

*“Arsız simsiyah kalabalıklar*

*Tedirgin yaşamalarla düzensiz*

*Kişiyi küçülten dünya fırtınasında*

*Her şey maddeye dayanmada*

*Tutunduğumuz pervazlar ensiz”*

Şair, şiirin üçüncü bölümünde de toplumun büründüğü kötü durumlardan yakınmaya devam eder. Geçer, “*Sorumsuz aldanişlar düzeyinde*” dizesiyle “**sorumluluk**” değerinin kalmayışını, “*Boş erdemsiz kapıları zorlamak*” dizesiyle erdemden yoksun insanların varlığını sürdürdüğü bir toplumda insanca yaşamının hayal olduğunu dile getirir. Şair; erdemden yoksun insanlar ifadesiyle erdemli bir insan olmayı kapsayan tüm değerlerin zayıflamasından söz eder:

*“Sorumsuz aldanişlar düzeyinde*

*Boş erdemsiz kapıları zorlamak*

*Yenilerin eskilerce kötülüğünde*

*Nasıl hayal edilebilir bilmem*

*İnsanca bir dünya kurmak”*

Şiirin ilk üç bölümünde toplumun içinde olduğu kötü davranışlardan yakınan şair, şiirin son bölümünde tüm bunlara rağmen yaşama sıkı sıkı bağlanmamız gerektiğini dile getirir. Şiirin aşağıdaki dizelerinde yaşama sevgisi anlatılarak “**sevgi**” değeri işlenmiştir:

*“Kaçmamak ışıkları sönmüş yollardan*

*Sevmek acıları yıldızlarca*

*Ümitlerin gıcırdayan eşiğinde direnmek*

*Yemişsiz de olsa uzanmak bir ağaca*

*Yaşamak varken kaçmamak gerek.”*(1964, s.11)

Celal Ertuğay tarafından keleme alınan “*Kasımın Onuncu Sabahında*” şiiri, Atatürk’ün ölüm yıl dönümü için kaleme alınmıştır. Şiirin içeriğinde şair, Mustafa



Kemal Atatürk'ün ölüm yıl dönümü olan on kasım sabahında hissettiği duyguları kaleme almıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümü sebebiyle yerin, göğün ve denizlerin sızlandığını söyleyen şair, vatanın kurtuluşundan duydukları minnettarlık sebebiyle yasa çekildiklerini ifade etmiştir. Şair “*Nedir bu alaca karanlık, /Işığa düşman cepheler mi var,*” dizeleriyle Atatürk'ün kurmuş olduğu bağımsız Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde bilimin öncülüğünde ilerlemenin önünde gelişmemizi istemeyen düşmanlarımız olduğunu ifade etmiştir. Nitekim şiirin devamında yer alan “*Geride direnen, /Yazını, dilini eskiyle değiştiren.../ Biz değiliz.*” dizeleriyle de bu çıkarım desteklenebilir. Şair, bu dizelerde yapılan tüm köklü yeniliklere rağmen eskide kalmaya direnen, bilimin öncülüğünde yürümeye karşı çıkan zihniyetin halen var olduğunu dile getirir.

Ertugay, Atatürk'e olan sevgi ve saygısını dile getirirken “**sevgi**” ve “**saygı**” değerlerini işler. Ayrıca Atatürk, vatanımızın bağımsızlık mücadelesinde yüklendiği rolden ayrı düşünülemeyeceği için şiirde “**vatanseverlik**” ve “**özgürlük**” değerleri de yer almaktadır denilebilir. Bunun yanında şiirde geçen “— *Atatürk'ü anarak- alçak olan, /Biz değiliz!..*” dizelerinde ise özü sözü bir olmayan insanları kastettiği için “**dürüstlük**” değerinin varlığı söz konusudur:

*“Kılıcın keskin yanı bir rüzgâr,*

*Kasımın onuncu sabahında,*

*Vatanın yeri-göğü-denizleri sızlar,*

*Suçluymuşuz, o karşımızda,*

*Sisli güneşlerin hesabını sorar:*

*—Nedir bu alaca karanlık,*

*Işığa düşman cepheler mi var,*

*Niçin bulanık akıyor sular?*

...

*Geride direnen,*

*Yazını, dilini eskiyle değiştiren.../*

*Biz değiliz.*

*Biz değiliz, adını çıkarınca anan.*

*Atını maceralarda şaha kaldıran,*

*Düşünen batıyı bozulan batıya karıştıran,*

*Kafasında bilmem ne harmanları savuran,*

*Savaşında kaçak,*

*—Atatürk’ü anarak- alçak olan,*

*Biz değiliz!..*

*...*

*Bu Kasım bir kez daha,*

*Ak ölümsüz, şanlı çare,*

*Bir bak can odamıza...*

*Bir Atatürk yaşar bizde,*

*Atatürk’ten içeride*

*... ” (1964, s.13)*

İbrahim Minnetoğlu tarafından kaleme alınan “*Memleket Türküleri*” şiiri, şairin vatanının dört buağına olan sevgisini dile getirir. Vatanımızın dört buağında geçmişten günümüze yazılan türkülerimizin bizleri anlattığını, ortak dertlerimizi konu edindiğini anlattığı şiirinde “**sevgi**” ve “**vatanseverlik**” değerleri yer almaktadır. Ayrıca ölkemizin doğal güzelliklerinin türkülerimizle miras kaldığını anlattığı için “*sanatsal ve kültürel varlığı koruyup zenginleştirmeyi, doğal güzelliklerin ve çevrenin*

korunması ile ilgili duyarlı olmayı” kapsayan “**estetik**” değerin varlığı da söz konusudur:

*“Bir tutam yeşil bir türkü*

*Bursadan, Malatyadan...*

*Ortak dertlerimizi anlatan;*

*Maya ’lar, Hüseyinler!..*

*Halk türkülerinde yaprak yaprak*

*Lavanta çiçekleri, nergisler*

*Ezik, ağlamaklı, şen şakrak*

*Beni sana, seni bana söyler.*

*...*

*İster Dede bestelesin*

*İster Karacaoğlan söylesin*

*Ta Edirne ’den Ardahan ’a dek*

*Bu şarkılar bu türküler*

*Beni söyler, seni söyler.” (1964, s.15)*

Cahit Obruk tarafından kaleme alınan “*Kasım Tedirginliği*” şiiri Atatürk’e duyulan derin özlemi dile getirir. Şiirde Atatürk’e duyulan “**sevgi**”, “**saygı**” değerleri doğrudan verilirken; “**vatanseverlik**” ve “**özgürlük**” değerleri “Atatürk’ün tarihsel süreçte yüklendiği rollerden dolayı dolaylı yoldan verilmiştir:

*“....*

*Birikmiş maviliklerim susar.*

*Bacalarda seni görürüm buram buram*

*Bir senden kopan ocaklarda*

*Bakınırım yücelerde ardınsıra*

*Dağların taşların konuştuğu*

*Daha ilerde bir tükenmez*

*Aydınlık düşer yarınlarıma*

....” (1964, s.18)

## **12. Sayı(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:87)**

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Kum Saati*” şiiri, kaybedilen yaşama sevincini, yaşanan pişmanlıkları dile getirir. Şiirde “*İnsan sıcaklığından habersiz*”, “*Bir kum saatine benziyor sevgimiz.*” dizeleriyle yalnızlıktan yakınan şair, “**dostluk**” ve “**sevgi**” değerlerinin eksikliğinden yakınır:

*“Ben masalarda unuttum ellerimi*

...

*İnsan sıcaklığından habersiz*

...

*Uzak Nisanlarda bıraktım gözlerimi.*

*Akasyaların çıldırma zamanı*

...

*Bu sokaklarda yitirdim şarkılarımı,*

*Belki alıp götürmüş bir rüzgâr,*

...

*Uzar gider baharlar arasından,*

*Dumanı üstünde pişmanlıklarla*

...

*Açlığı büyüyedursun yaşamının*

*Bir kum saatine benziyor sevgimiz.” (1964, s.5)*

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Ne Dersiniz*” şiiri, şairin İstanbul Boğazı’nda bir akşam vakti kendisiyle yüzleştiği, Boğaz’a duyduğu sevgiyi anlattığı dizelerden oluşur. Öte yandan şiirde geçen “*Binbir yalanla gerçeği inkârda fayda yok,/ Artık biraz da kendimiz olsak, ne dersiniz?*” dizesinde “**dürüstlük**” değeri, “*Tarihi bilmeyen bu güzel yerden anlamaz,*” dizesinde ise “**duyarlılık**” değeri yer almaktadır:

*“Sandalda yalnızız. Gece, yıldızlar, ay, deniz...*

*Aksimle aynı aynada birleşti aksiniz*

*Binbir yalanla gerçeği inkârda fayda yok,*

*Artık biraz da kendimiz olsak, ne dersiniz?*

*Efsaneler çağındaki haliyledir Boğaz,*

*Tarihi bilmeyen bu güzel yerden anlamaz,*

*Mâdem, vedâ eder gibi, son günlerinde yaz,*

*Son aşkı mevsiminde biz olsak, ne dersiniz?”(1964, s.3)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Samatya ’da Güz Akşamı*” şiiri, İstanbul’un Fatih mahallesine bağlı olan Samatya mahallesindeki yoksul insanların günlük hayat telaşını gözler önüne serer. Geçer’in şiirlerinde hüznün büyük yer tutar. Şiirlerinde sıkça sonbahar, yalnızlık, melankoli gibi kelimeler kullanması nedeniyle karamsar ruh haline sahip, içe kapalı ve hüznü seven bir şair olarak anılmıştır. Şiirlerinin başlığına bakıldığında bu durum açıkça görülebilmektedir. “Sonbahar Hüzünleri I, II”, “Melankoli”, “Yalnızlık”, “Hüzün Şiirleri I, II, III”, “Sonbahar ve Sen”... bu şiirlerden birkaçıdır (Yılmaz, 2017, s.115).

Şiirin genel içeriğinde fakir ve yoksul Samatya halkının verdiği yaşam mücadelesini anlatan şair, insanların bu durumunu görmezlikten gelmeyerek “duyarlılık” değerini, onların bu durumuna üzülen “merhamet” değerini, halkın içinde bulunduğu evlerin durumunu gözler önüne sererek ise “temizlik” değerini işler:

“...

*Kiralarını bir türlü ödeyemeyen*

*Kiracılar dökülmüştür kapı önlerine*

*Kilkuyruk kediler dolaşıyordur*

*Yıkık duvarlar üstünde*

*Yamalı çamaşırlar sallanan bahçelerden*

*Kızarmış palamut kokuları geliyordur*

*Samatya'nın yorgun akşamlarına*

*Fakir yıldızlar eğiliyordur*

...

*Tahtakurulu kerevetlerde bıkkın ihtiyarlar*

*Siyah selvilerin rüzgârlarıyla sarhoş*

*Hiç kavuşamadıkları huzuru arıyordur.” (1964, s.11)*

Nevzat Yalçın tarafından kaleme alınan “Lotüs Çiçeği” şiiri, derin ve sembolik bir anlatıma sahiptir. Arınma ve yeniden doğuşun simgesi olan Lotus çiçeği, çamurlu ve bataklık alanlarda yetişmesine rağmen yetiştiği çevrenin kirliliğinden etkilenmeyip doğadaki ihtişamını koruduğu için zorlu koşullardan sıyrılmayı, yeniden doğuş ve arınmayı da sembolize eder. Bunun yanında birçok renge sahip olan Lotus çiçeğinin tüm renklerinin taşıdığı anlamlar birbirinden farklılık gösterir. Şiirde beyaz lotus çiçeği geçer. Beyaz lotus çiçeği saflık ve masumiyeti temsil eder (Rıbbon, t.y.). Bu yüzden şiirde bu anlamıyla kullanılmıştır denilebilir. Ayrıca Lotus çiçeğiyle sembolize edilen

saflık ve masumiyet ayrıca mermer beyazlığıyla desteklenmiştir. Yalçın'ın Ankara ve Londra'daki bekârlık anılarını anlattığı şiirlerinden biri olan Lotüs çiçeği şiiri, aşk-kadın-yalnızlık üçgeninde döner(Ezilmez, 2019, s.240). Şiirde gerek Lotus çiçeğinin anlamsal boyutu, gerekse kullanılan “*duruluk, beyaz ı ışık, mermer*” gibi saflığı ve temizliği çağrıştıran kelimelerin varlığı “**dürüstlük**” değerini öne çıkarır. Ayrıca lotus çiçeğinin yetiştiği zor koşullara rağmen ihtişamıyla göz doldurması ,”*zor ve kötü durumlara karşı dayanmayı kapsayan*” sabır değeriyle örtüşür.

*“Sayısız günlerin aralığında*

*Alnıma Kuzey'den bir el uzandı.*

*Lotüs çiçeği beyazlığında,*

*Londra'nın mermer serinliğinde*

*Yanan şakaklarımı okşayan bir el.*

*Masal yumuşaklığında sesin*

*Yalnızlığımın tek umudu*

*Lotüs çiçeğimsin.*

*Orman yeşilindeki el değmemiş duruluk*

*Ve damarlarıma yayılan beyaz ı ışık*

*Ellerin uzanıyor içime, ellerin...” (1964, s.13)*

Ülkü Ulırmak “*Küçük Şeyler*” başlıklı şiirinde, yaşanan her türlü sıkıntının ardından birbirine sınımsız sevgilerle sarılan, dayanışma içinde olan güzel bir toplumun portresini çizer. Hayatın bütün detaylarında insan varlığının olduğu, bu yüzden hayatın küçük ve anlamlı detaylarının fark edilip, değerinin bilinmesi gerektiği vurgulanır. Şiirde “**insan sevgisi**” belirgin olarak öne çıksa da, toplum içinde mutluluğun ve

acının paylaşılmasının istenmesi ile “**dostluk**” ve “**yardımseverlik**” değerleri kendini göstermektedir:

*“Sokak, gökyüzü, cam kırıkları*

*Yaşamanın bir yerinde bir insan*

*Ansızın çözülüveren bir şeyler içimizde*

*Dağılan, kaybolmayan*

*En güzeli bilmemiz gücümüzü*

*Uçsuz- bucaksız boşlukta çoğalan*

*Çıkıp bir yerlerden belirmesi sevginin*

*Gel dediğimiz zaman*

*Geçip geçip uzun sıkıntılardan*

*Gene biz olmak, bir şeyleri bilip*

*Sonra durup durup mutluluğu bulmamız*

*Sıcacık, koskocaman” (1964, s.16)*

Celal Ertuğay tarafından kaleme alınan “*Duyulmuyor*” şiirinin, I.Dünya Savaşı sırasında şehit düşen kahraman askerlerimiz için şehitlik yapılan Kop Dağı ve Dumlupınar Şehitliklerini konu edindiği düşünülmektedir. Buradan hareketle şiirde Kop Dağı ve Dumlupınar’da yatan Mehmetçiklerimizi anan şair, savaşın acı günlerini hatırlar. Şehitlerin; soğuk kış günlerinde üzerlerine düşen karla, karanlıkta üşüdüklerini dile getiren şair, çağrılarının duyulmadığından yakınmaktadır. Şiirde “**vatanseverlik**”, “**sevgi**” ve “**merhamet**” değerleri yer almaktadır:



*“Dumlu’da Kop dağında,*

*Azalan bir su aktığımız.*

*Acılığı eski anlarda,*

*Durmuş bütün saatlarımız.*

*Kar yağıyor karanlıkta,*

*Üşüyor çocuklarımız.*

*Kurt sesleri dolu havada,*

*Duyulmuyor çağrılarımız.” (1964, s.19)*

### **13.Sayı(Yıl:1964, Cilt:5, Sayı:88)**

Behçet Kemal Çağlar tarafından kaleme alınan *“Yeni Delhi İle Tahran Arası Göklerde”* şiiri, dünyanın dört bir yanında yaşayan insanlar arasında din, dil, ırk ayrımının anlamsız olduğunu, hepsinin birbiriyle bütünlük taşıdığını sanatsal bir söyleyişle dile getirmiştir. Bu nedenle tüm dinlere, ırklara hoşgörüyle yaklaşılması gerektiği ifade edilmiştir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde **“sevgi”** ve **“saygı”** değerleri ön plana çıkmaktadır:

*“Baktım ki eleleler Musa-Mesih-Muhammed,*

*Halka olduk, yapıştım boş kalan ellerine.*

*...*

*Çaktı aşkın şimşegi, ne ırk kaldı ne de din,*

*Hepsi selama durdu Buda heykellerine.*

*Anladım ki hepsinde ayrı dilde aynı tel,*

*O tel gelip eklendi sazımın tellerine.”(1964, s.99)*

Arif Nihat Asya'nın "*Altı Kızlar*" başlıklı şiiri; altı kızın hayatından hareketle, kadınların erkek egemen toplumun gözündeki rolünden bahseder. Bir erkek bakış açısıyla kadın dünyasındaki derin sancılara, acılara kapı aralayan şiirde ölüm-intihar-kadın temaları işlenmiştir (Kılıç ve Sezgin, 2017, s.75). Kadınların dramatik hayatının gözler önüne serildiği şiirin aşağıda yer alan dizelerinde çocuk diye nitelediği kızların itilip kakılmasına acıyan bir gözle bakan şair, "**merhamet**" ve "**adalet**" değerlerini ön plana çıkarır:

*"Atılmış, itilmiş, unutulmuş*

*Bir mahalleden*

*Sepetleri kollarında, çilelerine razı*

*Altı yürek, altı gövde, altı kaderdi giden!"*

Şiirin devamında giden kızların aradan geçen günlere rağmen dönmediklerini anlatan şair, bu süreçte toplumun kadınlara bakış açısını şu dizelerle dile getirir:

*"Ağız ağıza verip demiştik: <<yazık,*

*Dünya gerçekten değişti artık...*

*Birer ikişer derken*

*Altışar altışar*

*Kaçmaya başladı kızlar...*

*Hem bu kadar çabuk, hem bu kadar erken!"*

Ancak şiirin devamında kaçtıkları yönünde görüşlerde bulunan komşular, çocukların kurtuluş yolu olarak gördükleri intiharla hayata veda ettiklerini öğrenirler:

*"Günahlarını almışız çocukların*

*Can vermeye gitmiş meğer*

*Altısı birden yavrucakların*

*Karanlık yığınlar altında”*

Yukarıdaki dizelerde kaybolan kızlar için kötü düşünme eğiliminde olan bir toplumun bakış açısını anlatan şair; toplum nezdinde kadınları yaftalamanın, işin iç yüzünü bilmeden ahkâm kesmenin, yalan yanlış konuşmalarla insan hayatını tüketmenin ne kadar basit bir eylem olduğunu gözler önüne serer. Söz ve davranışların birbiriyle örtüşmediği yukarıdaki dizelerde “**dürüstlük**” değeri öne çıkar.

Şiirin devamında toplumun düşündüğünün aksine; kızların çektikleri acılar, yüklendikleri ağır sorumluluklar yüzünden topluca intihar ettikleri anlaşılır. Olayın açıklığa kavuşmasıyla birlikte, yanlış düşüncelerle kızları yaftalayanlar kızların haline üzülüp yaşadıkları zorlu hayatı akla getirirler ve bu duruma engel olmadıkları için vicdan azabı hissederler. Aşağıdaki dizelerde “**merhamet**” ve “**yardımseverlik**” değerleri varlığını hissettirirken; kızların bir kuşa benzetilmesi ise özgürlüklerine kavuşmaları olarak yorumlandığı için “**özgürlük**” değeri de vardır:

“ ...

*Sormayın: ne haldeydiler?*

*Anlatmaya dil yetmez, bakmaya yürek ister!*

*Kaçıncı ölüydü, kaçıncı çığlık!*

*Uçtu kuşlarımız... tutamadık!*

...

*Kaçıncı uçtu, kaçıncı ayrılık:*

*Uçtu kuşlarımız... tutamadık!*

...

*Kaçıncı ölüydü.. kaçıncı çığlık!*

*Uçtu kuşlarımız... tutamadık!”*

Şiirin aşağıdaki dizelerinde ise ölen kızların kimsesizler mezarlığına gömüldüğünün söylenmesi “**aile bütünlüğü**” ve “**dostluk**” değerlerinin yoksunluğuyla örtüşür:

*“Yoksulların, gariplerin, kimsesizlerin safında,*

*Soyunup, dökünüp yatacakları*

*Bir köşe seçildi mezarlığın haremlik tarafında...*

*Ki adı, şimdiden <<Altı Kızlar Yatırı.>>” (1964, s.11)*

“*Altın Kızlar*” şiirinin bütününe bakıldığında içinde bulunan zor şartlara dayanamayan altı kızın nihayetinde sabırlarının tükenmesi dolayısıyla intiharı seçmeleri konu edinmiştir. Bu yüzden şiirde “**sabır**” değerinin tükenmesi söz konudur. Bunun yanında erkekler tarafından haksızlığa uğrayan kadınların söz konusu bu durumu “**adalet**” değerinin olmayışıyla; çevrenin tüm bu durumları görüp müdahale etmemesi ise “**duyarlılık**” değerinin yoksunluğuyla açıklanabilir. Bu değerler şiirde örtük yolla verilmiştir.

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Uzak Aydınlık*” şiiri, yaşama sevincine gölge düşüren karanlık günlere olan sitemi dile getirir. Şiirin “*...tutsak güvercinler*” dizesinde geçen tutsak kelimesi, “**özgürlük**” değerinin zıttıdır:

*“...*

*Avuçlarında tutsak güvercinler*

*Güneşin doğmalı ıssız tepelerde”*

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde ise değişen durumlara karşı “**sabır**”lı olmamız gerektiği telkin edilmektedir:

*“Değişen mevsimlere yakınıp*

*Düşmemelisin derde”*

Şiirin devamında ise şairin yaşama karşı duyduğu derin “sevgi” anlatılmaktadır:

*“Susmalı ayrılığı körükleyen piyano*

*Hatıralar yeşermeli sınısıcak şarkılarla*

*Yolunmalı bir bir huysuz sarı çiçekler*

*Dudakların kızarmalı delice arzularla*

*Bir mavi bulut damlası gözlerin*

*Akmalı içime baharla”*

*Dünya gönlümüzce dönmeli*

*Gönlümüzce yazılmalı alın yazımız*

... (1964, s.13)

Ülkü Ulırmak tarafından kaleme alınan “Güney Çocuğu” şiiri, Güney yaşamının güzelliklerini, bölgenin kültürel varlığına duyulan sevgiyi, özlemi dile getirir. Bu nedenle şiirde “sevgi” ve “vatanseverlik” değerlerinin varlığı hissedilir:

*“Sen güney çocuğusun*

*Senin o narçiçeği sevgilerini bilirim*

*Sen umudum, özlemim, yosun kokulu sabahımsın*

*Sen o defne parlaklığı, zakkum acısı*

*O meltem nemi ellerinle*

*Bana bir Mersin akşamı yaşatırsın.*

*Sen güney çocuğusun*

*Senin o limon sârisi özlemlerini bilirim.*

*Yeşil Göksu aydınlığı kadar severim seni*

*Taşucu 'nda uzak, gölge gözlerini görürüm*

*Ak köpükler düşünde yanımdasın sevinirim.*

*Sen güney çocuğusun sevdiğim*

*Seni palmyeler altında düşünürüm*

*Seni efkârlı aksamlar içinde düşünürüm*

*Sen güney çocuğusun sevdiğim*

*Ver bana gözlerinden güneyi artık*

*Ver bana o ellerindeki meltemleri”*

Şiirin devamında yer alan aşağıdaki dizelerde “**sabır**” değeri yer almaktadır:

*“Yeter, birlikte yaşayalım efkârlı aksamları, gel*

*Limon çiçekleri sabrımı tüketiyor”(1964, s.15)*

Celal Ertuğay tarafından yazılan “Atatürk’ü Bekleyen” adlı kısa şiir Atatürk’e duyulan özlemi anlatır. Şiirde “**sevgi**” ve “**vatanseverlik**” değerleri işlenmiştir:

*“Usul usul yağan karda,*

*Koptan, Dumlu’dan gelen,*

*İnce ezgiler ortasında,*

*Sevincimi alt-üst eden,*

*Köylerim tepeler arkasında...*

*Atatürk'ü bekleyen.”(1964, s.17)*

#### **14.Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:89)**

Hamit Macit Selekler tarafından kaleme alınan “*Sone*” şiiri, elli üç yaşına merdiven dayayan şairin yaşamaktan duyduğu mutluluğu, heyecanı anlatmaktadır. Şiirde yeni yaşına doğru her şeyin daha güzel bir hal almasından mutluluk duyan şair; bayrağının, vatanının ve yaşama sevincinin de gözünde kat kat büyüdüğünden söz eder. Bu nedenle şiirde “**sevgi**” ve “**vatanseverlik**” değerleri yer almaktadır:

*“Elli üç yaşımın eşliğindeyim:*

*Dünya daha güzel, daha da güzel,*

*Her şey benim için, dünyada güzel*

*Bayrağım, toprağım, sevgim, sevgilim.*

*Belki saadeti bulmuş değilim,*

*Gine de diyorum, hayata güzel,*

*Her buluşma güzel, her veda güzel,*

*Güzel: acı, sızı, endişe, vehim.”(1965, s.7)*

Arif Nihat Asya tarafından kaleme alınan “*Taze Kan*” şiiri, hayatın anlık bir kesitinin anlatıldığı kısa bir şiirdir. Şiirde, başkalarının acıları karşısında vurdumduymaz davranan insanlar yüzünden ağır bedeller ödendiği anlatılmıştır. Çünkü başkalarının kritik durumlarına karşı kayıtsız kalmayı tercih eden insanların telaşı kendi süsü püsüdür, yapılacak yardımlar da ancak gösteriş uğruna yapılır. Şiirde “**yardımseverlik**” ve “**duyarlılık**” değerlerinden yoksun insanlar eleştirilmektedir.

*“Bir hasta için, radyoda, kan isteniyor;*

*Tekrar tekrar ve durmadan isteniyor...*

*Biz, << davranalım, süslenelim, kurtaralım!>>*

*Derken olan oldu. Şimdi can isteniyor!” (1965, s.19)*

#### **15. Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:90)**

Hamit Macit Selekler tarafından kaleme alınan “Çanakkale’ye” şiiri, şairin çocukluğunu geçirdiği Çanakkale’ye karşı duyduğu sevgiyi konu edinir. Çanakkale’ye veda eden şair, bir nevi çocukluğuna elveda ettiğini dile getirir. Çanakkale’nin mevsimsel betimlemelerine yer verilen şiirde “**vatanseverlik**” ve doğa “**sevgi**”si değerleri yer almaktadır:

*“Elveda ikinci çocukluğuma,*

*En iyi, en güzel, içli duyguma.*

*Kendimden ışıklar, renkler verdiğim*

*Bahçevan olup yetiştirdiğim*

*Yalnız benim için açan çiçeğe,*

*İçten inandığım büyük gerçeğe,*

*Bildiğim, gördüğüm, sevdiğim yüze,*

*Boğaz sularına vuran gündüze,*

*Yağmurlu sabaha, beyaz öğleye,*

*Elveda, elveda Çanakkale’ye” (1965, s.5)*



Celal Ertuğay “*Bir Irmak*” şiirinde içinde bulunduğu derin yalnızlığı anlatmaktadır. Yalnızlıktan yakınan şair “**sevgi**”, “**dostluk**” ve “**aile bütünlüğü**” değerlerinin yokluğunu şu dizelerle dile getirmektedir:

*“Dağlara bakıyorum. Başı dumanlı göğsü ak.*

*Düşünüyorum: — Onlar mı yalnız ben mi,*

*Ve olmak dönencesinde çıp çıplak?*

...

*Kurda-kuşa anlatıyorum. Acılarım sıcak...*

*Tutup yangınlarımı söylüyorum. Anılarımı...*

*Hayat akıyor, boz bulanık bir ırmak.*

*Bir garip, ben ölüyorum. Bulutlara bakarak.*

*Sevgiler, evler, çocuklar geçiyor gözlerimden,*

*Kayboluyorum, üstüme kar yağarak.” (1964, s.7)*

Behçet Kemal Çağlar tarafından kaleme alınan “*Anadolu Üzerinde*” şiiri Anadolu’ya duyulan derin sevgiyi ve Anadolu’nun şehirlerinden yola çıkılarak kültürel zenginliklerini konu edinir. Çağlar, şiirde uzun zamandan sonra vatan toprağına- Anadolu’ya döner. Sembolik olarak yaptığı yolculuk süresince gördüğü şehirleri ve şehirlerin kültürel mirasını anlatır. Şiirde doğup büyüdüğü Erzincan ilinin yanı sıra Kayseri, Sivas, Ankara illerine olan sevgisini dile getirir. Şiirin aşağıda yer alan bölümlerinde “**vatanseverlik**” ve “**sevgi**” değerleri yer almaktadır:

*“Altımda karlı dağlar amma kaynıyor kanım;*

*Deminki acelem yok, dur pilotum, kaptanım..*

*Sevdiğim var, özledim, hazırlandım telaşla;*

*Yurda girdik ya artık, zararı yok, yavaşla;*

*Çabuk geçme ki ömür boyu yolum bu benim,*

*Bitme-tükenme bilmez Anadolum bu benim;*

*Serpilsin toprağına tohum olursa canım..*

*Bak, işte doğduğum yer, bak işte Erzincanım;*

...

*Bak işte kalayına katıldığım Sivasım;*

*Bak işte, Masal devim, ak dağım, Erciyasım.*

...

*Bak, bak işte, atamın mezarı Anıtkabir..” (1965, s.13)*

Ayhan Sarısmailoğlu tarafından kaleme alınan “Akdeniz” şiiri birtakım mitolojik öğeler barındırmaktadır. Şiirde Roma mitolojinde aşkın ve güzelliğin tanrıçası olan Venüs geçmektedir. İlk bölümde Akdeniz bölgesinin güzelliklerinden bahsedilen şiirde, ikinci bölümden itibaren geçmiş çağlara ait yazı tabletlerinden, mozaiklerden bahsedilerek Akdeniz’in tarihi çağlarına seslenilir. Sanatsal ve kültürel varlıklarımızdan olan seramik, mozaik ve tabletlerden bahsedilmesi “**estetik**” değerini; Akdeniz’in doğal, tarihi ve kültürel özelliklerinin anlatılması “**vatanseverlik**” değerini ön plana çıkarır:

*“Lotus çiçeği gibi açılan doğayı*

*Aydınlık ve geniş gökyüzünü*

*Mavi dalgaların yaladığı*

*Islak kum taneciklerini*

*Portakal bahçelerinden, zeytinliklerden*

*Denize esen ılık rüzgârı*

*Nasıl anlatsam Akdeniz?*

*Açık sarı yontma taşlar*

*—Ki onlara uygarlık diyoruz —*

*Hala duyulur sesleri çekiçlerin*

*İnce yazıları tabletlerdeki*

...

*Yüce çağrısı duyulur yüzyıllar ötesinden*

*Ölümsüz sanatının*

...

*Kırılmış seramik*

...

*Yarısı dökülmüş mozayik.*

...

*Nice yıllar sonra Venüs yine genç*

*Kolları olsa sarılacak.” (1965, s.17)*

#### **16.Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:91)**

Sedat Umran tarafından kaleme alınan “*Unutulan Ölü*” şiiri ölümden sonra ailemiz ve dostlarımız tarafından kısa süre içerisinde unutulduğumuzu, hatıralarımızın tozlu çekmecelerde kalışını ve nadiren hatırlanmamızı konu edinir. Vefasızlığı konu edinen şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**aile bütünlüğü**” ve “**sevgi**” değerlerinin ölümle birlikte dönüşümü anlatılır:

*“Ben ölüyüm,*

*Kuruluşu bitmiş, yelkovanı düşmüş bir saat*

*Beni tozlu bir çekmeceye kaldırdınız*

*Ara sıra çıkarır bakarsınız*

*Sonra çocuklarınıza gösterirsiniz*

*Hem onlar eski ve kırık şeyleri öyle severler ki...”(1965, s.14)*

Vehbi Ediboğlu tarafından kaleme alınan “*Yankı*” şiiri, dost sanılan insanların gerçek yüzlerini göstermeleri sonrasında yaşanan hayal kırıklığını anlatır. Geçmişe baktığında mutlu ve huzurlu günlerin bittiğini ve mevsimlerin de buna ayak uydurup korkunç bir hale geldiğini söyleyen şair, kendisini insan yapan şeyin öz benliğinde taşıdığı insancıl soluk olduğunu dile getirir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**dostluk**” ve “**dürüstlük**” değerlerinin anlamını kaybetmesinden yakınılmaktadır:

*“... ”*

*Bir başka anlamda geldi her mevsim,*

*Bir başka duyguyla ürperdi zaman.*

*Gerçek yüzleriyle bu gördüklerim,*

*Dostlara benziyor, çok uzaklardan*

*Dostlarım, gerçekten bunlar mı benim?”*

Şiirin devamında kendi varlık sebebinin farkına varan, kişilik yapısını sorgulayan şair “*kendini bilmeyi*” kapsayan “**duyarlılık**” değerine sahiptir:

*“Ulu gerçeğinde yine çevrem,*

*Tutkular, umutlar ve son yolculuk.*

*Beni insan yapan kişiliğimin*

*Ölümçül erdemi insancıl soluk*

*Sanırım, yankısı özbenliğimin.” (1965, s.15)*

Cevdet Atmaca tarafından kaleme alınan “*Erik Çiçekleri*” şiiri, sevgiliye duyulan sevginin erik çiçeklerine yüklenen anlamla dile getirildiği bir şiirdir. Şiirde kinden ve öfkeden uzak olmakla “**merhamet**” ve “**sevgi**” değeri, saygılı olmakla ise “**saygı**” değeri varlığını hissettirir:

*“Ben seninle bildim erik çiçeklerini*

*Seninle kavgasız göğşe duran*

*İlk yorgunluğuna karşı günün*

*Öfkesi, saygılı kinden uzak*

*Güzelliği ak suya seninle vuran”(1965, s.16)*

Yavuz Bülent Bakiler tarafından kaleme alınan “*Nerdesiniz*” şiiri toplumun ve çevrenin değişimini, eski zamanlara ve eski zamanların değerlerine olan özlemi konu edinir. Geçmişte bizi biz yapan, aile sıcaklığını hissettiren, sıcak dostluklar üzerine kurulu olan *komşuluk kültürümüzün* apartman dairelerine hapsolmasından duyulan üzüntü ifade edilir. Komşuluğun bitmesiyle vefanın tükendiğini, samimiyetin kalmadığını ifade eden şair, “**dostluk**” değerinin zamana yenik düşmesinden dert yakınır. Bunun yanında apartman dairelerindeki yaşamın kötü yönlerini ifade ederek, doğadan uzaklaşmanın bedenine verdiği sıkıntıyı dile getirerek doğaya duyduğu özlemi ve “**sevgi**”yi hissettirir:

“ ...

*Yok artık yüzümde mutluca bir iz*

*Dilimde suya hasret bir memleket türküsü*

*Sularım nerdesiniz?*

*Bu apartman katlarından alın kurtarın beni*

*Tavanlar basık, odalar yarım yarım*

*Ey çocukluk günlerimi süsleyen sofalarım*

*Avlularım nerdesiniz?*

...

*Önceden yurdumun ak tenli kızlarının*

*Türküler gibi sıcak içten halleri vardı.*

*Kızlar ki ince uzun ve mahzun kuğulardı.*

*Kuğularım nerdesiniz?*

...

*Bir semaver gibi, yüreğim sıcak şimdi*

*Komşuluk hasreti içimde düğüm düğüm.*

*Ey bayramdan bayrama yüzlerini gördüğüm*

*Komşularım nerdesiniz?”(1965, s.17)*

Mustafa Sarkılar tarafından kaleme alınan “*Bozuk Düzen*” şiiri, toplumsal düzenin bozulmasını, kimsesiz insanların yalnızlığını, çaresizliğini ve umutsuzluğunu konu edinir. Yaşamış oldukları tüm zor şartlara rağmen kimsesiz insanlara toplum tarafından el uzatılmadığını, aksine toplumun bu insanları görmezden gelip kendi mutlu hayatları üzerine mutluluk dolu türküler söylediklerini ifade eder. Şair; “duyarlılık”, “adalet”, “yardımseverlik”, “merhamet” ve “dostluk” değerlerinin anlamını yitirdiğini şu dizelerle aktarır:

*“Böylesi hiç görülmemişti*

*En ayaz bir günün sonrasında*

*Bir başka döküldü dallarından yapraklar*

*Bir başka yaşamalarda insan*

*Unutulmuşluğun en kötüsü*

*Uzak aydınlığında gecelerin*

*Açık kalmış elleri Tanrı katında*

*Yapayalnız kimsesizlerin.*

*Hüzün çöreklenmiş gözbebeklerine*

*En kuytulara yitip kalmışlar*

*Bir vaktinde gözlerini açıp günün*

*İnsan şekline girdiklerinde yanmışlar.*

*Gün ister ırsın ister ırsın*

*Büyüyüp küçölmek niye*

*Çözömsüz bir düşünsonrası gibi*

*Alışılmamış bir düzendeyiz işte.*

*Kime ne avuçlarının içi karanlıksa*

*Bakışlar körse aydınlığa*

*Mutluluk üstüne türküler söylenir yine de*

*Bu yitik yaşamalarda.”(1965, s.20)*

Göktürk Mehmet Uytun tarafından kaleme alınan “*Kuşkonmaz*” şiiri, şairin yalnızlığını ve korkularını konu edinir. Yalnızlık hissiyle başa çıkmaya çalışan şair, bu durumu kabullenip kaderine razı olmuştur ancak aynı zamanda insanları sevmeye de devam etmekte, kendisi gibi olan insanlara seslenmektedir. Şiirde “**dostluk**” ve “**sevgi**” değerlerinin yoksunluğundan duyulan yalnızlık hissi aşağıdaki dizelerle dile getirilmiştir:

*“Dokunmayın ne olur bana*

*El sürmeyin dallarıma*

*Benim de kaderim böyleymiş*

*Kuşlar uğramıyor yanıma*

*Yapayalnız kaldım dünyada*

*Karanlık gecelerden korkuyorum*

*Bir başka sabaha açıyorum gözlerimi*

*Bir başka elden su içiyorum.*

*İsmim kuşkonmaz çiçeği*

*İnsanları seviyorum.*

*Benim gibi yalnız, benim gibi kimsesiz*

*İnsanlara selam olsun diyorum.” (1965, s.20)*

#### **17. Sayı(1965, Cilt:5, Sayı:92)**

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Mayıs Rüzgârlarıyla Gelen*” şiiri, ülkemizin düşmanlar tarafından işgal edilmesinin ardından 19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun’a giden Atatürk’ün kurtuluş mücadelesini fiilen başlatmasını, halkta



yeşeren kurtuluş umudunu, Ankara’da kurulan TBMM’yi ve halkın özgürlüğüne kavuşmasını konu edinmektedir. Şiirde geçen “*Beyaz güvercinler savruldu havaya*” dizesiyle Atatürk’ün başlattığı mücadeleyle barışın tohumlarının atılması kastedilmektedir. Bununla birlikte doğaya gelen tazelikten, umuttan bahsedilmektedir. “*Bir elinde defne dalı, eğilmiş üstümüze*” dizesiyle ise barışın geldiğini, bağımsızlığın elde edildiğini dile getirmektedir. Şiirde Atatürk’e duyulan derin “**sevgi**” ve “**saygı**” değerlerinin yanı sıra; vatan bağımsızlığı uğruna verilen mücadeleler ile “**vatanseverlik**” değeri, Türk halkının çetin şartlar altında elde ettiği bağımsızlıkla ise “**özgürlük**” ve “**çalışkanlık**” değerleri yer alır:

*“Beyaz güvercinler savruldu havaya,*

*Samsun’da bir ayak sesi,*

*Bir ayak sesi var.*

*Can geliyor ağaca, insana, yaylaya*

*Erzurum’da, Sivas’ta bir gök gürlemesi*

*Bir gök gürlemesi var.*

*İlk günler, ilk umutlar*

...

*Ankara’ya doğru ırmaklar, insanlar, bulutlar,*

...

*İşte O, Vatanın göklerinde*

*İşte O, Kutup yıldızı, ölümsüz*

*Bir ışık olması bir yön vermesi var.*

*Bir elinde defne dalı, eğilmiş üstümüze*

*Atatürk gülüyor, güpegündüz*

*Bir elinde hürriyet tası var.” (1965, s.4)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Artık*” şiiri; geçmişteki mutlu anıların, güzelliklerin yok olmasını konu edinmektedir. Artık hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağını kabullenen şair, okuyucunun geçmişe özlem duymasına ve derin bir üzüntüye kapılmasına neden olmaktadır. Şiirde gelecekte umudunu tamamen kesen şair, zor ve kötü durumlara karşı olumlu bakış açısını sürdüremeyerek “**sabır**” değerinden uzaklaşmıştır.

*“Sustu uzak kemanlarda o şarkı*

*Dönmemek üzere kanatlandı kuşlar*

*Çiçekleri yolunmuş bahçelerden*

*En tatlı yeşillere gölgeler indi*

*Sabahlar günaydinsız göründü köşelerden*

*Dönülmez bir daha o kıylara*

*Tekne yorgun yelken yırtık yol kara*

*Tükenmiş sevinci mesafelerin*

*Erişmek mümkün değil artık bahara*

*Kurudu ümitleri sulayan bulut” (1965, s.9)*

M.Celal Ertugay tarafından kaleme alınan “*Sonsuz Ezgiyle*” şiiri sevgiliye duyulan sevgiyi konu edinir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**sevgi**” değeri vardır:

*“Bin sözcük şiirle, sonsuz ezgiyle,*

*Ne iyi bulmuşum sevgiyle seni.” (1965, s.13)*

Sevim Ersev tarafından kaleme alınan “*Mutluluk Çağrısı*” şiirinde, mutlu bir yaşam için insanların şarkılar söylemesi, resimler çizmesi, şiirler okuması, çalgı aletleri çalması gerektiğini söyleyen şair, şiirin sonunda mutlu bir hayat formülünün tüm kötü anıları bir kâğıt parçasına yazıp uzaklara atmamızda, yani unutmamızda saklı olduğunu dile getirir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde sanatı hayatın bir parçası haline getirmemiz gerektiğini dile getiren şair “**estetik**” değerini ön plana çıkarır:

*“Bir şarkı söyler misiniz bana?*

*Soğuk iklimlerin şarkısını...*

*Ve Eskimoların yitik sevilerini anlatır mısınız?*

*İşte boyalarınız ve fırçalarınız*

*Paletiniz de burada*

*Rafael’den Picasso’dan etüdler çizer*

*Yaşatır mısınız onları solgun tuvalinizde...*

*Şiirler okur musunuz bazan*

*Lamartin’dan, Hügo’dan...*

...

*Keman çalar mısınız ıssız gecelerde?*

...

*La Violettera’yı söyler misiniz bir daha...”*

Şiirin son bölümü olan aşağıdaki dizelerde ise yaşamanın farkına varıp mutluluğu tatmak için tüm kötü anılardan uzaklaşmamız gerektiğini söyleyen şair, yaşama “**sevgi**”sini ön plana çıkarır:

*“Avare sarhoş düşüncelerinizi*

*Ve kırık dökük anılarınızı*

*Bir araya toplayıp*

*Ufak bir kâğıt parçasına sarar mısınız?*

*Uzaklara çok uzaklara atmak için...*

*Size söylüyorum!..*

*Bir parçacık yaşar mısınız?..” (1965, s.23)*

#### **18.Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:93)**

Nurettin Özdemir tarafından kaleme alınan “*Artık Vakit Geçti Yorgunum*” şiiri Fethi Gemuhluoğlu’na ithaf edilmiştir. Bir edebi eserin şeklini tamamlayan unsurlardan biri olarak değerlendirilen ithafı, Turan Karataş; “şairin aralarında duygu ve düşünce ortaklığı olan kişi/kişilere bir ibare yahut yazıyla eserin başında sunması” (2002, s.89) olarak tanımlar. Nurettin Özdemir’in şiirlerinin birçoğu tanıdığı/sevdiği kişilere ithaf edilmiştir.

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde gerçek anlamda bir değer varlığı söz konusu olmasa da dizelerde geçen kelimelerin çağrıştırdığı değerler mevcuttur. Buradan hareketle hür kelimesiyle “**özgürlük**” değerinin, cömert kelimesiyle ise “**yardımseverlik**” değerinin varlığı söz konusudur:

*“Hep seni bekledim gelmeyen*

*Gençliğimde, o hür aynalarda;*

*O cömert çağrılarda çeşmelerin.*

*Delikanlı bilekler üstünde*

*Beyaz gelinliklerle sallanıp giden.”*

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde ise şair sevgiliyi İstanbul'un en güzel semtinden beklemeye devam ettiğini söylerken doğanın kendisine sunduğu güzelliklerden bahsetmiştir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde sevgiliye duyulan özleminden hareketle doğaya duyulan “sevgi” dile getirilmiştir:

“ ...

*Hep seni bekledim gelmeyen*

*O çılgın vuruşunda yüreklerin.*

*Yağmur sonrasında bir sabah*

*Güneşle, denizin kucaklaştığı*

*İstanbul'un en güzel semtinden.”*

Gelmeyen sevgiliyi tüm koşullara rağmen bekleyen şair, yine de beklemekten vazgeçmeyerek “**sabır**”lı davranmıştır. Devamında yer alan “*Köroğlu*” sözcüğü ise kahramanlığı ve cesurluğuyla tanınan yiğit Köroğlu’nu akla getirdiği için dizelerde aynı zamanda cesur olma anlamına gelen “**özgürlük**” değerinin varlığı söz konusudur:

*“Hep seni bekledim gelmiyen*

*Yaylalarda, dumanlı doruklarda;*

*Doru taylar üstünde uçan, kaygısız,*

*Mavzer namlularında sıcak, emin.*

*Ve Köroğlu gibi dağların yücesinden...”*

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**dostluk**” değeri yer alır:

“ ....

*Emsalsiz dostluklar uğruna*

*Yiğit yüreklerle vurulup-düşen.”*

Şair; şiirin aşağıda yer alan bölümünde ise anneye duyulan “sevgi”yi işlenmiştir:

“...

*Köşe başlarını döner-dönmez*

*Anne sevgilerine karışıp*

*Uzak dünyalardan gülümseyen.”*

Şiirin son bölümünde ise şair gelmeyen sevgiliye küskündür, kırgındır. Onca zamandır beklemenin boş olduğunu söyleyen şairin sabrı tükenmiş, bedeni yorgun düşmüştür. Şiirin aşağıda yer alan son bölümünde “**sabır**” değerinin tükenişi yer almaktadır:

*“Artık vakit geçti yorgunum.*

*Kavgasız, şarkısız ve umutsuz.*

*Beklemek, hep beklemek, beyhude, boş*

*Ne kalbim, <<yitik sevgilerle>> sarhoş*

*Ne de mes’ut bakışlarına vurgunum.*

*Artık vakit geçti yorgunum.” (1965, s.5)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Ürkek Bahçelerinde Yalnızlığın*” şiiri yalnızlıkla boğuşan şairin karamsarlığını barındırır. Şiirin “*Tutunacak dal bulamayınca/Şaşırır deli akan ırmağa sarılırım*” dizelerinde kimsesizlikten yakınan şair dolaylı olarak “**sevgi**”, “**dostluk**” ve “**aile bütünlüğü**” değerlerinin yokluğundan şikâyet etmektedir. Ayrıca şiirde kullanılan kelimelere bakıldığında; ustalıkla seçilmiş ve anlamla yoğunlaştırılmış alışılmamış bağdaştırmalara, kelime ve kelime gruplarına rastlanılmaktadır. “*İri yeşil sesler, ıslak şarkı, gündüzsüz ovalar, yüzümün sesi, mosmor uykular, yalnızlığın esmer kuyuları*” bunlardan bazılarıdır. Öte yandan şiirde

söz sanatlarına sıkça başvuran şairin bu şiiri “**estetik**” değer kaygısıyla oluşturmuş olduğu söylenebilir:

*“Yüzümün sesinde fırtına ve kar*

*Uyandım mosmor uykularımdan*

*Bir uzak tanburda Suzidil taksim*

*Tutar umutların incecik mendilinden*

*Beni yalnızlığın esmer kuyularına atar*

*...*

*Vurulan güvercinin rüzgârıyla savrulur*

*Gündüzsüz ovalarımda dallar*

*Tutunacak dal bulamayınca*

*Şaşıır deli akan ırmağa sarılırım*

*Ay ışığında kuruturum gözyaşlarımı*

*Üzüntünün sıkmaz sokaklarında*

*Celladın baltasıyla yalnız kalırım.” (1965, s.9)*

Sedat Umran tarafından kaleme alınan “*Kent İnsanları*” şiiri imgelerle örülü yoğun bir anlatıma sahiptir. Anlatılmak istenen yahut hissettirilmek istenen duygunun net anlaşılmadığı şiirde şair; şehrin karmaşıklığını, bu karmaşanın ortasında kalan insanların hayatlarını ve duygularını, hissedilen yalnızlığı, modern yaşamın getirdiği zorlukları ve şehrin üzerine çöken karanlığı anlatmıştır. Yalnızlık ve yabancılaşma, modern hayatın zorlukları, insan ilişkileri, varoluşsal sorgulamalar etrafında devam eden şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**sevgi**” değeri işlenmiştir:

*“...*

*Çarparlar sokakların saçsız kafalarına*

*Yazarlar adım adım kentin sayfalarına*

*Sevginin eskimeyen sevginin şiirini...”*

Şiirin devamında yer alan aşağıdaki dizelerde geçen “*sabırsız çığlık*” benzetmesiyle “**sabır**” değerinin varlığı söz konusudur:

*“Durak ağaçlarının meyveleri insanlar*

*Bir takım araçların koparıp kaçırdığı*

*Uzaktan görenlerin o sabırsız çığlığı...” (1965, s.11)*

Türkan Ateş tarafından kaleme alınan “*Ben Sensiz Olamam*” şiiri; ayrılığın ardından yaşanan derin hüznü, yoğun özlemi, oluşan büyük boşluğu ve sevgilinin yokluğunda hayatın anlamsızlığını konu edinir. Şair, sevgiliyle beraber yaşamanın bir anlamı olduğunu, sevgili kendisini terk ettikten sonra “*sudan çıkmış bir balık, kovandan atılmış bir arı*” misali ne yapacağını bilemediğini, yaşamanın gerçek anlamından uzaklaştığını dile getirir.

Şiirin genelinde sevgiliye duyulan aşk ve “**sevgi**” işlenmekle birlikte, bu tema bağlamında dizelerinde yer alan “*yeryüzü cehennemi, sevmek saatleri, çokgenli ıstıraplar, arsız çağrı*” imgeleri “**estetik**” değerinin varlığını gösterir:

*“Sudan çıkmış balıklar nasılsa işte öyleyim*

*Yeryüzü cehenneminde bunalı habire bunalı*

*Karaya vurdu umutlar pul pul tükendim*

*Tükenmişliğimde yalnız senin elin var*

*Hatırlarım da sevmek saatlerimizde o ne denli çoğalmaktı*

...

*Hangi açıdan baksam tutkuna hep bir vefasızlık*



*Çokgenli ıstıraplar ortasındayım içimde ulu bir yalnızlık*

*Seni en çok seven ellerim bile sana gücenik*

*Yine de arsız bir çağrıyla mısralara döküyorum, n'olur gel artık.” (1965, s.20)*

#### **19. Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:94)**

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Hep O Şarkı*” şiiri; şairin geçmişte yaşanan güzel günlere, hatırdaki kalan güzel anılara olan özlemini dile getirdiği *nostaljik* bir söylemle kaleme alınmıştır. Geçmişte yaşanan güzel günlerin tekrar yaşanmasını arzulayan şair; anıların ve duyguların değişmemesini, kalıcı kalmasını ifade etmek için “*Hep O Şarkı*” diyerek sembolleştirmiştir.

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde barışın simgesi olan beyaz güvercinle ve devamında geçen hürriyet sözcüğüyle “**özgürlük**” değerinin varlığı hissedilmektedir:

*“Ağzımda, unutuşun rengi bir gül*

*Beyaz güvercinlerle uçuyorum.*

*Artık mısralar kelime yığını,*

*Yağmurdayım, düşlerimin kadını*

*Getir yasakların aydınlığını*

*Hürriyeti seninle seçiyorum.” (1965, s.4)*

Arif Nihat Asya tarafından kaleme alınan “*Uzamlara Giden Gelin*” şiiri, şairin uzak mesafeye giden bir geline seslenişini konu edinir. Şair; sevdiklerine duyacağı özlemi ve beraberinde yaşayacağı zorlukları sitem dolu bir duygusallıkla geline son kez hatırlatır.

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde geçen yalan sözcüğü “**dürüstlük**” değerinin bünyesinde yer alan doğru sözcüğünün karşıtıdır:

*“Artık, ne derlerse yalan*

*Kıydı kıyan, oldu olan*

*Demek gidiyorsun... kalan”*

Şiirin devamında yer alan aşağıdaki dizelerde yurdunu ve ailesini geride bırakan geline sitemini devam ettiren şair “**vatanseverlik**” ve “**aile bütünlüğü**” değerlerinin önemini vurgulamaktadır:

*“Ne yurt, ne bacı, ne ana...*

*Dönüp te bakma arkana!*

*Kim dedi, kim dedi sana:*

*<<Elin sözüne uyda git;*

*Kendi gönlüne kıyda git!>>”*

Şiirin son bölümünde şairin gelinden başını öne eğip gitmesini istemesi kültürel bir unsurdur. Çünkü milli ve manevi kültürümüzde gelinin başını öne eğmesi hem kendi ailesine karşı hem de damadın ailesine karşı saygı ve mütevazılık göstermek içindir. Bundan dolayı şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**saygı**” ve “**mütevazılık**” değerleri dolaylı yoldan verilmiştir:

*“Gelinliğini giy de git*

*Güzel başını eğ de git” (1965, s.7)*

Sıtkı Yırcalı tarafından kaleme alınan “*Ana Kök*” şiiri, yalnızlık temasını işlemektedir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde bünyesinde kıskançlığı barındıran sevgiyi; çocukların sıkça yaşadığı duyguyla anlatmayı seçen şair, bu duygunun karmaşıklığına değinmiştir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**sevgi**” değeri yer alır:

*“ Bir okul dolusu çocuk bakışlarında tüm kıskanç sevgi*

*Dal gibi bir telli kavak pırlıtsı boyunca şakrayıp gider”*

Şiirin son bölümünde yaşamın ve umudun başlangıcını “*ana kök ve filiz*” sözcükleriyle sembolleştiren şair, her şeyin geçici olduğunu bu yüzden zorluklarla dolu bu dünyada insana hasret kaldığını, onlardan gelecek bir habere, çağrıya muhtaç olduğunu dile getirir. Şiirde yalnızlıktan yakınan şairin aşağıdaki dizelerde dostlarından umutla gelecek bir çağrıyı, haberi beklemesi “**dostluk**” ve “**sabır**” değerlerinin varlığını dolaylı yoldan hissettirmektedir:

*“Taşça katılaşmaz ana kök filizde bir ağırlı dünya*

*Rüzgâr, gün, karanlık, umut hepsi ısıyıp gider*

*Bir canlı haber bir arzulu çağrı gelmeyecek mi gönderdiğiniz.(1965, s.13)”*

Selahattin Batu tarafından kaleme alınan “*Renklerle Gün*” şiiri, günün vakitlerini ve bu vakitlerin hissettirdiği duyguları renklerle sembolleştirerek anlatır. Sabah vakti, beyaz; öğlen sonu, pembe; ikindi, turuncu; sevinç, altın rengi; sevgi, kar beyazı; acı, mor; çiçekler, kırmızı; baharlar, gülkurusu; kış ve yaz mevsimi, mavi renkle sembolleştirilmiştir. Şiirin genelinde doğaya duyulan sevginin renklerle sembolleştirilmesi, özele inildiğinde ise sevginin kar beyazıyla sembolleştirilmesi doğaya duyulan “**sevgi**”nin göstergesidir:

*“Sevincim altın köpüğü renginde,*

*Allar keser soluğumu,*

*Kar beyaz açar içimde sevgi*

*Acılarım mora çalar çoğu.” (1965, s.17)*

Ali İhsan Kılıç tarafından kaleme alınan “*Akşamlarda*” şiiri, günlük yaşamın zorlukları ve acı gerçekleri üzerinde durmaktadır. Normal zamanlarda şen kahkahalarıyla seslerini duyuran çocuklar, şiirde kırılıp dökülen hayatları simgeler. İnsanların günlük hayat telaşında yorgun düştüklerini ve günün sonunda acıyı ve sevgiyi aileleriyle paylaşmak adına evlerine döndüklerini anlatan şair, aile kurumunu bir nevi huzurun ve dinlenmenin adresi olarak gösterir. Beş dizeyle anlatılmak istenen

duygunun açıkça verildiği şiirde “aile bütünlüğü” ve “sevgi” değerleri öne çıkmaktadır.

*“Çocuk sesleri kırılıp dökülen*

*Uzak şehirlerin akşamlarında*

*Birlikte bölüşmek için acıyı, sevgiyi*

*İnsanlar yorgun kaldırımlardan*

*Taşır evlerine geceyi...” (1965, s.18)*

Mustafa Özbalcı tarafından kaleme alınan “*Bunaltı*” şiiri; insanın içsel huzursuzluğunu, güzel duyguların yerini alan kötü duyguların yıkıcı etkisini, zamanın geri alınamamasını ve ölenlerin bir daha geriye dönemeyecek olmasını konu ediniyor.

Şiirde geçen “*Silindi çizgisiz yüzler aynalardan*” dizesiyle zamanın ve yaşanmışlığın etkisiyle değişen yüzler, giden gençlik, kaybedilen masumiyet anlatılmak istenmiştir. Bu nedenle şiirin aşağıda yer alan dizelerinde gençliğin yerini alan yaşlılığın olağan bir sonucu olan “**sağlıklı yaşam**” değerinin kaybı dolaylı yoldan verilmiştir:

*“Soluyor umut çiçekleri şimdi bir bir*

*Kıyılara vuran çılgın dalgalar sessiz*

*Ağır ağır inişi suların dağlardan*

*Neşe veren çağlayanlar özleminde içimiz*

*Silindi çizgisiz yüzler aynalardan”*

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde ise sevgiden yoksun yaşamaların tatsızlığından yakınılmaktadır. Aşağıdaki dizelerde “**sevgi**” değerinin eksikliği nedeniyele bürünülen karamsar ruh hali tasvir edilmiştir:

*“Yosun tutmuş kıyılarına denizin*

*Meltem meltem hüznü taşıyor rüzgâr*

*En acı şarkılar çalınıyor kemanlarda*

*Tadına doyulmadan geçip gidiyor yıllar*

*Bir tatsızlık var bütün yaşamalarda” (1965, s.20)*

## **20. Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:95)**

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Sabahı Beklerken*” şiiri, karanlığın ardından gelecek olan sabahı umutla ve sabırla beklemeyi konu edinmektedir. Şiirde karanlık, halkın içinde bulunduğu zorlu durumları; sabah ise halkın kavuşmayı özlemle beklediği aydınlık yarınları simgelemektedir. Şairin; halkın hürriyetine kavuşma zamanının geldiğini, bu konuda sabrının tükendiğini dile getirdiği aşağıdaki dizelerde “**adalet**”, “**özgürlük**” ve “**sabır**” değerleri işlenmiştir:

*“ Hala sabahı bekliyoruz, olmuyor sabah,*

*Gök her zaman bulutlu, ufuk dâima siyah.*

*Halkın nasibi yılgı mı, yumruk mu, sille mi?*

*Çok sürdü kalbimizdeki hürriyet özlemi.”*

Ozansoy, şiirin devamında artık yalan, tehdit ve yumruğa karşı insanların başını eğdiğini söylerken halkın içinde bulunduğu çaresizliği gözler önüne serer. Ardından içinde bulunulan dönemin çok gerisinde bulunulduğunu, aydın kesimin kendi menfaatleri uğruna savaştığını, köylülerin hakir görüldüğünü söyleyerek bu durumdan memnun olmadığını ifade eder. Bu nedenle aşağıda yer alan dizelerde geçen yalan sözcüğüyle “**dürüstlük**”, köylülerin hakir görülmesiyle “**mütevazılık**” değerinin yoksunluğu söz konusudur:

*“ Başlar eğik yalanlara, tehdide, yumruğa*

*Sinmiş bu yurdun üstüne sinsi bir beddua.*

*Bir Ortaçağ hayâtı, bütün ölçüler geri,*

*Şahsî çıkar peşinde beş on bin münevveri.*

*<<Câhil!>> deyip küçümsüyoruz halkı, köyliüyü.” (1965, s.5)*

Nevzat Yalçın tarafından kaleme alınan “*Kâğıt Helvacı ve Çocuklar*” şiiri, şairin çocukluk yıllarına olan özlemini ve çocukluk yıllarının masumiyetini konu edinir. Çocukluk oyunlarımız olan “saklambaç, körebe, polis-hırsız” oyunlarını hatırlatan şair, çocukların oynadığı bu oyunlara kendisinin de dâhil edilmesini ister; karşılığında çocuklara vazgeçilmez olan kâğıt helva ve elmaşekerini verebileceğini söyler. Çünkü artık hiçbir şey eski tadında ve masumiyette değildir. Buradan hareketle aşağıdaki dizelerde çocukluğa duyulan özlem ve “**sevgi**” söz konudur:

*“Durun çocuklar, durun*

*Oyununuza beni de alın*

*Körebe, Polis-hırsız, Saklambaç oynarım.*

*Çocuklar, her şeyim sizin olsun*

*Sizin olsun kâğıt helvam, elma şekerim*

*Gelecek yıllarımı paylaşın,*

*Oyununuza beni de alın.” (1965,s.6)*

Ayrıca şiirde çocukların oynadıkları oyunları hep beraber oynamaları, şairin ise elmaşekerini ve kâğıt helvasını onlarla paylaşmak istemesi dayanışmayı ve cömertliği kapsayan “**yardımseverlik**” değeriyle örtüşür.

Ülkü Ulırmak tarafından kaleme alınan “*Karşı*” şiirinde, günlük yaşamda güçlüklerle karşılaşan, her türlü zorluğa rağmen yaşamaya çabalayan insanların cesaretli direnişi, umudu ve iyimser bakış açısı anlatılmıştır. Varoluşsal mücadelelerini kararlılıkla sürdüren insanların içsel çatışma sonrasında kendileriyle yüzleşmelerini ve pes etmeden kararlılıkla çabalamaya devam etmelerini aktaran şair, bu azimli

insanların şahsında “**çalışkanlık**”, “**sorumluluk**”, “**sabır**” ve “**yaşama sevgisi**” değerlerini işler:

“...

*Büyük uykusuzluklarla sabahlıyorduk*

*Geceler, gökyüzleri geçiyordu üstümüzden*

*Sonra bir karanlık gül gibi o akşam üstleri*

*Yeni biçimler deniyorduk, yeni savaşlar, bitmez savaşlar*

*Hiçli, aldanmalı, yasaklı sevgiler büyütüyorduk*

*Bu büyük bir çabaydı*

*Yaşıyorduk bütün olumsuzluklara karşı*

*Bu büyük bir çabaydı” (1965, s.9)*

A.Kâmil Ateşoğulları tarafından kaleme alınan “*Kilimde Elleriniz*” şiiri, geleneksel değerlerimizden olan kilimi ve kilim nezdinde Anadolu kültürünü, yaşam tarzını anlatır. Şiirde estetik bir motif olarak ele alınan kilim; geleneklerin devamlılığını sağlayan, işlenen nakışlarla insanları birbirine yaklaştıran, geçmişin izlerini, yaşanmışlıkları, anıları barındıran, samimiyeti, sıcaklığı hissettiren, sevginin, bir arada bulunmanın, paylaşmanın önemini hissettiren bir değer olarak ele alınmıştır. Bu nedenle geleneksel değerlerin ve insani duyguların birleştiği bu şiirde “**dostluk**”, “**sevgi**”, “**saygı**”, “**yardımseverlik**”, “**çalışkanlık**”, “**estetik**”, “**vatanseverlik**” değerlerinin varlığı hissettirilmiştir:

*“Kilime nakışlar türküler işleyen*

*Ellerinizden öpeyim*

*Elleriniz yalnızlığımla gidersin*

*Sıcaklığında kurusun gözyaşlarım*

*Bana dağlar ardından yıllar ötesinden*

*Elleriniz yol yol haritalar getirsin*

...

*Kilime sevgiler ayrılıklar işleyen*

*Yol yol birleştiren renk renk ayıran*

*Ellerinizi seveyim*

*Dağlar ardında mı kaldı umutlarımız*

*Karlı tepelerde mi sivrildunuz*

*Şimdi neredesiniz nasıl bileyim”(1965, s.10)*

Mustafa Özbacı tarafından kaleme alınan “*Zamandan Beklediğim*” şiiri, şairin zamandan beklediği güzellikleri ve bu güzelliklerin yalnızlığına son vereceği temi üzerine kurulmuştur. Geleceğe dair umut ve beklenti içerisinde olan şair, eski günlerin güzel hatırlarını hatırladıkça yalnızlık duygusunun daha da arttığını dile getirir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde gelecek olan güzel günlere umut besleyen şair, “**sabır**” değerini işlemiştir:

*“Döneceksin bana elbet bir gün*

*Bitecek donup kalışı bakışlarımın yollarda*

*Bu kadar insafsız olamazsın sen*

*Sevgin hala tomurcuk tomurcuk dallarda*

*Bir yolcu bekliyorum zamandan*

*Bir yaz yağmuru gibi sessizce gelecek*

*Bir akşam üstü çalınacak kapım*

*Ve yillanmış yalnızlığım bitecek.” (1965, s.22)*



## 21. Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:96)

Munis Faik Ozansoy 'un “*Zaman Saati*” adlı şiiri, hızla geçen zamanı durdurmanın yahut geriye almanın hiçbir bir yolu olmadığını; bu yüzden de her anın değerini bilmeyi, bir durak kadar ötede olan ölümü bilerek yaşamayı öğütlemektedir. Çocukluğunun dertsiz tasasız günlerine, derin uykularına, her gün dünden habersiz yeni bir güne uyanmanın verdiği huzura kavuşma özlemi duyan şair, büyüdükten sonra derdin tasanın hayatından eksik olmadığını aktarır. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde çocukluk günlerine duyulan özlemini ifade ederek “**sevgi**” değerini işleyen şair; çocukların hiçbir şeyden sorumlu tutulmadıkları için derin, kâbussuz uykulara, tasasız yarınlara uyandıklarını ifade ederek ise “**sorumluluk**” değerini işlemiştir:

*“Hasretim o çocuk uykularına,  
Ölüm kadar derin, riyasız, siyah...  
Bir şey götürmemek dünden yarına,  
Hayata yeniden doğmak her sabah”* (1965, s.2)

Mustafa Necati Karaer tarafından keleme alınan “*Bir Resim Yapıyorum*” şiiri, şairin gerçeklik hakkındaki düşüncelerini dile getirmek amacıyla sembolik olarak bir resim yapma sürecini anlatır. Duygu ve izlenimlerini sanat aracılığıyla anlatan şair, sanatın insan gerçekliğini yansıtmaya özelliğinden yararlanmıştır. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**estetik**” değeri yer almaktadır:

*“Dudağında sımsıcak mısralar,  
Bir resim yapıyorum, öpülesi.  
Düşlerimin rüzgârında savrulan  
Kara saçlarıdır çerçevesi  
...  
Şarkılar, of temmuz şarkıları yine*

*Şarap şarap dökülmüş tuvalime,*

*Bir resim yapıyorum kelime kelime,*

*Bir resim yapıyorum, öpülesi”*

Duygu ve düşüncelerini sanat aracılığıyla aktaran şair, toplumda bir olmaya çalışan insanların bu uğurda zarar gördüğünü anlatmak için doğanın güzelliklerinden yararlanmış, doğal güzelliklerin ruhunda uyandırdığı izlenimleri romantik bir söylemle aktarmıştır. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde eşit olmayı arzulayan toplum ile “**adalet**” değeri, bunu anlatmak için doğal güzelliklerden yola çıkması ise doğaya duyulan “**sevgi**” değerini yansıtır niteliktedir:

*“Akan demli çay gibi akşamüstü,*

*Bulutları, bir renk sarhoşluğu bastı;*

*Bir yerimizi cam kırıkları kesti*

*Bölüşelim derken aynı sesi.” (1965, s.7)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Kör Kuyu*” şiiri, şairin hayata karşı yılgınlığını, hayal kırıklığını, büründüğü yalnızlığı, umutsuz ruh halini gözler önüne sermektedir. Açık ve yalın bir dille yazılmış izlenimi veren şiir; yoğun imgelerle kaplı, derin anlamlar barındırır. Hayatın kendisine karşı sürekli bir savaş halinde olmasından ve zor duruma düşürmesinden söz eden şair, aydınlık yarınlara çıkmak istedikçe önüne çıkan engellerle umutsuzluğa düştüğünü dile getirir.

Şairin, şiirin aşağıda yer alan bölümünde herkesin bahçesinde çiçek açarken kendi nasibinin ayırık otu olduğunu belirtmesi “**adalet**” değerinin eksikliğine sitemini içerir:

*“Son kiremit de uçtu çatımdan*

*İskelede yanaşırken halatlar koptu*

*Her bahçede çiçek her gökte yıldız*

*Benim kırık saksımda hep ayırık otu*

*Her dönemeçte biraz daha dikleşti yolum*

*Yırtık çarıklarla tırmanılmaz bu yokuş*

*Aydınlık sabahlar umarken gecelerden*

*Kapkara kanadını gerdi üstüme o kuş*

...

*Bir söküğü dikerken yırtıldı dört bir yanım*

*Bir türlü uğramdı semtime bahar”*

Şiirin devamında içinde bulunduğu yalnızlıktan yakınan şair; mutluluğu tatmak için şenlikli sofralara dâhil olmaya çalışırken önüne dikilen engellerden bahsetmektedir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde şairin “**dostluk**”, “**aile bütünlüğü**” ve “**sevgi**” değerlerine olan ihtiyacını gidermek uğruna karşılaştığı zorluklar gözler önüne serilmiştir:

“ ...

*Sokulmak istedim şenlikli sofralara*

*Amansız nöbetçiler yoluma dikildiler*

...

*Ya çürük ya hamdı dişlediğim her yemiş*

*Hep yükseklerden geçti özlediğim bulutlar*

*İnce kelebeklere uzanan ellerimi*

*Zehir dişli arılar kıyasıya saktular”*

Şair, son bölümde ise hayatta yaşadığı tüm zorlukları gören Tanrı'nın haline acımadığını, kaderinden yana şansının dönmediğini söyler. Şiirin aşağıdaki dizelerinde Tanrı'nın, şairin haline acımaması “**merhamet**” etmediğini gösterir:

*“Ben yaktıkça söndü inatçı kandillerim*

*Yaslandığım duvarlar bir bir yıkıldı*

*Ne tanrı gülümsedi ne selâm verdi kader*

*Ümitleri serdiğim ipleri rüzgâr kırdı” (1965, s.11)*

Fethi Giray tarafından kaleme alınan “*Usanç*” şiiri; ümit etmekten, beklemekten dolayı sabrın tükenişini konu edinir. Aşağıda yer alan dizelerde “**sabır**” değeri işlenmiştir:

*“Usandım,*

*Yeşermesini ümit ettiğim bahçeyi beklemekten...*

*Usandım,*

*Tarla kuşunun sesinden.*

*Usandım,*

*Bu yürekten*

*Kendimden..*

*Usandım*

*Durup, durup seni özlemekten!..” (1965, s.13)*

Ülkü Ulırmak tarafından kaleme alınan “*Duman*” şiiri, derin anlamlar barındıran çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Şiirde hayatın geçiciliği üzerinde duran şair, hayat yolculuğumuzda ne kadar güçlü olursak olalım, ölüm gerçeğinin hepimizi

unutturacağı düşüncesiyle içsel bir yolculuğa çıkar. Yaşama umudu ve ölüm gerçeği arasında bir çatışma yaşayan şair, bir tutam sevgi uğruna nice çilelerin çekildiğini ve bu kısır döngünün sürekliliği karşısındaki umutsuzluğunu dile getirir.

Şiirde geçen “*İşte gene yaşamak eylül çığlıklarında*” dizesinde geçen eylül ayının sonbaharın başlangıcı olması ve dolayısıyla rüzgârdan dökülen sararmış yaprakların, bulutlu havaların mevsimi olması şairi melankolik bir ruh haline sokmuştur. Bu da onun geçmişe özlem duymasına, gelecek yarınlara karşı umut beslemesine sebep olmuştur. Ancak şairin beslediği umudu dumana benzetmesi; somut olarak dumanın yanma ve tükenme sürecini kapsayan yönüne, soyut olarak ise varoluşun geçici yanına işaret ettiğini düşündürmektedir. Buradan yola çıkarak şairin içsel bir çatışma yaşadığı söylenebilir.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde şairin yorgun hissetmesine karşın yarınlardan umutlu olması “**sabır**” değerini, sonunda ölüm gerçekliği durmasına rağmen bir tutam sevgi uğruna yaşaması ise “**sevgi**” değerinin varlığını gösterir:

*“İşte gene yaşamak eylül çığlıklarında*

*Yeni soluk, yeni damla gök mavisi, bir umut*

*Öylesine bir coşku, erdemin kıvancında*

*Bu içime çektiğim dumanca yorgun umut.*

*Bir tutam sevgi bulmak kıvranmalar sonunda*

*Susuzluğun bitmeden bir daha başlaması*

*O tüketen tutkular zamanın uykusunda*

*Yaşamak, güçlü olmak unutulmak sonrası.”*

Şiirin devamında hayatın getirdiği zorluklar karşısında çaresiz kalışımızı tutsaklık olarak niteleyen şair “**özgürlük**” değerini işler:

*“Bir çevrede tutsaklık, bir şeyler beklemeden*

*Güçlüyüz desek bile olanaksız şeylerden*

*Kaçtığımız zincirler yeniden halkalanır.” (1965, s.14)*

## **22. Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:97)**

Arif Nihat Asya tarafından kaleme alınan “*Sen*” şiiri, sevgiliye duyulan derin hayranlık ve sevginin övgülerle dile getirilişini konu edinir. Sevgiliye direk seslenen şair, sevgilinin Allah vergisi bir güzelliği olduğunu dile getirirken, doğayla sıkı bir ilişki içerisinde tasvirler yapar. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde doğaya ve sevgiliye duyulan “**sevgi**” hissedilmektedir:

*“Sana vermiş veren, sulardan ses;*

*Sana vermiş veren, şirden dil...*

*Yaratılmışsın ayrı topraktan..*

*Hamurun, toprağın, bizimki değil:*

*Saçların var ki başka türlü sarı;*

*Gözlerin var ki başka türlü yeşil!” (1965, s.4)*

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Phisagor Teoremi*” şiirinde; aşk, matematiksel bir kavram olan Pisagor teoremiyle anlatılarak bilimle estetik buluşturulmuştur. Şiir matematiğin soyut evreninde gezinirken, aşk gibi derin duygulara dokunur. Aklın egemenliğinde hüküm sürdüren matematik alanı ile duygulara esir düşen aşkın bir arada sunulması şiirin anlam derinliğini, etkileyiciliğini arttırmıştır.

Şiirde “*phisagor teoremi*” bir üçgenin üç kenarı arasındaki ilişkiyi tanımlar. Üçgende yeşil renk diye nitelediği kenarlarından ilki sevgilisini, kara çizgi diye nitelediği kenarlarından diğeri kendisini, iki kenarı birleştiren kenar ise Venüs’ü simgeler. Venüs Roma mitolojisinde aşkın ve tutkunun tanrıçasıdır. Bu nedenle şiirde

iki dik kenarı birleştiren hipotenüs, iki sevgiliyi birleştirecek olan Venüs tarafından simgelenmiştir. Bu nedenle şiir okuyucuya hem düşünme hem de aşkın duygusallığını hissetme deneyimi yaşatır.

Yukarıda verilen bilgilerden hareketle şiir “**estetik**” değerle kaleme alınmıştır:

*“Bu yeşil çizgi, senin işte,*

*Dik üçgenin kenarlarından biri.*

*Ya ellerinde parıldayan ne*

*Güllerce ak, güllerce iri?*

*Bu kara çizgi benim işte,*

*İkinci dik kenar.*

*Seninle şimdilik ortak olan*

*Bir C noktamız var.*

*A ve B uçlarımız boşlukta,*

*Eline bir cetvel almış Venüs*

*Neredeyse onları birleştirecek,*

*İkimizin çizgisi: Hipotenüs.” (1965, s.7)*

Orhan Ulukan tarafından kaleme alınan “Çocukla Ölüm” şiiri küçük yaşta kaybedilen bir çocuğun ölümünden duyulan derin üzüntüyü anlatır. Şiirde melankolik duygular ağır basmakta, hayatın geçiciliği sorgulanmaktadır. Toplum tarafından çocukların saflığın ve masumiyetin simgesi olması “Ay ışııyla şekiller çizen pencerelere / Bir çocuk – düşlerin en güzel yerinde / Bırakıp giderdi ellerini” dizeleriyle etkili bir şekilde anlatılmıştır. Buradan hareketle çocuk yaşta ölen ve

masumiyeti simgeleyen çocuğa üzülen şairin bu durumu “sevgi” ve “merhamet” değerleriyle, çocukların yalansız dünyaları ise “dürüstlük” değeriyle örtüşür:

*“Uzun bir soluktu elleri*

*Ay ışııyla şekiller çizen pencerelere*

*Bir çocuk- o durmadan ölümü tekrarlayan*

*Yeşil gözleriyle karşı koyardı gecelere*

*Ve gittikçe yorulan yaşamlarda*

*Çoğalır –çoğalırdı gözleri*

*Bir çocuk – düşlerinin en güzel yerinde*

*Bırakıp giderdi ellerini” (1965, s.14)*

Şevket Yücel tarafından kaleme alınan “Doyumsuzluk” şiiri, zamanın hızla geçmesinden dolayı ömür yolculuğunun kısa sürede sonlanacağını; ancak buna karşın yaşanacak sevgilerin bu kısa ömre sığamayacak olmasından duyulan rahatsızlığı anlatır. Yaşam serüveninde beklenmedik ani değişimlerin yaşanması ve erken yaşta ölümün gelmesi “Yaprak yeşirmeden sararıyor/ Gönül doymadan” dizeleriyle etkileyici bir şekilde aktarılmıştır. Yaşanacak sevgilere oranla, zamanın azlığından yakınılan şiirin dizelerinde yaşama “sevgi” si hissedilir:

*“Zaman az*

*Sevgiler uzun*

*Başlamadan bitiyor oyunlar*

*Bir tabakta iki kiraz*

*Ama az*



*Yaprak yeşermeden sararıyor*

*Gönül oymadan*

*Şarkılar tez eskiyor plâklarda*

*Bilmeden gidiyor gülüşler*

*Renkler sevmeden*

*Sıkıp suyunu içmek istiyorum şu dünyanın*

*Zaman az*

*Günler kısa”(1965, s.16)*

Mete Şamilgil tarafından kaleme alınan “*Aynalar*” şiirinde duyguların somut ifadesi için ayna *metaforu* kullanılmıştır. Bireyleri fiziksel özellikleriyle yüzleştiren aynalar aynı zamanda içsel duygu ve düşünceleriyle de yüzleştirir. Şiirde, sevgilinin yokluğu, yaşamın bütün renklerini ve güzelliklerini karartmıştır. Bireysel duyguların ifadesi için doğadaki değişimlerle bağ kuran şair, böylelikle aşkın hayatında tuttuğu yeri ve hayatına kattığı anlamı net bir şekilde aktarmıştır. Hayatın ancak sevgilinin varlığıyla anlam bulduğunu, sevgiliyle yaşanan kısacık bir anın bile kendisinde uzun bir zaman dilimine tekabül ettiğini, yan yana olduktan sonra çevrede olan biten olumsuz şeylerin bir kıymetinin olmadığını dile getiren şair; sevgilinin yokluğunda hayatın anlamsızlaştığını, yalnızlaştığını dile getirir. Şiirde “**sevgi**” değeri yer alır:

*“Mevsimler gözlerimizde değiştirdi*

*Sıcak tenlerimizde*

*Dünya kocaman bir yangın*

*Aldırmazdık ki*

*Ondandı güzelliği evrenimizin*

*Hep başımız göklerde gezerdik*

*Günü ay ayı yıl yılı sonsuz bir zaman*

*Yaşantılarımızsa Allaha yakın*

*Kar da olurdu yağmur da olurdu yaz bahar*

*Sen varken ben de olurdum*

*Ama şimdi sen yoksun hem nasıl*

*Kırıldı hep aynalar” (1965, s.21)*

### **23.Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:98)**

Mehmet Çınarlı tarafından kaleme alınan “*Kolay Değil*” şiiri hayatın zorlukları karşısında mücadele etmenin zorluğundan bahseder. Eski günlere özlemini dile getiren Çınarlı, o günlerin uzakta kalmasından duyduğu üzüntüyü ifade eder. Artık etrafında kederin hüküm sürdüğünü, bu nedenle bu acı tablo karşısında kendi köşesine çekilip hiçbir şey olmamış gibi davranmanın kolay olmadığını aktarır. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde çevrede olan bitene karşı sorumluluk hissettiğini ve etrafında acı çeken insanlar varken hiçbir şey olmamış gibi yapamayacağını dile getiren şair “**sorumluluk**”, “**duyarlılık**” ve “**merhamet**” değerlerinin önemini vurgulamış olur:

*“Artık uzakta şimdi o eski günler; üzüntüden,*

*Gamdan kaçıp da kurtulabilmek kolay değil.*

*Baktıkça dertli yüzlere kalmaz sevince yer;*

*Gördükçe ağlayanları gülmek kolay değil.*

...

*Hep şi 'ri<sup>6</sup> dinlemek unutup inleyenleri*

*Bir taş duvarlı köşke çekilmek kolay değil.”*

Şair şiirin aşağıdaki bölümünde, kimsesiz insanların **“aile bütünlüğü”** değerinden yoksun olduğunu, içinde bulundukları yaşam şartları itibariyle **“sağlıklı yaşam”**, **“adalet”** değerlerinden mahrum kaldıklarını gözler önüne serer:

*“Yıllarca hasta, aç sürünen kimsesizlere*

*Tek kurtuluş ölümse de ölmek kolay değil.”(1965, s.6)*

Celal Ertuğay tarafından kaleme alınan *“Atatürk Heyyy...”* şiiri, Atatürk’ün kurtuluş mücadelesiyle kurtardığı vatanın, tıpkı o zamanlar gibi şimdi de zor durumda olmasını konu edinir. Atatürk’e seslenen şair, yeni nesillere bırakılan mirasın tehlikede olduğunu, bunun için onun liderliğine, aydınlık fikirlerine muhtaç olduğunu aktarır. Şiirde Atatürk’ün şahsından hareketle **“sevgi”**, **“saygı”**, **“vatanseverlik”**, **“özgürlük”** değerleri mevcuttur:

*“Atatürk... Heyyy çareler aydınlığı,*

*Çık bir anda*

*Çık ortaya*

*Sevr’in paçavra örneği*

*Şu yeni tutsaklığı*

*Şu kara şu kızıl karanlığı*

*Sakaryadakinden beter parçala*

*Çünkü sana,*

---

<sup>6</sup> Şiir

*Ayak bastığın zaman Samsuna,*

*Nasıl muhtaçsa,*

*Yeniden muhtaç Anadolu,*

*Yeniden muhtaç Trakya... ”(1965, s.8)*

A.Kâmil Ateşoğulları tarafından kaleme alınan “*Mektup*” şiiri, bir askerin annesine asker ocağından gönderdiği duygusal içerikli bir mektubu konu edinmektedir. “*Anacığım...*” diye başlayan şiirde annesine duyduğu derin sevgiyi samimi bir üslupla anlatan asker, zorlu nöbet koşullarını dile getirirken vatanına duyduğu sevgi ile dimdik ayakta kaldığını aktarır. Şiirde askerin vatanını korumak için askerlik görevini yerine getirmesi “**vatanseverlik**”, “**özgürlük**”, “**sorumluluk**”, “**çalışkanlık**” ve “**sevgi**” değerlerinin varlığını gösterir:

*“Anacığım şimdi nöbetteyim*

*İnan ki hiç üşümüyorum akpürçeklim*

*Karlı dağlar gibi ayaktayım dimdik*

*Ecel dediğin burun ucunda*

*Gözlerim noktada ellerimde tetik*

*Hiç üşümüyorum anacığım*

*Vatan sevgisi Eminemin nefesine karışmış”*

...

(1965, s.12)

A.Fuad Azgur tarafından kaleme alınan “*Atatürk*” şiiri, Atatürk’ü koşulsuz şartsız sevmemiz gerektiğini konu edinir. Şiirde Atatürk’e duyulan “**sevgi**” işlenirken, Atatürk’ü vatanımız için yaptıklarından dolayı sevmemiz gerektiğinin dile getirilmesi ise “**vatanseverlik**”, “**özgürlük**”, “**çalışkanlık**” değerlerini dolaylı yoldan verir:

*“Mâdem ki yol ’un oldu senin bu yüce ülki,*

*Elbette yürekten seveceksin Atatürk’ü*

...

*Bir an o büyük kavgayı insan: daha diinkü,*

*Elbette riyasız seveceksin Atatürk’ü” (1965, s.13)*

İsmet Yazgan tarafından kaleme alınan “*Yorgun*” şiiri, hayatın zorlukları karşısında bitkin düşen bir kişinin başından geçenleri anlatmaktadır. Ancak tüm yorgunluğuna rağmen dostluklarla bezenmiş bir şekilde hayata yeniden başlamak istenen şair, “**dostluk**” ve “**yaşama sevgisi**” işler:

“...

*Yeniksem de yorgunsam da ölmedim*

*Dostça uzanmış ellerin sıcaklığında*

*Yaşamaya sezilmemiş güzelliklerle başlamak*

*En güzel şey, en ölümsüz duyguları-dostlukları*

*Bir masal sessizliğince yaşamak...”(1965, s.17)*

#### **24. Sayı(Yıl:1965, Cilt:5, Sayı:98)**

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Yorgun Gemi*” adlı şiirde; insanoğlunun hayat yolculuğunda yaşadıkları, bir gemi yolculuğuyla sembolleştirilmiştir. Geminin zorlu deniz koşulları nedeniyle yıpranmış olması; İnsanın hayat yolculuğunda zorluklar karşısında verdiği mücadeleyi, zorluklar neticesinde yüklendiği ağırlığı, üzerinde biriken tükenmişliği, yıpranmışlığı sembolize eder. Yine şiirde geminin rotasını kaybetmesi, insanların zaman zaman ne yapacağını, hangi yöne doğru ilerleyeceğini bilememesini, hayatlarındaki belirsizlikleri simgeler. Şiirde hüznün ve melankoli hâkimdir. Şiirin genel olarak içeriğinde mutluluğa ulaşmanın artık mümkün olmadığı üzerinde durulmaktadır.

Şiirde içinde bulunulan zor şartlara karşı umutsuzluğun hâkim olması “**sabır**” değerinin tükendiğini; “*Kimseler duymuyor acı düdük sesini*” dizesiyle kimsenin olan bitene aldırmadığının söylenmesi “**duyarlılık**” değerinin kalmadığını, şiirin hayat yolculuğunu bir gemi yolculuğuyla sembolize ederek etkileyiciliğini artırması ise “**estetik**” değerini gösterir:

*“Ayrılıklara doğru süzülüyor bu gemi*

*Direğinde aldanışın yorgun filâmaları*

*Kıyıları hüznle dögüyor*

*Şarkısı tükenmiş dalgaların*

*Kaptanı pusulasız tayfalar şaşkın*

*Kimseler duymuyor acı düdük sesini*

*Vinci kırık anbarında tonla üzüntü*

*Dalgalar çökertiyor küpeştesini*

*Halatı çürümüş, dümeni bozuk*

*Yanaşması imkânsız mutluluk rıhtımına*

*Korkunç kayalıklar bundan sonra rotası*

*Dayanmak zor ayrılığın fırtınasına” (1965, s.6)*

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Yakınma*” şiiri; savaşların bitmesi, insanların kardeşçe yaşaması, birbirlerini sevmesi adına Tanrıya yapılan şikâyeti içerir. Güzel yarınların hayalini kuran şair, Tanrının isterse tüm kavgaları, savaşları, düşmanlıkları bitirebileceğini söyler. Ancak geçmişten günümüze bitmek bilmeyen bu savaşlar dolayısıyla Tanrı’ya yakındır.

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde şair, savaşların bitmesi için Tanrı'dan **“merhamet”** etmesini istemektedir.

*“BU KADAR VAHŞETİ BEN DE  
ANLAMIYORUM DOĞRUSU;  
DİNSE ARTIK, EMRETSEN DE,  
BU KAN VE BARUT KOKUSU.*

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde şair **“adalet”** değerinin olmayışından yakınmaktadır:

*ŞAİRİN HAKKI VAR TANRIM,  
GÜÇLÜ EZMEKTE, GÜÇSÜZÜ  
GÜNAH DA OLSA SORARIM  
BU MU DİNLERİN İÇ YÜZÜ?”*

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde ise **“sevgi”** ve **“dostluk”** değerleri yer almaktadır:

*“ DOĞRU YOL BARIŞ YOLUDUR,  
NE SAĞA NE SOLA SAPIŞ  
ELİNDE BU GÜZEL DÜSTUR:  
DOSTU SEV, DÜŞMANLA BARIŞ.”*

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde ise gelecekte umutlu olan şair, aydınlık geleceklere kavuşacağına olan inancını diri tutmaktadır. Dizlerde **“sabır”** değeri yer almaktadır:

*GÖRÜR GİBİYİM UZAĞI,  
BİR GÜN GELECEK, ŞÜPHEŞİZ,*

*İNSANIN KARDEŞLİK ÇAĞI,*

*BEN BEN'İM, EVET SİZ DE SİZ*

*BIRAK TANRIM AVUNAYIM*

*GÖRDÜĞÜM BİR DÜŞ DE OLSA,*

*UMUTLA AYDINLANAYIM,*

*IŞIKLAR SÖNMÜŞ DE OLSA.” (1965, s.7)*

Gültekin Sâmanoğlu tarafından kaleme alınan “*Bir Resimde Üçünüz*” adlı şiirde, bir resimde yer alan bir ebeveyn ve iki çocuğunun ruh halleri ve davranışları tasvir edilmiştir. Şiirde “**aile bütünlüğü**” ve “**sevgi**” değerleri işlenmiştir:

*“Birisi dünyadan habersiz, hırçın*

*Ötekinde korku yahut da merak,*

*Ortada sen varsın öyle gururlu,*

*Üçünüz de evin önündesiniz.*

*Rüzgârlarla mı bilmem dağılmış saçın.*

*Oğlumun gülüşü su kadar berrak,*

*Kızımın gözleri yine duygulu;*

*Bembeyaz çiçekler içindesiniz...” (1965, s.8)*

Ümit Yaşar Oğuzcan tarafından kaleme alınan “*Ve İstanbula Yağmur Yağıyordu*” şiiri, yağmurlu bir akşamüstü sevgiliyle yaşanan güzel bir anı duygusal bir anlatımla aktarmıştır. Şiirde şairin İstanbul’a olan sevgisi “**vatanseverlik**” ve “**sevgi**” değerlerinin varlığını gösterirken, doğaya ve sevgilisine olan sevgisini dile getirmesi ise “**sevgi**” değerinin varlığını gösterir:



“ ...

*Yağmur yağıyordu İstanbul'a*

*Ve ben İstanbul'u seviyordum*

*Yaşamayı seviyordum seninle*

*Seni seviyordum”* (1965, s.9)

Muazzez Aruoba tarafından kaleme alınan “*Kafdağında*” şiiri, doğa betimleriyle zenginleştirilmiş olup umut ve aşk temasını işler. Şiirde çocuklara ve doğaya duyulan “**sevgi**” değeri yer almaktadır:

*“Çocuklar gülümsesin bana sokakta*

*Gözlerinde ılık ılık kalpleri...*

...

*Çimenlerin yeşilinde parıldasın yağmurlar*

*Güneşin sıcaklığı, gelinciğin alında,*

*Ümitli bir yakarış ürpersin diyar, diyar*

*Yere ekilen tohum, çiçeklensin dalında.”* (1965, s.10)

Arif Nihat Asya tarafından kaleme alınan “*Kubbe-i Hadra*” şiiri, tasavvufi ve dini duygularla bezeli derin anlamlı bir eserdir. Şiir, Hazreti Muhammed'in (s.a.v.) kabrinin bulunduğu Kubbe-i Hadra (Yeşil Kubbe) ile özdeşleşir ve bu mekânın manevi önemine vurgu yapar. Şiirdeki mekân(Kubbe-i Hadra), sadece fiziksel bir yer olmaktan öte, inanç ve ruhsal bir derinlik taşır. Kubbe-i Hadra, İslam tarihi ve kültüründe büyük bir simge olarak yer alır. Bu bağlamda şiir, insanların ruhsal dünyalarındaki arayışlarını yansıtır. Şiirin dili, aşk ve özlemle doludur. Şair, Hz. Muhammed'e duyduğu “**sevgi**”yi dile getirirken aynı zamanda bu aşkın birey üzerinde bıraktığı duygusal yükü ve doğurduğu düşünceleri de işler. Asya, şiirinde güçlü betimlemeler kullanarak okuyucunun hayal gücünü harekete geçirmeyi başarmıştır.

Özellikle doğa ve kutsal mekân tasvirleri, duyguların daha yoğun hissedilmesine katkı sağlamıştır. Şiirde İslam'ın özünden gelen bir huzur arayışı ve ahlaki değerlere vurgu öne çıkar. Bu, bireyin manevi yolculuğundaki durakları simgeler.

Şiirde geçen “*Buraya ışığın, okşayacak kadarı girer; ondan fazlası girmez./Buraya kelebekler, kanadlarının yaldızını dışarda bırakır da girer/ Buraya gelen lale, fesleğen, zambak, nergis, menekşe demetleri; kapıda adlarını ya <<Destegül>>, ya <<gül-deste>> diye verirler.*” dizeleri mütevazılık değeriyle örtüşür. Çünkü bu dizelerle asıl kastedilen; Kubbe-i Hadra mekânında kimsenin başka bir kimseden üstün olmadığıdır. Bu nedenle dünyalık sıfatı her ne olursa olsun mekâna girerken tüm ünvanları dışarda bırakmaları gerekir. Bu nedenle şiirde “**mütevazılık**” ve “**sevgi**” değerleri yer alır:

*“Buraya yabancı gelenler, burda yerli olur*

*Buraya tel, rübâb olmaya gelir.*

*Buraya ışığın, okşayacak kadarı girer; ondan fazlası girmez.*

...

*Buraya kelebekler, kanadlarının yaldızını dışarda bırakır da*

*girer*

*Buraya melekler sema’ öğrenmeye gelir.*

*Buraya gelen lale, fesleğen, zambak, nergis, menekşe demetle-*

*ri; kapıda adlarını ya <<Destegül>>, ya <<gül-deste>> diye verirler.*

(1965, s.11)

Mustafa Sarkılar tarafından kaleme alınan “*Yaşamak Adına*” şiiri, zamanın ve mekânın içinde kaybolmuşluğu ve bunun hissettirdiği derin yalnızlık duygusunu konu edinir. Gözlerinde ışık kalmadığını belirten şairin yaşama karşı duyduğu bir heyecan, coşku yahut umut kalmamıştır. Bunun nedeni ise içinde bulunduğu yalnızlıktır. Yalnızlık duygusunun altında yatan en önemli sebep aile bağlarının zayıflığından yahut dost eksikliğinden kaynaklı sevgi eksikliğidir. Bu nedenle şiirde dolaylı yoldan

“aile bütünlüğü”, “dostluk” ve “sevgi” değerlerinin eksikliğinden meydana gelen yılgınlık söz konusudur:

*“Bir çağ ortasında yapayalnız*

*Işık yok gözlerimde ışık*

*Ötelere uzatamıyorum ellerimi*

*Yarım kalıyorum düşünce çıkmazlarında*

*Zor bir yerde dayanıyor bıçaklar*

*İlk adımda bölünüyorum.*

*...*

*Yaşamak güçsüz bir zorlanış*

*En kısa menzillerde varılan*

*Çok yenik ve ilk düşen savaşlarda*

*Bilinmez sızılarda tek kalışımdır bu*

*Çağın seslenişinde yankısız*

*Gün boyu kuşkulu bekleyişlerde yılgın.” (1965, s.12)*

Mehmet Çınarlı tarafından kaleme alınan “*Kendi Gönlümle*” şiiri, toplumdaki güç-statü savaşını, çağın insanının sosyal gösteriş uğruna şan-şöhret-para peşinde koşmasından gerçek değerleri fark edemeyişini konu edinir. Şair; rütbe, makam, şan ve şöhretin umurunda olmadığını, çünkü gerçek değerlerin maddiyattan ziyade manevi ve ruhsal dünyamızı tatmin eden değerlerde olduğunu hatırlatır.

Şair, yüzeysel makamlara ve geçici şanlara karşı durarak, daha önemli olan şeylerin derin anlamlarına dikkat çeker. Bu değerler şiirde açıkça belirtilmese de “sevgi, saygı, dostluk, aile bütünlüğü, mütevazılık, dürüstlük, sağlıklı yaşam ve merhamet” değerleri olduğu düşünülmektedir.

*“ Alın da kullanın keyfinizce*

*Rütbeler, makamlar sizin olsun*

*Şanlar, şerefler, nice nice*

*Törenler, bayramlar sizin olsun*

*Erin muradınıza böylece.*

*Kör gözlerinizin görmediği*

*Şeylerdedir bence asıl değer.*

*Ayaklarınızın girmedeği*

*Dünyalar var ki bana yeter.” (1965, s.19)*

Robert Bridges tarafından kaleme alınıp Nevzat Yalçın tarafından Türkçeye çevrilen “Bülbül” şiiri doğanın kaybolan güzelliklerinden duyulan üzüntüyü konu edinmektedir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde doğaya duyulan “sevgi” anlatılmaktadır:

*“Güzel olmalı kopup geldiğin dağlar*

*Şarkısını öğrendiğin,*

*Pırıl pırıl ırmakların aktığı*

*Verimli vâdiler güzel olmalı...”*

Şiirin devamında şair, tahrip edilen doğal güzellikler için elinden bir şey gelmediğini söyler. Aşağıda yer alan dizelerde “estetik” değerinin varlığı söz konudur:

*“Bir ses veremez sanatımız,*

*Ölen bir ahenge, uzun iççekeşlere.” (1965, s.25)*

## 51.Sayı(Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:126)

Tevfik Fikret tarafından kaleme alınıp, Ahmet Muhip Dıranas tarafından sadeleştirilen “*Geçmiş... Gelecek*” şiiri geçmişle gelecek arasında kurulması gereken dengeden söz etmektedir. Şaire göre geçmiş ders veren bir eğitmen, pir, baba olsa da; gelecek söz konusu olduğunda geçmiş bir kenara bırakılmalıdır. Çünkü geçmişe saplanıp kalmak geleceğin hayal edilmesinin önünde duran bir engeldir. Bunun yanında şiirde geçen “*Fikrin kanatlar açtığı bir gök bilinmeli*” dizesi, zihnin ve düşüncelerin özgürleşmesi gerektiğini anlatmaktadır. Nitekim bilgi ve farkındalık, bireyin daha aydınlık bir geleceğe ulaşmasına yardımcı olmaktadır. Şiirde geçmişin sinirli, sabırlı ve ağır olarak nitelendirilmesi ise geçmişte yaşanan acı ve yıpratıcı olayların, uzun vadede faydalanılacak tecrübeler olarak karşımıza çıkması olarak açıklanabilir. Bu nedenle şiirde “**özgürlük**” ve “**sabır**” değerleri yer almaktadır:

*“Geçmiş, o bir eğitmen, o bir pîr o bir baba*

*Halin tutup sinirli elinden, sabırlı, ağır,*

*Âtiye<sup>7</sup> doğru yedmeli... âti, o büyüleyen*

*Bir gizli gök ki bolluğa, her nura bir beşik,*

*Fikrin kanatlar açtığı bir gök bilinmeli,*

*Gelecek çıkınca ortaya, geçmiş silinmeli.” (1968, s.4)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Ülker Fırtınası*” şiiri, geçmişe duyulan özlem ve bu özlemin beraberinde getirdiği hüznün duygusunu konu edinmektedir. Zamanın geçmesi her şeyde birtakım değişikliklere sebep olmaktadır. Kayıplar yaşanmakta ve bu kayıplar geçmişte yer alan güzel hatıraları akla getirmektedir. Şiirde geçen “ceviz sandıklar”, “çeyizler”, “ot yastıklı sedirler” geleneksel Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Bu nesneler, geçmişten geleceğe aktarılan aile bağlarını ve

---

<sup>7</sup> Gelecek zaman, yarın

kültürel mirası simgeler. Buradan hareketle milli, manevi ve kültürel değerlerin korunması nedeniyle şiirde “**vatanseverlik**” ve “**estetik**” değerleri yer almaktadır:

*“Gül kokan sofalarda konsollara karşı*

*Anarlar geçmişi hüznle*

*Ölümlük gelinlik ceviz sandıklar*

*Kefenlikler çeyizler lavantalar içinde*

*Ot yastıklı sedirlerde*

*Dalgın tazeler yorgun ihtiyarlar*

*Kimi gözlerde sevgi sabahı*

*Kimi bakışlarda yulğın sonbahar” (1968, s.7)*

Nevzat Yalçın tarafından kaleme alınan “*Bilanço*” şiiri, matematiksel bir üslup kullanılarak hayatın ve duyguların muhasebesini yapar. Ayrıca şairin, hayatına giren kadınların hesaplarını tutarak, bu ilişkilerin sonuçlarını değerlendirdiği görülmektedir. Şiirde hayatın karmaşıklığının ve bu karmaşıklıkla başa çıkma yolunda girişilen matematiksel hesaplaşma şiirde “**estetik**” değerinin varlığını gösterir:

*“Bir bilanço yapıyorum kapatıp gözlerimi*

*Sayılar üstüste, sayılar karmakarışık...*

*Yıllara yılları ekliyorum bir sonuç için*

*Tek sonuç, sıfırın tuttuğu ışık.*

*Doğru değil iki kere ikinin dört ettiği*

*Topladım, çıkardım, çarptım, böldüm*

*Buldumsa gerçeği sıfır’da buldum” (1968, s.8).*

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Güvercin Uçurmak*” şiiri doğa, güzellik ve özgürlük temalarını “dörtgen, deniz, rüzgâr ve güvercin” imgeleriyle *metaforlaştırarak* anlatmıştır. Şiirin aşağıda yer alan bölümde “**sevgi**” değeri yer almaktadır.

*“Öteden dilini uzatır kitaplar:*

*—Şiirler satıyorum şiirler,*

*Sevgiler alıyorum sevgiler...”*

Şiirin devamında ise mahsur kaldığı dörtgen camlı çerçeveden usanmış olan güvercin pencereden çıkıp güneşe doğru uçar. Burada güvercinin tutsaklıktan kurtulup gökyüzünde özgürlüğüne kavuşması “**özgürlük**” değenin varlığını gösterir:

*“Usanmış olmalı çerçeveden,*

*Kırıyoruz camların dörtgenini*

*Bir güzel,*

*Güvercin uçuruyoruz yepyeni,*

*Güneşe bir güvercin, pencereden”* (1968, s.11)

Ayhan İnal tarafından kaleme alınan “*Ellerimi Bırakma*” şiiri sevgiliye duyulan derin sevgi ve özlemi konu edinmektedir. Şair sevgiliden umudunu kesmemesini istemektedir. Çünkü hiç olmadık bir zamanda uzak diyarlardan kapısına gelebileceğini söyler. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde sevgiliden umudunu kaybetmeden beklemesini istemesi “**sabır**” değerinin varlığını gösterir.

*“Kesme umudunu ekvator bakışlım*

*Beklenmedik bir zamanda kutuplardan*

*Sana gelebilirim.”*

Şiirin son bölümünde şair, sevgiliden öte bir şeyin öneminin olmadığını, hayatın ancak sevgiliyle anlamlı hale geldiğini ifade eder. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**sevgi**” değeri yer almaktadır:

*“Senden başka hiçbir şey önemli değil*

*Sen ve ötekiler diye*

*Bütün evreni ikiye bölebilirim.” (1968, s.16)*

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Küçük Adamlar*” şiiri, yoksul insanların dramını konu edinmektedir. Şiirde, küçük adamlar diye nitelenen insanların hayatı toz toprak içinde gözyaşıyla geçmektedir. Binbir zorluk içinde yaşama tutunmaya çalışan, yaşamlarını hijyenik olmayan ortamlarda geçirmek zorunda kalan bu insanlar için hayat hiç de adil değildir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**adalet**”, “**temizlik**” ve “**sağlıklı yaşam**” değerleri yer almaktadır:

*“Mutluluğun adını bile unutmuş*

*Yoksul dünyasında ne gün, ne ışık*

*Vereme tutulmuş, sıtması tutmuş*

*Göğsü çökük*

*Boynu bükük*

*Küçük adamlar...”*

Şiirin son bölümünde izlenimlerini aktarmaya devam eden şair, küçük adamları artık gölge adamlar olarak niteler. Çünkü bu insanlar yaralarını ilaçsız bir şekilde kendi imkânlarıyla sarmaya çalışırken, Allah’ın merhameti onlara uğramamış, çevre ise içinde bulundukları zor şartlara rağmen yardım eli uzatmamış, görmezlikten gelmiştir. Bu nedenle şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**merhamet**”, “**yardımseverlik**”, “**duyarlılık**” değerleri yer almaktadır:



*“İlaçsız, yarasını kendi dağlamış*

*Kutsal gökler adına, almaz yakışık*

*Onda el, siz de kalp nasır bağlamış,*

*Adı büyük*

*Gönlü küçük*

*Gölge adamlar...” (1968, s.22)*

Şahinkaya Dil tarafından kaleme alınan “*Uzun Bir Yağmur Yağacak*” şiiri sevgiliye duyulan özlem ve sevgiyi konu edinmektedir. Sevgilinin yokluğunda yalnızlıktan yakınan şair, içinde bulunduğu ruh halini sanatsal imgelerle dile getirmiştir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**sevgi**” ve “**estetik**” değeri yer almaktadır.

*“Duyuyor musun gözbebeklerime düşen çılgılığı*

*Duyuyor musun*

*Şiirlerimle kurmasaydım bu düzeni*

*Gözlerinin kıyametinde yanardım*

*Gözlerimin kıyametinde bütün orkestralar susacak!” (1968, s.24)*

Müştak Erenus tarafından kelem alınan “*Çeşmede Soyunan Su*” şiiri yalnızlık, unutulmuşluk ve özlem temalarını konu edinmektedir. Yağan yağmurun biriktirdiği suya karşı duygularını dile getiren şairin karşılık alamaması şairin içinde bulunduğu yalnızlığı simgelemektedir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde gömleğin ip-te, insanın herhangi bir yerde unutulması yaşam içerisindeki değersizliği ifade eder. Değersizlik hissi ise sevgisizlikten ve dost eksikliğinden meydana gelir. Bu nedenle şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**sevgi**” ve “**dostluk**” değerlerinin eksikliğinden sitem edilmektedir:

*“Bir budala gömlek vardı, biliyorum.*

*Unutulmuştu bir ipin ucunda.*

*Geceyi yıldızlarla geçirdi*

*Bilmeden*

*Sabah oldu renklerle şaşırdı.*

*Bir güzel insancık vardı.*

*Unutulmuştu herhangi bir oracıkta.*

*Geceler yıldızlarla geçti görmeden,*

*Sabah oldu umutları şaşırdı.*

*Siz o çocuğa bakmayın.*

*Bu güzel kırmızı balon*

*Yüklü bir bulutla bilerek sevişmeğe gidiyor.*

*Dostlukla k o c a m a n.*

*Büyüye, büyüye” (1968, s.25)*

Gönül Solmaz tarafından kaleme alınan “*Yazdan Kalan*” şiirinde yaz mevsiminin güzellikleri ve yaşattığı duygular anlatılmaktadır. Gördüğü güzellikler karşısında umutları yeniden yeşeren şair, sevgiliye duyduğu derin sevgiyi anımsar. Bunun yanında İstanbul’un esrarlı sahillerinin her şeye bedel olduğunu söyleyerek İstanbul’a duyduğu derin sevgiyi hissettirir. Çünkü İstanbul onun en güzel anılarına şahittir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde sevgilisine duyduğu sevgiyi anlatan şair, “**sevgi**” değerini işlemiştir:

*“Bilmezdim seni böyle sevdiğimi*

*Yürekten*

*Dudağımdaki şarkı,*

*<< Sevdı bu gönül seni yaman eyledi >>*

*Ayın sulara indiği*

*Sevgi kokan gecelerde*

*Gördüğüm düşler pembeden.”*

Şiirin son bölümünde İstanbul’a duyduğu derin sevgiyi anlatan şair, “**sevgi**” ve “**vatanseverlik**” değerini işlemiştir:

*“Her semti evrene bedel*

*İstanbul’un esrarlı sahilleri”*

... (1968, s.26)

Ayhan Kumkale tarafından kaleme alınan “*Bir Kış Daha Geldi*” şiiri, şairin içinde bulunduğu yalnızlığı kışın gelişindeki zorlu şartlarla betimlenmektedir. Cevapsız kalan mektuplar ve telgraf tellerinde üşüyen kuşlarla yalnızlığını ve hüznünü somutlaştıran şair, sevgiliyi İspanyol meyhanelerinde kederlenerek değil, Yunus gibi aradığını ifade eder. Bu arayış süresince sevgi bahçesine dönen kalbinde, kışın getirdiği sert koşullar nedeniyle yapraklar dökülmüş, çiçekler solmuştur. Ancak tüm bu zorluklara rağmen yeniden yeşermesi istenen sevgi bahçesi için umutla, sabırla, dirayetle sevgiliyi beklemeye devam etmektedir.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde umutla sevgilisini arayan şairin “*Seni sende aradım Yunus gibi...*” dizesinde az sözle derin bir etki yaratmak amaçlanmıştır. Bundan dolayı aşağıda yer alan dizelerde “**sevgi**”, “**estetik**” değerlerinin varlığı hissedilir:

*“İspanyol meyhanelerinde aramadım*

*Seni*

*Seni, sende aradım Yûnus gibi..*

*Bu kalp bir sevgi bahçesi oldu*

*Her kış yağdıkça kar, estikçe tipi,*

*Yapraklar döküldü, çiçekler soldu..”*

Şiirin devamında içinde bulunulan zor şartların betimlenmesi için Mecnun’un kızgın çöllerde, Ferhat’ın karlı dağlarda yaşadığı zorluklar, sabır ve dayanıklılığı simgeler. Bu nedenle aşağıdaki dizelerde “**çalışkanlık**” ve “**sabır**” değerleri yer almaktadır:

*“Biz çok uzak yerlerde*

*Çok uzak zamanlarda yaşadık..*

*Kimimiz Mecnûn kızgın çöllerde*

*Kimimiz karlı dağlarda Ferhattık..”*

Şiirin son bölümünde ise hayatları boyunca hiç mutlu olmadıklarını, hep zorlu şartlarla mücadele ettiklerini söyleyen şair, Eyüp peygamberin sabrıyla gelecek güzel günleri umutla beklediğini ifade eder. Aşağıda yer alan dizelerde “**sabır**” değeri yer almaktadır:

*“Hiç bahar görmedik*

*Ve bu kaçınıcı kış..*

*Eyyub’un sabrı var içimizde*

*Bir gün gelecek bahar*

*Çiçekler açacak bahçemizde..”(1968, s.27)*

**52.Sayı(Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:127)**

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Uçurum*” adlı şiirde, tüm sevdiklerini kaybetmenin vermiş olduğu boşluk hissi anlatılmaktadır. Annesini, babasını, arkadaşlarını, akrabalarını kısacası tüm sevdiklerini kaybeden şair, hayatta yaşamaya değer hiçbir şey bulamadığı için kendi ölümünü ister. Bu da hayatın anlamının sevdiklerimizde saklı olduğunu göstermektedir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**aile bütünlüğü**”, “**dostluk**” ve “**sevgi**” değerleri yer almaktadır:

*“Şurada anamla babam*

*Bütün saydığım, sevdiğim*

*Arkadaşlarım, akrabam...*

*İçlerinde ben eksikim.*

*Hepsi yan yana, ard arda,*

*Yatıyorlar, rahat, memnun.*

*Bana da bir yer ayır da,*

*Tanrım, eksik tamam olsun!” (1968, s.4)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Şarkısız Denizlerde*” şiiri; şairin içinde bulunduğu yalnızlığı ve karamsar ruh halini anlatmaktadır. Şair; içinde bulunduğu yalnızlığı, denizin sessizliği ve yalnızlığıyla anlatmıştır. Şiirin tüm dizelerinde kullanılan sözcüklere bakıldığında sakın ve sessiz bir tonda söylenen yumuşak ünsüzlerin(b,c,l,d,ğ...) daha çok tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca şiirin serbest ölçüyle yazılması, belirli bir kafiye şemasına yer vermemesi, şaire hissettiği duyguları daha özgür bir biçimde anlatma olanağı sunmuştur.

Şiirin şekilsel açıdan bir düzeninin olmaması şairin duygularının karmaşıklığını, ne yapacağını, hangi yöne gideceğini bilememesiyle açıklanabilir. Bu da şiirin anlamını ve etkileyciliğini yani estetik değerini artırmak adına yapılan

bilinçli bir tercih olduğunu akla getirmektedir. Son olarak şiirde geçen “*Sevincin sarışın kuşları*”, “*Üşüyor damarlarımdaki kan*”, “*hüznün esmer bulutları göklerimde dolaşan*” dizelerinde şair, kullandığı güçlü imgeler ve metaforlarla içsel dünyasını net olarak yansıtmayı başarmıştır. Şiirde “**estetik**” değer ön plandadır.

*“Sevincin sarışın kuşları*

*Bir bir uçtular dallarımdan*

*En sıcak lodoslarda bile*

*Üşüyor damarlarımdaki kan*

...

*Şarkısız denizlerde anıların sandalı*

*Hüznün esmer bulutları göklerimde dolaşan*

*Yenilmez erleridir ölümün*

*Kapımda tüfek çatan” (1968, s.6)*

Mehmet Çınarlı tarafından kaleme alınan “*Onlar*” şiiri, toplumun içinde bulunduğu durumu ve bireylerin yaşadığı içsel çatışmaları konu edinmektedir. Şiirde; toplumunun uğradığı haksızlıklar, adaletsiz tutumlar eleştirilmektedir. Sabretmenin sonunda ağır bedeller ödendiğini, sevginin yerini nefretin aldığını söyleyen şair, toplumun değer yargılarının yerini alan olumsuz durumları ve tutumları sıralar. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**sabır**” ve “**sevgi**” değerlerinin tükenişinden söz edilmektedir:

*“Sustuk sabırla, her şeyi söylediler bize.*

*Sevdikçe nefret etmeyi öğretiler bize.”*

Şiirin devamında ise toplum değerlerinin nasıl yok edildiği ve yerine hangi olumsuz duyguların geçtiği söylenmeye devam edilmektedir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “saygı” ve “dürüstlük” değerlerinin tükenişinden söz edilmektedir:

*“Binbir düzenle saygıyı, imanı öldürüp,*

*İnkârı, kini, şüpheyi devrettiler bize.”*

Şiirin son bölümünde ise şair, toplumu kullanarak güç kazananlara ve sahip olduğu güçle topluma hükmedenlere, adaletsiz tutumlarla türlü haksızlıklara uğratanlara karşı öfkeli. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “adalet” değerinin olmayışından şikâyet söz konusudur:

*“Bizsiz ayakta durmaya yetmezdi güçleri,*

*Her gün bizimle güçlenerek, yettiler bize.” (1968, s.9)*

Nevzat Yalçın tarafından kaleme alınan “Gece” şiiri *metaforik* özelliklere sahiptir. Şiirde gece; saklanan duyguları, anıları, düşünceleri; sabah ise huzuru simgelemektedir. Şiirin dili çocuklara hitap eden bir masumiyetle işlenmiştir. Şiirin sonunda aydınlık sabahlara kavuşma özlemi duyan şair Yunan mitolojisinde tanrıların tanrısı olarak bilinen Zeus’un gücünü elde ederek, ateşi insanlığa izinsiz bir şekilde hediye ettiği için Zeus tarafından cezalandırılan Promete’yi, tanrıların yaşam alanı Olympos’ta selamlamak ister. Şiirde yer alan mitolojik öğeler, başvurulan *metaforlar* ve ustalıkla kullanılan dil şiirde “**estetik**” değeri ön plana çıkarmıştır.

*“Bir tutsam ellerimle, bir tutabilsem gökyüzünü*

*Çürük, yaşlı bir çınarı silkeler gibi sarsacağım.*

*Sapır sapır yıldızlar dökülecek balkonuma*

*Ay düşmeye görsün elime, ah, o sahtekâr...*

*Makasım hazır, kırpacağım.*

...

*Sonra güneşle yanyana, iç içe bir sabah*

*Uykusuzluğa, tedirginliğe paydos...*

*Ve kollarımda tanrılar tanrısı Zevs'in<sup>8</sup> gücü*

*Merhaba diyip Promete'ye Olympos'da*

*Bir bitmeyen aydınlığa koşacağım.” (1968, s.14)*

Mete Şamilgil tarafından kaleme alınan “*Sevgi Tutsağı*” adlı şiir; etkili doğa betimlerinden yararlanarak sevgi ve ayrılık arasındaki ince çizgiyi gözler önüne serer. Şiirde “**sevgi**” değeri işlenmiştir:

*“Oturup çiçeklerden konuşurduk en çok*

*Havadan sudan*

*Bozuluv erecek sanırdık o tatlı büyü*

*Sevgimizi söylesek*

*Kaçıverecekti ellerimizden sanki zaman”*

Şiirin son bölümünde geçen “tutsak” sözcüğü ise “**özgürlük**” değerinin zıttı olarak yer almıştır:

*“Suskunluğumuzun ardında en yeşil dünyalar*

*En yeşil baharlar dururdu tutsak” (1968, s.17)*

Ali Fuat Azgur tarafından kaleme alınan “*Kırk Yaş*” şiiri Cahit Sıtkı Tarancı’nın “*Otuz Beş Yaş*” şiiriyle içerik olarak benzerlik göstermektedir. Cahit Sıtkı Tarancı, yolun yarısı olarak 35 yaşı kıstas koymasına karşılık, Azgur 40 yaşını yolun sonu olarak ifade etmiştir. Bunun yanında “Otuz Beş Yaş” şiirindeki uzunluk bu şiirde

---

<sup>8</sup> Zeus



yerini kısa ve öz bir anlatıma bırakırken, her iki şairin de aktarmak istediği duygu ve düşünceler aynıdır. Bu düşünce zamanın çok hızlı akması ve hiç fark ettirmeyecek bir ustalıkla bireylerde fiziksel, ruhsal değişimlere sebep olmasıdır. Şiirde 40 yaşına gelen şairin bunu doğrudan söylemek yerine “*Bu bahar yeni istasyon’a geldim...*” demesi ve bu süreçte karşılaştığı zorlukları “*Geçerek bunca viraj, bunca tünelden*” dizesiyle yaşamı bir tren yolculuğuyla metaforlaştırarak anlatması “**estetik**” değeri ön plana çıkarmıştır:

*“Daha başlarken a Tanrım son’a geldim,*

*Bir tren penceresinden Sana geldim;*

*Geçerek bunca viraj, bunca tünelden*

*Bu bahar yeni istasyon’a geldim...”*

Wole Soyinka tarafından kaleme alınıp Ergun Sav tarafından Türkçeye tercümesi yapılan “*Telefon Konuşması*” şiiri manzum hikâye şeklinde kaleme alınmıştır. Şiirde, kiralık ev arayışında olan zenci bir bireyin bir ev sahibiyle yaptığı telefon görüşmesi ve arada geçen diyaloglar günlük konuşma diliyle aktarılmıştır. Ev sahibi ve kiracı arasında bütün şartlar uygun olmasına karşın, kiracının Afrikalı bir zenci olması ev sahibi için sorun teşkil etmektedir. Buradaki sorun ten renginin beyaz değil; koyu esmer renk olmasıdır. Şiirde esas anlatılmak istenen yaratışından dolayı ön yargılarla, yanlış tutumlarla karşı karşıya kalan, ayrımcılığa uğrayan insanların durumunu gözler önüne sermektir. Buradan hareketle şiirde “**adalet**”, “**yardımseverlik**”, “**merhamet**” ve “**saygı**” değerleri hatırlatılmaya çalışılmıştır:

*“Kira uygundu, yer zararsız.*

*Ev sahibi yemin etti, karışmazmış.*

*Her şey tamamdı. Bir kalmıştı gerçeği söylemek:*

*<<Hanfendi, dedim boşuna gelmemek için gerçeği söyliyeyim,*

*Afrikalıyım ben.>>*

*Sessizlik. Duralamayla bocalama.*

*Sonra ses: Ruj kokulu, altın ağızlı bir ses:*

*Ne kadar koyusunuz?>>*

...” (1968, s.24)

Hüseyin Atabaş tarafından kaleme alınan “*Evrenim Seninle Sıcak*” şiiri, doğadaki güzelliklere duyulan sevgiyi konu edinmektedir. Söz sanatlarından bolca yararlanan şiirde “**sevgi**” değeri ön plandadır:

*“Bir bir toplamasaydım yıldızları her gece*

*Gözlerin bu kadar güzel olmazdı;*

*Anlamsız bir boşluktu evren*

*Sen böyle cıvılcıvılcı bakmasaydın.*

*Şimdi benim ellerim çirkindi,*

*Yapraksız dallarca garipti benim duygularım*

*Seni böyle şiir dolu yaratmasaydım*

*Seni insanca sevgilerden...”* (1968, s.26)

### **53.Sayı(Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:128)**

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Bir Kibrit Çakılıyor*” şiiri, her bölümünde farklı bir duyguya eğilen, imgelerle, metaforlarla örülü, dize tekrarlarına yer veren derin anlamlar taşıyan, estetik değeri yüksek bir eserdir. Şair, şiirin tüm bölümlerinde eksiksiz bir şekilde tekrarladığı “*Ara yerde bir kibrit çakılıyor.*” ifadesiyle hayatın farklı an ve duygularına göndermede bulunmakta, bu durumların geçiciliğine vurgu yapıp aydınlanmaya, farkındalığa sebep olmaktadır. Ayrıca bu ifade şiirin anlamına katkı sağladığı gibi şiirin ritmini güçlendirmektedir.

Şiirde kullanılan zengin imgeler ve görsel betimlemeler, başvurulan dize tekrarları şiirde “**estetik**” değerinin varlığını göstermektedir:

*“Ve yalnız soluk soluğa virgüller,*

*Kapanmış bilincin kapıları;*

*Diz kapaklarımda ağırlı güller*

*Ki döner merdivenlerle çıkılıyor,*

*Ara yerde bir kibrit çakılıyor*

...

*Koparıyorum ulu bir ceviz dalından*

*Geceleri, üst üste geceleri;*

*İşim bu, zincir yapıyorum,*

*Ve kopmak nedir bilmiyor*

*Ara yerde bir kibrit çakılıyor.”*(1968, s.5)

Önal Vasıf Öztaş tarafından kaleme alınan “*Beklemeye Değmez*” şiiri kaybedilen zaman ve yitirilen umutlar üzerinde durur. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde beklemenin ve umut etmenin değmez bir uğraş olduğunu dile getiren şair, “**sabır**” değerinin tükenişini ele alınmıştır:

*“Bekler köşebaşlarında uyanık, zinde*

*Oldum olası anılar unutuşa yüz vermez*

*Bir sen kaldın işte bir ben yeryüzünde*

*Görüyorsun beklemeye değmez”* (1968, s.11)

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Yağmur*” şiiri yağmurun hissettirdiği duyguları konu edinmektedir. Yağan yağmur bireyde hem içsel bir arınma hem de huzuru simgelemektedir.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde mecazi anlamda “**temizlik**” değeri işlenmiştir.

*“BİR BULUTTAN DAHA HAFİF*

*DAMLALARIN ŞARKISINDA*

*KUŞKUSUZ VE KEDERSİZİM.*

*SİZE BIRAKTIM BÜTÜN GÜNAHLARI*

*BU YAĞMURUM ALTINDA*

*TERTEMİZİM”* (1968, s.15)

İsmet Sezer tarafından kaleme alınan “*Beni Bir Anlasana*” şiiri sevgi, özlem ve engellerin yarattığı çaresizlik temalarını işler. Şiirde şairin sevgiliye kavuşmasını engelleyen birtakım nedenlerden bahsedilir. Bu nedenlerden biri ise nöbetçilerin izin vermemesidir. Buradan hareketle şairin tutsak olduğu yani özgürce hareket edemediği yorumuna ulaşılır. Ancak şairin bahsettiği tutsaklık fiili tutsaklık değil, karşı karşıya kaldığı engellerdir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**özgürlük**” değeri işlenmiştir.

*“ÇIKIP TA GELEMEM GÜN BATIMLARINA DOĞRU*

*TUTAMAM ELLERİNDEN BENİ BİR ANLASANA*

*MENDİL GİBİ SALLAMA N’OLUR SUN BİR BULUTU*

*ÇIKIP TA GELEMEM NÖBETÇİLER BIRAKMAZ*

*BENİ BİR ANLASANA TUTAMAM ELLERİNDEN”* (1968, s.17)

Rauf Aarbey tarafından kaleme alınan “*Yeter Bana*” Őiri, derin sevgi ve baēlılık temasını işler. Şair, hayatın anlamının sevgilinin kőőők bir bakıŐında, gőlőŐőnde olduēunu ifade eder. Şiirin aŐaēıda yer alan bőlőmőnde “**sevgi**” deēeri işlenmiştir.

*“Yalnız senin gözlerin yeter bana*

*Gözlerin ki mevsimler iēindedir*

*Yaēmurlar iēindedir, gőneŐ iēinde*

*Sevmek iēindedir, sevlmek iēinde”* (1968, s.24)

#### **54.Sayı(Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:129)**

Halide Nusret Zorlutuna tarafından kaleme alınan “*Zavallı İnsancıklar*” Őiri, modern yaşamın beraberinde getirdiēi koŐuŐturmanın, insanların iēinde bulunduēu doēanın gőzelliklerine yabancılaŐmasına, farkına varamamasına duyulan acıma duygusunu konu edinir. AŐaēıda yer alan Şiirin birinci bőlőmőnde Şair, bir göz mevsiminde doēanın bőrőndőēő atmosfer karşısında bőyőlenir. Bu dizelerde doēaya duyulan “**sevgi**” deēeri yer almaktadır:

*“Camların ötesinde*

*Bir ikindi saati parıldııyor altın gibi,*

*24 ayar!*

*Aēaēlar bir renk ālemi*

*Aldan, yeŐilden, sarıdan*

*Kaē ton isterseniz var.*

*Őahane bir göz ikindisi bu:*

*Mevsimin en gőzel demi”*

Şiirin devamında ise şair, içinde bulundukları hayat koşuşturmasından dolayı bu güzelliklerin farkına varamayan insanlara adeta acır. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde doğada var olan güzellerin farkına varamayan insanların **“duyarlılık”** değerinden yoksun olduğu dile getirilir:

*“Asfaltta otobüsler, taksiler, dolmuşlar...*

*Ve insanlar,*

*Bir koşu tutturmuşlar*

*Bir koşu, bir koşu...*

*Nefes nefese!*

*Ne renklerden haberleri var,*

*Ne güzelliklerden.*

*Zavallı insancıklar”*

Şiirin son bölümünde ise dışarda olup özgürce dolaşabilecek, güzelliklerin tadına varabilecekken bunu yapmayan insanlara karşı; tutsak insanların bu güzelliklere hasret olduğu dile getirilir. Şiirin bu bölümünde ise **“özgürlük”** değeri yer almaktadır:

*“Camların berisinde*

*Yığın yığın insan*

*Hepsi can kaygısında,*

*Gene de haberleri var güneşten, renkten*

*Tüm özlem içinde tepeden tırnağa,*

*Açık havaya, asfalta, ağaçlara özlem,*

*Her yürekte bir derin yara, özlem...*

*Zavallı insancıklar!” (1968, s.4)*

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Bayram Ağıldı*” şiiri, annesini kaybeden bir çocuğun bir bayram sabahı hissettiği derin yalnızlığı konu edinir. Şiirde “**aile bütünlüğü**” ve “**sevgi**” değerlerinin yokluğunda oluşan boşluk hissi işlenmiştir:

*“İlk defa, Bayram sabahı*

*Öpecek el bulamadım;*

*Bekledim: Çağrılmadı*

*Bir ana sesiyle adım.” (1968, s.6)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Masmavi Zaman*” şiiri; zorluklarla, kötü tecrübelerle sınanmış yaşamlar için artık güzelliklerin yaşanacağı bir zamana geldiğine değinir. Şair, artık tüm olumsuz durumları geride bırakıp, olumlu bir bakış açısıyla hüznün yerini ümidin aldığını vurgular. Bu nedenle bakış açısını olumsuzdan olumluya çeviren şair, dizelerde “**sabır**” değerini işlemiştir:

*“Kara bulutlarda bembeyaz bir el*

*Ardına dek açılmış ümidin kapıları*

*En yakın yıldızlar yakın göklerimizde*

*Acılı tasımızda şimdi bal yapan arı” (1968, s.12)*

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Hatıra Defteri*” adlı şiir, şairin şiirin her bölümünde geçmişte zihninde iz bırakmış anıları akla getirmesiyle ilerler. Bu anıların her biri farklı mekânlarda geçmiş olup, Anadolu’nun farklı coğrafi ve kültürel özelliklerini yansıtır niteliktedir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde kaldığı bir hanın kötü koşullarından bahseden şair “**temizlik**” değerini işlemiştir:

*“SİİRT’TE GİDERKEN YOLDA KALMIŞTIK*

*BÜTÜN GÜN —ÇAMUR İÇİNDEKİ GARZAN’DA*

*CUMHURİYET OTELİ DENİLEN HANDA*

*TAHTAKURUSUNDAN BUNALMIŞTIK” (1968, s.15)*

Ali Aydın tarafından kaleme alınan “*Duraklar ve Can*” şiiri, sevgilinin yokluğunda geçirilen duygu evrelerinden bahsetmektedir. İlk evre özlem durağıdır ve şair yıllarca sevgisini, ümidini kaybetmeden beklemiştir. İkinci durak ise yıkık sevgi durağıdır. Şair sevgilinin yokluğunda sevgiye dair tüm umutlarını yıkmış, geçmişteki güzel anılara sığınmıştır. Üçüncü durak ise yalnızlık durağıdır. Sevgilinin yokluğunda acı çeken şair, beklemekten vazgeçmiştir. Son durak ise unutma durağıdır. Sevgilinin gelemeyeceğini anlayan şair unutmak ister. Ancak son dizelerde bu sevgiye karşı koyamayan şair, çaresizce “gel” çağrısı yapar.

Bir ayrılığın evrelerinin aktarıldığı şiirde, sevgiliye duyulan derin bağlılık ve sevgi anlatılmaktadır. Bu nedenle şiirde “**sevgi**” değeri yer alır:

*“Bu ise sevgi durağım şimdi yıkık,*

*Yaban otlarıyla örülü duvarları.*

*Gür kaynaklarım vardı ya, kurudular...*

*Ve hatırlar mısın can*

*Bir tebessümüne verdiğim yılları” (1968, s.16)*

Şahinkaya Dil tarafından kaleme alınan “*Acı Yalnızlık*” şiiri, bir çocuğun annesini kaybetmesi sonrasında duyduğu derin özlemi anlatır. Bir mayıs ayının en güzel gününde en büyük kaybı yaşayan çocuk, artık hayattan zevk almadığını dile getirir. Şiirde bir annenin kaybı üzerinden “**sevgi**” ve “**aile bütünlüğü**” değerlerinin önemi hissettirilir:



*“Aylardan mayıs yine anneciğim*

*Dünya nimetlerini umursamıyorum artık.*

*Acı yalnızlığıma türküler yakmak istiyorum*

*Acı ve yalnız türküler en zehirinden*

*Ve izin ver bana anneciğim*

*İzin ver*

*Senin yanına döneceğim!..” (1968, s.21)*

#### **55.Sayı(Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:130)**

Gültekin Sâmanoğlu tarafından kaleme alınan “*Geceleyin Çiçekler*” şiiri, çiçeklerin gece vaktindeki güzelliğini konu edinmektedir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde geçen cömert sözcüğü “**yardımseverlik**” değerini çağrıştırmaktadır:

*“Geceleyin çiçekler daha bir cömert,*

*Daha bir alımlı, daha bir kadınca” (1968, s.5)*

Emin Ülgener tarafından kaleme alınan “*Dünyamıza Yağmur Yağıyor*” şiiri, geçmiş çocukluk günlerine olan özlemi konu edinmektedir. Karşısında aynı anıları paylaşan çocukluk arkadaşına seslenen şair; eskiden her şeyin dostluk, kardeşlik üzerine kurulu olduğunu, huzurun hâkim olduğunu ancak şimdilerde ise bu güzelliklerin yok olduğunu söyler ve bu durumdan duyduğu üzüntüyü dile getirir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**dostluk**” değeri işlenmiştir:

*“El ele tutuşmuş bir resmimiz vardı*

*Sen beni ben seni kardeş tanırdık*

*Ekseri arardık birbirimizi*

*Bazen birbirimizden usanırdık”*

Şiirin devamında mutluluğun anahtarının paylaşmakta ve küçük şeylerle yetinmekte olduğunu dile getiren şair; “yardımseverlik” ve “mütevazılık” değerlerine bir arada yer vermiştir:

*“Sokaklar bizim-le canlanıyordu*

*Dünyamız avuçlarındaydı senin*

*Paylaştık ağaç dallarından yapılmış kulübemizde*

*Gururunu zeytin ekmek yemenin.”(1968, s.6)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “Paylaşılmayan” şiiri, varlıkla yokluk arasında var olan uçurumu gözler önüne seren toplumcu bir bakış açısıyla kaleme alınmıştır. Ele aldığı varlıklı insanları *Sühendan* isimli karakter üzerinden sembolize eden şair, bu karakter üzerinden zengin insanların banyo yapmak için kullandığı sütü, yoksul insanların bebeklerinin temel ihtiyacı olmasına karşın ulaşamadıkları bir imge olarak ele alır.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde, zengin insanların yanı başında olan yoksul kesimin dramatik haline kayıtsız kalmalarına, merhamet etmemelerine, acılarına ortak olmak adına bir yardımda bulunmamalarına ve insanların temel yaşam kaynağı olan besinlere bile ulaşamamalarına karşın lüks bir yaşam sürmelerine değinilir. Bu nedenle şiirde “duyarlılık”, “merhamet”, “yardımseverlik”, “adalet”, “sağlıklı yaşam”, “mütevazılık” değerlerinin olmayışından yakınılmaktadır:

*“...*

*Piyanolu yalıda lüks Sühendan*

*Viski dumanlarıyla mutlu ve sarhoş*

*Hep pembe panjurlarından görür dünyayı*

*Bebeler sütsüz büyür gecekonduda*

*“Sühendan sütle yapar duşu banyoyu*

*Susar mutluluklar katıksız akşamlarda*

*Bebekteki yalıda renkli arzular*

*Buram buram açlık tüter boş sahanlarda*

*Sevinçler paylaşılır paylaşılmaz acılar”(1968, s.7)*

E.B.Browning tarafından keleme alınıp Ayla Oral tarafından Türkçeye çevrilen “*Bir Zamanlar*” şiirinin aşağıda yer alan bölümünde “**sevgi**” ve “**dostluk**” değerleri işlenmiştir:

“ ...

*Birbirimizi böyle kırarak*

*Size sevgisiyle yaklaşan*

*Duaları dualarınıza karışan*

*Sizinle sevinip, sizinle ağlaşan*

*Dostlar için der misiniz <<sevmiştik bir zamanlar>>?” (1968, s.11)*

Nüzhet Erman’a göre esas gerçeklik Anadolu’dur. Şiirlerinde sık sık ele aldığı konuların başında; Anadolu, Anadolu köyleri ve köylerde yaşayan insanların çektiği ekonomik sıkıntılardır. Babasının mesleğinden dolayı sık sık yer değiştirmesi (Güler, 2014, s.16) ve farklı kültürleri gözlemleme fırsatı bulmuş olması bu durumun temel sebebi olarak gösterilebilir. Kaleme aldığı “*Keban*” şiiri de Anadolu köylerini ele alan şiirleri arasındadır.

Köylülerin yeri geldiğinde acılarını, yeri geldiğinde sevinçlerini yükledikleri türkülerin varlığından bahseden şair, milli ve manevi değerlerimizden olan türkülerin önemini vurgular. Buradan hareketle şiirin aşağıdaki bölümünde “**vatanseverlik**” ve “**estetik**” değerleri yer almaktadır:

“... ”

—ELİMİZ BÖĞRÜMÜZDE NAÇAR KALMAMIZ—

NEDEN BÜTÜN ŞARKILARIMIZ DOKUNAKLI

AMA BİZİM ÇOŞKUN TÜRKÜLERİMİZ DE VAR

KEBANDAN AĞARIP GEÇEN SULAR KADAR DELİ” (1968, s.13)

Muazzam N. Sepetçioğlu tarafından kaleme alınan “Dönüş” şiiri, sevgiliye olan kavuşma özlemini ve bitmeyen umudu konu edinmektedir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “sabr” ve “sevgi” değerleri yer alır:

“ En beklemediğim bir umut kapılara bakar

Sen, senden de büyük bir ateşle

Düşersin içime” (1968, s.21)

Tarik Hasircioğlu tarafından kaleme alınan “Gün Sonunda İstanbul” şiiri yalnızlık duygusunu konu edinir. İçinde bulunulan yalnızlığın şahidi olarak gösterilen İstanbul ve rüzgâr şairin kendisi gibi yalnızdır. Bu nedenle İstanbul ve rüzgâr yalnız olan şairin dostudur. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “sevgi” ve “sabr” değerlerinin bitmesinden yakınılır:

“Tek kurşunla vurulduk sen de, ben de

Göğün mavisine aktı kanlarımız

Bulutlar yandı o alevde ince ince

Gözleri akşamlarca lacivert kız

Geçen esintilerle dağılan saçların gibi

Ne ümit kaldı sanırım ne sevgi.”

Şiirin son bölümünde geçen *dost* sözcüğü ise “**dostluk**” değerinin varlığını gösterir:

*“Sevsem de sevmesem de artık İstanbulu*

*En koyu akşamlarda yine dost duygulu”* (1968, s.23)

#### **56.Sayı( Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:131)**

Munis Faik Ozansoy tarafından keleme alınan “*Bağışlayın Bana*” şiiri, şairin neden hep hüznü şairler yazdığını konu edinir. Eskiden hayat dolu olan şair, annesini ve babasını kaybettikten sonra büyük bir boşluğa düşmüştür. Bu boşluk ve yalnızlık hissi de onu hüznü şairler yazmaya yöneltmiştir. Şiirde anne ve babasını kaybeden şair sevgi eksikliğinden dolayı acı çekmektedir. Şiirde “**sevgi**” ve “**aile bütünlüğü**” değerlerinden yoksunluk söz konudur:

*“Göremem, içimde bir şey kopmadan,*

*Anamdan boş kalan mâvi koltuğu;*

*On sekiz yıl gelip geçti aradan,*

*Babamın dün gibi ben de yokluğu.”* (1968, s.5)

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Doludizgin*” şiiri hiçbir farklılığın bir öneminin olmadığını, kedisi için herkesin aynı şekilde eşit olduğunu anlatan bir eserdir. Şiirde eşitlik değerinden hareketle “**adalet**” değeri yer alır:

*“CÜMLENİZE SELAM OLSUN BENDEN*

*—GÜZEL ÇİRKİN SİYAH BEYAZ ŞER HAYIR—*

*NE OLURSANIZ OLUN — NEYSE İSMİNİZ*

*SEN KURT SEN KUŞ SEN RÜZGÂR SEN ÇAYIR SEN*

*BENİM KATIMDA BİRSİNİZ.”* (1968, s.8)

Halit Fahri Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Pamukkale’de Öğle*” şiiri mitolojik öğelerle kaplı manzum bir hikâye örneğidir. Şiirde Yunan mitolojisi tanrılarına ve tanrıların başından geçen çarpıcı olaylara yer verilmiştir. Şiir; “Travertenler, Hiyerapolis, Amfide, Kıssadan Hisse” olmak üzere dört başlığa ayrılır. Kıssadan hisse bölümünde, ilk üç bölümde anlatılanların bir masal olduğu ve bu tür masalların bir hayli uzun olduğundan bahsedilip, esas güzel olan masalın Köroğlu’nun karşısında korkudan dize gelen Herakles masalı olduğu dile getirilir.

Şiirde kültürel bir öge olan mitolojik öğelerin sıklıkla kullanılması ve bunun manzum hikâye şeklinde aktarılması “**estetik**” değerinin varlığını gösterirken, şiirde geçen Selçuklu ve Köroğlu sözcükleri ise tarihi ve kültürel şahsiyetlerle övünmeyi kapsayan “**vatanseverlik**” değerinin varlığını gösterir:

*“Ne Bergama kralı İkinci Ömenes*

*Ne Misya kralı Telefios’tan bir ses,*

*Ne amfiden, ne saraydan uğultu,*

*Yalnız bir ordu,*

*Haçlı seferlerini gerileten*

*Selçukluların kahraman ordusu.*

...

*KISSADAN HİSSE*

*Bu masallar daha çok uzun,*

*Fakat en güzeli, en hoşu,*

*Bizim Köroğlu’muzun*

*Karşısında korkudan dize gelen Harakles!” (1968, s.11)*

İsmail Gerçeksoz tarafından kaleme alınan “*Gelincik*” şiiri, Bursa’nın Hanlar Bölgesi’nde, Kapalıçarşı’nın bir bölümünü oluşturan, beş kubbeli Sipahi Çarşısı’nın

hemen yanında yer alan Gelincik Çarşısını konu edinir. Gerçeksöz, Bursa ilinin Kestel ilçesinde doğduğu için sık sık Bursa'nın kültürel ve toplumsal yapısını işlemiştir.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**özgürlük**” ve “**sevgi**” değerleri işlenmiştir:

*“Rüzgârından mı kuşların*

*Kanat çırpınışından mı hürriyetin ne?*

*Garip bir sevgiye akarmış çeşmeler*

*Vururmuş inançları insanların yüzüne.”*

Şiirin devam eden aşağıdaki bölümünde ise “**estetik**” değerinin varlığı hissedilmektedir:

*“Bir ressam çıldırtan gölgeler düşermiş*

*Kilimden taş duvarlara” (1968, s.17)*

Alâaddin Korkmaz tarafından kaleme alınan “*İnsan*” şiiri, insanın varoluş mücadelesini anlatan sembolik öğelerle yüklü bir şiirdir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**özgürlük**” değeri yer almaktadır:”

*“Ve yine de bitmezse zaman*

*Vurur dört köşeli tabutunu sırtına,*

*Başkaldırır, özgür olmayı ister*

*Fakat kaçırılmaz nefesini, onu da ezer zaman” (1968, s.23)*

#### **57.Sayı(Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:132)**

Mehmet Çınarlı tarafından kaleme alınan “*Kuzey Kıyılarında*” şiiri; hayatın getirdiği acı ve mutlulukların çok kısa sürede geçtiğini, zamanın hızlı akışında insanın kendi bedenine bile yabancılaştığını, dostunu düşmanını ayırt edemeyişini konu edinir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**dürüstlük**” değerine atıf yapılmıştır:

*“Tekneler ters yüz olur, damlar uçar.*

*Yalanın gerçeğe benzer ne kadar,”*

Şiirin devamında insan hayatının bir anda değişebileceğine değinen şair, **“dostluk”** değerine yer vermiştir:

*“Bastığın yer kayar, ufuk daralır.*

*Dost gider, çevremi düşmanlar alır.” (1968, s.11)*

Cahit Obruk tarafından kaleme alınan *“Ölümsüz”* şiirinde, dost sanılan insanlardan yenilen ağır darbelerden bahsedilir. Şiirde **“dostluk”** değeri işlenmiştir:

*“Bir bıçak sağ yanımda durur*

*Akar içime içime kanım*

*Ellemeyin olduğu yerde kalsın*

*Dost hançerlere saklamışım gövdeyi.” (1968, s.15)*

Mete Şâmilgil tarafından kaleme alınan *“Özlem Çağı”* şiiri, ayrılık sonrası çekilen hasret duygusunu konu edinir. Ayrılığın ardından sancılı geçen bekleyişler, sevgilinin gelmeyeceğine işaret eden trenlerle karamsarlığa dönüşür. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde sevgilinin geleceğine dair olumlu bakış açısını kaybeden şair, **“sabır”** değerini işlenmiştir:

*“Hep aynı ses aynı siyahlık*

*Aynı duman savrulan gökyüzüne*

*Zaman sanki başımda asılı durur*

*Önümde bir karamsarlık*

*Gelir üstüme üstüme” (1968, s.19)*



Ali Aydın tarafından kaleme alınan “*Yabancı*” şiiri kötü yaşam tecrübelerinden sonra hayata yabancılaşan şairin sitemini konu edinir. Çirkin yaşamaların, yenilen dost kazıklarının acı tecrübesiyle karşılaşan şair, artık gardını alıp münzevi bir hayat sürmektedir. Şiirin aşağıda yer alan dizlerinde “**dostluk**” değeri yer almaktadır:

*“Ben böyle gezerim, en garibinden.*

*Böyle dalgın dinlerim yağmurları...*

*Uzandığım dallarda kaldı ellerim,*

*Dost selâmları da kandırmaz beni.”*

Şiirin devam eden aşağıdaki bölümünde geçen *yalancı* sözcüğü “**dürüstlük**” değerinin karşıtı olarak *mecazi* anlamda kullanılmıştır:

*“Bir ağaç bilirim yalnız yazılarda...*

*Yıldızlara uzanır dalları,*

*İstemem artık yalancı bahçeleri.*

*Alın yazılara götürün beni.”*

Şiirin son bölümünde bilinçli bir zihinle görmek istemediği çirkin yaşamalar için sarhoş olmayı seçen şair, dolaylı yoldan insan sağlığına zarar veren ve bağımlılık yapan alkollü içeceklerden bahsetmiştir. Bu nedenle aşağıdaki dizelerde “**sağlıklı yaşam**” değeri işlenmiştir:

*“Yabancılığım çirkin yaşamalaradır,*

*Mutlu yarınları müjdeler susmuşluğum.*

*Ayık günlerimden güzelse sarhoşluğum*

*Siz artık sarhoş bilin beni..” (1968, s.21)*

Yahya Akengin tarafından kaleme alınan “*Gelinlik*” şiiri melankoli yüklüdür. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde ölüm haberini vermesine rağmen kimsenin kendisine inanmaması “**dürüstlük**” değerini akla getirir:

*“Artık beklemiyorum sekiz-onbeş trenlerini*

*Hiçbir ıslık ağlatamıyor beni*

*Şimdi bakışların tükenmiş*

*Şehrin ışıklarında yanmıyor*

*Öldüm desem kimse inanmıyor”* (1968, s.23)

Mustafa Özbalcı tarafından kaleme alınan “*Şarkılar Hüzün Veriyor Ancak*” şiiri eskiye özlem temasını işler. Eski güzel günlerin geride kaldığını ve bir daha geri gelmeyecek olmasına hüznlenen şairin umudu tükenmiştir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde yitip giden sevgilerden bahseden şair, “**sevgi**” değerini işlemiştir:

*“Soldu içimizdeki çiçekleri baharın*

*Karanlığın dallarında şimdi sevgimiz”*

Şiirin devamında umutsuz bakış açısını sürdüren şair, “**sabır**” değerini işlemiştir:

*“...*

*Yitiyor umutlarımız birer birer*

*Eski serinliği yok artık akşamların*

*...*

*Bir türlü sökmüyor beklediğimiz şafak*

*Bir türlü erimiyor karı dağların”* (1968, s.24)

Siyami Özel tarafından kaleme alınan “*Homeros Çınarı*” şiiri doğal güzellikleri, tarihi yapılarıyla öne çıkan ve yoğun ziyaretçi akınına uğrayan

Kastamonu'nun Abana ilçesini ve üç asırlık bir Homeros çınarının hissettirdiği duyguları anlatmaktadır. Şiirde bu çınarın gölgesinde eşi ve çocuklarıyla mutlu olduğunu dile getiren şair, Abana'nın doğal güzelliklerini sıralar. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**dostluk**” değeri yer almaktadır:

*“Yanımda senin o dost susuşun vardı*

*Üç adım ötede çocuklarımız..”*

Şiirde, Antik Yunan şairlerinden olan Homeros'un çınar ağacıyla özdeşleştirilip ölümsüzlüğü temsil etmesi ve tanrısal güç olarak kabul edilmesi “**saygı**” değerini; şairin, karısı ve çocuklarıyla birlikte sevgi dolu vakit geçirmesi ise “**aile bütünlüğü**” değerinin varlığını gösterir:

*“Ey ulu ağaç, ey tanrısal güç*

*Yanımda mutluyduk, mutluyduk ölesiye*

*Geçmiş zamanı anlatıyordu el el açılmış yaprakların*

*Ölümsüzlüğünü duyduk her nefes alışında*

*Ben karım ve çocuklarım...” (1968, s.25)*

Emel İnci tarafından kaleme alınan “*Uyarış*” şiiri, sevgiliye duyulan özlemi ve derin sevgi eksikliğini kaleme alır. Şiirde, sevgilinin yokluğunda uykusuz gecelere mahkûm olan, çaresizlik içinde kıvranan ve ömrünü bu uğurda harcayan bireyin, sevgi uğruna bu duruma katlanması ele alınmaktadır. Şiirde “**sevgi**” ve “**sabır**” değerleri yer almaktadır:

*“Biri var bu kentde*

*Haberin olsun,*

*Çaresizlik zincirine vurulmuş,*

*Müebbeden seni sevmeye mahkûm*

*Katlanışlar içinde” (1968, s.26)*

İsmet Sezer tarafından kaleme alınan *“İstanbul’da Sen Olmasan”* şiiri, şairin İstanbul sevgisi ekseninde sevgilisine duyduğu özlemi dile getirir. Sevgilisinin içinde bulunmasından dolayı İstanbul’u sevdiğini söyleyen şair, İstanbul dışında Aksaray ve Erzurum(Palandöken) şehirlerine atıfta bulunarak buralara ait duygusal izlenimlerine yer vermektedir. Şiirin son dördlüğünde ise sevgili ve Türkiye arasında bocaladığını aktaran şair, daha cömert olmasından dolayı Türkiye’yi seçer. Şiirde sevgiliye ve memlekete duyulan sevgiden hareketle **“sevgi”** değeri yer alırken aynı zamanda şairin sevgiliye duyduğu özleme rağmen Türkiye’yi seçmesi **“vatanseverlik”**, Türkiye’yi cömert bulması ise dolaylı yoldan **“yardımseverlik”** değerinin varlığını gösterir:

*“Olmuyor böyle olmuyor sevdiceğim*

*Bir yanda sen bir yanda Türkiye ’m*

*Türkiye ’m daha aziz daha cömert*

*Sen yine içimdesin*

*Ara sıra yanan çoban ateşleri gibi” (1968, s.28)*

Elizabeth Barrett Browning tarafından kaleme alınan ve Lamia Şevki tarafından Türkçeye çevrilen *“Beni Aşkla Sev”* şiiri, gelip geçici beğeniler uğruna yahut merhametle sevmenin gerçek aşkla bağdaşmadığını; gerçek sevginin ruhla, zamana rağmen asla değişmeyen aşkla sevilme duygusunu kapsamasını konu edinir. Çünkü sevgiye esas tutulan zevkler, fiziksel özellikler zamana yenik düşebilir. O zaman sevgi denilen sahte duygu da doğal olarak kaybolur. Acıma duygusuyla yaklaşp sevmek de doğru değildir, çünkü insan her an sevgi uğruna birine kendini acıdırma durumunda kalamaz. Bu yüzden esas olan sossuz olan aşkla sevmektir.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde **“sevgi”** ve **“merhamet”** değerleri işlenmiştir:

*“Şefkatine canım kurban,*

*Ama beni seviyorsan*

*Acıdığın için sevmeye,*

*Ağladığım için sevmeye*

*Yanında her zaman ağlayamam ki,*

*Sevmeyecek misin acımassan?*

*Aşkla sev beni aşkla sev,*

*Yalnız aşk ebedi olan” (1968, s.29)*

#### **58.Sayı(Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:133)**

Halit Fahri Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Kuşcağızlarıma Ağıt*” şiiri, şairin doğaya duyduğu derin sevgiyi kuş metaforuyla aktarır. Doğayı ve doğanın bir parçası olan kuşları çok seven şair, eski güzel günlerinde bahçesinde bulunan ağaç dallarına konan kuşların varlığıyla mutluluk içinde yaşamaktadır. Ancak yapılacak apartmanlar için ormanlık alanlar tahrip edildiği gibi, şairin bahçesindeki ağaçlar da kesilmiş, geriye bir adet çam ağacı kalmıştır. Ağaçların kesilmesi beraberinde kuşların bilinmeyen yerlere gitmesine sebep olmuş, bu durum da şairi derin bir üzüntüye sevk etmiştir.

Doğanın tahrip edilmesinin, güzelliklerin kaybolmasının üzüntüyle anlatıldığı şiirde kuş *metaforu*, bir daha gelmeyecek olan eski günleri simgelemektedir. Şiirde doğaya duyulan derin “**sevgi**” ve “**saygı**” değerleri mevcuttur:

*“Tabiat bize küskün,*

*Biz tabiata âsi!*

*Her gün*

*İçimden ağlamak geliyor,*

*Böyle susacaksa bütün*

*Kuşcağızlarımin sesi!” (1968, s.4)*

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Kayıplar*” şiiri, sevdiklerini kaybeden şairin, yaşamın anlamını sorgulamasını konu edinir. Annesini, babasını ve diğer sevdiklerini kaybeden şair, oyuncakların, sevgilerin ve umutların yerini alan hüzünden bahseder. Kayıpların ruh sağlığı üzerindeki derin etkisini anlatan şair “**sevgi**” , “**aile bütünlüğü**” değerlerinin yoksunluğundan yakınmaktadır:

*“Önce oyuncaklar, sonra*

*Ümitler, sevgiler gitti.*

*Dönülmeyen ufuklara*

*Hepsi birer, birer gitti.” (1968, s.6)*

Mehmet Çınarlı tarafından kaleme alınan “*Geçek Hayali Aştı*” şiiri, gündelik hayatta zor gibi görünen şeylerin artık hayal olmaktan çıkıp gerçekleşebileceğini konu edinmektedir. Şiirde ulaşılamaz olan en son nokta ufuklarken, artık ufuklara ulaşmak zor değildir. Ufuk şiirde ulaşılması güç istekleri simgeler. Bu noktada ulaşılması güç istekleri ulaşılabilir kılan ise ortadan kalkan yasaklardır. Olaya toplumsal açıdan bakıldığında ise toplumun engel olarak gördüğü sorunların çözüme kavuşturulduğu söylenebilir. Bunu mümkün kılan ise aşk duygusudur. (Çalışkan, 2021-2022, s.3) “İnsan bu duygu ile uzak ufukları yakın, mümkün olmayan şeyleri mümkün sanır.”(Kaplan, 1994, s.524)

Gazel nazım biçimiyle yazılan şiirin birinci beytinde geçen “*...isteklere uzanmak yasak değil.*” dizesi artık özgürce isteklerde bulunulabileceğini kastettiği için “**özgürlük**” değerini akla getirir:

*“Gerçek hayali aştı, ufuklar uzak değil.*

*En olmaz isteklere uzanmak yasak değil.”*

Şiirin ikinci beyti ise sevginin gücünü gözler önüne serer. Sevgilinin varlığının ve yokluğun ruh hali üzerindeki etkisini dile getiren şair, “**sevgi**” değerini işler. Bunun yanında “*Buzların soğuğu yok, alevler sıcak değil.*” dizesinde geçen buz ve alev

kavramlarının kendilerinden beklenen özelliklere tezat özellikler sergilemesi “**dürüstlük**” değerini akla getirir:

*“Artık yaratan sensin, havamı, iklimimi*

*Buzların soğuğu yok, alevler sıcak değil.”*

Şiirin üçüncü beytinde ise dost görünümlü düşmanlardan bahsedilir. Şair artık vurulan darbelerin açıkça yapılmak yerine dostane bir yaklaşımla gizlice yapıldığını dile getirir. Şiirde “**dostluk**” değerinin anlamını kaybetmesi dolaylı yoldan çıkarılabilmektedir:

*“Gül yaprağına döndü tekmesi düşmanların,*

*Sunulan zehir değil, saplanan bıçak değil.” (1968, s.8)*

Yavuz Bülent Bakiler tarafından kaleme alınan “*Resim*” şiiri, Anadolu coğrafyasında yaşanan olumsuz değişimlerden duyulan üzüntüyü konu edinir. Bakiler, rahmetin ve bereketin çok olduğu, derdin tasanın olmadığı eski güzel günlere özlem duyarken, şimdilerde yoksul kesimin zorlu hayatlarına kimsenin kolaylaştırıcı bir el atmamasından, toplumun duyarsızlığından, yetimlerin çektiği ıstıraplardan dolayı acı çektiğini ifade etmektedir. Bu ıstırapı dindirmenin tek yolu olarak da sabırla Allah’ın huzuruna çıkmakta bulur.

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde Allah’ın rahmetinden yoksun olduğunu dile getiren şair, toplumun acınacak haline merhamet edilmesini istemektedir. Dizelerde “**merhamet**” değeri yer alır:

*“Nerde tasa duymadan yaşadığım o günler*

*Bereketin nerde Tanrım, rahmetin nerde?”*

Şiirin devamında yiyecek ekmeği, giyecek elbisesi olmayan yoksul kesimin çilesine kimsenin kulak asmadığı, yardım eli uzatmadığı ifade edilir. Çevrenin duyarsız kaldığı, yetersiz beslenen, zengin kesimle eşit olmayan yaşam şartlarında yaşamlar süren bu insanlar için üzülmekten yorulan şair, aşağıdaki dizelerde

“duyarlılık”, “yardımseverlik”, “adalet”, “sağlıklı yaşam”, “merhamet” değerinin olmadığı bir atmosfer çizer:

*“Kimse duymaz çilesini tütmevene ocakların*

*Tanrım ne olursun yüzümüze bak.*

*Dolaşır sokaklarda dilenciler aç-çıplak*

*Yorulan ben olurum.”*

Bakiler, şiirin beşinci dördlüğünde kucaksız, oyuncaksız, salıncaksız büyüyen yetimlerin derdini dert edinir. Bu durumu etkileyici bir şekilde hissettiren şair adeta Nurullah Ataç’ın kendisi için dile getirdiği “*Türk edebiyatının en önemli ana şairi Yavuz Bülent Bakiler’dir*” sözünü doğrulamış olur. Bahsedilen şiirin aşağıdaki dördlüğünde “**merhamet**” ve “**aile bütünlüğü**” değerleri vardır:

*“Ve bütün yetimlerin yüreği bende sızlar*

*Ağlar içimde her akşam isimsiz anasızlar...*

*Oyuncaksız, salıncaksız, kucaksız çocuklara*

*Sarılan ben olurum.”*

Son olarak şiirin son bölümünde tüm bu olanlara karşı çareyi Allah’ın huzurunda sabretmekte bulan şair, “**sabır**” değerini işlemiştir:

*“Ezanlar yükselir sonra minarelerden*

*Bütün camilerde sabır, el-pençe divan duru.*

*Secdeye varır alınlar, Kur’an okunur...*

*Durulan ben olurum...” (1968, s.11)*



Tansel Ecmel Tunç tarafından kaleme alınan “Yitirmişim” şiiri, ölen sevgilinin yokluğuna alışamama, özlemle anılarına sığınma temasını işler. Şiirde “sevgi” değeri yer alır:

*“Söyleyemiyorum olmadığını yaşıyorsun*

*Dokunmadığımsa yokluğundan değil*

*Yüreğimde sen çarpıyorsun*

*Çıkarıp kucaklamak geliyor içimden*

*Gözlerim senden başka görmüyor*

*Aynalarda gözlerimi arıyorum” (1968, s.15)*

Mete Şamilgil tarafından kaleme alınan “Sevgi Çıkmazı” şiiri, sevgiliye duyulan derin sevginin nelere sebep olduğunu konu edinir. Gerçeği yansıtmayan davranışların yalan olduğunun itiraf edilmesi “dürüstlük” değerinin varlığını gösterir:

*“Sen yine bırakma ellerimi*

*O söylediklerim hep yalandı*

...

*Sen yine bırakma gözlerimi*

*Yalandı o umursamaz bakışlarım*

...

*Yırtıp atarım resimlerini çerçevelerden*

*Çiçeklerin en güzelini belki sevmem derim”*

Söylenen tüm yalanların itiraf edilmesinin arkasında yatan sebebin sevgi olması “sevgi” değerinin varlığını gösterir:

*“Sebebini anlamalıydın geceye kaçışlarımın*

*Sevgindi içime sığmayan koskocamandı.” (1968, s.17)*

Ayhan Çıkın tarafından kaleme alınan “*Bir Adam Yalnızlığını Güliüyordu*” şiiri yalnız bir adamın sevgiye olan özlemini konu edinir. Şiirde “**sevgi**” değeri vardır:

*“Bir adam yalnızlığını ağlıyordu gülmekli*

*Uzak bir sevgiydi özlemlerinde*

*Yarınlar hasat ediliyordu tarlalarda*

*Yine ölçüyordu evrenini aklınca*

*Bir adam yalnızlığını güliüyordu*

*Aptalca...*” (1968, s.21)

Yahya Akengin tarafından kaleme alınan “*Bu Yalnızlığım*” şiiri yalnızlıkla baş etmenin ilacının sabır olduğuna değinir. Şiirde “**sabır**” değeri yer alır. Bunun yanında dizelerde geçen *yalan* sözcüğü “**dürüstlük**” değerini çağrıştırmaktadır:

*“Sabrın kayalarında bilenip zaman*

*Gizli evrenimden yeşilleri biçiyor*

*Şarkısız ışıksız ömürlere ağlayan*

*Gözlerin geçiyor*

*Öyle habersiz öyle yalan*” (1968, s.23)

#### **59.Sayı (Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:134)**

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Şehnaz Beste*” şiirinin ana teması aşktır. Şiirin başlığından hareket edildiğinde Farsça bir kadın ismi olan Şehnaz, çok nazlı anlamına gelmekte olup, aynı zamanda Türk müziğinde bir makam adıdır (İstanbul Üniversitesi, 2023). Şiirin içeriği ise bu doğrultudadır. Sevgiliye duyulan derin aşkın anlatıldığı şiirde müzikle aşk iç içe geçmiştir. Şair, sevgiliye duyduğu derin sevgiyi; doğa betimlemeleriyle, güçlü imgelerle vermeye çalışmıştır. Şiirde sevgiliye duyulan derin sevgi ve güçlü doğa betimlemeleri “**sevgi**” değerinin varlığını gösterir:

*“Nil bir suda yıkanan ellerinizden*

*Sevginin en inci damlaları parıldar*

*Buselik bir gecedir sizden*

*Aşkın kapısını çalan şarkılar*

*Yaz sularında yakamoz saçlarınız*

*Şehnaz yüzünüz dolu asma bahçeler*

*Hep Nisan saksılarda ferah açınız*

*Düşmesin gönlünüze esmer geceler” (1968, s.7)*

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Kaybolan Dünya*” şiiri, değerlerin kaybını; insanların ve eşyaların değişimi üzerinden aktarır. İnsanların ruhsuzlaşmasından dolayı nesnelerden farksız hale geldiğini aktaran şair, İstanbul’un eski günlerine olan özlemini dile getirir. İnsanı insan yapan sahip olduğu erdemlerdir. Şiirde “*cansız bir kalıp*” olarak söz edilen insan, “**sevgi, saygı, dostluk, duyarlılık, yardımseverlik, vb.**” değerlerden yoksun olup, etrafında olan bitene karşı duyarsız, çevresindeki güzelliklerden habersizdir:

*“Boşalmış gibi içleri,*

*İnsanlar cansız bir kalıp;*

*Biraz kemik, biraz deri*

*Yaşarlar görmeden bakıp.” (1968, s.9)*

Munis Faik Ozansoy “*Bir Nefes*” şiirinde ise ölümle yaşam arasındaki ince çizgiyi gözler önüne serer. Ozansoy’un Yunus Emre şiirlerindeki anlatıma benzer bir anlatım yakaladığı bu şiir, hem anlam derinliği hem de başvuru benzetme ve imgelerle “**estetik**” değerini ön plana çıkarmıştır:

*“Dünyada dolmamış çile,*

*İnsan göğre varamamış.*

*Ney olmanın özlemiyle*

*Yanıp yakılmada kalmış*

...

*Bir ses gel diyor oradan,*

*Hayır, kal diyor başka ses.*

*İki dünyayı ayıran*

*Bir duvar değil, bir nefes...” (1968, s.9)*

Gültekin Sâmanoğlu tarafından kaleme alınan “İstanbul Aşkına” şiiri İstanbul’a duyulan derin sevgiyi konu edinir. Şair, deyim yerindeyse İstanbul’un taşına toprağına âşıktır. İstanbul’un geçmişten günümüze bu güzellikleri barındırmasının usta eller sayesinde olduğunu dile getiren şair; İstanbul’u fetheden Fatih Sultan Mehmet’i, şehrin silüetine büyük etkileri olan mimari eserlere imza atan Mimar Sinan’ı ve İstanbul’a duyduğu aşkla tanınan Yahya Kemal’i rahmetle anar.

Şiirde İstanbul’un tarihi ve doğal güzelliklerine duyulan hayranlık ve gösterilen saygı “sevgi” ve “vatanseverlik” ve “saygı” değerlerinin varlığını gösterir:

“...

*İstanbul’u sevmek, Tanrı saygısı*

...

*O aşkı, sevgiyi İstanbul verir*

*Deniziyle, ormanıyla, dağıyla.*

*Gör ki seni baştan everir*

*İstanbul bu; ölüsüyle sağıyla.”*

Şairin İstanbul'un kültürel ve tarihi güzelliklerine farkındalıkla yaklaşması, korunmasıyla ilgili sorumluluk alması ve katkı sağladığı düşünülen ustalara minnet duyması “**estetik**” ve “**duyarlılık**” değerlerinin varlığını gösterir:

*“Büyümüş eserler, verilmiş nöbet*

*Bir kahraman elden, bir usta ele.*

*İstanbul aşkına binlerce rahmet:*

*Fatih’e, Sinan’a, Yahya Kemal’e” (1968, s.11)*

Cahit Obruk tarafından kaleme alınan “*Atatürk’e Duyuru*” şiiri vatanımız için yaptıklarından dolayı Atatürk’e duyulan sevgi ve saygıyı konu edinir. Bağımsızlık ve özgürlük savaşında vatanımız için büyük sorumluluklar yüklenen Atatürk’ü şükran duygusuyla anan şair, tıpkı geçmişte olduğu gibi şimdilerde de içinde bulunan kargaşada yine onun fikirleri ve değerleri etrafında milletçe kenetlenerek çıkılacağını ifade eder.

Şiirde Atatürk’e duyulan hayranlık ve verilen önem “**sevgi**” ve “**saygı**” değerlerinin varlığını gösterirken; bağımsızlık uğruna verdiği mücadelelerle vatanımızın özgürlüğüne kavuşmasında önderlik yapması ise “**vatanseverlik**”, “**özgürlük**”, “**sorumluluk**” değerlerinin varlığını gösterir. Bunun yanında istikrarlı bir duruş sayesinde bunları başardığı için de dolaylı yoldan “**çalışkanlık**” değerinin varlığı da söz konudur:

*“Gündüzümde gecemde başım dinç değil*

*Bir kavgadan geliyorum Atatürk*

*Kurtarmış özgürlüğümü Anadolum*

*Kendime dönüyorum Atatürk.*

...

*Bitmiyor şu acı burukluk, şu ürperiş*

*Her gün bir başka olay bitiriyor insanı*

...

*Ne var ki direncimiz tükenmedi, güvencimiz*

*Yeni bir kurtuluştayız Atatürk.”*

Yavuz Bülent Bakiler tarafından kaleme alınan “*Sivas’ta Yoksul Çocuklar*” şiiri, Sivas’ta henüz çocuk yaşta çalıştırılan, dilendirilen yoksul çocukların dramını etkileyici bir dille aktarır. Masal dinlemeye, oyun oynamaya doyamayan çocukların, adaletsiz bir yaşamla karşı karşıya kalmasından, yaşlıları gibi eşit şartlarda yaşama şansı bulamamasından yakınan şair, toplumu bu duruma duyarlı olmaya çağırır. Çocukların masumiyeti üzerine eğilen şair, çocuk yaşta suça, günaha bulaşan bu yoksul çocukların tek sorumlusu olarak toplumu hedef gösterir.

Şiirde yaşam koşulları itibariyle yaşama bir sıfır geride başlayan bu çocuklar üzerinden sorgulanan “**adalet**” değeriyle birlikte “**duyarlılık**” değerinin oluşması için çaba harcanmıştır. Çocukların kimsesiz olmasına, bir deri bir kemik kalmasına üzülen şair, “**aile bütünlüğü**”, “**merhamet**” ve “**sağlıklı yaşam**” değerlerine dikkat çekmiştir:

*“Hükümet Konağı’nın yanında biri*

*Bir kemik kalmış bir deri...*

...

*Nane satan, su satan yetim çocuklar*

*Şarkı söyleyemediler güneşe, aya...*

*Biliyorum ne masal inlemeye doydular*

*Ne oyun oynamaya...*

...

*Ve günahkâr çocuklar, suçlu çocuklar*

*Mahkeme salonuna bakarım dizi dizi.*

*Bu suç bizim suçumuz, bu günah bizim*

*Affedin bizi.*” (1968, s.17)

Tarik Buğra tarafından kaleme alınan “*Hatırlamak*” şiiri geçmiş hatıralara ve zamanın geriye döndürülemeyecek olmasına duyulan üzüntüye değinir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**dostluk**” değerine değinilmiştir:

*“Yumuşak dost ve serin sokuluşlar,*

*Avucuma kondu konacak sandığım kuşlar.”* (1968, s.19)

Siyami Özel tarafından kaleme alınan “*Bir Sen Varsın senden Ayrı*” şiiri, şairin uzakta olan sevgilisine karşı hissettiği duyguları, karmaşık ruh halini anlatır. Sevgilinin yokluğunda geçmiş anıları hatırlayan şair, dinlediği Paraguay şarkılarından ve gitarda çalınan bir rodrigodan bahseder. Şiirde geçen “*Bir rodrigo çalıyordu en uzak gitarlarda*” dizesi, İspanyol besteci ve piyanist joaquin Rodrigo’nun eserlerinden birinin çaldığını düşündürmektedir. Çünkü Rodrigo özellikle gitar için bestelediği eserleriyle ünlüdür (Önder, 2024). Buradan hareketle sanatı hayatın bir parçası haline getiren şair “**estetik**” değerini işlemiştir:

*“Düzensiz ayrılıklardı hatırladığım ikindilerde*

*Parguvaylı şarkılardı yarısı unutulmuş*

...

*Rıhtım taşlarında yapayalnız kalıyordum*

*Bir rodrigo çalıyordu en uzak gitarlarda”* (1968, s.22)

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Yanında*” şiiri sevginin gücünü işler. Sevgilinin yanında eriştiği huzur ve mutluluktan bahseden şair, onunla birlikteyken dünyada olan biten bütün olumsuz durumlardan uzaklaşıp bir başkası olduğunu dile getirir. Şiirde “**sevgi**” değeriyle birlikte; şairin sevgilinin yanında sarf ettiği sözlerin yalansız olduğunu söylemesi “**dürüstlük**” değerinin varlığını gösterir:

*“Ben*

*Senin yanında dünyadan uzak*

*Ayak basmamış yerlere*

*Yalana dokunmamış sözlerim*

*Yeni doğmuşçasına günahsız*

*Günahsız gözlerim.” (1968, s.23)*

Erdoğan Vural Tarafından kaleme alınan “*Kocatepe’de Bir Kış Günü*” şiiri, Kurtuluş Savaşı’nda, Afyon Kocatepe’de zorlu şartlar altın verilen mücadeleyi konu edinir. Kurtuluş mücadelesinin son evresi olarak bilinen Büyük Taarruz, Mustafa Kemal Atatürk’ün başkomutanlığında 26 Ağustos 1922 tarihinde Afyon Kocatepe’de başlamış ve zaferle sonuçlanmıştır (Erkan, 2022, s.246). Bu zaferi şiirine taşıyan şair, şiirinde “**vatanseverlik**” değerini, Atatürk’ün orduyu doğru şeklide komuta etmiş olmasıyla başarıya ulaşmış olduğuna değinmesi “**sevgi**”, “**saygı**”, “**çalışkanlık**” değerlerinin varlığını gösterir:

*“Kocatepe’de bir kış günü çevren sessizlik*

*Askerlerin emrini bekliyorlar.*

*Alınları açık, başları dik ve üstelik*

*Tanrı kendilerine yâr*

...

*Kocatepe’de bir kış günü doğdu güneş*

*Bütün kutsallığıyla üstümüze ,*

*Söyledik bacı kardeş*

*Seni katıp türkümüze..” (1968, s.24)*

**60.Sayı(Yıl:1968, Cilt:8, Sayı:135)**



Şinasi Özdenoğlu tarafından kaleme alınan “*Vatanım*” şiiri, vatan sevgisi temasını işlemektedir. Paris’i seyre dalan şair, birden geçmişe döner ve tarihimizdeki önemli şahsiyetler üzerinden vatanıyla gurur duyar.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde tarihiyle övünen, tarihi boyunca yapılan haksızlıkların önünde durduğunu ve zulme başkaldırdığını dile getiren şair “**vatanseverlik**” ve “**adalet**” değerlerini işlemiştir:

*“Fransa’nın tarihi varsa benim de var*

*Zulme karşı ben de başkaldırmışım*

*Fetihlerin en çılgın çocuğu*

*Güzellikler önünde gururla durmuşum*

*Zulme karşı be de başkaldırmışım.*

*Ey gelecek kuşaklar duyuyor musunuz beni?*

*Ey yoksul topraklarım, yumarken gözlerimi*

*Son nefesimde uzanıp, en uzak yıldızlara*

*Son nefesimde bile*

*Adını yazacağım:*

*Vatanım...”*

Şanlı bir tarih çizgisinden gelen vatanının şimdilerdeki durumuna üzülen şair, bu durumun değişmesi için eli kalem tutan herkesin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesi ve olanları yazıya geçirmesi gerektiğini vurgular. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**sorumluluk**” başta olmak üzere “**merhamet**” değeri yer almaktadır:

*“Şerefinden şüphe duyarım*

*Yazmazsan*

*İnsanlığından şüphe duyarım*

*Ağlamazsan*

*Türkiye için.*

*Güzel günlerinde bayramına karışmazsan*

*Yaşamazsan şenliğini Türkiye'nin*

*Yazmazsan..” (1968, s.5)*

Mehmet Çınarlı tarafından kaleme alınan “*Hikâye*” şiiri, aşkın kişide bıraktığı etkiyi, yarattığı dönüşümü anlatmaktadır. Aşkın gönülde bıraktığı sıcaklığın ve etkinin anlatıldığı şiirde “**sevgi**” değeri ön plana çıkmaktadır:

*“Kızgın çöller gülistandı,*

*<< Olmayacak >> lar << olan >> dı.*

*Baş eğdiğimiz tek buyruk*

*Gönülden gelen fermandı.” (1968, s.7)*

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Deli Rüzgâr*” şiiri, geçmişte yaşanan mutlu günlerdeki anıların hatırlanmasını konu edinir. Şair zamanın hızla akması nedeniyle anıların da peşi sıra uzaklaştığını, anne ve çocuk örnekleme üzerinden aktarır. Şiirde aile bahçesinin içindeki ağaçların altında yapılan bir sünnet törenini akla getiren şair; zaman hızlı geçtiği için “*Ne anne ağladığının farkındadır/ Ne de çocuk büyüdüğünün farkında*” der ve anne başta olmak üzere aile bağlarının önemini vurgular.

Şiirde anneye duyulan “**sevgi**” ve “**aile bütünlüğü**” değerleri yer almaktadır:

*“GELMİŞ – GEÇMİŞ ANNELERİN EN İYİSİ*

...

*AİLE BAHÇESİNDE-AĞAÇLAR ALTINDA*

*AĞARAN BEYAZLIĞIDIR SÜNNET YATAĞININ*

*NE ANNE AĞLADIĞININ FARKINDADIR*

*NE DE ÇOCUK BÜYÜDÜĞÜNÜN FARKINDA” (1968, s.8)*

Munis Faik Ozansoy tarafından kelem alınan “*Yakınma*” şiiri, en üstün vasıflarla donatılmış insan ırkının gelinen noktada, kötülükle donanmış olmasını konu edinmektedir. İyilik ve kötülük çatışmasının tarihteki Hâbil-Kaabil benzetmesiyle aktarıldığı şiirde, şair insanların bu durumuna tahammülü kalmadığını dile getirip Allah’a yalvarır. Tüm bu alan bitene karşı bir şey yapmadığını düşündüğü Allah’a yakındır.

Şiirde sabrının tükendiğini söyleyen şair “**sabır**” değerini doğrudan verirken; insanlığın geldiği noktada kötülükle dolup taşıdığını anlatması insanlığın “**sevgi, saygı, dostluk, yardımseverlik, duyarlılık, merhamet, sorumluluk ve adalet**” değerlerinden uzaklaştığını dolaylı olarak aktarmış olur:

*“Tanrım yakınmayı bilmem,*

*Sana yalnız yalvarırım;*

*Ama şaşırırdı düşüncem,*

*Nerdeyse taşıyacak sabrım.*

*İnsanı Sen ’sin yaratan*

*Ama yaşatan sen değil...*

*İçimize girmiş şeytan.*

*Hepimiz Hâbil ve Kaabil.” (1968, s.11)*

Türkan İldeniz tarafından kaleme alınan “*Yankı*” şiirinde, değerlerinden taviz vermeyen bir insanın onurlu duruşundan bahsedilir. Bu insanın güzelliği özünden gelir,

yalansız ve mücadeleci bir ruhu vardır. Şiirin aşağıdaki bölümünde “**dürüstlük**” değeri vardır:

*“Yalanı yok, korkusu yok*

*Katkısız ağzında kamçılı sözler”*

Şiirin aşağıdaki dizelerinde ise karşısına çıkan hiçbir engelle yılgınlığa düşmeyen mücadeleci bir ruhtan bahseden şair, bu ruhun durağan geçen anlara tahammülü olmadığını, daima aktif ve dinamik bir yapıda olma isteğini dile getirir. Şiirin aşağıdaki bölümünde “**çalışkanlık**” değeri yer alır:

*“Hiçbir şeyden yılgısı yok-olmadı olmayacak*

*Durgun güne katlanamaz çok yorgun olsa da*

*Yaşamayı-ölmelerle sonsuza varmak*

*Duraklamışsa, dinleniyorsa bekleyin lütfen biraz*

*Bir volkandır az sonra patlayacak” (1968, s.13)*

Mevlana tarafından yazılıp Mehmet Önder tarafından çevrilen “*Her Yerde Varsın*” şiiri, Allah’a duyulan derin sevginin işlendiği mistik öğelerle bezeli tasavvufi bir şiirdir. Şiirde “**sevgi**” değeri işlenmiştir:

*“Sultanımsın, canımsın*

*Canımda, gönlümde imânımsın*

*Can da n’ola! Sen benim yüzlerce canım*

*Can ciğerim, can verenim, kanımsın..” (1968, s.14)*

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Yağmur*” şiiri, sonbaharın sararttığı yaprakların bir bir yağmur damlaları gibi ahenkle yeryüzüne dökülmesini ve bu atmosferin insan ruhuna tesirini anlatmaktadır. Yaprakların yeşilde sarıya dönen renk

değişiminden hareketle doğaya duyduğu sevgiyi, arzularını ve özlemlerini dile getiren şair bu şiirinde “**estetik**” ve “**sevgi**” değerlerini işler:

*“Sarının en parlağı, yeşilin en solgunu*

*Bir derin musikiyle yağıyor*

*...*

*Kızaran yapraklarla alevlenen özlemler*

*Dallardan gönüllere sağnak sağnak yağıyor.” (1968, s.15)*

Mete Şamilgil tarafından kaleme alınan “*Yoksul Yaşantı*” şiiri, yoksul kesimin çektiği ıstırapları ve yaşam mücadelelerini konu edinir. Eşitliğin olmadığı bir dünyada zorlu şartlar altında yaşam mücadelesindeki bu insanlar üzerinden “**adalet**” değeri sorgulanır:

*“Kaçındır belki de üstüne doğar güneş*

*Bir lokmasız bir yudum susuz*

*Ardından kaç kişi bekler uykusuz*

*Her taraf buz kesilmiştir çaresizlikten”*

Şiirin devamında ise bu insanlara aldırış etmeyen yüreklerden bahseden şair, yoksul insanların dramının ancak ölümle son bulacağını, bunun yanında yoksulluğun daima var olan bir problem olacağından bahsedip “**duyarlılık**”, “**yardımseverlik**” ve “**merhamet**” değerlerini sorgular:

*“İlmik ilmik acı dokunur tezgâhlarda*

*Susar bütün yürekler inceden inceden*

*Dert biter acı biter bir gün bu ömür biter*

*Tutulur bir başkası ince bileklerinden” (1968, s.19)*

Yılmaz Aybar tarafından kaleme alınan “*Bir Kış Akşamı*” şiiri, bir kış akşamının verdiği huzuru, dinginlikle okunan kitapların ruhunda bıraktığı sıcaklığı anlatır. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde kitapların dünyasına dalıp dünyada olup bitenden habersiz kalmak isteyen şair, “**sevgi**” değerini işlemiştir:

*“Tutup birkaç odun atmak ateşe*

*Tenha bir sokağın*

*Tenha bir odasında*

*Sonra yeniden dalmak*

*Sıcak dünyasına kitapların” (1968, s.22)*

Elizabeth Barbet Browning tarafından yazılıp Ayla Oral tarafından Türkçeye çevrilen “*Aşk Ateştir*” şiiri sevginin gücünü konu edinir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**sevgi**” değeri işlenmiştir:

*“Sevgi, duru sevgi gerçekten güzeldir.*

*Mabette de parlar ateş, samanlıkta da.*

*Sedirdalı, ot alevi aynı ışığı verir.*

*Değer inanmaya aşk ve aşk ateştir” (1968, s.25)*

M. Necati Özsoy tarafından kaleme alınan “*Çağrı*” şiiri, sonbahar mevsimin yaşattığı hüznün duygusunun ölümü çağrıştırmasını ve ölümün kaçınılmaz bir son olduğunu anlatır. Er geç ölümle sonlanacak yaşam yolculuğunun onurlu ve saygılı bir duruşla yaşanması gerektiği vurgulanır. Şiirin aşağıda yer alan dizlerinde “**saygı**” değeri vardır:

*“Saygılı bir gidiş, yürüyüş akış*

*Yasaya, töreye, inanca göre*

*İlkbahar, sonbahar, denilmez yaz, kış*

*Durmadan gidilir çağrılan yere” (1968, s.26)*

Â. Kamil Ateşoğulları tarafından kaleme alınan “*Ne Olurdu*” şiiri, gerçeklerden hayale kaçış temasını işler. Yaşananların bir rüya olmasının isteyen şair, uyandığında ruhların hıstan ve tutkudan arınıp sevginin varlığında bir yaşam sürmesini arzular. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**sevgi**” değeri vardır:

*“Ne olurdu büyük tutkuların zinciri*

*Geçmeseydi sevgiye tutkun bileklerimize*

*...”*

*(1968, s.27)*

**61.Sayı(Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:136)**

Şinasi Özdenoğlu tarafından kaleme alınan “*Paris Dediğimiz*” şiiri, Paris’in kültürel ve tarihsel geçmişini, doğal güzelliklerine duyulan sevgiyi, şehrin büyüleyici atmosferini konu edinir. Şair, Fransız İhtilali’ne atıfta bulunarak Paris’in devrimci yönünü öne çıkarır. Şairin geçmiş anılarını anlattığı şiirde, Paris’in eşitliğin, özgürlüğün ve aşkın sembolü olarak öne çıkarılması “**adalet**”, “**özgürlük**” ve “**sevgi**” değerlerinin varlığını gösterir:

*“Ve o hürriyet ve eşitlik ki*

*On sekiz yaş kanının emsalsiz ateşinde*

*Loş koridorlarında liselerin*

*Ve tarih sayfalarında buluştuğumuz*

*En güzel şiiriydi O*

*Delikanlılığımızın..” (1969, s.5)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “Çakırkeyif” şiiri, baharın gelmesinin doğayı canlandırıp, ruha mutluluk saçmasını konu edinmektedir. Şiirde “sevgi” değeri öne çıkmaktadır:

*“Bütün ufuklar bahar*

*Bulutlar çakırkeyif mavide*

*Sevince dönüşmüş şarkılar*

*Sökülmüş tavanımızdan*

*O en paslı çivi de*

*...*

*Şimdi daha da güzel*

*Yeşilin rüzgârında sevmek*

*Gecelerimize sokulan el*

*İpeklerden de ipek” (1969, s.7)*

İsmail Gerçeksöz tarafından kaleme alınan “Yıldızlar Üstüne” şiiri, gökyüzündeki yıldızların var olma nedenini sanatsal bir bakış açısıyla, kurgusal bir gerçeklikle anlatır. Doğanın bir parçası olan yıldızların estetik bir bakış açısıyla yeniden yorumlanması “estetik” değerinin varlığını gösterir. Bunun yanında Anadolu’nun yalnızlığına çare olması için kılıçların uçlarında her sefer dönüşü getirildiği söylenen yıldızlar imgesi, özgürlük olarak yorumlanabilir. Böyle yorumlandığında ise “özgürlük” değeri de şiirde yer almış olur:

*“Bu yıldızları onlar getirdiler*

*Her sefer dönüşünde uzaklardan,*

*Kılıçlarının uçlarında..*

*Getirip minarelerin uçlarına taktılar,*



*Ve ışık tutsun diye Anadolunun yalnızlığına*

*Bu yıldızları onlar*

*İssız dağ başlarına bıraktılar... ” (1969, s.8)*

Türkân İldeniz tarafından kaleme alınan “*Uzak Sevgi*” şiiri, uzaklarda olan sevgiliye duyulan özlemi konu edinmektedir. Sevgili uzakta olsa da, onun varlığıyla ve ona duyulan sevgiyle sabrını yontan şair, sevgilinin gelemeyeceğini bilse de umutla beklemeye devam etmektedir. Şaire göre bu sevgi tarihin sayfalarına saygı duyulacak bir sevda diye geçecektir. Şiirde “**sevgi**”, “**saygı**”, “**sabır**” değerleri yer almaktadır:

*“Bilir gerçi gitmeyeceğimi*

*Ama bekler umutla.*

*—Sabrı Tanrısal bir sur—*

*Tarih saygı duyacak şüphesiz bu aşka” (1969, s.11)*

Yavuz Bülent Bâkiler tarafından kaleme alınan “*Küçük Hanım*” şiiri, Küçük Hanım adlı güzel ve alımlı bir genç kızın şahsında, yeni neslin kendini beğenmişliğini, gelenek göreneklerimizden uzak bir yaşam sürmelerini konu edinmektedir. Şiirin aşağıdaki dizelerinde Küçük Hanım’ın mutluluğu pahalı ve lüks eşyalarda bulması “**mütevazılık**” değerinin eksikliğini gösterir:

*“Moda dergilerinde bulur kendini*

*En pahalı kumaşları düşünür.*

*Yaşamak giyinmek demektir onca*

*Mutluluk: Yaprakları pırlantalı bir güldür.”*

Küçük Hanım’ın milli oyunlarımız ve türkülerimizden hoşlanmaması ise “**saygı**”, “**duyarlılık**”, “**vatanseverlik**” değerlerinin eksikliğini göstermektedir:

*“Bir şey anlatılsa Anadolu’dan*

*Değişir birden yüzü.*

*Melodiler yarım kalır dudaklarında*

*Ne oyunumuzu sever ne türkümüzü.” (1969, s.13)*

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Sensizlik*” şiiri sevgilinin yokluğunda hayatın anlamsızlaşmasını konu edinmektedir. Sair sevgilisine ekmek gibi, su gibi muhtaçtır. Sevgilinin yokluğu, bir nevi kendisinin yaşamdan kopması demektir. Şiirde “**sevgi**” değeri yer almaktadır:

*“Sen yoksun!*

*Koptum her yaşıyandan*

*Oksijen gibiydi soluğun*

*Kayboldun havamdan*

*Bitiyorum*

*Ekmeğinki*

*Suyunki gibi yokluğun*

*Sensizliği can evimde büyütüyorum.” (1969, s.17)*

## **62.Sayı (Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:137)**

Gültekin Samanoğlu tarafından kaleme alınan “*Gözaydınlarla*” şiiri, Malatya’nın Arapgir ilçesine bağlı Eynir Köyü’nden Feyzullah Şen’in 15 Aralık 1968 tarihinde Milliyet gazetesine verdiği röportajda gözlerinin ameliyatla açılması sonrası aktardıklarından hareketle yazılmıştır (Hisar, 1969, s.7). 20 yaşındaki Feyzullah Şen’in ameliyat sonrası gözlerinin açılması, onu başkasına muhtaç olmaktan kurtarmıştır. Nitekim her şeyi koklamak, dokunmak ve duymak suretiyle anlamaya çalışan

Feyzullah, artık insanların ona acıyan gözlerinden uzaklaşmış, etrafında olan biteni anlamak için bir başkasına sorma gereksiniminden kurtulmuştur.

Şiirde Feyzullah Şen'in göz sağlığına kavuşması ve sonrasında yardım almadan günlük hayatın idame etmesi **“sağlıklı yaşam”** değerini gösterir:

*“Dokunmaktan, koklamaktan, duymaktan öte*

*Son vermek ne iyi, gözlerdeki nöbete*

*Şimdi artık bir çiçeksin: ışığa dönük*

*Ve ellerin, kulakların, kalbinle büyük;*

*Acınmanın acı karanlığında yoksun,*

*Tutma-tutunma yok, sorma yok görüleni”*

Feyzullah'ın ameliyat sonrası ilk kurduğu *“Kadınlar bir başka türlüymüş, bir hoşmuş”* cümlesinden sonra şair, şiirin sonunda namusun, utanmanın gözle başlayıp, gözle bittiğini dile getirir. Aşağıda yer alan dizlerde **“mahremiyet”** değeri yer almaktadır:

*“İlk ne demişsin, doktorlar gözün çözeli:*

*<< Kadınlar bir başka türlüymüş, bir hoşmuş>> ha?*

*Sözlün de öyledir, görünce anlarsın ya...*

*Uzan, tut, okşa ellerini usul usul,*

*Bunlar ellerinmiş...>> de, harman gibi savrul.*

*...*

*Anlarsın ki, yanaşılan en son iskele*

*Ve açılan ilk pencere; namusla, ar'la*

*Gözle başlar, gözle biter, gözaydınlarla...” (1969, s.7)*

Şinasi Özdenoğlu tarafından kaleme alınan “Denizlerde” şiiri, 04.11.1968 tarihinde Marsilya limanında yazılmış deniz temalı bir şiirdir. Denizin ortasında yalnızlık duygusuyla baş başa kaldığını ifade eden şair, “**dostluk**” değerinin eksikliğinden yakınır:

*“Yalnızlığın dev aynalarında büyütülmüşü*

*Bu bendeki*

*Sularda ve sessizliklerde;*

*Dalgaların dev aynalarında büyütülmüşü*

*Bu benim içimdeki*

*Bu benim beynimdeki..*

*Uzağımdaki dost gemilerin geçişi*

*Çalımla..*

*...*

*Selamsız ve sabahsız*

*Ben kalayım denizler ortasında*

*Köpek balıklarına yem*

*...*

*Bir başıma!” (1969, s.13)*

Mehmet Çınarlı tarafından kaleme alınan “Bağışlamazlar” şiiri, toplumun sevgiye ve sanatçıya olumsuz bakış açısını ustalıkla eleştirir. Toplumun, en gerçekçi sevgilere bile yalan gözüyle bakması şaire göre tüm hayatlarını yalan üzerine kurmalarından ve çekememezliklerinden kaynaklanmaktadır. Çünkü insanlar hasetlik duygusuyla başkalarının mutlu olmasını istemediği gibi, acı çekenleri de umursamaz aksine mutlu olurlar.

Şiirin aşağıda yer alan dizlerinde yalan üzerine kurulan hayatlar **“dürüstlük”** değerinin eksikliğini gösterir:

*“O en güzel gerçeği yalan sanırlar; çünkü*

*Ömürlerinde bir gün yalansız yaşamazlar.”*

İnsanların başkalarının sevincine mutlu olmak yerine üzülmesi **“sevgi”**, **“merhamet”**, **“yardımseverlik”**, **“dostluk”** değerlerinin bu insanlarda olmamasına işaret ederken; acı çekenleri umursamamaları ise empati yapamamalarından kaynaklı olduğu için **“duyarlılık”** değerlerinden yoksunluklarını gösterir:

*“Onları ağlatacak sizin sevincinizdir;*

*Kırk yıl acı çekseniz görmez, umursamazlar.”*

Kendilerine herhangi bir kötülük dokunduğunda Allah’a sığınırken, başkalarına haksızlık ederken Allah’ın varlığını unutmaları **“adalet”** algısının bu tür insanlarda oturmadığını gösterir:

*“Biraz dokunulunca göklere el açar da;*

*Ezerken, öldürürken Hakk’ı hatırlamazlar.”*

Toplumun maddi değerlerle ölçülmeyen sanatı küçümsemesi, şaire ve şiirine değer vermemesi **“estetik”** değere sahip olmadıklarını gösterir:

*“Şiir bir boşboğazlık, şair bir serseridir;*

*Parayla ölçülmeyen hüneri kutlamazlar.” (1969, s.15)*

Ayla Oral tarafından kaleme alınan **“Ve”** şiiri zamanın geçişiyle birlikte şarkıların ahengini kaybetmesi, yaşın ilerlemesi ile heyecan ve umut duygusunun eksilmesi kastedilmektedir. Nitekim zaman ilerledikçe derin sevgiyle hatırlanan anılar, geçmişe özlem duymaya sebebiyet verir.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde şarkıların ahengini kaybetmesi **“estetik”**, geçmişe duyulan derin özlem **“sevgi”** değerinin varlığını gösterir:

*“Eksildi âhenk şarkıların bir yerinde*

*Çiçeksiz baharlara döndü besteler*

*Sıgmıyor mısralara sevgimiz*

*Yetersiz oluverdi kelimeler*

*Ve susuşlar...*

*Ölüp ölüp özlemin hançerinde.” (1969, s.18)*

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Şiir Değildir*” şiiri Anadolu’nun güzellikleriyle, tarihi ve kültürel değerleriyle birlikte toplumsal eleştirileri de barındıran bir eserdir. Şair, muhabbetin ve kardeşliğin önemini vurgularken, aynı zamanda yalan ve kötülük gibi olumsuzlukların üstesinden gelinmesi gerektiğini belirtir.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde kültürel ve manevi değerlerimizden olan şairlerden bahseden şair, “**vatanseverlik**” değerini işlemiştir:

*“Yunus-Karacaoğlan-Hacı Bektaş Veli*

*Yağmurdur şimdi köylerde- çiçek veya ekindir.”*

Kalbin kötülüklerden arınmasının tek yolunun kardeşlik olduğunu dile getiren şair “**dostluk**” ve “**sevgi**” değerlerini işlemiştir:

*“Dua ile değil-kavga ile değil- kardeşlikle yok olacak*

*Dilimizdeki pas - kalbimizdeki kir”*

Yalanla ve kötülükle iç içe olmanın doğru olmadığını, kanı kanla ödemenin yanlışlığını vurgulayan şair, “**dürüstlük**” ve “**adalet**” değerlerini vurgular:

*“Yeter yalanla - kötülükle tebelleş olduğumuz*

*Kim demiş-kana kandır panzehir-”*

Anadolu'nun tarihin çok eski zamanlarına uzanması ve barındırdığı doğal ve kültürel özellikleri karşısında ağlamak isteyen şair “sevgi” ve “vatanseverlik” değerlerini işler:

*“O kadar eski- o) kadar uzak- o kadar güzel ki Anadolu*

*İnsanın içinden ağlamak gelir” (1969, s.19)*

Yavuz Bülent Bakiler tarafından kaleme alınan “Küçük Hanımın Hayalleri” şiiri, derginin 61.sayısında yer alan “Küçük Hanım” şiirinin devamıdır. Tıpkı 61. sayıda olduğu gibi uçarı isteklerde bulunan, lükse düşkün olan Küçük Hanım’ın, bu şiirde de hayalleri sıralanır.

Şiirde sadelikten değil, gösterişli bir hayattan hoşlanan Küçük Hanım “mütavazılık” değerinden yoksundur:

*“Palmiye ağaçları olmalı bahçesinde*

*Çiçeklerin bin türlü açmalı*

*Denizinde motor, kapısında araba*

*Biner binmez uçmalı*

...

*İster ki aşçıları, hizmetçileri bile*

*Su içsin altın kupadan*

*El-pembe gül pembe çocuklarına*

*Dadılar gelsin Avrupadan” (1969, s.21)*

Nihat Aşar tarafından kaleme alınan “Özgürlük” şiiri özgürlük temasını işlemektedir. Şiirde “özgürlük” değeri yer almaktadır:

“ ...

*Dilediğim gibi nefes alır*

*Dilediğimce koşabilirim*

*Yağmurdan sonra toprak toprak*

*Özgürlük kokuyor şehir bu gece” (1969, s.25)*

A. Aytek Aydemir’in kaleme aldığı “*Ağır Acı*” şiiri Anadolu coğrafyasının tarih boyunca çektiği zorlukları konu edinir. Tarih boyunca açlıkla, susuzlukla ve yalnızlıkla imtihan edilen Anadolu insanı hiçbir yardım almadan sabırla yaşam mücadelesi vermiştir.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde Anadolu insanının çağlar boyunca zorluklarla mücadele etmesi “**çalışkanlık**”, bu zorluklar karşısında sabretmesi ise “**sabır**” değerine sahip olduklarını gösterirken; zorlukta kimsenin dost elini uzatmaması “**dostluk**”, Anadolu’nun uğradığı haksızlıklar ise “**adalet**” değerlerini sorgulatır:

*“Ona böcekler bile dost değil*

*Sürekli kemirirler akıl almaz sabrını*

*Gülmez yüzü dört mevsim gökyüzünün*

*İrin akar gözlerinden, yağmur yerine.*

*En mutsuz parçası evrenin orta yerde*

*Çiğnenir ha babam çiğnenir*

*Konuşunca duymaz olur kulaklar*

*Eğilip de kimse bakmaz yüzüne” (1969, s.29)*

### **63.Sayı (Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:138)**

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Doğu*” şiiri, Anadolu’nun doğu kesiminde yaşayan insanların geçmişten bugüne yaşadığı zorlukları, verdiği mücadeleleri ama buna rağmen unutulmuşluğunu konu edinir. Hz. Nuh ve Halil



İbrahim'den beri bu bölgenin unutulduğunu dile getiren şair, coğrafi özelliklerinden dolayı bölgenin dağ, taşla kaplı olduğunu, kıt kanaat geçinilebildiğini, eğitim için ve diğer gereksinimler için altyapı yetersizliği olduğunu üzümlere dile getirir. Ancak şair bunun bir kader olarak görülmesinden ziyade gelecekte umutlu olmak ister. Aydınlık yarınların, sağlıklı ve korkusuz bir yaşamın masal olmaktan çıkıp gerçeğe dönüşmesini arzu eder.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde geçmişten beri yaşanan zorlukların kimsenin umurunda olmaması **“duyarlılık”** değerinin eksikliğini gösterir:

*“NUH'TAN - HALİL İBRAHİM'DEN BERİDİR*

*KİMİN UMURUNDA VAR VEYA YOĞUM”*

Şiirin devamında yer alan aşağıdaki bölümde devlete karşı vergi verme ve askerlik görevini ifa etme sorumluluğumuzdan bahseden şair, **“sorumluluk”**, **“vatanseverlik”** ve **“saygı”** değerlerini işler:

*“ASKER VERMİŞİM - VERGİ VERMİŞİM DEVLETE*

*KILDAN İNCE BOYNUM”*

Şiirin devamında vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirdiğini ancak buna rağmen yeterli düzeyde hizmet alamadığını söyleyen şair, yıllarca zorluk içinde kıt kanat geçinmek durumunda kaldığını ifade ettiği aşağıdaki dizelerde **“sabır”**, **“mütevazılık”** değerleri yer almaktadır:

*“KILDAN KEÇİMLE – AHLATIMLA - ÇAVDARIMLA BUNCA YIL*

*HEM DOYURDUM- HEM DOYDUM”*

Yeme içme ihtiyacını zorluklarla da olsa karşıladığını söyleyen şair; yol, su ve eğitim konusundaki eksiklikleri dile getirir. Atatürk'ü saygı ve sevgiyle anan şair, devletin bu eksiklikleri gidermemesinden dert yakınır. Aşağıdaki dizelerde **“sevgi”**, **“saygı”** ve **“sorumluluk”** değerleri yer almaktadır:

“ÖVÜLESİ ELİ DEĞMİŞ AMA ATATÜRK’ÜN

YOLUM TUTUK – KÖYÜM OKULSUZ – ACI SUYUM”

Sağlıklı, korkusuz bir yaşamın olduğu aydınlık yarınların hayalini kuran şair, gelecekte umutlu olmak ister. Aşağıdaki dizelerde “sağlıklı yaşam”, “adalet” ve “sabır” değerleri yer almaktadır:

“AYDINLIK OLMAK – SIHHATLİ OLMAK – KORKUSUZ OLMAK

MASAL OLMAKTAN ÇIKSIN DİYORUM” (1969, s.5)

Halide Nusret Zorlutuna tarafından kaleme alınan “O Bembeyaz Karanlık” şiiri, bir yıl önce kaybedilen annenin ardından tutulan yası konu edinmektedir. Şiirde anneye duyulan özlem duygusu ve “sevgi” ön plandadır:

“Bugün 6 şubat 1969

Saat 2.30,

Bu öyle korkunç bir an ki!..

Sensiz tam bir yıl geçti annem:

Sensiz anneler günü; sensiz kandiller, bayramlar...

Senden boşaldıkça zehirle doldum.

Başımı tacı, gönlümün miracı annem;

Hasretin günden güne acı, annem,

dayanamaz oldum!”(1969, s.6)

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “Bu Topraktan Ayrılamam” şiiri, bir uzay yolculuğunu ve bu minvalde yapılan keşifleri konu edinir. Şair, yeni dünyalar keşfedildikçe beraberinde oluşacak olan boşluk hissini vurgularken;

dünyanın, kendi köklerinin barındığı yer olması sebebiyle huzur ve güven duygusu hissettirdiğini dile getirir. Şiirde anne ve babasından, köklerinden kopmadıkça dünyayı bırakamayacağını söyleyen şair, “**aile bütünlüğü**” ve “**sevgi**” değerlerini işler:

*“Bana yeter benim dünyam,*

*Yıldızlar kubbemin süsü;*

*Ben dünyayı bırakamam,*

*İstemem Ay’ı, Venüs’ü*

*Ona tutkunum açıkça,*

*Koynunda anamla babam;*

*Köklerimden kopmadıkça*

*Bu topraktan ayrılamam.” (1969, s.7)*

Yusuf Mardin tarafından kaleme alınan “*Yurt Özlemi*” şiiri, memleket sevgisini konu edinir. Şiirde vatana duyulan sevgi, doğada var olan güzellikler üzerinden betimlenmeye çalışılır. Bu nedenle dizelerde “**vatanseverlik**” ve “**sevgi**” değerleri işlenmiştir:

*“Nabzı hızlandıran senin sevgin,*

*Yüce ufkun, güzelliğin engin,*

*Her uçan martı çılgındaki sen,*

*Yaprağın titreşimlerinde gülen*

*Denizin mavisinde gül çehren!*

*Gözyaşım sende son bulur, tükenir,*

*Çeşmeler sende paklaşır, yıkanır;*

*Kararan yaslı gönle nûr sensin!*

*Derde derman olan huzûr sensin!” (1969, s.9)*

Mehmet Çınarlı tarafından keleme alınan “Söylesem, Yemin Etsem” şiiri, toplumun duygusal duyarsızlığını ve insanların gerçekleri algılamadaki eksikliklerini eleştirir. Şair, içinde kopan fırtınaların toplum tarafından hafife alındığını hatta umursanmadığını dile getirirken, toplumun “**duyarlılık**” ve “**dürüstlük**” değerleri bakımından eksik olmasını eleştirir:

*“Söylesem, yemin etsem yalan sanırsınız.*

*İmlesem gece gündüz keman sanırsınız.*

*Gönüldeki depremin bir gün farkına varmaz;*

*Baştaki yanardağı duman sanırsınız.”*

Şiirin son iki dizesinde ise şair, toplumun şiire olan bakış acısını eleştirir. Toplumun; ölümsüz, yüce ve soylu olan şiirin ince derinliğinin farkına varmaktan, takdir etmekten aciz olduğunu ancak sıradan ve değersiz olan şeylere değer verdiğini ifade eden şair “**estetik**” değerın topluma yerleşmediğinin de altını çizmiş olur:

*“Şi’rin ölümsüz, yüce, soylu sesini duymaz;*

*Günün çığırtkanını ozan sanırsınız.” (1969, s.10)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “Bıçak Sırtı” şiiri toplumsal sorunları ve bireyin bu sorunları çözmek için verdiği mücadeleyi konu edinir. Şaire göre, verilen mücadelelere rağmen sabırla beklenen güzel yarınlar bir türlü gelmemektedir.

Şiirin dili umutsuzluk ve acı kokmaktadır. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde yetersiz beslenmekten dolayı açlık hisseden bireyler üzerinden “**sağlıklı yaşam**” ve “**adalet**” değerleri işlenmiştir:

*“Acıdan kapanmış göz çukurları*

*Açlığın zaferi çelimsiz tohumlarda”*

Devamında ise bu durumun son bulması adına uzun süren umutlu bekleyişlerden bahseden şair, bunun zorluğundan bahseder. Aşağıdaki dizelerde her türlü zorluğa rağmen kaybedilmeyen umut üzerinden **“sabır”** değeri işlenmiştir:

*“Umut geçidinde demirden kapı*

*Bilenmiş usturalar hep yalın ayaklarda*

...

*Bir türlü ağarmıyor yaşantımızda*

*Üzüntünün ulaşamadığı ufuk*

*Çok ayaklı böcekler denizinden*

*Nedense kurtulamıyor çocuk” (1969, s.15)*

M. Aytek Aydemir tarafından keleme alınan *“Başakların Türküsü”* şiiri, doğanın güzelliklerini ve doğada yer alan tüm canlı cansız varlıkların birbiriyle uyum içinde var olabilmelerini, yokluktan var olan başaklar üzerinden anlatır. Şiirde doğaya duyulan **“sevgi”** değeri işlenmiştir:

*“Türküsünü dinliyorum başakların*

*Türküsünü*

*Rüzgârlar önünde gülümseyen*

*Var olan yokluktan*

*Güneş tatlı sıcaklığında mağrur*

*Hükümsüz artık kötü düşünceler*

*Tarla kuşları, ibibikler*

*Katılıyor sevincine tarlaların” (1969, s.16)*

Nevzat Yalçın tarafından kaleme alınan “*Tablo*” şiiri, bir tablodan hareketle, tablonun ardında anlatılmak istenen hikâyeyi ve hikâyenin hissettirdiği duygusal derinliği konu edinir. Zengin imge ve betimlemelerin yer aldığı şiirde sanatın derinliğine ve gizemine dikkat çekilmiştir. Şair bu şiirde, bir sanat eseri olan tablonun anlatmak istediği asıl gerçeğin kişiden kişiye farklı yorumlanabileceğinden hareketle “**estetik**” değerın önemine değinir:

*“Dikdörtgen bir sade çerçeveden*

*A sokağına giriyorum bir öğle sonu...*

*Mor gölgesinde evlerin, sokak uykuda.*

*Kiremitlerde yansıyan Temmuz*

*Ve maviliğe saplanmış sivri damlar...*

*Evler ki beyaz badanalı, evler ki sonsuz*

*Yalnızlığında terkedilmişliğin.” (1969, s.19)*

Yavuz Bülent Bakiler tarafından kaleme alınan “*Küçük Hanımın Kederi*” şiiri, Hisar dergisinde yayımlanan bir seri olup, 61. sayıda yer alan “*Küçük Hanım*” ile 62.sayıda yer alan “*Küçük Hanımın Hayalleri*” şiirinin devamı niteliğindedir. 61.sayıda yer alan “*Küçük Hanımın Hayalleri*” şiirinde lüks bir yaşamın hayalini kuran Küçük Hanım, bu bölümde evlenmiş, barklanmışır. Ancak evlendiği kocası, hayal ettiği lüks yaşamı ona sunacak zenginlikte olmadığı gibi, onun naif kalbine dokunamayacak kaba saba, çirkin bir adamdır. Evi, boğazda olmasını hayal ettiği iki katlı villa değil, doğunun yoksul bir şehrindeir. Her anlamda hayal kırıklığı yaşayan Küçük Hanım, dengi biriyle evlenmediği için mutsuz ve kederlidir. İçinde bulunduğu çaresizlikten de bir kurtuluş yolu bulunmamaktadır.

Şiirde büyük hayaller peşinde koşan Küçük Hanım'ın çok büyük hayal kırıklığına uğraması gösteriş merakından kaynaklıdır. Küçük Hanım beklentisini bu kadar yüksek tutmasaydı, belki de bu kadar büyük hayal kırıklığı da yaşamayacaktı. Eş seçiminde yanlış tercih yaptığını anlayan Küçük Hanım nezdinde “**aile bütünlüğü**” değerinin önemi anlatılırken; gösteriş meraklısı, kibirli insanların uğrayacağı hazin sonla “**mütevazılık**” değerinin önemi ve gösteriş meraklılığının hazin sonu gözler önüne serilmiştir:

*“...Ve nihayet evlendi Küçük Hanım*

*Güzelim yüzünde çizgi çizgi gam*

*Kocası ne zengin, ne halden anlar biri*

*Üstelik çirkin ve kaba saba bir adam.*

*...*

*Gece, şehir kulübüne gider kocası*

*Küçük Hanım odasında yapayalnız oturur.” (1969, s.22)*

Yılmaz Aybar tarafından kaleme alınan “*Durak*” şiiri; doğanın değişiminden hareketle, sevgilinin gelmesini sabırla beklemenin verdiği acıyı konu edinir. Şiirde “**sabır**” değeri yer almaktadır:

*“Nice mevsimler gelir geçer bu yoldan*

*Bir şeye yarasa bari canım yanmaz*

*Beklemekten kaldırımlar usanır seni*

*Benim kalbim usanmaz.” (1969, s.26)*

Gönül Solmaz tarafından kaleme alınan “*Bu Ayrılık Mevsimsiz*” şiiri, ayrılığın ardından çekilen özlem duygusunu konu edinir. Beklenmedik zamanda gelen ayrılık,

şairin ruhunda derin bir boşluk hissine neden olur. Şiirde “sevgi” değeri yer almaktadır:

*“Gözlerim dolup boşalır her akşam*

*Kem gözlerden, sözlerden sakladığım*

*Bir sevgi öyle gerçek*

*Umutlar, hayaller ve gelecek*

*Şimdi her şey bir kış sessizliğinde” (1969, s.28)*

#### **64.Sayı (Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:139)**

Şinasi Özdenoğlu tarafından kaleme alınan “*Türkiye Hasreti*” şiiri, Hisar dergisinin 61. sayısında yer alan “*Paris Dediğimiz*” şiirinin devamı niteliğinde olup, Paris’in etkileyici atmosferinden bahseder. Ancak “*Türkiye Hasreti*” şiirinde Paris’in hayran bırakan yaşam biçiminden, doğal güzelliklerinden bahseden şair, yönünü Türkiye’nin madden yoksul manen zengin yürekli insanlarına çevirir. Tüm güzellikleri elinin tersiyle itip Paris’i gözden çıkaran şair, İstanbul sevgisi üzerinden Türkiye hasretini güçlü bir şekilde hissettirir. Şiirde “**vatanseverlik**” ve “**sevgi**” değerleri yer almaktadır:

*“Paris’in insanı bayıltan havası mı?*

*Evet, doğrudur!*

*Akıcı bir polis romanı gibidir*

*Metrolarda hayat*

*Ve güzeldir..*

*Terkedilmişliğin büyük şiiri ki*

*Benim topraklarımdadır*



...

*Öylesine yoksul insanlar ki*

*Krezüs'ten zengindir yürekleri*

*Benim topraklarımda yaşar!*

*Ver bana steplerimi*

*Getir bana havasını İstanbul'un*

*Al senin Paris'ini... ” (1969, s.4)*

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Son*” şiiri, insanın doğaya ve evrensel güzelliklere olan duyarsızlığını eleştirmektedir. Şair, insanoğlunun çiçeklere, denize, göklere bakmayı unuttuğunda dünyayı büyük bir felaketin bekleyeceğini ifade eder. Bu felaketle insanoğlunun mutsuz ve umutsuz yarınlarını kastetmektedir. Hayatın anlamının doğanın güzelliklerinin farkına varıp, tadını çıkarmak olduğunu düşünen şair “**sevgi**” ve “**duyarlılık**” değerlerine yer vermiştir:

*“İNSANLAR ÇİÇEKLERE BAKMAYI UNUTTU MU*

*BÜTÜN BAHÇELER KURUMUŞTUR*

*İNSANLAR DENİZE BAKMAYI UNUTTU MU*

*ÜMİT KARADA BOĞULMUŞTUR*

*İNSANLAR GÖKLERE BAKMAYI UNUTTU MU*

*BİL Kİ YERYÜZÜNDE YAŞANMAZ OLMUŞTUR*

*ÇİÇEKLERE – DENİZE – GÖKLERE*

*BAKMAYI İNSANLAR UNUTTU MU*

*ÇEKİVER GAYRİ BU DÜNYANIN KUYRUĞUNU” (1969, s.6)*

Mehmet Çınarlı tarafından kaleme alınan “*Bir Büyük Çölde*” şiiri, şairin yaşadığı içsel yalnızlığı konu edinir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde şairin içinde bulunduğu zor duruma kimsenin aldırış etmediğini söylemesi “**duyarlılık**” değerinin eksikliğinden şikâyetir:

*“Yelken uçmuş, dibe gitmiş tekne;*

*Serin sularda boğulsam kime ne?*

...

*Ne şeytan oldu rehberim, ne melek;*

*Bir büyük çölde kaybolup giderim.” (1969, s.7)*

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Yasak*” şiiri, özgürlüklerinin kısıtlanması üzerinden insanların hayallerinden ve umutlarından yoksun bırakılışını konu edinmektedir. Şiirde hayallerin ve umutların yasaklanması “**özgürlük**” değerinden mahrum kalındığını gösterir:

*1*

*“Ben sevginin kutbundan geldim*

*Ciğerimden buzlar kopacak*

*Rüzgâr değil*

*Kuş sesleri dolduracak odamı*

*Onlarsa — Yasak —*

*Sevme diyorlar o adamı*

*2*

*Erguvanlar açsın siye bekledim geceyi*

*Onlarsa —Yasak—*

*Gezme diyorlar o bahçeyi*

3

*Işıl ııl öpiyorum dünyayı*

*Onlarsa — Yasak —*

*Görme diyorlar o rüyayı ”*

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde ise uzun özleyişlerden bahseden şair “**sabır**” değerini işler:

*“Uzun özleyişlerde buldum onu*

*Gönlü daha parlak*

*En parlağından ağustos ufğunun*

*Dört yapraklı gonca yüreğı*

*Toprağı sıcak” (1969, s.9)*

Nevzat Yalçın tarafından keleme alınan “*Vazo – Kadın*” şiiri usta ellerden çıkmış bir vazoun kırılma ve sonrasında sevgiyle, emekle onarılmasını konu edinir. Şair, vazoyu kıran ellere sitem ederken, vazoun üzerinde olan desenlerin paramparça olması üzerinden duyduğu derin üzüntüyü ifade eder. Çünkü bu vazo, alelade yapılan bir vazo olmaktan öte, usta ellerden çıkmış, Türk kokusuyla yoğrulmuş bir anlama ve öneme sahiptir. Bu nedenle kırılmasıyla anlam ve önemini kaybetmeyen vazoyu eski haline döñüştürmek için dost ellerle, sevgiyle yeniden onaran şair, şiirde “**sevgi**”, “**saygı**”, “**estetik**”, “**dostluk** ve “**vatanseverlik**” değerlerini işlemiştir.

*“Renk toplamış çiçeklerden, ses getirmiş*

*Başka iklimlerden esen rüzgâr*

*Ve seni yapmış Büyük Usta'nın öpülesi elleri*

*Slav toprağından, Türk kokusundan*

...

*Hoyrat ellerin döktüğünü, kıldığını*

*Ben, dost ellerimle yapacağım!” (1969, s.15)*

Şahinkaya Dil tarafından kaleme alınan “*Bir Çatı Altında*” şiiri, bir çatı altında yaşayan bir ailenin, gençlik yıllarında çektiği zorlukların ardından mutlu olma isteğini konu edinir. En güzel çağlarını mutsuzlukla geçiren bu aile; artık sevginin, özgürlüğün olduğu aydınlık yarınları yaşamak ister. Şiirde “**aile bütünlüğü**”, “**sevgi**” ve “**özgürlük**” değerleri işlenmiştir:

*“Mademki yaşıyoruz bir çatı altında*

*Mademki çocuklarımız çiçekler gibi*

*Bu küskünlük, bu yıkılmışlık bitsin artık*

*Yorgun rüzgârı geçsin bakışlarımızın*

*Bak! sevginin, özgürlüğün, aydınlığındayız seninle.”(1969, s.18)*

Türkân Ateş tarafından kaleme alınan “*Çıkmazlarda*” şiiri, yaşamda karşı karşıya kalınan çıkmazları ve insanın bu çıkmazlar karşısındaki çaresizliğini konu edinir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde olanlara karşı duyarlı bir tavır takınan şair “**duyarlılık**” değerini işler:

*“Bilirim o uzak kentin kurşun sessizliğinde*

*Sen de benim duyarlılığımı yaşıyorsun”*

Şiirin devamında ise yoksul yaşamlar süren insanların en küçük kurallara bile tutsak edilişi ve sabırlarının yavaş yavaş tükenişi ele alınmaktadır. Şiirin aşağıdaki dizelerinde “**adalet**” “**özgürlük**” ve “**sabır**” değerleri işlenmiştir:

*“Sen o uzak kentin yoksul akşamlarında*

*Kocaman ellerin en küçük kurallara bile tutsak*

*Beklemelerde damla damla tükeniyorsun.”*

Şiirin son bölümünde ise dayanacak gücü kalmayan şair, merhamet etmesi için rabbine sığınır. Aşağıdaki dizelerde **“merhamet”** değeri yer almaktadır:

*“Ve kaldırıp göğe gözyaşları içindeki yüzümü*

*En isyankâr yanımla Tanrı 'ya haykırıyorum:*

— *Artık yeşerecek bir şeyim kalmadı, dindir şu rahmetini!”* (1969, s.20)

Mete Şâmilgil tarafından kaleme alınan *“Karanlıkta Öyküler”* şiiri umutsuzluk temasını işler. Şehrin sevgiden yoksun, yolların korkulu ve sahillerim kimsesiz olduğunu dile getiren şair, bu durum karşısındaki çaresizliği dile getirir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde insanların kalplerinde **“sevgi”** değerinin eksikliğinden söz edilmektedir:

*“Işıkları sönmüş bu şehrin bir tutanı yok*

*Bir göreni yok sevgiyi*

*Yüreği bomboş eller çaresiz*

*Geceler bile yoksun bir yıldız ışıltısından*

*Yollar korkulu sahil kimsesiz”*

Şiirin devamında şehirde hâkim olan bu acının yıllardır süregeldiğini söyleyen şair, bu durumdan kaçış olmadığını aktarır. Sevgisizliğe, korkuya teslim olmuş bu tutsaklıktan kaçmanın mümkün olmadığını dile getiren şair, **“özgürlük”** değerinin elde edilemeyeceğini kastederek:

*“Kaç yıldır süregelen bir acıdır bu*

*Kaç yıldır öyküsü gözyaşlı yağmurlu*

*Hele bir de başlarsa özlemin sancısı*

*Kaç kaçabilirsen*

*Seni tutsaklayan bu hayat çemberinden”*

Dostun düşmanın ayırt edilemeyişinden şikayet ederek ve umudun hangi noktaya götüreceğinden emin olmayarak yola çıkan sapsarı benizli, hasta bitik insan tasviriyle **“dostluk”** ve **“sağlıklı yaşam”** değerleri işlenmiştir:

*“Bilinmez nerde dost nerde düşman*

*Nereye götürü seni umudunun kuşları*

*Bir öğle üzeri benzin sapsarı*

*Düşsen yollarına hasta bitik*

*Duyulsa yakarışın cami avlularında”* (1969, s.22)

Basri İmcece tarafından kaleme alınan **“Memleketim”** şiiri vatan sevgisi temasını işler. Şiirde **“vatanseverlik”** ve **“sevgi”** değerleri yer almaktadır:

*“Vatanca ağarır göklerin her sabah*

*Her sabah Türklüğümü daha bir duyarım*

*Seni, seni güzel yurdum, aziz vatanım*

*Gözümden bile kıskanırım.”*(1969, s.4)

#### **65.Sayı (Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:140)**

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan **“Bir Şeytan Varsa”** şiiri; Tanrının yaratılış eserlerinin mükemmelliğinden bahseder. Ancak şair, insanın

mükemmel şekilde yaratılmasının yanında neden ahlaki sapmalara uğradığını sorgular. Ozansoy, işlenen suç ve günahların sorumluluğunun sadece şeytana yüklemenin doğru olmadığını çünkü insanın düşünme yetisi nedeniyle sorumluluk sahibi olduğunu ve bunun yanında Tanrı'nın şeytanı yaratıp buna müsaade ettiğini ifade eder. Bu nedenle şiirin aşağıda yer alan bölümünde **“sorumluluk”** değeri vardır:

*“Göz vermişsin görsün diye;*

*Düşünsün diye aklı var..*

*Bir türlü anlamam niye*

*Karanlık yollara sapar?*

*Şeytan'a yükleyemeyiz*

*Bütün suç ve günahları;*

*Bir şeytan varsa, şüphesiz*

*Onu da yaratan Tanrı!” (1969, s.7)*

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan *“Ses Duvarı”* şiiri, her bölümünde tabanca metaforu kullanılarak geçmiş anılardan gelecek umutlara uzanan sembolik bir nitelik taşır. Şiirin üçüncü bölümünde Konya, Bursa ve Kars ilinin Sarıkamış ilçesi gibi Türkiye'nin tarihi ve kültürel şehirlerinden bahseden şair, *“Selamlarlayım, Mehmet'lerleyim şükür.”* dizesiyle tarihi geçmişte kahramanlıklarıyla öne çıkan kahraman Mehmetçiklerimize selam gönderir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde **“vatanseverlik”** değeri yer almaktadır:

*“Bursa'larda, Sarıkamış'larda, Konya'larda*

*Selamlarlayım, Mehmet'lerleyim şükür*

*Türküleri rüzgârlarla bölüşüyorum,*

*Sevmeye alışıyorum*

*Alacakaranlıklara yürüyor tabancamın sesi;*

*Tabancam asker.” (1969, s.9)*

Ahmet Tufan Şentürk tarafından kaleme alınan “*Arkamdan*” şiiri, güçlünün güçsüzü ezdiği yaşam savaşını eleştirir. Aşağıdaki dizelerde mala mülke sarılıp hiç ölmeyecekmiş gibi yaşayan açgözlü insanları eleştiren şair “**mütevazılık**” değerinin eksikliğini gözler önüne serer:

*“Evren’i tümüyle size bıraktım*

*Ayrılmayın malınızdan, canınızdan*

*Boş kalmasın yüksek makamlarınız*

*Niye ağlarsınız?”*

Şiirin devamında ise emri altında çalışan insanlara kötü muamele eden yüksek makamdaki insanları eleştiren şair, “**adalet**” ve “**merhamet**” değerlerini sorgular:

*“Birçok kişiler var buyruğunuzda*

*Yine acımayın, çiğneyin, kırın*

*Ölen ölsün, kalan kalsın*

*Niye ağlarsınız?” (1969, s.13)*

Nevzat Yalçın tarafından kaleme alınan “*Bilir misin?*” şiiri, sevgilinin yokluğunda hissedilen derin yalnızlık ve özlemi konu edinir. Şair, sevgiliye duyduğu sevgiyle sırlıslıkla olduğunu, çaresiz bekleyişlerden dolayı uzaydan, Mars’tan, Venüs’ten bile haber beklediğini dile getirir. Sevgilinin yokluğuna dayanacak gücü kalmayan şair, sevgilinin gelmesini arzu eder. Şiirde “**sevgi**” ve “**sabır**” değerleri yer almaktadır:

*“Bir heykel yalnızlığında park içinde*

*Seni düşünmek sabaha kadar,*



*Seni sevmek sırlı sıklam, kış ortası*

*Ve beklemek sonsuzluğunda <<Şeb-i Yelda >> nın*

*Ne demektir bilir misin?” (1969, s.17)*

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Unuttular Bizi*” şiiri, yaşanan acılara, çekilen zorluklara karşı insanların ve doğanın duyarsızlaşmasını konu edinir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**sevgi**” değerinden yoksunluk söz konusudur:

*“Görmedi gene uzanan ellerimizi*

*Geçti sevgi dört nala paslanmış kapılardan*

*Gene yoksun kaldı ılık duygulardan*

*Özlemini yakacak gönlümüz.”*

Şiirin devamında ise bu durumdan yakınan şair kimsenin yardım çılgınlıklarına cevap vermemesinden yakınır. Aşağıdaki dizelerde “**duyarlılık**” değerinin olmamasından hareketle “**yardımseverlik**” ve “**merhamet**” değerlerinin de kaybolması eleştirilir:

*“Göğsümüzde olanca gücümüz*

*Haykırıyoruz da aldırın yok*

*Belki rüyadayız, gecenin uykusu ağırlaştı*

*Belki bütün çevremiz sağırlaştı*

*Yoksa bu duvarlar mı vermiyor sesimizi*

*Yoksa mezarda mıyız*

*Öldük te mi unuttular bizi!” (1969, s.21)*

Nedret Gürcan tarafından kaleme alınan “*Heykel*” şiiri, heykel sanatını merkeze koyup, sanatın ölümsüzlüğünü ve zamana meydan okumasını konu edinir. Şiirde “**estetik**” değer yer almaktadır:

*“Taşır soy güzelliklerini çağdan çağa*

*Vinci ’nin elinde yontan, o usta çekiç*

*Olmayacağımız bir kıyamet zamana*

*Yaşıyoruz gibi yine genç, yine âşık*

*Kalbimizi koyar mermerlere, tunçlara...”* (1969, s.23)

Aydın Oy tarafından kaleme alınan “*Kayıp Aranıyor*” şiiri, Sait Faik Abasıyanık’ın eserlerinden yola çıkılarak Sait Faik’in hayatı, kişiliği, beğenilerini ve vefatının ardından ona duyulan derin sevgi ve saygıyı sanatsal bir bakışla işleyen bir eserdir.

5 Mayıs 1954'te yemek borusunda meydana gelen kanama nedeniyle yatırıldığı hastanede 11 Mayıs 1954'te vefat Sait Faik, “Havada Bulut, Semaver, Alemdağı’nda Bir Yılan, Son Kuşlar, Tüneldeki Çocuk ve Kayıp Aranıyor” gibi eserlere imza atmış değerli bir sanatçımızdır(elbooks, t.y.).

Şiirde sanatçıya dair eserlerin araya serpiştirilerek sanatçının anlatılması ve kaybından duyulan üzüntünün ifade edilmesi “**estetik**”, “**sevgi**”, “**saygı**” değerlerinin varlığını gösterir:

*“Bir adada yaşardı*

*Dalgalarla sarmaş dolaş.*

*HAVADA BULUTlar vardı*

*Mavilikte yüzen*

*İçinde bir SEMAVER*

*İnsancıl sevgilerle demlenip durdu,*

*ALEMDAĞI'NDA BİR YILAN*

*Bizim bilmediklerimizi söyler dururdu.*

...

*TÜNELDEKİ ÇOCUK*

*Her Allah'ın günü*

*Yeniden görmeyi dilercesine*

*Sağa sola bakınıyor;*

*KAYIP ARANIYOR.” (1969, s.27)*

**66.Sayı (Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:141)**

İsmail Gerçeksöz tarafından kaleme alınan “*İkinci Dönüş*” şiiri, Türkiye’nin sınır kapılarından olan Kapıkule sınır kapısından giren şairin dönüşünde hatıralarında kalan anılarını konu edinir. Osmanlı Döneminde Balkanlara kazandırılan kültürel ve tarihi yapılardan, Türklerin işçi statüsünde Almanya’nın endüstriyel sanayisine katkılarından, Macaristan ve Avusturya’nın tarihi müzelerinde yer alan savaş kalıntısı kaftan, sancak ve kılıçlardan bahseden şair, Türklerin tarih boyunca dünyaya hükmetmiş ve korku salmış geçmişini hatırlatıp, vataniyle, milletiyle övünç duyar.

Aziz vatanının, düşmanlık edenlere de dostluk kurmak isteyenlere de gereğinden fazla karşılık vereceğini ifade eden şiirde “**vatanseverlik**” ve “**dostluk**” değerleri yer almaktadır:

*“Ben Anadolu’yum, Küçük Asya’yım*

*Dostluklarınızda, düşmanlıklarınızda*

*Düşünemeyeceğiz kadarım...” (1969, s.4)*

Yahya Akengin tarafından kaleme alınan “*Kahkaha*” şiiri; ayrılık, pişmanlık ve hüznün temalarını işler. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde kimsenin başkasının

derdiyle tasasıyla ilgilenmediğini, umursamadığını dile getiren şair bu dizelerde “duyarlılık” değerini işler:

*“Hüzün bir sessiz kavak yeliymiş kime ne.*

*Bir güzel yüz gülmezmiş kimin nesine” (1969, s.7)*

A. Aytek Aydemir tarafından kaleme alınan “*Tutku*” şiiri, yağın yağmur sonrası penceresinden dışarıya bakan şairin, doğada olan güzelliklerden yola çıkıp, yaşama sevgisini konu edinir. Şiirde “sevgi” değeri yer almaktadır:

*“Tavan arasındaki penceremden*

*Kiremidi görünür evlerin*

*Mavi gök altında tertemiz*

*Pırıl, pırıl yağmurdan sonra...*

*Bundan seviyorum bu şehri*

*Yüreğimdeki sevgi bu evin, bu sokağın*

*Bundan doğmadır evrene tutkum*

*Fena değil yaşamak inanın” (1969, s.12)*

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Deniz Kızı Eftalya*” şiiri, geçmişin hatırdaki kalan güzel anılarını konu edinir. Mavi okul önlüğü, çiçekli perdeler, sevdıyla yazılan mektuplar, borulu gramofonlarda şarkı söyleyen Deniz Kızı Eftalya... Geçmiş kültürel değerlerle mutlu olunan şiirde “estetik” ve “vatanseverlik” değerleri yer almaktadır:

*“HATIRASINDA BİLE BİR RAHATLIK*

*O UZAK ANADOLU KASABASINDA*

ÖNCE OKUL ÖNLÜĞÜ— SONRA BAŞ ÖRTÜSÜYLE

ÇİÇEKLİ PERDELERİ ARALAYAN EL

—YİNE ÖYLE GÜZEL Mİ—HERHALDE SAĞDIR

...

GEÇMİŞ— SESİ HALÂ DOKUNALI

—BORULU GRAMAFONLARDA SÖYLEYEN—

DENİZ KIZI EFTELYA'DIR" (1969, s.13)

Yavuz Bülent Bâkiler tarafından kaleme alınan “*Farkında mısın*” şiiri, sevgi temasını işler. Annesini kaybeden şair, onsuz geçirdiği bahar yüzünden site mlidir. Özlem duygusunun ağır bastığı şiirde “**sevgi**” değeri ön plandadır:

“Seni göremedim diye bu bahar

İçimde bin türlü duygunun isyanı var

Turnaların gökyüzünü sevdiği kadar

Seni sevdiğimin farkında mısın?” (1969,s.26)

#### 67.Sayı (Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:142)

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Yetişir*” şiiri; barış, sevgi ve insani değerlerin kaybını konu edinir. Tefik Fikret’in *Haluk’un Defteri* şiirinden yola çıkarak; dünyada var olan kin, savaş ve düşmanlıkların bitmesini arzu eden şair, dünyanın aslında bir cennet olduğunu ancak insanların yaptıkları kötülüklerle dünyayı cehenneme çevirdiğini ifade eder. Şairin burada anlatmak istediği asıl şey, aslında insanı insan yapan erdemlerden olan “**sevgi**”, “**saygı**”, “**dostluk**”, “**yardımseverlik**” ve “**merhamet**” değerlerinin günümüz insanlarında bulunmamasıdır:

“Usanmış ilk gündenberi

Kin, savaş ve kan görmekten;

*Melek ararken gözleri*

*Her yüzde Şeytan görmekten.”*

Şiirin devamında ise dünyanın cehenneme dönüşmesinden insanı sorumlu tutan şair, yine dünyayı cennete dönüştürmek için insana iş düştüğünü vurgular. Aşağıdaki dizelerde “**sorumluluk**” değeri yer almaktadır:

*“Dünya cennettir aslında*

*Onu cehennem yapan biz*

*Cennet olabilir dünya,*

*Ey en büyük insan – şair!*

*Lüzum yok melek olmaya,*

*İnsan olalım, yetişir.” (1969, s.4)*

Gültekin Samanoğlu tarafından kaleme alınan “*Acı Nokta*” şiiri, 1954 tarihinde Hisar dergisinde yayınlanan “*Her Gece*” şiirinin devamı niteliğindedir. Nitekim *Acı Nokta* başlığı altında *Her Gece* şiirine yer verilmiş, şiirin bitiminde başlık atılmadan konu bütünlüğüne dikkat edilerek Acı nokta şiirinin dizeleri sıralanmıştır.

*Her Gece* şiirinde şair; çaresizliğe düşen insanların yıkılan hayallerine şahit olan konu komşunun vurdumduymazlığından yakınır. *Her Gece* şiirinin aşağıda yer alan dizelerinde insanların içinde bulundukları zor durumlara kayıtsız kalan komşulardan hareketle “**duyarlılık**”, “**yardımseverlik**”, “**dostluk**”, “**merhamet**” değerlerinin olmamasından şikâyet edilir:

*“Bir kere çaresizliğe düşmesin insan,*

*Bütün hayaller söner, buna inat bir de*

*İçinizdeki deli-dolu rüzgârlardan*

*Ne kadar habersiz görünür konu-komşu*

*Sevinmek gelir içinizden, üzüntüyle.”*

Şiirin devamında yoksullukla boğuşan bu insanları bekleyen türlü çileler olduğundan bahseden şair, bu insanları görmezden gelen konu komşudan umudunu kesip, Allah’a el açar. Merhamet etmesi için Allah’tan yardım istenen aşağıdaki dizelerde “**adalet**”, “**merhamet**” ve “**sevgi**” değerleri işlenmiştir.

*“Oğlan öksürür, kız mışıl mışıl uykuda;*

*Hangi çile onları bekliyor dersiniz.*

*Yalvarışla kollarınız kalkar Allaha*

*Sonra en samimi, en kusursuz bir dille*

*Allahı, çocukları, aşkı seversiniz..” (1969, s.7)<sup>9</sup>*

Şair, yukarıdaki şiirin devamı olarak yazdığı “*Acı Nokta*” şiirinde ise yaşanan acı dolu hayata, adaletsizliğe meydan okumak için en doğru olanın Allah’ı, çocukları ve aşkı sevmek olduğuna kanaat getirir. Şiirin aşağıdaki dizelerinde “**sevgi**” değeri işlenmiştir:

*“Ta başından belliydi: Sevmek, en iyisi*

*Allahı, çocukları ve aşkı; sınımsız*

*Onlarda delicesine severdi sizi,*

*Böylece gerçeklere meydan okurdunuz;*

*Rüzgârınızla dolardı köşe-bucak” (1969, s.7)*

---

<sup>9</sup> *Her Gece* şiiri Hisar dergisinin Haziran 1954 tarihindeki sayısında yayınlanmıştır. Ancak derginin 1969 Temmuz sayısında devamı olarak yazılan *Acı Nokta* şiiriyle bütünlük taşıması için 1969 Temmuz sayısına tekrar alınmıştır.

Ahmet Tufan Şentürk tarafından kaleme alınan “*Harabeleri Gezerken*” şiiri, bir zamanlar içinde kral-kraliçeler, türlü sanat eserleri barındıran güçlü bir kentin harabe olmuş hali üzerinden zamanın geçiciliğine ve insanın doğa karşısındaki zayıflığına vurgu yapar.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde bu kentin içinde zengin-fakir, güçlü-köle yaşadığını dile getiren şair her çağda var olan adaletsizliği gözler önüne serer. Dizelerde “**adalet**” değeri yer alır:

*“Bu yüce bir kentmiş, bu*

*Bu kentde, bir çağda,*

*Zenginler, fakirler*

*Güçlüler, köleler*

*Ağlamışlar, ağlatmışlar.”*

Şiirin devamında ise bu kentte erdemli insanlarla beraber erdemsiz insanların da yaşamlarını sürdürdüğünden bahseden şair, “**sevgi**”, “**saygı**”, “**dostluk**”, “**yardımseverlik**”, “**merhamet**”, “**duyarlılık**”, “**adalet**”, “**çalışkanlık**” değerleri başta olmak üzere erdemleri meydana getiren tüm değerleri kastederek:

*“Bu yüce bir kentmiş, bu*

*Kimi erdemli, kimi erdemsiz*

Harabelerden arta kalan kemerlere, hamamlara, mermerlere işlenen desenleri kimin yapmış olduğunu sorgulayan şair, bu dizelerle “**estetik**” değerin önemini vurgular:

*“Bu yüce bir kentmiş, bu*

*Şu kemerleri, şu hamamları*

*Şu köpük, köpük beyaz mermeri, şu*



*Kim taşımız, kim işlemiş, kim?*

*Ne için.....”*

Kubbelerin, sütunların, duvarların ve kemerlerin üzerindeki desenleri inceleyen şair, emekle ve sabırla işlendiğini ifade eder. Asıl sanatın bu olduğunu ifade eden şair, günümüzde sanatın geldiği noktayı sorgular. Aşağıdaki dizelerde “**sabır**”, “**çalışkanlık**” ve “**estetik**” değerleri yer almaktadır:

*“Kişi, sabır, zaman, emek*

*Kubbelerde, sütunlarda*

*Duvarlarda, kemerlerde*

*Bu iş, bu güzellik*

*Bu sanat, bu*

*Ne oldu..”.* (1969, s.11)

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “Çapraz” şiiri umutsuzluk temasını işlemektedir. Çeşitli sembollerin ve imgelerin yardımıyla toplumun geldiği noktayı eleştiren şair, toplumun bu durumunu sembolizm akımının yardımıyla sanatsal bir bakış açısıyla aktararak aleladelikten kurtarır. Bu nedenle şiirde “**estetik**” değeri yer alır. Bunun yanında, haksızlığın hüküm sürdüğü bir toplum ise “**adalet**” değerini sorgular:

*“Gümüş vazolarda gür ısırganlar*

*Cüceler kurulmuş altın tahtlara*

*Şafak sesli kuşların*

*Şarkıları kapkara*

...

*Ufacık lokmalarda iri kıymıklar*

*Kargalar tünemiş umut dalına*

...”

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde hayatın acı gerçeklerine değinen şair “**merhamet**” değerini işler:

*“Çıplacık ayaklarda sivri dikenler*

*Gülüşlerin ardında hüznün süvarileri*

*Taş kesilmiş kapımızda merhamet*

*Akreplerin kısılcacında mutluluğun elleri.”* (1969, s.13)

Nihat Aşar tarafından kaleme alınan “*Rüzgârlar Boyunca*” şiiri, sevgiliyle yeniden bir araya gelme umudunu işler. Umut teması bağlamında işlenen şiir, geçmişe olan özlemi dile getirir. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde sevgiliyle mutlak bir araya geleceğini ifade eden şair, umudu tükense de tüm engellere rağmen kavuşmanın gerçekleşeceğini söyler. Dizelerde “**sabır**” değeri işlenmiştir:

“...

*Elele vereceğimiz günler de gelecek*

*Umut kesilse de beklediklerimizden*

*Çiçekler dökülse de rüzgârlar boyunca”* (1969, s.15)

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Çok Geç*” şiiri, doğanın güzelliklerini kaybetmesini konu edinir. Yağmurun yağmamasından dolayı ağaçların gövdesinin kuruduğunu, çiçeklerin açmadığını, otların sarardığını, derenin kuruduğunu, ağaçların kurumasından dolayı yapraksız kalan dallarda kuşların yuvasız kaldığını dile getiren şair, doğanın geldiği bu durumdan dolayı üzüntüsünü ifade ederken doğaya duyduğu derin sevgiyi hissettirir. Dizelerde “**sevgi**” değeri yer almaktadır:

*“Ne vadiler boyunca çağıldayan su sesi*

*Ne ıslak kanatların süzülüğü göklere;*

*Çoraklıktan çatladı ağaçların gövdesi*

*Ağladı kelebekler açmayan çiçeklere*

...

*Yağmur çok geç!*

*Yağsan da bir, yağmasan da bu yere...” (1969, s.19)*

Piyale Gönültaş tarafından kaleme alınan “*Bir Eylül Boyu*” şiiri, ayrılık ve özlem temasını işler. Eski güzel, sevgi dolu günlere geri dönmek için sevgiliye “dön” çağrısı yapan şair, “**sevgi**” değerini işler:

*“Bir Eylül boyu yaşadık seninle*

*Bir Eylül boyu en güzel sevgilerle doydu kalplerimiz,*

*Biz biz olmaktan uzaktık*

...

*Dönmesi güç bir yoldayız şimdi*

*Ne olur yaşantımın mutluluğu için*

*Bir Eylül boyu, tekrar uzat ellerini” (1969, s.21)*

Germaine Beaumont tarafından kaleme alınıp, Mehmet Ulaş tarafından Türkçeye çevrilen “*Her Zaman Var Olacak*” şiiri; doğanın, sanatın sürekli var olacağını, yaşamda var olan zorluklara rağmen insanoğlunun umutla ve istikrarla bu zorluklarla baş edecek dayanıklılığı bulacağını söyler.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde zalimlerin kötülükleriyle karşılaşan bireyin asil bir intikam dilemesi “**adalet**” değerinin varlığını gösterir:

*“Sana zalimlerin lâyük gördüğü kötülüklere*

*Kim bilir ne asil intikam diliyorsun”*

Şiirin son bölümünde ise bazen gülümseyip bazen de hayal kurarak yola devam etmemiz gerektiğini söyleyen şair, şiirin daima var olacağını ifade eder. Buradan hareketle sanatın ve edebiyatın daima var olacağının altını çizen şair **“estetik”** değerini sonsuza dek yaşamda yer bulacağını ifade eder:

“ ...

*Yolunda yürü, kâh mütebessim, kâh hülyalı*

*Bil ki şiir her zaman var olacak...” (1969, s.23)*

#### **68.Sayı (Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:143)**

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan *“Bulutsuz”* şiiri, sevgilinin varlığıyla yarattığı değişimi doğada meydana gelen güzelliklerle ifade ederek, sevgi ve mutluluk temasını işler. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde sevgiliyle birlikte sevginin artık uzaklardan yakına doğru gelişinde olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu ifade eden şair, **“sevgi”** temasını işlemiştir:

*“Rüzgârınız değdi kuytularıma*

*Uzak sevgiler olumlu sıcak*

*Çiçeksiz dallarıma*

*Sevinçli kuşlar konacak” (1969, s.5)*

Ahmet Tufan Şentürk tarafından kaleme alınan *“İnsanlık Şarkısı”* şiiri, barış temasını işler. Tüm dünyada yaşanan savaşların sebepsiz olduğunu aktaran şair, savaşların yıkıcılığını gözler önüne serer. Henüz ninni dinlemesi gereken çocukların bomba seslerine maruz kalmasını eleştiren şair, gökten yağmur yerine ölüm yağdığını ifade eder. Kin, nefret ve savaşın olmadığı, birlik ve beraberlik içinde barışçıl, eşitlikçi bir hayatın hayalini kuran şair tüm dünyaya sevgi dilinin hâkim olmasını ister. Aşağıda

yer alan dizelerde savaşa maruz kalan çocuklar üzerinden “adalet” değeri sorgulanırken, şiirin genelinde dünyaya “sevgi” değerinin aşılması arzu edilir:

*“JAPONYA’DA, KORE’DE, KIBRIS’TA, AFRİKA’DA*

*TOP, TÜFEK, BAZUKA, ATOM, ROKET*

*ÖLÜM ÇIĞLIKLARI DİNLEDİ ÇOCUKLAR*

*SEVGİ YERİNE, ŞEFKAT YERİNE, NİNNİ YERİNE*

*BU ŞEHİRLER, BU SOKAKLAR, BU İNSANLAR...”*

Şiirin devamında ise savaşın olmadığı bir dünyada insanca yaşamayı arzu ettiğini ifade eden şair, kullandığı “insanlık şarkısı” imgesiyle insanlara karşı duyarlı, şefkatli ve sevgi dolu olmayı kapsayan “merhamet” değerini işler:

*“NE ATOM BOMBASI, NE HİROŞİMA*

*NE YAGAŞUKA BİR HAYAT*

*İÇİMİZDE TEK BİR İNANÇ*

*DİLİMİZDE TEK BİR DUA*

*İNSANLIK ŞARKISI OLSUN SÖYLENEN*

*BU ŞEHİRLER, BU SOKAKLAR, BU İNSANLAR...” (1969, s.6)*

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “Kendime Sesleniş I” şiiri, yaşamın sonlarına gelen şairin kendisine olan içsel seslenişini konu edinir. Yaşamda kendisi için ümidin tükendiğini, bunun yerine kuşku ve korkunun yerleştiğini dile getiren şair, ölüm kaçınılmaz bir son olsa da geriye kalan zamanın sanatla doldurulması gerektiğini vurgular. Abdülhak Hamit Tarhan’ın “Makber” isimli şiirine atıfta bulunan şair, sanatın kalıcılığını vurgular. Şiirin aşağıda yer alan dizlerinde “estetik” değeri yer almaktadır:

“...

*Bir şey yapacak beş on senen var*

*Doldur onu san'atınla, Şair!*

*Bir ad kalacak demişti Hâmid;*

*Bir ad ve beş on eser beraber...*

*Beyhude zaman da etse tehdîd,*

*Dünya durdukça var o Makber.” (1969, s.9)*

Hamit Macit Selekler tarafından kaleme alınan “*Mehmet Çınarlı 'ya Mısralar*” şiiri, sanatın içinde barındırdığı güzellikleri över. Şairin; duyduğu, düşündüğü şeyleri, tutulduğu aşkı, iklimleri, mevsimleri kısacası onda beliren güzel duyguları insanlara vermenin yolu olarak mısraları seçmesi sanatın bir görevi olarak verilir. Şiirde “**sevgi**” ve “**estetik**” değerleri yer almaktadır:

*“Bir gül gibi bir yüzde açan sevgiyi görmek.*

*İklimleri, mevsimleri mısralara örmek*

...

*Her gün beliren gonca güzellikleri dermek;*

*Kalbindeki öz cevheri insanlara vermek!” (1969, s.11)*

A. İhsan Kılıç tarafından kaleme alınan “*İkili Çağrı*” şiiri, kaçış ve özgürlük temalarını işler. Duvarların tutsaklık ve maviliğin uzak olarak tanımlanması, özgürlüğün ulaşılmazlığını ifade eder. Şiirde “**özgürlük**” değeri yer almaktadır:

*“Kaçmak mı nasıl gün ortalarından*

*Bu pencere denize gökyüzüne açık*

*Tutsak yaşantısı duvarların*

*Bir çağrısı var maviliğin uzak uzak*

*Bir yanda şehrin damları*

*Gözleriniz kadar sımsıcak” (1969, s.12)*

Ali Aydın tarafından kaleme alınan “*Bitmeyen Kavga*” şiiri, yalnızlık ve yalnızlığın vermiş olduğu umutsuzluğu konu edinir. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde baktığı her yerde duvarlarla karşılaşan şair, içinde bulunduğu derin yalnızlığı gözler önüne sererken; sevdanın, aşkın, sevginin kendisini terk ettiğini söyler. Aşağıdaki dizelerde şair “**sevgi**” değerine olan ihtiyacını gözler önüne serer:

*“Önce rüzgâr kapımı aralar*

*Bir yağmur sesi gelir arkadan*

*Sonra hangi yöne baksam sırtır duvar*

*Sevdaymış, aşkmış, sevgiymiş*

*Hepsi kalkıp gider aradan”*

Şiirin devamında ise yalnızlığında dost edindiği kitaplardan ve diğer eşyalardan bahseden şair, “**dostluk**” değerini işler:”

*“Sensizlik yağmurlu ıslıkların neminde*

*Döne döne başıma vurur dost bildiğim eşyalar*

*Kitaplar, yataklar*

*Eşyanın her biri kendi âleminde*

*Herbirinden ayrı ayrı bir yara var” (1969, s.17)*

A. Aytek Aydemir tarafından kaleme alınan “*Yaşamak Denen*” şiiri, ilkbahar mevsiminin doğaya sunduğu güzellikler üzerinden doğa “**sevgi**”sini işler:

*“Bir bıraksanız giderim*

*Nisan dalındaki çiçekler*

*Mavi boncuk gökyüzü*

*Doruklarda asılı bulutlar*

...

*Nisan aydınlığında gülen*

*Sevgiyle dolduran yüreğimi*

*Siz hepiniz*

*Yaşamak denen...” (1969, s.17)*

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Hep Böyle Kal*” şiiri, çocukların saflığı ve masumiyeti üzerinden ilerler. Çocuklardaki günahsızlığa karşın kendisinin günahkâr olduğunu dile getiren şair, “*Hep böyle kal/ Şeffaf*” dizeleriyle özü sözü bir olmayı kastettiği için aşağıdaki dizelerde “**dürüstlük**” değeri yer alır:

*“Hiç gölge görmemiş pırıltılarla*

*Gözlerime*

*Hep böyle bak gözlerime çocuk*

*Hep böyle kal*

*Saf*

*Henüz buluttaki su gibi*

*Hep böyle kal*

*Şeffaf*



... ” (1969, s.19)

Cenâni Dökmeci tarafından kaleme alınıp Namık Çiftçiye ithaf edilen “*Semâ*” şiiri mistik bir şiir olup, Mevlevilikte yer bulan sema geleneğini konu edinir. Bir sufi pratiği olan sema geleneğinde zamanın ötesine geçen ve temelinde sevgi, hoşgörü ve huzur barındıran bu yolculuktaki ruhsal çözölmeyi dile getiren şair, “**sevgi**” değerini işler:

*“Hoşgörü çaprazından çözölmüş,*

*Uçan güvercin kanatlarınca kollar.*

*Yitik Samanyolları’ndan sanki*

*Huzur getiren kervanlar dönüyor..”* (1969, s.20)

M. İlhan Sonuç tarafından kaleme alınan “*Özet*” şiiri, sevgiliye duyulan derin sevgiyi konu edinir. Şiirde “**sevgi**” değeri yer alır:

*“Benim sana sevgim:*

*Bir damlanın daha düşüşü*

*Dolu bir bardağa... ”* (1969, s.22)

#### **69.Sayı (Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:144)**

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Kendime Sesleniş II*” şiiri, şairin dünyaya ve insanlara karşı değışen bakış açısını konu edinmektedir. Şair, ermiş olmasa da zengin-fakir, güzel-çirkin ayırımı yapmadan tüm insanları eşit kefeye koyduğunu, kimseye karşı kin beslemediğini, herkesi saf bir sevgiyle eşi ve kardeşi yerine koyup dost bildiğini ifade eder. Ancak gelineen noktada dünyanın madde üzerine kurulu olduğunu fark eden şair, kendi kabuğuna çekilip yalnızlığı tercih etmiştir. Çünkü artık sevgiler sahte, dost görünen insanlar aslında düşmandır.

Şiirin aşağıda yer alan dörtlüğünde şairin herkesi eşit gördüğünü ifade etmesiyle, “**adalet**” değeri; kimseye kin gütmeden herkese sevgi ve hoşgörüyle yaklaştığını ifade etmesiyle “**sevgi**” değeri işlenmiştir:

*“Farksızmış erenlerin katında*

*Zenginle fakir, güzelle çirkin.*

*Onlar gibi ermiş olmasam da*

*Hiç kimseye karşı duymadım kin.”*

Şiirin devamında herkese sevgiyle yaklaştığını ifade eden şair, eskiden sayıca çok dostu olduğundan ancak şimdilerde dünyaya kapısının kapalı olduğunu söyler. Aşağıdaki dizelerde “**sevgi**” ve “**dostluk**” değerleri yer almaktadır:

*“Her insanı bir yanıyla sevdim,*

*Herkes ya eşim ya kardeşimdi.*

*Dostlarla dolup taşan bir evdim,*

*Dünyaya kapım kilitli şimdi.”*

Şiirin devamında Ozansoy, söz ve davranışlarında gerçeğe aykırı davranan dost görünümlü düşmanlardan söz ederek dolaylı yoldan “**dürüstlük**” değerinden bahseder:

*“Manası değişti sevginin de,*

*Dost sandığımız kolayca düşman.” (1969, s.49)*

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Yunus Emre*” şiiri, Yunus Emre’nin hayatı ve öğretilerinden yola çıkan bir eserdir. Şair; Yunus Emre’nin alçakgönüllü, sevgi dolu, sabırlı, dürüst kişiliğinden söz edip ona duyduğu derin sevgi ve saygıyı gözler önüne serer.

Şiirin aşağıda yer ilk bölümünde Yunus Emre'nin dirlik ve düzenin sağlanması, saf sevginin yerleşmesi için kendini adadığından bahseden şair, Yunus Emre'nin alçakgönüllü kişiliğiyle çaresiz insanlara yardım ettiğinden söz eder. Aşağıdaki dizelerde “**mütevazılık**” ve “**sevgi**”, “**merhamet**” ve “**yardımseverlik**” değerleri yer almaktadır:

*“ALÇACIK GÖNLÜNÜ ÇARESİZ HALKA*

*DİRLİĞE-DÜZENE-ARI SEVGİYE*

*İNSANCIL KAYGILARA-YÜCELTEN ACIYA*

*—ANADOLU YÜREĞİNİN TÜKENMEZLİĞİYLE—*

*ADAYAN YUNUS”*

Yunus Emre'nin şartlar zorlasa bile kötülerin safında yer almadığını, doğru bulmadığı bir durumun karşısındaki haysiyetli duruşunu dile getiren Erman, “**adalet**” ve “**dürüstlük**” değerlerini işler:

*“(GEÇMEDİN NAMERT KÖPRÜSÜNDEN*

*GÖTÜRSE DE SU SENİ)*

*ODUNUN BİLE EĞRİSİNİ*

*HACİBEKTAŞ KAPISINDAN*

*SOKMAYAN YUNUS”*

Yunus Emre'nin kişilik olarak manevi aşkla zengin, sabırla ulu, çağını aşan düşünceleriyle bir kahraman olduğundan bahseden şair; ancak aştan anlayan kişilerin Yunus'u tanıyacağından bahseder. Yunus Emre'nin her türlü haksızlığa karşı koyduğunu anlattığı aşağıdaki dizelerde şair; “**dostluk**”, “**sevgi**”, “**sabır**” ve “**adalet**” değerlerini işler:

*“DOSTLA KURBAN-AŞKLA ZENGİN-SABIRLA ULU*

*VÜCUTLA DERVİŞ-DÜŞÜNCEYLE KAHRAMAN*

*(YUNUSTUR-VARSA BİLEN-AŞKIN NE OLDUĞUNU)*

*PARAYA-ZORBAYA-BİN TÜRLÜ BELÂYA*

*KARŞI KOYAN YUNUS” (1969, s.7)*

Behçet Kemal Çağlar tarafından kaleme alınan “39 Derece” şiiri 39 derece yüksek ateşli bir anda vücutta ve ruhta meydana gelen değişimi konu edinir. Yüksek ateşin başın tam tersi ayaklarda soğuk etki yarattığını, zaman ve mekân algısının yok olduğunu, halüsinasyonlar görmeye neden olduğunu söyleyen şair, bu durumun ölümü çağrıştırdığını dile getirir. Behçet Kemal Çağlar, bu şiiri kısa bir süre önce geçirdiği ameliyat sonrasında ölümün kıyısından dönüp iyileştikten sonra kalbinin duygularını ifade etmek üzere kaleme almıştır (Hisar, 1969). Bu şiirinden kısa bir süre sonra kalp krizi geçirip aramızdan ayrılmıştır.

Şiirde “**sağlıklı yaşam**” değerinin kaybında meydana gelen fiziksel ve ruhsal değişimler gözler önüne serilir:

*“O anki derece otuzdokuzdur;*

*Kafa, üstüvayı döven topuzdur;*

*Ayak, kutuplara ulaşan buzdur;*

*Ölüm adım adım vücut dolaşır.” (1969, s.9)*

Cemal Yeşil tarafından kaleme alınan “Kızım Sırmaya” şiiri, Yeşil’in kızına doğum günü ve yılbaşı armağanı olarak yazdığı, iki dörtlükten oluşan bir eserdir. Şair, doğum günü için yazdığı dörtlükte kızına duyduğu derin sevgiyi aktarır. Yılbaşı armağanı olarak yazdığı dörtlükte ise kızının daima mutlu olmasını dilerken, ona kötülüğü dokunan kişilerin ise bu hayatta daima mutsuz olmasını ister. Şiirde “**sevgi**” değeri yer almaktadır:

*“Sevgim, umudum yarımды, nem varsa yarım,*

*Yıllar yılı, neydi eksiğim anlamadım;*

*Sen şimdi gülümsedikçe anlıyorum,*

*Niçin yarı boş geçti benim elli yılım.”*

Selâhattin Batu tarafından kaleme alınan “*Sevgi*” şiiri; tutkulu derin bir aşkı konu edinir. Sevgiliye olan aşkını ve bağlılığını zarif bir dille ifade eden şair, aşkın tutku ile sabır arasında gidip gelen doğasını aktardığı aşağıdaki dizelerde “**sabır**” ve “**sevgi**” değerlerini işler:

*“...*

*O yüz, o bakışlar, o ağız,*

*Taptım güzelliğine.*

*Ben seni öyle sevdim, bugünsüz, yarınsız,*

*Delicesine.” (1969,s.19)*

#### **70.Sayı(Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:145)**

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Ana-Bacı-Avrat*” şiiri, Anadolu coğrafyasının yükünü sırtlayan kadınlar için yazılmıştır. Şair, Anadolu’da kadınlara karşı farklı bakış açıları olduğundan bahseder. Kadınlara anne, bacı rolleriyle değer verenlerin yanında, kadınları hor görenlerin varlığından söz eden şair; doğurganlıkları ve kattıkları zenginliklerle Anadolu’nun varlığını sürdürmesinde büyük etkisi olan kadınların sofrada bulunma ve konuşma haklarından mahrum bırakıldığının altını çizer. Hor gören kesimlerce kadınların bu haklardan mahrum bırakılması ise, kadınlar ve erkekler arasındaki adaletsiz tutumdan, kadınlara gösterilen sevgi ve saygının eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle şiirde “**adalet**”, “**saygı**”, “**sevgi**” değerleri sorgulanırken; kadınların çektikleri zorluklar karşısında sergiledikleri güçlü duruş “**sabır**” değerinin varlığını gösterir:

*“KİMİ AVRAT—KİMİ KAŞIK DÜŞMANI*

*KİMİ BACIM DER—KİMİ ANAM DER*

*KADINLAR TAŞIR YÜKÜNÜ ANADOLUNUN*

*ANADOLUNUN KAHRINI KADINLAR ÇEKER*

...

*ONUNLA DOĞURGAN TÜRKİYE—ONUNLA ZENGİN AMA*

*KONUŞMADA HAK YOK—SOFRALARDA YER” (1969, s.5)*

Mehmet Çınarlı tarafından kaleme alınan “Çocuklar” şiiri, çocuklara duyulan derin sevgiyi ve merhameti konu edinir. Çınarlı; din, dil, ırk ayrımı olmadan dünyadaki tüm çocukların masum varlıklar olduğunu, onların yaşadıkları en küçük acıda kendisinin de bu acıdan pay aldığını dile getirir.

Şiirin aşağıda yer alan bölümünde çocukların başına gelen felaketlere üzülen şair, “duyarlılık”, “merhamet”, “yardımseverlik” değerlerini işlemiştir:

*“Savaş alıp götürdüğü, deprem yok ettiği zaman*

*O çaresiz halinizdir beni en fazla ağlatan.*

*Yünler, pamuklar içinde üşüdüm çıplaklığınızdan;*

*Sizi doymamış görünce yenilmez oldu ekmeğim.”*

Çınarlı, şiirin son bölümünde ise dünyanın hangi coğrafyasından olduğu fark etmeksizin tüm çocukları bağrına basma isteğinden bahsetmiştir. Şair bu bölümde ise çocuklara duyduğu koşulsuz sevgiyi ve çocukların her türlü ayrımcılıktan uzak tutulması gerektiği konusunda eşitliğe verdiği önemi gözler önüne serer. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “sevgi”, “adalet” ve “merhamet” değerleri yer alır:

*“Nerde olursanız olun Çin’de, Yemen’de, Kutup’ta*

*Bağrıma basmak isterim engelleri unutup da.*

*Babanız kanlı katilim, ananız düşmanım olsa*

*Sizin acı çekmenize benim dayanmaz yüreğim.” (1969, s.7)*

Nevzat Yalçın tarafından kaleme alınan “*Uzay Şarkısı*” şiirinde şair, müziğin ritminden faydalanarak uzay hayatını hayal gücünün sınırlarını aşarak anlatır. Şiirde yapılan teknolojik gelişmelerle ve keşiflerle birlikte ayın gizemini kaybettiğini, sıranın şimdi Venüs gezegenine geldiğini aktaran şair, bölüm sonlarına eklediği “*Tatiri tatiri tatiri tam!*” dizesiyle şiirin ritmini ve coşkusunu artırırken bundan duyduğu heyecanı da bizlere hissettirmektedir. Şiirde insanlığın ve uzayın geldiği noktayı bambaşka bir bakış açısıyla anlatıp sanatın sınırlarını hayal perdesiyle aralayan şair “**estetik**” değerden faydalanmıştır:

*“Teneke çalmak gelir içimden, göğe karşı*

*Maskesi düştü artık, süt dökmüş kedidir şimdi ay,*

*O çöpür yüzlü Tekir...*

*Tanrı senden razı olsun Apollo-11*

*Striptizci kız Merih'den farkı kalmadı Merih'in*

*O kadar gizlii, o kadar kız!*

*Sıra şimdi sende, ey Mini etekli Venüs,*

*Yetsin artık senden uzak kaldığımız.*

*Tatiri tatiri tatiri tam!” (1969, s.9)*

M. Ragıp Ertuğrul tarafından kaleme alınan “*İnsancıl İstek*” şiiri, insanın ve doğanın karşı karşıya kaldığı güvensizlik üzerine kurulu yaşam koşullarından umuda doğru kaçıışı konu edinmektedir. Mutluluğun resimlerde kaldığını ifade eden şair,

geçmişteki güzel günlere özlem duyar. İnsanca yaşamak adına insancıl bir çağrıda bulunan şair, geleceğe umutla bakacağı, kendini güvende hissedeceği bir yere gitme zamanının çoktan geldiğini vurgulayarak haksız durumlara karşı sitemini dile getirir. Şiirde “**adalet**” değeri yer almaktadır:

*“Artık güvenilmiyor bulutlara*

*Ve toprağın koynundaki her tohum*

*Susuzluğa karanlığa mahkûm*

*Ve yine bir şeyler oldu umutlara*

*...*

*Gitmeliyiz gitmeliyiz gecikmiş te olsak*

*O susturulduğu yere silâhların*

*Getirdiği yaşamak olmalı sabahların*

*İnsanca yaşamak.” (1969, s.10)*

Selâmi Üney tarafından kaleme alınan “*Ölümün Soğuk Elleri*” şiiri, yaşama sevgisi temasını işler. Genç yaşta hastalıklı bir bedenın yokuşları tırmanamayışı, sevdaya doymamayışı karşısında ölümün aksi bir şekilde sürekli yoklayışı şairi derinden üzer. Ancak şair; doğan her günün, şiir kitaplarının ve dost mektuplarının bir umut taşıdığını; vazodaki leylâkların ise yaşama sevinci aşıladığını söyler. Bu yüzden de ne olursa olsun hastalıkla baş edip ölümü kovacağını ifade eder. Şiirde yaşama sevinci üzerinden “**sevgi**” değeri, sağlıklı bir bedene ulaşma arzusuyla “**sağlıklı yaşam**” değeri işlenir:

*“Tükenmeyen bir umuttur sabahları*

*Şiir kitapları ve dost mektupları*

*Yaşamanın sevinci vazomdaki leylâklar*

*Kovacağım ölüm seni” (1969, s.17)*



Müşerref Yılmaz tarafından kaleme alınan “*Sunuş*” şiiri, hayatın güzelliklerini, doğanın büyüsunü ve sevginin kutsallığını etkileyici bir dille işler. Şiirin aşğıda yer alan bölümünde doğaya duyduğı sevgiyi dile getiren şair “**sevgi**” değerini işler:

*“İşte en duygulu bestesi notaların,*

*İşte fısıltısı yağın yağmurun, esen rüzgârın,*

*Bir kuş civıltısıyla gelen sabahın*

*Neşesi var şimdi çarpan yürekte. “*

Şiirin son bölümünde ise toprağın her yolcudan sorumlu olduğunu ifade eden şair “**sorumluluk**” değerini işlerken, Tanrı’nın sevginin son sınırı olduğundan bahsetmesiyle “**sevgi**” değerini işlemiştir:

*“Yollar, geçenleri olduğundan mutludur,*

*Toprak her yolcudan sorumludur,*

*Tanrı, sevginin son hudududur,*

*Her şey yeniden başlar o yücelikte.” (1969, s.19)*

Mehmet Yardımcı tarafından kaleme alınan “*Üzüntü*” şiiri, yaşanan yalnızlığı ve içsel çöküşü konu edinir. Şair, geçmişte kendisinde iz bırakan kentin sokaklarını tekrar görmeye geldiğinde yüklendiğı duygusal ağırlığı dile getirir. Şiirin ilk bölümünde şairin içki içmeye alıştığından söz etmesi ve beraberinde kendini yitirdiğinden, çocuklara güzel günler veremeyeceğinden bahsetmesi bağımlılığın insan hayatına olan kötü etkilerini gözler önüne serer.

Aşğıdaki dizelerde içki bağımlılığının “**sağlıklı yaşam**” değerinin kaybolmasındaki etkisi işlenmiştir:

*“...*

*Elma çürüğü tadına alıştımsa içkilerin*

*Ben yitirdim kendimi*

*Öfkeli dallar gibi kurudum demektir*

*Bağışlayın beni çocuklarım*

*Vermedim size ak günlerinizi”*

Yardımcı, büyük kente geldikten sonra özgürlüğünün kısıtlandığını, umutlarının azaldığını ifade eder. Çünkü memleketinin dağları daha güzel, düşleri daha özgür, umutları daha görkemlidir. Şairin büyük kentin beraberinde getirdiği ruhsal bunalımı, hapsolmuşluğu anlattığı aşağıdaki dizelerde “**özgürlük**” değeri işlenmiştir:

*“Ne dedim de geldim bu büyük kente*

*Bu taşlar dağlarımda daha güzeldi*

*Daha özgürdü düşlerim*

*Umutlarım daha görkemli*

*Bağışlayın beni çocuklarım*

*Veremedim size ak günlerinizi” (1969, s.21)*

Ali Çapan tarafından kaleme alınan “*İstanbul III*” şiiri, İstanbul’un sembolik anlamlarından yola çıkılarak şehre duyulan derin sevgi ve bağlılık temalarını işler. Şiirde “**sevgi**” ve “**vatanseverlik**” değerleri yer almaktadır:

-III-

*“İstanbul*

*Bak sana geldim kapına dayandım*

*Bırak şimdi o eskidendi beni*

*Vapur düdükleleriyle karşılama artık*

*Yalnız martıların evet yalnız martıların*

*Giderken öğrettiğim şarkımı söylesinler*

*Şarkımı söylesinler yeter.” (1969, s.22)*

Gürkan Uçkan tarafından kaleme alınan “*Yeni Bir Gün Doğarken*” şiiri, yaşamı boyunca mutluluktan ve sevgiden yana şansı olmayan bir adamın acı biten hikâyesini anlatır. Bir şafak vakti geçmiş yaşantısını düşünüp, her şeyin nasıl da boş ve anlamsız hale geldiğini anımsayan adam, kendi isteğiyle kendini asar. Bu şiirde sevgisiz yaşanan bir hayatın acı sonuçları göz önüne serildiğinden dolayı “**sevgi**” değerinin yaşamdaki rolü gözler önüne serilmiştir:

*“Şimdi her şey boştu onun için*

*Aşktan da büyüktü artık,*

*Olmıyan bir mutluluk ta rahatsız etmiyordu onu*

*Anılar dolusu bulamadığı sevgi de...” (1969, s.25)*

#### **71.Sayı(Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:146)**

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Cadı Kazanı*” şiiri, toplumda gerçek yüzünü saklayan insanların, gerçek yüzünün gün yüzüne çıkmasını konu edinir. Şiirde “**dürüstlük**” değeri sorgulanmaktadır:

*“Kırıldı aradaki buzlu cam*

*Gerçek yüzünü gösterdi yılanlar*

*Başka kitaba inanmış*

*Kapımıza sokulanlar” (1969, s.7)*

Ahmet Tufan Şentürk tarafından kaleme alınan “*Mustafa Kemal*” şiiri, yakın çağda gelişen teknolojiyle birlikte üretilen bombalar yüzünden insanlara yerleşen ölüm korkusunu konu edinir. Mustafa Kemal Atatürk’ün “*Yurtta sulh, cihanda sulh*” sözüyle başlanan şiirde şair, Atatürk’e duyduğu derin sevgi ve saygıyı hissettirip, onun

değerlerinin günümüzde eksildiğini hatırlatır ve yakın çağdan duyduğu memnuniyetsizliği dile getirir. Nitekim bu çağ Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı mücadelesini verdiği çağdan çok farklıdır. Bu çağda savaşlar topla tüfekle değil, bombalarla yapılmaktadır. Ve tek bir bombayla koskoca bir şehir aniden yok olabilmektedir. Üstelik de bu konuda insanoğlunun yapabileceği hiçbir şey de yoktur. Şair, okuyucuyu Atatürk'ün mirasını ve toplumsal değerleri düşünmeye davet eder. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “sevgi” ve “özgürlük” değerleri işlenmiştir:

*“BU BİZİM ÇAĞIMIZ MUSTAFA KEMAL*

*YAŞAMAK BALDIRAN OTU ZEHİR, ZEMBEREK*

*OYSA ÖZGÜRLÜK GEREK, BARIŞ GEREK, SEVGİ GEREK*

*ÖLÜMSE BİR SOMUN EKMEKTEN UCUZ*

*KARŞI KOY KOYABİLİRSEN, ELİNDE DEĞİL” (1969, s.13)*

H. Zekâi Yiğitler tarafından kaleme alınan “Atatürk’süz Olmak” şiiri, Atatürk’e duyulan derin özlemi konu edinir. Mustafa Kemal’in aydınlık yarınlar umuduyla gençlere emanet ettiği vatanda barışçıl bir havanın, çağdaş fikirlerin olmasını dileyen şair, Atatürksüz olmanın yüreğinde yangına sebep olduğunu ifade eder. Şiirde Atatürk’e duyulan “sevgi”, “saygı” ile birlikte “vatanseverlik” değeri yer almaktadır:

“...

*Bir gözüm Türkiye, bir gözüm Mustafa Kemal,*

*Şafaklarca seslenir.*

...

*Yüreğimde bir Atatürksüz olmak yangını,*

*Görünsün uzak tepelerden, yağız göklerden,*

*Mustafa Kemal'im kalk. Görünsün.” (1969, s.13)*

Nevzat Yalçın tarafından kaleme alınan “*Kadınların Şarkısı*” şiiri, kadınların toplumdaki yanlış inanışlar ve türlü zorluklarla mücadeleleri sonucunda kalplerinin taşlaşmasını, kaybettikleri değerleri, kalplerine yerleşen korkuları ve kısıtlanan özgürlüklerini etkileyici bir dille anlatmaktadır. Kadınların toplumsal var oluş sancısına dikkat çeken şiirde “**adalet**” ve “**özgürlük**” değerleri işlenmiştir:

*“En saf gülüşlerimizde bile nar çiçekleri*

*Boşluk kol gezer sokaklarda, korkular yaman.*

*Karanlık, dehlizlerinde beynimizin*

*Gemsiz, kara bir kısrak kadar özgür!*

*İki ağzı keskin bıçakmış özgürlük, aman!”* (1969,s.19)

## **72.Sayı (Yıl:1969, Cilt:9, Sayı:147)**

Gültekin Sâmanoğlu tarafından kaleme alınan “*Sonra Saçların*” şiiri, geçmişe özlem temasını işler. Şair, aradan uzun bir zaman geçmesine rağmen sevgilinin saçlarına özlem duymaktadır. Bu özlem duygusu o kadar ağır basar ki, sevgilinin kirpik uçları şairin bu uğurda gösterdiği sonsuz sabrın uçlarına dokunur. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**sabır**” değeri yer almaktadır:

*“Sonra saçların yağdı, saçların*

*Bir kulak memene, bir omzuna.*

*On bu kadar yıl geçmiş ne çıkar?*

*Kırk ikindidir kirpik uçların*

*Uzanır sabrımın sonsuzuna*

*Gücün yeterse, bu sabra: <<dur!.. >> de.”* (1969, s.9)

O. Fehmi Özçelik tarafından kaleme alınan “*Usumda Eski Sevdaların*” şiiri mazide kalmış sevdaların doğa betimlemeleriyle iç içe geçerek anlatıldığı duygusal içerikli bir eserdir. Şair, eski sevdaların sevgisine yeniden ulaşacağına dair olan umudunu kaybetmiştir. Aşağıda yer alan dizelerde “**sabır**” ve “**sevgi**” değerleri yer almaktadır:

*“Güç yeniden umuda varmak*

*Sevgiyi yeniden bulmak güç.*

*Yalnız yankısı kalmış*

*Usumda eski sevdaların” (1969, s.13)*

Mustafa İlhan Sonuç tarafından kaleme alınan “*Gökyüzü*” şiiri zamanın geçişini ve gökyüzüne duyulan sevgiyi konu edinmektedir. Şiirde bir tuval üzerinden gökyüzüne duyduğu derin sevgiyi dile getiren şair, “**estetik**” ve “**sevgi**” değerlerini işler:

*“Boydan boya maviler sürüyorum bir tuvale*

*Sonra biraz beyaz, biraz eflâtun,*

*Tozpembesi bir öpücük tam orta yere:*

*GÖKYÜZÜ!... SENİ SEVİYORUM.”(1969, s.23)*

Nihat Aşar tarafından kaleme alınan “*Ankara*” şiiri, Ankara’ya duyulan derin sevgiyi konu edinir. Şair; yaşadığı aşklara, çektiği kahırlara, edindiği dostluklara, ilk aldatılışına tanık olan Ankara’ya hayranlığını dile getirir. Ankara şair için bir şehir olmaktan öte iyi kötü anılarının sığınağıdır. Şiirde “**sevgi**” ve “**vatanseverlik**” değerleri yer alır:

*“Seni kimse benim kadar sevemez Ankara*

*Sende başladım tanımaya insanları*

*Senin sokaklarında geçti*

*Çocukluğumun en güzel anları*

*Cömertçe verdim gençliğimi meyhanelerine*

*Seni kimse benim kadar sevemez Ankara” (1969, s.24)*

A.Kâmil Ateşoğulları tarafından kaleme alınan “*Kimseler Bilmesin*” şiiri, şairin hissettiği yoğun duygusal acının ne gökyüzü ne de yeryüzü tarafından duyulmamasını konu edinir. Burada şairin esas yakındığı durum yaşam öyküsünün kimsenin umurunda olmaması, derdini kimsenin önemsememesidir. Önemsenmediğini hisseden şair, bu noktada hayatın anlamsızlaştığını ifade eder. Şiirde derdini paylaşan kimsenin olmayışı “**dostluk**” değerinin eksikliğini gösterirken; kimsenin anlattıklarını ve gözyaşlarını kale almaması ise “**yardımseverlik**”, “**merhamet**” ve “**duyarlılık**” değerlerinin eksikliğini gösterir:

*“O kadar çok ağladık ki*

*Ne gökler duydu sesimizi*

*Ne de yeryüzü*

*Ve o kadar çok anlattık ki*

*Kimseler dinlemedi öykümüzü*

*Yaşamak bir noktada hiç*

*Kendi varlığını çözerse insan*

*Ve gökyüzü maviye boyandığı zaman*

*Kimseler bilmesin öldüğümüzü” (1969, s.31)*

### 73.Sayı (Yıl:1970, Cilt:10, Sayı:148)

Munis Faik Ozansoy tarafından kaleme alınan “*Amentü*” şiirinde, tüm dinlerin ortak bir amaç altında toplandığı ve bu amacın da sevgi ve barış içinde birlikte yaşamak olduğu aktarılır. Şair, bu nedenle yaşanan din kavgalarının yersiz olduğunu dile getirir. Kur’an’da doğru ve yanlış olan her şeyin açık ve net bir şekilde ifade edildiğini ifade eden şair; 13.yy tasavvuf edebiyatının önemli temsilcilerinden Mevlana’nın ve 14.yy tasavvuf edebiyatının önemli temsilcilerinden Nesimi’nin bu konudaki düşüncelerinden faydalanıp insanlığı sevgi dolu hak yoluna çağırır. Şiirde “**sevgi**” değeri yer almaktadır:

*“<<Hak bende !..>> demişti can verirken,*

*En doğruyu hissedен Nesîmi.*

*Maksatların esası birken,*

*Din kavgası bir küfür değil mi?*

*Mevlânâ aynı anlayışta,*

*Tek Varlığı söyler onca her şey;*

*Ölmez sesi keşfedip kamışta*

*İnsanları aşka çağırıyor Ney.” (1970, s.4)*

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Anadolu 1970*” şiiri, Anadolu coğrafyasının geçmişten günümüze doğru tarihi, kültürel ve sosyal yapısında meydana gelen değişimleri konu edinir. Şiirde; Anadolu’nun bir yanıla güzellikleri barındırırken diğер yanıla adaletsizlikleri ve çirkinlikleri barındırdığını ifade eden şair, Anadolu’nun daha güzel yarınlara doğru ilerlemesini ümit etmektedir. Bölgeler arasındaki sosyal adaletsizlik için kimsenin sorumluluk almadığını belirten şair, İstanbul gibi büyük şehirlerin sahiplenildiğini ancak Hakkâri, Mardin, Siirt gibi illerin sahiplenilmediğini için geri kaldığını ifade eder. Anadolu’da hüküm süren kan



davalarının nasır gibi kalıcı bir yaraya dönüştüğünün altını çizen şair, Yörük çadırından gecekondulaşma sürecine değin yaşanan kentleşme sancılarını da dile getirip bu derdin hepimizi ilgilendirdiğini söyler.

Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde bölgeler arasında var olan adaletsizliği gidermek için kimsenin üzerine sorumluluk almadığını belirten şair “**sorumluluk**” ve “**adalet**” değerlerinin eksikliğinde dem vurur:

*“KİMSE KABULLENMEZ- VE HERKES ZANNEDER Kİ*

*KABAHAHAT HAKKÂRÎ’NİNDİR*

*İSTANBUL BİZİM- ANLADIK- AMA*

*MARDİN KİMİN- SİİRT KİMİNDİR” (1970, s.5)*

İsmail Gerçeksöz tarafından kaleme alınan “*Vehim*” şiiri, yaşanan bir takım olayların belirsizlik içinde gerçekleşmesini konu edinir. Şiire adını veren *vehim* kelime anlamıyla Türkçede genellikle “*kuruntu*”, “*şüphe*” veya “*hayal*” anlamında kullanılır. Şair çevresinde olan olayların iç dünyasında yaşattığı çalkantıları dile getirirken bunun zihninde mi yoksa gerçek te mi olduğuna dair ayırım yapamadığını ifade eder. Şiirin sonunda yalnızlığından dem vuran şair, dost yüzlerinin kendisinden çok uzakta olduğunu dile getirir.

Şiirin son bölümünde “**dostluk**” değerinin eksikliğinden kaynaklanan bir burukluk ve yanılsama söz konusudur:

*“İçimi buruyordu yalnızlık, unutulmuşluk*

*Dağlarda kar eriyor, izler kayboluyordu*

*Uzakta dost yüzleri sıcak*

*Ellerime, saçlarıma birşeyler oluyordu*

*Veya bana öyle geliyordu...” (1970, s.6)*

İlhan Geçer tarafından kaleme alınan “*Sapsarı*” şiiri, yoksulluk ve ölüm temalarını işler. Yoksulluğun göklerden salınan başı bağlı bir iple dünyada hüküm sürdüğünden söz eden şair, insanların bu durum karşısındaki çaresizliklerini “*kurban*” rolüyle tanımlar. Şiirde yoksullukla mücadele eden insanlar üzerinden “**adalet**” değeri sorgulanır:

*“Yoksulluk elinde kalın bir urgan*

*Göklerden bir kement atar dünyaya*

*İnsanlar yazgıya başeğen kurban*

*Bitimsiz yollara düşmüşler yaya”*

Geçer, şiirin devamında hatıralardan teselli bularak ve sabır göstererek yaşanan acı tatlı yaşantıların, zamanla törpülenip azaldığını ifade eder. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**sabır**” değeri yer almaktadır:

*“Bulut damla damla damla sabır emzirir*

*Teselli umarız hatıralardan*

*Acı ve tatlı yaşantımızı*

*Sivri tırnaklarıyla törpüler zaman” (1970, s.9)*

Yahya Akengin tarafından kaleme alınan “*Yılbaşı Gecesi*” şiiri, yaşam serüveninde verilen kayıpların, kaybedilen ümitlerin inleyen bir kemanla benzetilmesini konu edinir. Şair, ömrümüzden geçen her yılın bir önceki yıldan farklı olduğunu, zamanın acımasızca bizden çok şey çaldığını ifade eder ve bu zaman yolculuğunun nihai noktasını sorgulamamız gerektiği konusunda bizleri uyarır. Şiirde hayatın acı tatlı anlarının bir kemanın notalarıyla ifade edilmesi, günlük hayatı sanatın incelikleriyle birleştirmesi dolayısıyla “**estetik**” değerini barındırır:

*“Ne farkı var sanki*

*Inleyen şu kemanla ömrümüzün*

*Her teli bir ayrı yıldan*

*Elinde mi çalmak aynı havaları*

*Boydanboya tutmuş evrenin*

*Adımbaşı bir senfoni” (1970, s.11)*

Yavuz Bülent Bâkiler tarafından kaleme alınan “*Sivas’ta Gecekondu*” şiiri, Sivas ilinin gecekondu mahallelerinde yaşanan yoksulluk ve sefaletin acı tablosunu gözler önüne serer. Gecekonduardaki evlerin kerpiçten, çatılarının ise eskimiş tenekelerden yapıldığını; içinin ise bir oda, yarım sofa ve bir mutfaktan oluştuğunu ifade eden şair, bu evlerde patates yahut madımak dışında bir yemeğin pişmediğini, bu mahallerde yol ve su gibi alt yapı sorunları yaşandığını, çocukların yarı çıplak, oyuncaksız bir yaşamla mücadele verdiğini aktarır. Bu durumun İslami ahlaka, hukuka, insan haklarına uymadığını dile getiren şair, bu insanları kimin kurtaracağını sorgular. Şiirin aşağıda yer alan son bölümünde “**adalet**” ve “**sorumluluk**” değerleri yer alır:

*“Nerde hukuk, nerde hak?*

*Bu yoksul insanları kim kurtaracak?*

*Kim bu kezzap dökülen yaraya neşter vuracak?*

*Gecekondu: kafamızda kanlı bir bayrak...” (1970, s.13)*

Ahmet Tufan Şentürk tarafından kaleme alınan “*Erdemden Yana*” şiiri, modernleşmenin insan hayatına olan olumsuz etkilerini konu edinir. Şair; kentlerin beton yığına döndüğü çağımızda bulvarlar ve sokaklar asfalt, midemiz sağlam olsa da vicdanlarımızın çürümeye yüz tuttuğunu ifade eder. Kocaman şehir hayatında katılaşmış yüreklere sahip olduğumuzu, mutsuz ve tedirgin bir yaşam sürdürdüğümüzü dile getiren şair, aşağıdaki dizelerde içimizdeki “**sevgi**” ve “**merhamet**” duygularını yitirdiğimizden bahseder:

*“KOCAMAN BİR KENTTEYİZ BETON, TUĞLA, DEMİR*

*EVLER, APARTMANLAR RAHAT*

*BULVARLAR, SOKAKLAR ASFALT*

*MİDEMİZ SAĞLAM, VİCDANIMIZ ÇÜRÜK*

*BETONLAŞMIŞ, DEMİRLENMİŞ YÜREKLERİMİZ*

*NEDEN TEDİRGİNİZ, MUTLU DEĞİLİZ?*

*YANIMIZA, YÖREMİZE, UZAKLARA BAKALIM*

*GÖRÜYORSA GÖZLERİMİZ...”*

Şair, doğaya verilen tahribatla katılaştıran, mutsuzlaşan yürekler için genciyle, yaşlısıyla bir mücadele başlatılması gerektiğini ifade eder. Şentürk’ün çocuklara aydınlık, güzel yarınlar bırakmak için birlik olunması gerektiğini savunduğu aşağıdaki dizelerde doğaya duyduğu “sevgi” ön plana çıkar. Bunun yanında tüm bireylerin içinde yaşadığı çevreye karşı duyarlı olması gerektiğini ifade etmesi “duyarlılık”, güzel yarınlar için yediden yetmişe her kesimin bu uğurda üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesini istemesi “sorumluluk” değerinin varlığını gösterir:

*“DÜN, BUGÜN, YARIN, DAHA ÖNCE, DAHA SONRA*

*ÇOCUK, BÜYÜK, YAŞLI, GENÇ, KADIN, ERKEK*

*FARKI YOK DİYORUM, BİR NOKTADA, BİR*

*MADDE, RUH, UZAY, YILDIZLAR VE DÖNÜŞ*

*DOKUNMAYALIM DOĞAL DÜZENE, TANRISAL GÜCE*

*...”*

(1970, s.17)

Ayla Oral tarafından kaleme alınan “*Kanarya*” şiiri, özgürlük temasını işler. Şairin bir kanarya üzerinden kendi tutsaklığını ve toplumda gördüğü baskılanmayı

anlattığı şiirinde; her şeye söz geçiren tutum yalnızca kendi sevme arzusuna mani olamamıştır. Şiirde “özgürlük” ve “sevgi” değerleri yer almaktadır:

*“İkimiz de güzel kuş, bulutlar gibi hürdük*

*Sonsuzluk ormanında kısa bir ömür sürdük*

*Seni bir süslü püslü kafese kapattılar*

*Beniyse görünmeyen bir kafese attılar*

*...*

*Yalnız o bir tek şeye sözleri hiç geçmedi*

*Yalnız garip gönlümüz sevmekten vazgeçmedi.” (1970, s.19)*

Aytümer Aslan tarafından kaleme alınan “*Hayal*” şiiri; umut, hayal ve hayal kırıklığı temalarını işler. Şiirde kullanılan “*uzun bacaklı hayal, pembe gözlüklü hayal*” benzetmeleri şiirin akışını canlı tutmuştur. Hayallerin kapıyı çalmasıyla beliren umutların sevgi ağıyla sarmalandığının ifade edildiği şiirin ikinci bölümünde “**sevgi**” değeri yer alır:

## II

*“Pembe gözlüklü hayaller kapımı çalar.*

*Umutlarla bir düzen kurarım:*

*Sevgiler haveng haveng olur,*

*Gonca gonca açar umut çiçekleri,*

*Kanat kanat sevgi taşır kuşlarım.” (1970, s.20)*

Yılmaz Aybar tarafından kaleme alınan “*Ay ve Mehtap*” şiiri, hayallerin gerçeklerden çok farklı olduğunu anlatır. Şair, dış güzelliğin yanıltıcı olabileceğini aya yaptığı hayali yolculukla aktarır. Güzellik ölçütü olarak kullanılan “*ay yüzlü...*” benzetmesindeki ayın bile yüzeyinin oyuklarla dolu olması karşısında yaşadığı hayal

kırıklığını aktaran şair, bu şiiriyle aslında görünen dış güzelliğin her zaman gerçeği yansıtmadığını aktarmak istemiştir. Buradan hareketle şiirde gerçeklik algısı üzerinden dolaylı yoldan “**dürüstlük**” değeri yer almaktadır:

*“Az gittim uz gittim, uzaya vardım*

*Yalan değil dostlar, ben Ay’a vardım*

*Geride bıraktım hep hayalleri,*

*Gerçeklerle hep aynı hizaya vardım.*

*Bir de baktım meğer yüzü çopurmuş,*

*Binbir oyuk ile çukur çukurmuş,*

*Ay bile ayyüzlü değilmiş demek,*

*Güzellik yönünden epey fakirmiş.” (1970, s.21)*

#### **74.Sayı(Yıl:1970, Cilt:10, Sayı:149)**

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Bir Adam Düşün*” şiiri, bir adamın köy hayatındaki, zorlu ve tekdüze köy yaşantısını konu edinir. Askerlik yaptığı Erzurum/Aşkale dışında hiç köyden çıkmamış bu adamın gün doğumuyla başlayıp, geceye kadar süren çalışma hayatını aktaran şair, her şeye rağmen bir kuru soğana ve ekmeğe şükretmeyi bilen bu adamdan destan yazmasını beklemenin haksızlık olduğunu ifade eder.

Yaşam serüveninin ortasında bulunan bu adamın yaz kış demeden gün doğumundan önce başlayıp gün batımında son bulan çalışma hayatını aktaran şair, “**çalışkanlık**” değerini işler:

*“YAZ-KIŞ GÜN İŞİMADAN ÖNÜNDE DAVAR*

*—KÖY YERİNDE ÂDETTİR GÜN ERKEN DOĞAR—*

*GÜNDÜZ UFUK- GECELEYİN DÖRT DUVAR*

*BANA MISIN DEMEMİŞ BİR ADAM DÜŞÜN*

Şiirin devamında ise adam denmeye bile dilin varmadığı bu adamın bir kuru ekmek ve soğana şükretmesi; “azla yetinmeyi bilmek, hayatın küçük nimetlerine şükretmeyi gaye edinmek” anlamlarına gelen “**mütevazılık**” değeriyle açıklanır:

*“DİLİN VARMAZKEN ONA ADAM DEMEYE*

*NE HAKKIN VAR ONDAN DESTAN BEKLEMEĞE*

*DURU AYRANLA KURU SOĞAN-EKMEĞE*

*YARABBİM ŞÜKÜR DEMİŞ BİR ADAM DÜŞÜN*” (1970, s.4)

Gültekin Samanoğlu tarafından kaleme alınan “*Sarnıç*” şiiri, geçmişe özlem temasını işler. Anadolu’nun kırsal yaşamında çocukluk anılarını hatırlayan şair, doğayla iç içe geçmiş saf temiz geçmişine özlem duyar. Nostaljinin ağır bastığı şiirde kullanılan “*bakır çeşme taşı, gaz lambası, nasırlı ayaklar, tezek karan eller*” ifadeleri, şairin özlem duyduğu yaşamı simgeler. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde, doğayla iç içe geçen çocukluğuna özlem duyan şair, doğaya duyduğu saf sevgiyi dile getirerek “**sevgi**” değerini işlemiştir:

*“Çocuksu, nasırlı, yalın ayaklar*

*Güneş sıcaklığını almış, büyümüş*

*Orta Anadolu’nun ovalarında”*

Şiirin son bölümünde ise pek de kolay geçmeyen çocukluğundan, tezek karan, kerpiç döken ellerinden bahseden şair, emekle var olma mücadelesini ve çalışkanlığı aktarır. Aşağıda yer alan dizelerde “**çalışkanlık**” değeri yer almaktadır:

*“Tezek karmış, kerpiç dökmüş ellerim”* (1970, s.6)

Celâl Ertugay tarafından kaleme alınan “*Üstümden Geçen Bulut*” adlı şiir, memleketinden uzakta olan şairin, annesine olan derin özlemini konu edinir. Şair, uzakta olan annesinin anıları aklına geldikçe gözyaşı akıtmaktadır. Bulutlardan memleketine gitmesini ve annesinin eline, yüzüne, saç tellerine yağmur boşaltmasını istemektedir. Yağan her yağmur damlasının annesine duyduğu özlem sonucu döktüğü gözyaşları olduğunu aktaran şair, annesinin burnunda tüttüğünü ve her gününün ağlamakla geçtiğini dile getirir. Şiirde anneye duyulan “**sevgi**” aktarılmıştır:

*“Kanadı dert görmesin*

*Seni önüne katan yelin.*

*Üstümden geçen bulut,*

*Üstümden geçen bulut,*

*Var göklerine bizim kentin.*

*Anam sokağa çıkınca,*

*Pencereden yola bakınca,*

*Boşalt yağmurlarını*

*Ellerine yüzene*

*Saçının tellerine.*

*Saysın göz yaşlarımdır,*

*Anısı burnumda tütünce.” (1970, s.19)”*

Selami Üney tarafından kaleme alınan “*Çocuk ve Mavi*” şiiri çocukların masumiyeti üzerinden çocuk sevgisi temasını işler. Şair; eve neşe katan, umut aşıl原因an, gerçeklerden habersiz koşturan çocukların hep böyle kalmalarını ister. Şiirde çocuklara duyulan “**sevgi**” işlenmiştir:



*“Çiçektir sevgidir ev içlerinde*

*Her gün biraz daha gülümseyen*

*Umutlarımızı her akşam büyüten*

*Büyümeseler bir şey mi olur sanki*

*Gün boyu uzansalar maviliklere*

*Küçücük ak elleri” (1970, s.20)*

Mehmet Zeki Akdağ tarafından kaleme alınan “*Ti Sesi*” şiiri, karamsarlık temasını işler. Şair, umutsuzluğun ve karamsarlığın hâkim olduğu, çocukların cezalandırıldığı bu evrene karşı olan öfkesini ve çaresizliğini dile getirir. Toplum içinde yaşanan haksızlıkların eleştirildiği şiirin aşağıdaki bölümünde “*adalet*” değeri sorgulanmaktadır:

*“Karaçılıklara gebe bir evrende*

*Aktiğına pişman görünür sular*

*Ve oyuncakları cezaya konmuş;*

*Sarı saçlı, kumral saçlı çocuklar...*

*Beni de işte.....*

*Namluların nefes kestiği çağa*

*Bırakılmış buldular.....”*

Şiirin devamında ise kendisinin babasından zorla ayırıldığını, çocuklarının ise kendisinden kaçtığını ifade eden şair; nesiller arası iletişim kopukluklarından, aile içi bağların zayıflamasından söz eder. Aşağıdaki dizelerde bozulan aile düzenlerinden yakınan şair, “**aile bütünlüğü**” değerinin yok olmasını eleştirir:”

“ ...

*Babamızdan zorla ayrılmışız;*

*Çocuklarımız kaçmışlar bizden*

*İki kapı arasında*

*Kalakalmışız..... ” (1970, s.26)*

H.Zekâi Yiğitler tarafından kaleme alınan “*Meçistan*” şiiri, sevgiliye duyulan derin özlemi konu edinir. Şair; sevgiliye duyduğu derin sevginin, zamanın algısal olarak farklılaşmasına neden olduğunu aktarırken, öte yandan bu duygunun kendisini sabırsızlaştırdığını ifade eder. Aşağıdaki dizelerde “**sevgi**” ve “**sabır**” değerleri yer almaktadır:

*“Kapının kapandığı yerde, sevginin yağdığı,*

*Damla damla içeceksin kanımı, tut ki*

*Meçistan Denizi’ne bir ay üç saat,*

*Sabırsız bir tutku, ellerim kürelerde.*

*Uzak camgözler yok ki.” (1970, s.29)*

#### **75.Sayı (Yıl:1970, Cilt:10, Sayı:150)**

Selahattin Batu tarafından kaleme alınan “*Aşk Şiiri*” adlı şiir, sevgiliden ayrı kalmanın verdiği acıyı ve sevgiliye duyulan derin sevgiyi konu edinir. Şair, sevgilinin yokluğunda onunla olmanın hayallerini kurar ve uykusuz geceler yaşar. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**sevgi**” değeri yer alır:

*“Hep seni kurar gezerim,*

*Saçlarını çözer bozarım.*

*Kollarını öper severim,*

*Seslenirim ama duymazsın.” (1970, s.4)*

Mustafa Necati Karaer tarafından kaleme alınan “*Kerem İle Aslı’dan*” şiiri, kültürümüzde yer edinen halk hikâyelerinden Kerem ile Aslı hikâyesini konu edinir. Bu hikâyeye göre; Kerem, bir halk ozanı, Aslı ise Ermeni bir rahibin kızıdır. Birbirlerine tutkulu bir aşkla bağlı olan bu iki âşık, bir sürü engelle karşılaşır. Aslı’nın babası evlenmelerine razı olmadığı için kızını sürekli uzak diyarlara götürüp onların kavuşmalarına engel olur. Sevdiğinin peşinde diyar diyar iz süren Kerem eriyip muma döner. Karaer’in bir aşk hikâyesini anlattığı bu şiir, “**sevgi**” değerini barındırır:

“...

*Mum oldu sevginin şamdanında*

*Geceler gündüzler boyu- incecik-*

*Mum oldu, eridi Kerem.” (1970, s.6)*

Melek Şardağ tarafından kaleme alınan “*Ölüm*” şiiri, mutlak son olan ölümle gelecek olan huzuru konu edinir. Şair; tanık olduğu kötü olayların, acımasız insanların, kalabalıklar içinde çekilen yalnızlığın ölümle son bulup; yerine özgürlüğün, umudun, dostlukların geleceğinden söz eder. Şiirde “*acımasız yürekler*” tabiri, kalplerinde merhamet değeri taşımayan insanları kastetmek için kullanılmıştır. Bu yüzden şiirin aşağıda yer alan dizelerinde “**merhamet**”, “**özgürlük**” ve “**dostluk**” değerlerinden bahsedilmektedir:

*“Bitecek bütün bunlar,*

*Acımasız yüreklerde güller büyüyecek.*

*Kahredici akşam üstleri bırakacak artık peşimizi.*

*Gürültülü milyonlardaki yalnızlığımız bitecek,*

*Özgürlük, umut, inanç serin bir rüzgâr gibi dört yanımızda,*

*Dostlar saracak çevremizi*

...” (1970, s.8)

Ahmet Tufan Şentürk tarafından kaleme alınan “*Bunalım*” şiiri, yirmi birinci yüzyılda icat edilen bombalardan, sürdürülen savaşlardan, adaletsiz yaklaşımlardan, insani sorumluluktan söz eder.

Şiirin aşağıda yer alan ikinci bölümünde insanların yaşam gayesinin vatan, özgürlük ve ekmek olduğunu dile getiren şair; dünyadaki tüm insanların doğasının sevmek ve yaşamak üzerine kurulu olduğunu ifade eder. Bu nedenle ölüm araçlarını icat eden kişilerin insanlık tarafından cezalandırılacağını söyleyen şair, bu duruma tepkisini dile getirir. Aşağıdaki dizelerde “**vatanseverlik**”, “**özgürlük**”, “**adalet**” ve “**sevgi**” değerleri yer almaktadır:

*“İNSANLAR YAŞAR, İNSANLAR ÖLÜR*

*VATAN İÇİN, HÜRRİYET İÇİN, EKMEK İÇİN*

*SAĞLAMLAR, HASTALAR, YOKSULLAR, AÇLAR*

*BEYAZI, SARISI, KARASI, TÜM İNSANLAR*

*HER DOĞAN SEVMEK İSTER, YAŞAMAK İSTER*

*ÖLDÜRMEK İÇİN Mİ TÜM ÇABANIZ*

*İNSANLIĞIN YAKANIZDA ELLERİ*

*ÖLÜM ARAÇLARINI İCAD EDENLER...”*

Şiirin devamında şair, yaşanan zulümler, haksızlıklar karşısında dini, ırkı, milleti fark etmeksizin üzülen insanların kendi içlerinde yaşadıkları vicdan muhasebesinden söz eder. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “*Seven bir yüreğin varsa, sızlayan*” dizesiyle “**merhamet**” değeri, “*Gözlerin görüyorsa, duyuyorsa kulakların/dövüşenleri, ölenleri, öldürenleri*” dizeleriyle “**duyarlılık**” değeri işlenmiştir:

*“İRKİN, DİNİN, MİLLETİN*

*NE OLURSA OLSUN ÖNEMLİ DEĞİL*

*İNSAN İSEN YÜREĞİN VARSA, SIZLAYAN*

*GÖZLERİN GÖRÜYORSA, DUYUYORSA KULAKLARIN*

*DÖVÜŞENLERİ, ÖLENLERİ, ÖLDÜRENLERİ*

*KORKUYORSAN EĞER GÖEDÜĞÜN DÜŞTEN*

*KURTULAMAZSIN, KURTULAMAZSIN KENDİNDEN”*

Şiirin son bölümünde ise şair vicdani sorumluluktan bahseder. Toplum içinde yaşam biçimi ne olursa olsun yaşayan her ferdin haksızlıklara karşı koyma; ezilenlerden, ölenlerden haberdar olma sorumluluğundan söz eder. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde **“sorumluluk”**, **“duyarlılık”** ve **“adalet”** değerleri sorgulanmaktadır:

*“BİR KIZ OLABİLİRSİN, ŞUH, ŞATIR, GÜZEL*

*DİSKOTEKTE SABAHLAYAN SORUMSUZ*

*SORUMSUZ BİR GENÇ OLABİLİRSİN, HAZIRDAN YİYEN*

*BİR ANNE OLABİLİRSİN, GÖZÜ DIŞARIDA*

*BİR BABA, BİR YAZAR, BİR LİDERSİNDİR*

*KARŞI KOYMUYORSAN HAKSIZLIKLARA*

*HABERSİZSEN EZİLENLERDEN, ÖLENLERDEN*

*SORUMLUSUN..., KURTULAMAZSIN KENDİNDEN” (1970, s.13)*

Saffettin Pınar tarafından kaleme alınan *“Kendini Yakan Çekoslovakyalı Genç Jean Palach”* adlı şiir, 1969’da Sovyet İşgalini protesto etmek için kendini yakan üniversiteli genç Jean Palach’ı konu edinir (Charles üniversitesi, n.d.). Özgürlük ve

bağımsızlık yolunda kendini feda etmesiyle tüm dünyada bağımsızlığın sembolü haline gelen Jean Palach'ın anlatıldığı şiirin aşağıda yer alan dörtlüğünde “**vatanseverlik**” değeri işlenmiştir:

*“Vatan için sınırlarda kahramanca ölmek,*

*Kutsal bir borçtur bunu bilirim,*

*Ama vatan için yalnız sınırlarda ölünmez,*

*Ölümü her yerde içime sindirebilirim.”*

Şiirin devamında yer alan aşağıdaki dörtlükte ise işgalle karanlığa mahkûm edilen vatanında kendini özgürlük uğruna yaktığını dile getiren Palach şahsında “**özgürlük**” değeri işlenmiştir:

*“<<Karanlık bütün gönüllüler vatanımda,*

*Tapınaklarda gizli mumlar yanıyor bilmem niçin?*

*Bu sabah yıldızlar sönerken göklerde,*

*Ben kendimi yaktım özgürlük için.>>” (1970, s.18)*

Nihat Aşar tarafından kaleme alınan “*Bir İki Üç*” şiiri; özgürlük uğruna acı çeken insanları, karanlığa mahkûm edilen ve ağlayan bir çocuk üzerinden anlatır. Şiirde tekrar eden “*bir iki üç- dört beş altı*” ifadelerinin, şiirin etkileyiciliğini artırmasının ötesinde içinde bulunulan çaresizliğin ve belirsizliğin devam ettiğini anlatmak için kullanıldığı düşünülmektedir. Şiirde “**özgürlük**” uğruna çekilen acılar “**adalet**” değerini sorgulatır:

*“...*

*Çekilir kanımız damarlarımızdan*

*Sapsarı kesilir benizlerimiz*

*Bir sağa bir sola açılır pencereler*

*Tetikler çekilir üst üste*

*Kurşunlar sıkılır özgürlüklere” (1970, s.23)*

Yahya Akengin tarafından kaleme alınan “*Bunalım Durağı*” şiirinde, içinde bulunulan ruhsal bunalımdan söz edilmektedir. Bunalım durağı ifadesi ile kastedilen, yaşamda her şeyin üst üste geldiği ve yaşam enerjisinin kaybolup, ruhsal çöküntünün yaşandığı evredir. Şair, bunalımlı bir evrede olduğunu ancak bunun yaşam yolculuğunda sadece bir dönemle sınırlı olduğunu belirtmek için durak kelimesini kullanmıştır.

Şiirin son bölümünde bu evrenin bitmesini arzulayan şair umuda gel çağrısı yaparak sabrının tükendiğini dile getirir. Şiirde “**sabır**” değeri ele alınmıştır:

*“Zamanın her sınırı mayınlara gebe*

*Bekletme gel*

*Gerekirse ederim bin kez tövbe*

*Sabır taşını çatlatma gel” (1970, s.25)*

Güngör Özmen tarafından kaleme alınan “*Gel*” şiiri; içinde bulunulan yalnızlığa deva olması, soğuyan yüreğine derman olması için şairin “gel” çağrısı yaptığı kişiye durumunu anlatmasını konu edinir. Pencerelelerinin kırıldığını, duvarlarının yıkıldığını söyleyen şair, “*Uçmadan sabır kuşum/ Hadi gel.*” diyerek sabrının son noktasında olduğunu ifade eder. Şiirin aşağıda yer alan bölümünde “**sabır**” değeri yer alır:

*“Kırıldı pencerelerim hep*

*Yıkıldı duvarlarım*

*Uçmadan sabır kuşum*

*Hadi gel.” (1970, s.26)*

**100.Sayı (Yıl:1972, Cilt:12, Sayı:175)**

Nüzhet Erman tarafından kaleme alınan “*Bakır*” şiiri, tarih ve kültürle iç içe geçmiş değerleri ve insanlık durumlarını ele almıştır. Geçmişten günümüze taşınan kültürel mirası ve insanoğlunun bu mirasa katkılarının ele alındığı şiirin aşağıdaki dizeleri kültürel değerleri ve ülke varlıklarını korumayı, sevmeyi ve onlara saygı duymayı kapsadığı için şiirde “**vatanseverlik**” değeri yer alır. Bunun yanında şiirde geçen “*Tanrı Dağlarını Eriten Ustanın*” dizesi emekle, istikrarla imkânsızı başarmayı kapsadığı için “**çalışkanlık**” değerinin varlığını gösterir.

*“TANRI DAĞLARINI ERİTEN USTANIN*

*SIRRINI MENZİLDEN MENZİLE SÜRÜKLEDİĞİ*

*İŞİLTİSİ –ÇİN ÇİN- MARAŞ ÇARŞILARINDA*

*BU GÜNEŞDİ- HİTİTLERİN KÖRÜKLEDİĞİ*

*KAN TÜKÜRME PAHASINA-MURGUL 'LU BİLEKLERİN*

*UMUT VE SEVDA YÜKLEDİĞİ*

*GÜL DÖKÜNDÜĞÜ-MERMER KURNALARDA-ONSEKİZ YAŞLARIN*

*VE PEHLİVANLARIN-ÇAYIRLARDA- KAVURMA YEDİĞİ” (1972, s.7)*

Müşerref Yılmaz tarafından kaleme alınan “*En Güzeli*” şiiri, güzellik ve mutluluk arayışını konu edinmektedir. Mutluluğun kimi zaman bir kuş sesinde, kimi zaman gelen misafire kapıyı açmada olduğunu vurgulayan şair, hayatın küçük anlardaki güzelliklerle anlam bulduğunu anlatmak ister. Şiirin aşağıda yer alan dizelerinde misafirperver olmayı da kapsayan “**sevgi**” değeri yer alır:

*“Uyanmak aydınlık sabahlarına Şubat günlerinin*



*Bir kuş sesinde bulabilmek mutluluğu*

*Koşup kapıyı açmak ilk gelen misafire*

*Duymak, yanında bir başka yürek vurduğunu.*

...

*Ve mavi gözlü bir meleğin tutarak ellerinden*

*Dilemek sevgilerin en gür, en uzununu.” (1972, s.15)*

Ahmet Nadir Caner tarafından kaleme alınan “*Derdimi Kimseler Anlamazdı*” şiiri, kimse tarafından anlaşılmamanın verdiği yalnızlık duygusunu konu edinir. Yaşanan kötü anılarla yüzleşmenin verdiği acıyı kimsenin görmemesinden yakınılan şiirde “**duyarlılık**”, “**yardımseverlik**” ve “**dostluk**” değerlerinin yoksunluğundan şikâyet söz konusudur.

*“Yol vermiyordu sokak başlarındaki anılar*

*Kaskatı, acı ve öylesine vurdumduymazdı.*

*Duyulmuyordu çırpınışlar içindeki yüreciğim*

*Derdimi kimseler anlamazdı... ” (1972, s.16)*

Ali Naili Erdem tarafından kaleme alınan “*Gemi*” şiiri, hayatın akışında her şeye biçilmiş bir ömür olmasından dolayı yarım kalmışlıkların da yaşandığı bu hayatta her şeyin mümkün olmasını konu edinir. Akıp giden ömrün bir gemi yolculuğuyla *metaforlaştırıldığı* şiirde kullanılan benzetmeler ve hayat akışının sıradanlığının ustaca bir söylemle dile getirilmesi “**estetik**” değerini ön plana çıkarmıştır:

*“Islak kaldırımlarda yarım mısralar*

*Sarhoş nağmelerden düşen gönlümüzdür.*

*Sazlar susmuş, kırılmış mızraplar*

*Kaybolmakta olan gemi giden ömrümüzdür.” (1972, s.21)*

M. İlhan Sonuc tarafından kaleme alınan “*Yaşamak*” şiiri, yaşama sevincinin her şeyin üstünde olduğunu ve bu nedenle doğada var olan tüm canlıların bu uğurda bir mücadele verdiğini konu edinir. Ağaçların tekrardan yaşama dönmek uğruna yaprak döktüğünü, kuşların yaşama arzusuyla çırpındığını söyleyen şair, insanın isterse tüm zorlukların üstesinden gelebileceğini, yaşamda sadece mutluluğun olmadığını, hüznün de var olduğunu ve ancak hepsinin bir arada olmasıyla yaşamın anlam bulduğunu söyler. Yaşama her şeyi kucaklayarak dört elle sarılmayı öğütleyen şiirde olan biten tüm zorluklara rağmen olumlu bir bakış açısıyla yaklaşmayı öngören “**sabır**” değeri ile “**sevgi**” değeri yer almaktadır.

*“Dümen tut, kurtulur akıntıdan sal*

*Ve Çıkmak istersen çıkılır yokuş;*

*Bak yaşamak için yaprak döker dal*

*Bak yaşamak için çırpınır şu kuş.*

...

*Ve bırak neş’e de, aşk da, hüznün de*

*Nasibince dolsun gönül tasına,*

*Yaşamak: Şu canım dünya yüzünde*

*Yaşamak, yaşamak çılgıncasına!...” (1972, s.2)*

Bekir Sıtkı Erdoğan tarafından kaleme alınan “*Mutlu Övgü*” şiiri, tarihi geçmişle ve tarihe mal olmuş şahsiyetlerle övünç duymayı konu edinir. Oğuz boyundan geldiği için mutluluk duyan şair, Yunus Emre, Âşık Veysel ve ismini zikretmediği daha nice önemli şahsiyetler sayesinde önümüzün aydınlandığından bahseder. Günümüz şartlarında böyle önemli şahsiyetlerin yolunda ilerleyen çok az insan bulunmasından dolayı o şahsiyetlerle övünmenin gerekliliği vurgulanır. Şiirde Yunus Emre ve Âşık Veysel gibi tarihe mal olmuş şahsiyetlerin anılması “**vatanseverlik**”, “**sevgi**” ve “**saygı**” değerlerinin varlığını hissettirir.

*“Oğuzlar boyundan gelenlerdeniz;*

*Sayırsız Alp-eren Kürşad’ımız var*

*Yunus’tan Veysel’e ışık getirdik,*

*Daha nice nice irşadımız var...” (1972, s.23)*

#### **4.2. Hisar Şiirinde Çocuk Teması**

Hisar dergisinde çocuk teması bağlamında ele alınan şiirler aşağıda sıralanmıştır. Ele alınan şiirlerin seçiminde çocuk ve çocukluk, çocukluk anıları, çocuk-anne sevgisi, çocuk- baba sevgisi, çocuklukta arkadaşlık, çocuk ve oyun, çocukluk özlemi, çocuk ve masumiyet kavramları üzerine yazılmış olan eserler dikkate alınmıştır. Söz konusu şiirler, çalışmamızın bulgular başlığı altında bulunan “*Kök Değerlerin Hisar Dergisi Şiirlerine Yansımaları*” kısmında içerik olarak ayrıntılı bir şekilde ele alındığı için tekrara düşmemek adına bu başlık altında sadece çocuk teması bağlamında kısaca ele alınmıştır.

Hisar dergisinde çocuk teması bağlamında ele alınan şiirler aşağıda sıralanmıştır:

Selahattin Batu “*Anılar*” adlı şiirinde çocukluk yıllarındaki arkadaşlık ve dostluk ilişkisini konu edinmiştir:

“...

*Birlikte çıkardık denize,*

*Birlikte bakardık ilk yıldıza.*

*Ellerimi tutar sevinirdin,*

*İçimden geçenleri bilirdin.” (1964, s.14)*

İlhan Geçer, “*Acı Zaman*” adlı şiirinde gecekonduda yaşayan yoksul çocukların zorlu yaşam şartları üzerinden adalet değerini sorgular:

“... ”

*Bakar al kirazları tadamaz çocuk*

*Ürperir rüzgârın yüreği*

*Değdikçe boş sofralara*

*Göklerin yıldızı çok, merhameti az”*(1964, s.10)

Mehmet Çınarlı “*Bu Bahar*” adlı şiirinde, savaş mağduru olan çocukların haline üzülmektedir:

*“Batınca eline bile diken*

*Kızım ağlayarak gelirken,*

*<<Babacığım>> bile diyemeden*

*Vurulanları düşünürüm.”* (1964,s.13)

Ertuğrul Karakoç “*Barış*” adlı şiirinde savaşın çocuklar üzerindeki yıkıcı etkisini konu edinir:

*“Yaşamak güzel deriz, doyumsuz, kutsal:*

*Sonra kalkar vururuz güvercini yürekten.*

*Değil çocuklarımız doğuştan mutlu, güleç*

*Ak nedir, meme nedir, bilmezler ağlamaktan.”* (1964, s.16)

Mustafa Necati Karaer “*Kapılar*” adlı şiirinde çocuk sevgisine muhtaç olduğunu dile getirerek yalnızlıktan yakınır:

*“Ben, bekçi düdüklerinden sonra, bir kapı,*

*Ayak sesleri getirir sevincimi*

*Ayak sesleri götürür.*

*Yalnız anahtarlar duyar hıncımı,*

*Ne çocuklarım olur ne karım*

*Yüreğimde çiviler oturur.” (1964, s.7)*

Fazıl Hüsnü Dağlarca “*Ulu Bir Saldırıda*” adlı şiirinde haksızlığa uğrayan çocukların öç almasını anlatır:

*“Siz Yeşilada ’daki çocuklarım*

*Niye saldırıyorsunuz, dev ağaçlar yeşilliğinde, ulu bir oyunca büyük,*

*Işığınızı vermeyene*

*Suyunuzu kesene,*

*Ekinlerinizi yağma edene, biliyorum.*

*Siz Yeşilada ’daki çocuklarım,*

*Niçin saldırıyorsunuz o tahta tüfeklerle siz.*

*Duymadan mavi göğün bitmez tükenmez barış türküsünü*

*Annenizi, ablanızı uyurken öldürenlere, uyanmış,*

*Size savaşı öğretenlere” (1964, s.5)*

Arif Nihat Asya “*Altı Kızlar*” adlı şiirinde, altı kız çocuğunun dramatik yaşamını konu edinir. Toplumun kız çocuklarına bakış açısını gözler önüne seren Asya, altı kız çocuğunun çıkış yolu olarak seçtikleri intihar üzerinden toplumun değer yargılarını eleştirir:

*“Atılmış, itilmiş, unutulmuş*

*Bir mahalleden*

*Sepetleri kollarında, çilelerine razı*

*Altı yürek, altı gövde, altı kaderdi giden!” (1964, s.11)*

Ali İhsan Kılıç “Akşamlarda” şiirinde yoksul ailede büyüyen çocukların kırık dökük aile yaşantılarını konu edinir:

*“Çocuk sesleri kırılıp dökülen*

*Uzak şehirlerin akşamlarında*

*Birlikte bölüşmek için acıyı, sevgiyi*

*İnsanlar yorgun kaldırımlardan*

*Taşır evlerine geceyi...” (1965, s.18)*

Nevzat Yalçın “Kâğıt Helvacı ve Çocuklar” adlı şiirinde, çocukluk yıllarına olan özlemini ve çocukluk yıllarının masumiyetini konu edinir:

*“Durun çocuklar, durun*

*Oyununuza beni de alın*

*Körebe, Polis-hırsız, Saklambaç oynarım.*

*Çocuklar, her şeyim sizin olsun*

*Sizin olsun kâğıt helvam, elma şekerim*

*Gelecek yıllarımı paylaşın,*

*Oyununuza beni de alın.” (1965,s.6)*

Munis Faik Ozansoy “Zaman Saati” adlı şiirinde, çocukluk yıllarının masumiyeti üzerinde durur. Çocukluk döneminde hiçbir şeyin sorumluluğu altında ezilmemenin verdiği huzuru anlatan şair, çocukluğuna duyduğu özlemi hissettirir:

*“Hasretim o çocuk uykularına,*

*Ölüm kadar derin, riyasız, siyah...*

*Bir şey götürmemek dünden yarına,*

*Hayata yeniden doğmak her sabah”(1965, s.2)*

Orhan Ulukan “Çocukla Ölüm” adlı şiirinde, küçük yaşta kaybedilen bir çocuğun ölümünden duyduğu üzüntüyü aktarır:

*“Uzun bir soluktu elleri*

*Ay ışıyla şekiller çizen pencerelere*

*Bir çocuk- o durmadan ölümü tekrarlayan*

*Yeşil gözleriyle karşı koyardı gecelere*

*Ve gittikçe yorulan yaşamalarda*

*Çoğalır –çoğalırdı gözleri*

*Bir çocuk – düşlerinin en güzel yerinde*

*Bırakıp giderdi ellerini” (1965, s.14)*

Muazzez Aruoba “Kafdağında” adlı şiirinde çocuklara duyduğu sevgiyi anlatır:

*“Çocuklar gülümsesin bana sokakta*

*Gözlerinde ılık ılık kalpleri...”(1965, s.10)*

Munis Faik Ozansoy “Bayram Ağdı” adlı şiirinde, annesini kaybeden bir çocuğun bir bayram sabahı hissettiği derin yalnızlığı anlatır:

*İlk defa, Bayram sabahı*

*Öpecek el bulamadım;*

*Bekledim: Çağrılmadı*

*Bir ana sesiyle adım. (1968, s.6)*

Şahinkaya Dil “*Acı Yalnızlık*” adlı şiirinde, bir çocuğun annesini kaybetmesi sonrasında çektiği yalnızlığı ve annesine duyduğu derin özlemi anlatır:

*“Aylardan mayıs yine anneciğim*

*Dünya nimetlerini umursamıyorum artık.*

*Acı yalnızlığımı türküler yakmak istiyorum*

*Acı ve yalnız türküler en zehirinden*

*Ve izin ver bana anneciğim*

*İzin ver*

*Senin yanına döneceğim!..” (1968, s.21)*

İlhan Geçer “*Paylaşılmayan*” adlı şiirinde zengin ve fakir kesim arasındaki uçurumu gözler önüne serer. Yoklukla yaşam mücadelesi veren insanların çocuklarına vermek için bulamadığı sütü, zenginlerin zevk için kullandığını dile getiren Geçer, toplumun içinde bulunduğu adaletsizliği eleştirir:

*“...*

*Bebeler sütsüz büyür gecekonduda*

*“Sühendan sütle yapar duşu banyoyu*

*Susar mutluluklar katıksız akşamlarda*

*Bebekteki yalıda renkli arzular*



*Buram buram açlık tüter boş sahanlarda*

*Sevinçler paylaşılır paylaşılmaz acılar” (1968, s.7)*

Yavuz Bülent Bakiler “*Resim*” adlı şiirinde, Anadolu coğrafyasının yoksulluğundan dert yakınır. Eski güzel günlere özlem duyan şair, içinde bulundukları şartlar nedeniyle yetim çocukların durumuna olan üzüntüsünü ifade eder:

*“Ve bütün yetimlerin yüreği bende sızlar*

*Ağlar içimde her akşam isimsiz anasızlar...*

*Oyuncaksız, salıncaksız, kucaksız çocuklara*

*Sarılan ben olurum.” (1968, s.11)*

Yavuz Bülent Bakiler “*Sivas’ta Yoksul Çocuklar*” adlı şiirinde, Sivas’ta henüz çocuk yaşta çalıştırılan, dilendirilen yoksul çocukların dramını etkileyici bir dille aktarır. Masal dinlemeye, oyun oynamaya doyamayan çocukların, adaletsiz bir yaşamla karşı karşıya kalmasından, yaşlıları gibi eşit şartlarda yaşama şansı bulamamasından yakınan şair, toplumu bu duruma duyarlı olmaya çağırır. Çocukların masumiyeti üzerine eğilen şair, çocuk yaşta suça, günaha bulaşan bu yoksul çocukların tek sorumlusu olarak toplumu hedef gösterir:

*“Hükümet Konağı’nın yanında biri*

*Bir kemik kalmış bir deri...*

...

*Nane satan, su satan yetim çocuklar*

*Şarkı söyleyemediler güneşe, aya...*

*Biliyorum ne masal inlemeye doydular*

*Ne oyun oynamaya...*

...

*Ve günahkâr çocuklar, suçlu çocuklar*

*Mahkeme salonuna bakarım dizi dizi.*

*Bu suç bizim suçumuz, bu günah bizim*

*Affedin bizi.” (1968, s.17)*

Nüzhet Erman “*Deli Rüzgâr*” adlı şiirinde anne-çocuk arasındaki kuvvetli sevgi bağıını işler:

*“GELMİŞ – GEÇMİŞ ANNELERİN EN İYİSİ*

*...*

*AİLE BAHÇESİNDE-AĞAÇLAR ALTINDA*

*AĞARAN BEYAZLIĞIDIR SÜNNET YATAĞININ*

*NE ANNE AĞLADIĞININ FARKINDADIR*

*NE DE ÇOCUK BÜYÜDÜĞÜNÜN FARKINDA” (1968, s.8)*

Halide Nusret Zorlutuna “*O Bembeyaz Karanlık*” adlı şiirinde, annesini kaybeden bir çocuğun tuttuğu yası anlatır:

*“Bugün 6 şubat 1969*

*Saat 2.30,*

*Bu öyle korkunç bir an ki!..*

*Sensiz tam bir yıl geçti annem:*

*Sensiz anneler günü; sensiz kandiller, bayramlar...*

*Senden boşaldıkça zehirle doldum.*

*Başımı tacı, gönlümün miracı annem;*

*Hasretin günden güne acı, annem,*

*dayanamaz oldum!” (1969, s.6)*

İlhan Geçer “*Bıçak Sırtı*” adlı şiirinde, yoksul çocukların yeterli beslenememesinden kaynaklı uğradıkları fiziksel değişimi anlatır:

*“Acıdan kapanmış göz çukurları*

*Açlığın zaferi çelimsiz tohumlarda*

...

*Bir türlü ağarmıyor yaşantımızda*

*Üzüntünün ulaşamadığı ufuk*

*Çok ayaklı böcekler denizinden*

*Nedense kurtulamıyor çocuk” (1969, s.15)*

Ahmet Tufan Şentürk “*İnsanlık Şarkısı*” adlı şiirinde, savaşların çocuklar üzerindeki olumsuz etkisinden söz eder. Henüz ninni dinlemesi gereken çocukların bomba seslerine maruz kalmasını eleştiren şair, gökten yağmur yerine ölüm yağdığını ifade eder:

*“JAPONYA’DA, KORE’DE, KIBRIS’TA, AFRİKA’DA*

*TOP, TÜFEK, BAZUKA, ATOM, ROKET*

*ÖLÜM ÇIĞLIKLARI DİNLEDİ ÇOCUKLAR*

*SEVGİ YERİNE, ŞEFKAT YERİNE, NİNNİ YERİNE*

*BU ŞEHİRLER, BU SOKAKLAR, BU İNSANLAR...” (1969, s.6)*

Ayla Oral “*Hep Böyle Kal*” adlı şiirinde, çocukların saf ve temiz kalmış dünyalarını anlatır:

*“Hiç gölge görmemiş pırıltılarla*

*Gözlerime*

*Hep böyle bak gözlerime çocuk*

*Hep böyle kal*

*Saf*

*Henüz buluttaki su gibi*

*Hep böyle kal*

*Şeffaf*

... ” (1969, s.19)

Cemal Yeşil’in “Kızım Sırmaya” adlı şiiri iki bölümden oluşmaktadır. Yeşil, doğum günü ve yılbaşı armağanı olarak yazdığı şiirde, kızına duyduğu derin sevgiyi aktarır, öğütlerde ve iyi dileklerde bulunur:

#### *“DOĞUM GÜNÜ İÇİN*

*Sevgim, umudum yarımdı, nem varsa yarım,*

*Yıllar yılı, neydi eksiğim anlamadım;*

*Sen şimdi gülümsedikçe anlıyorum,*

*Niçin yarı boş geçti benim elli yılım.*

#### *YILBAŞI ARMAĞANI*

*Göz boncuğun olsun Gözalan tatlı yüzün,*

*Kem gözlere hep üzüntüsüz, mutlu görün;*

*Ağlatmaya kim kıyarsa dünyada seni,*

*Ömrünce ne gülsün, ne güleryüz görsün.”* (1969, s.10)

Mehmet Çınarlı “Çocuklar” adlı şiirinde, çocukların çektikleri zorluklara şahit olmanın verdiği çaresizlik duygusunu aktarır:

*“Savaş alıp götürdüğü, deprem yok ettiği zaman*

*O çaresiz halinizdir beni en fazla ağlatan.*

*Yünler, pamuklar içinde üşüdüm çıplaklığınızdan;*

*Sizi doymamış görünce yenilmez oldu ekmeğim.*

*Nerde olursanız olun Çin’de, Yemen’de, Kutup’ta*

*Bağrıma basmak isterim engelleri unutup da.*

*Babanız kanlı katilim, ananız düşmanım olsa*

*Sizin acı çekmenize benim dayanmaz yüreğim.” (1969, s.7)*

Mehmet Yardımcı “Üzüntü” adlı şiirinde, içki bağımlılığından dolayı içine düştüğü girdaptan kurtulamayan bir adamın, çocuklarına aydınlık bir gelecek veremeyecek olmasından duyduğu üzüntüyü anlatır:

*“...*

*Elma çürüğü tadına alıştımsa içkilerin*

*Ben yitirdim kendimi*

*Öfkeli dallar gibi kurudum demektir*

*Bağışlayın beni çocuklarım*

*Vermedim size ak günlerinizi” (1969, s.21)*

Nihat Aşar “Ankara” adlı şiirinde, çocukluğunun geçtiği Ankara’ya olan sevgisini dile getirir:

*“Seni kimse benim kadar sevemez Ankara*

*Sende başladım tanımaya insanları*

*Senin sokaklarında geçti*

*Çocukluğumun en güzel anları*

*Cömertçe verdim gençliğimi meyhanelerine*

*Seni kimse benim kadar sevemez Ankara” (1969, s.24)*

Yavuz Bülent Bâkiler “*Sivas’ta Gecekondu*” adlı şiirinde, çocukların yarı çıplak, oyuncaksız bir yaşamla mücadele verdiğini aktararak, bu durumdan duyduğu üzüntüyü ifade eder:

*“Nerde hukuk, nerde hak?*

*Bu yoksul insanları kim kurtaracak?*

*Kim bu kezzap dökülen yaraya neşter vuracak?*

*Gecekondu: kafamızda kanlı bir bayrak...” (1970, s.13)*

Ahmet Tufan Şentürk “*Bizim Mahalle*” adlı şiirinde, kış mevsiminin gelmekte olduğunu ancak gecekonduya yaşayan insanların buna hazır olmadıklarını dile getirerek, gecekonduya yaşayan ailelerdeki çocukların içinde bulundukları yaşam şartlarına karşı üzüntüsünü dile getirir:

*“Evler teneke çatılı, kerpiç duvarlı*

*Giyinişi çeşit, çeşit komşularımın*

*Düşünün nurlu çocuklarını*

*Kış gelir yüreğim yerinden kopar...” (1964, s.11)*

Gültekin Samanoğlu “*Sarnıç*” adlı şiirinde, çocukluk anılarını anlatır:

*“Çocuksu, nasırlı, yalın ayaklar*

*Güneş sıcaklığını almış, büyümüş*

*Orta Anadolu'nun ovalarında”(1970, s.6)*

Celâl Ertugay “Üstümden Geçen Bulut” adlı şiirinde, bir çocuğun annesine olan özlemini ve sevgisini konu edinir.

*“Kanadı dert görmesin*

*Seni önüne katan yelin.*

*Üstümden geçen bulut,*

*Üstümden geçen bulut,*

*Var göklerine bizim kentin.*

*Anam sokağa çıkınca,*

*Pencereden yola bakınca,*

*Boşalt yağmurlarını*

*Ellerine yüzene*

*Saçının tellerine.*

*Saysın göz yaşlarımdır,*

*Anısı burnumda tütünce.” (1970, s.19)”*

Selami Üney “Çocuk ve Mavi” adlı şiirinde, çocukların yaşama kattıkları mutlulukları işler:

*“Çiçektir sevgidir ev içlerinde*

*Her gün biraz daha gülümseyen*

*Umutlarımızı her akşam büyüten*

*Büyümeseler bir şey mi olur sanki*

*Gün boyu uzansalar maviliklere*

*Küçük ak elleri” (1970, s.20)*

Mehmet Zeki Akdağ “*Ti Sesi*” adlı şiirinde, çocukların cezalandırıldığı bu evrene karşı olan öfkesini ve çaresizliğini dile getirir:

*“Karaçılıklara gebe bir evrende*

*Aktığına pişman görünür sular*

*Ve oyuncakları cezaya konmuş;*

*Sarı saçlı, kumral saçlı çocuklar...*

*Beni de işte.....*

*Namluların nefes kestiği çağa*

*Bırakılmış buldular.....” (1970, s.26)*

Nihat Aşar “*Bir İki Üç*” şiirinde, özgürlük uğruna acı çeken insanları; karanlığa mahkûm edilen ve ağlayan bir çocuk üzerinden aktarır:

*“Geceler içinde bir çocuk*

*Sessiz sessiz ağlıyordu*

*Geceler içinde bir çocuk*

*Karanlıkta kayboldu.”(1970, s.23)*

#### **4.3. Hisar Dergisinde Kök Değerlerin ve Çocuk Temasının Dağılımı**

Çalışmamızın bu kısmında elde edilen bulguların net bir şekilde görülmesi için 20 kök değer ve çocuk teması, tekrarlama sıklığı(frekans) ve yüzdelik dilimleri şeklinde tabloya aktarılmıştır.



**Tablo 1.** Hisar Dergisinde Kök Değerlerin Dağılımı

| <i>Değerler</i>       | <i>Değer Sayısı(f)</i> | <i>Dağılım Yüzdesi(%)</i> | <i>Açıklama</i>                                                                                                                              |
|-----------------------|------------------------|---------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Adalet</i>         | 57                     | %6,89                     | Hak ve eşitlik konularına vurgu yapan şiirlerde yer almıştır.                                                                                |
| <i>Aile Bütünlüğü</i> | 32                     | %3,87                     | Aile içi ilişki, ailede verilen kayıplardan veya yalnızlıktan yakınılan şiirlerde yer almıştır.                                              |
| <i>Çalışkanlık</i>    | 21                     | %2,54                     | Çalışmaktan, zorlu koşullar karşısında pes etmeden çaba göstermekten, azmetmekten bahsedilen şiirlerde yer almıştır.                         |
| <i>Dostluk</i>        | 57                     | %6,89                     | Geçmişte yaşanmış dostluk ilişkilerine duyulan özlem, sadakat ve vefa olarak işlenmiştir.                                                    |
| <i>Duyarlılık</i>     | 37                     | %4,47                     | Toplumun ve doğanın hassasiyetine dikkat çeken şiirlerde yer almıştır.                                                                       |
| <i>Dürüstlük</i>      | 34                     | %4,11                     | Toplumun ve doğanın hassasiyetine dikkat çeken şiirlerde yer almıştır.                                                                       |
| <i>Estetik</i>        | 52                     | %6,29                     | Estetik değerlerin ve sanatın öneminin anlatıldığı ve içerik kadar biçimsel güzelliğe dikkat edilen şiirlerde yer almıştır.                  |
| <i>Mahremiyet</i>     | 6                      | %0,73                     | Kişisel alanların korunmasıyla ilgili vurgu yapılan şiirlerde yer almıştır.                                                                  |
| <i>Merhamet</i>       | 52                     | %6,29                     | Şiirlerde şefkat ve empatinin ön planda olduğu şiirlerde yer almıştır.                                                                       |
| <i>Mütevazılık</i>    | 16                     | %1,93                     | Alçakgönüllülüğün öneminin vurgulandığı şiirlerde yer almıştır.                                                                              |
| <i>Özgürlük</i>       | 52                     | %6,29                     | Bireylerin özgürlüğü ve hakları üzerinde duran şiirlerde yer almıştır.                                                                       |
| <i>Sabır</i>          | 64                     | %7,74                     | Zorluklara dayanma ve güçlükleri aşma temalarını işleyen şiirlerde yer almıştır.                                                             |
| <i>Sağlıklı Yaşam</i> | 17                     | %2,06                     | Sağlıklı yaşamın önemine değinen, bağımlılık yapan maddelerin bireylere verdiği zararlardan bahseden şiirlerde yer almıştır.                 |
| <i>Saygı</i>          | 35                     | %4,23                     | İnsanlar arası iletişimdeki saygının öneminin anlatıldığı şiirlerde yer almıştır.                                                            |
| <i>Sevgi</i>          | 187                    | %22,61                    | Bireysel ilişkilerde ve toplumsal bağlarda sevginin öneminin anlatıldığı şiirlerde yer almıştır.                                             |
| <i>Sorumluluk</i>     | 20                     | %2,42                     | Toplumsal ve bireysel görevlerin vurgulandığı şiirlerde yer almıştır.                                                                        |
| <i>Tasarruf</i>       | 0                      | %0,00                     | Maddi kaynakların yönetimi ve tasarrufun önemi ile ilgili şiirlere rastlanılmamıştır.                                                        |
| <i>Temizlik</i>       | 6                      | %0,73                     | Kişisel ve çevresel temizlik üzerinde durulan şiirlerin yanı sıra mecazi anlamda kalp temizliğinin önemine değinilen şiirlerde yer almıştır. |
| <i>Vatanseverlik</i>  | 51                     | %6,17                     | Ülke ve vatan sevgisinin işlendiği, milli değerlerin ön planda tutulduğu şiirlerde yer almıştır.                                             |
| <i>Yardımseverlik</i> | 31                     | %3,75                     | İnsanlar arasında dayanışma ve yardımlaşmayı anlatan şiirlerde yer almıştır.                                                                 |
| <b>TOPLAM</b>         | <b>827</b>             | <b>%100</b>               |                                                                                                                                              |

Yukarıdaki tabloya bakıldığında 345 şiirde toplamda 827 değerin tespit edildiği görülmektedir. Bu değerler tekrar sıklığına göre çoktan aza doğru sevgi(187), sabır(64), adalet(57), dostluk(57), özgürlük(52), merhamet(52), estetik(52), vatanseverlik(51), duyarlılık(37), saygı(35), dürüstlük(34), aile bütünlüğü(32), yardımseverlik(31), çalışkanlık(21), sorumluluk(20), sağlıklı yaşam(17), mütevazılık(16), temizlik(5), mahremiyet(5), tasarruf(0) şeklinde sıralanmaktadır. Tablodan hareketle aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

- Hisar şiirinde en çok işlenen değerler sırasıyla sevgi, sabır, adalet, dostluk, özgürlük, estetik, merhamet, vatanseverliktir. Buradan hareketle Hisar şiirinde, bireysel ilişkileri ve toplumsal birliği güçlendiren değerlere ağırlık verildiği söylenebilir. Sevgi değerinin en çok işlenen değer olarak karşımıza çıkması, Hisar şairlerinin insan ilişkilerinde sevginin yerini gösterme isteğini; sabır değerinin sıklığı, Anadolu insanının zorluklar karşısındaki tutumunu; adalet değerinin sıklığı, hak, hukuk ve eşitliğe verdikleri önemi; dostluk değerinin sıklığı bireyler arasında kurulan sıcak bağların önemini; özgürlük değerinin sıklığı, bireylerin varoluşsal olarak özgür bir yaşamda varlıklarını sürdürme isteklerini; estetik değerinin sıklığı, Hisar şairlerinin sanatın anlatım yönüne verdikleri özeni; merhamet değerinin sıklığı insan acılarına, doğa tahribatına kayıtsız kalmadıklarını; vatanseverlik değerinin sıklığı ise milli değerlerle ilgili bilinçli bir tutum sergilendiklerini açık bir şekilde doğrular niteliktedir.
- Hisar şiirinde en az işlenen değerler ise temizlik(6), mahremiyet(6), mütevazılık(16), sağlıklı yaşam(17) değerleridir. Değerlerin yüzdelik dilimlerine bakıldığında bu değerlerin Hisar şiirinde yeterince temsil edilmediği ortadadır. Özellikle temizlik, mahremiyet ve sağlıklı yaşam değerlerinin düşük oranda yer alması, Hisar şiirinin bireyin yaşam kalitesini doğrudan etkileyen değerleri ihmal ettiğini göstermektedir.
- Tabloda en göze çarpan değer ise tasarruf değeridir. Bunun nedeni ise %0,00 bir yüzdelik dilimine sahip olmasıdır. Bu sonuç ise tasarruf değerinin incelenen Hisar şiirlerinde kendisine hiç yer bulmadığını gösterir.

- Hisar şiirinde adalet(57) ve dostluk(57) değerleri; özgürlük(52), merhamet(52) ve estetik(52) değerleri; temizlik(6) ve mahremiyet(6) değerleri aynı oranda yer almıştır.

**Tablo 2.** Hisar Dergisinde Çocuk Temasının Dağılımı

| <i>Tema</i>         | <i>İncelenen Şiir Sayısı</i> | <i>Tespit Edilen Şiir Sayısı(f)</i> | <i>Dağılım Yüzdesi(%)</i> | <i>Açıklama</i>                                           |
|---------------------|------------------------------|-------------------------------------|---------------------------|-----------------------------------------------------------|
| <i>Çocuk Teması</i> | 345                          | 33                                  | 9,57                      | Çocuk ve çocukluk üzerine yazılan şiirlerde yer almıştır. |

- Tabloda çocuk teması tekrar sıklığına bakıldığında 345 şiirden yalnızca 33 tanesinin çocuk teması bağlamında ele alındığı görülmektedir. Bu da Hisar şiirinin çocuklara yönelik eser verme sıklığının düşük olduğunu göstermektedir. Bu durum ise Hisar topluluğunun sanat anlayışlarının doğrudan çocuk gerçekliği olmadığı bilgisini de desteklemektedir.

## BEŞİNCİ BÖLÜM

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgulardan hareketle sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir

### 5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

#### 5.1. Tartışma ve Sonuç

1950 yılında yayın hayatına başlayan Hisar dergisi, yetmiş beşinci sayıyı verdikten sonra 1957 yılında yedi yıl süren bir ara verir. Bu aradan sonra 1964 tarihinde ikinci kez kaldığı yerden devam eden dergi toplamda 277 sayı çıkarır. Hisar dergisi bu nedenle iki dönem şeklinde incelenmektedir. Derginin ev sahipliğini üstlenen Mehmet Çınarlı ve Yazı İşleri Müdürlüğüne seçilen İlhan Geçer dışında dergide birçok usta ismin eserleri yer almıştır. Bununla birlikte dergide ilk kez eserleri yayınlanan genç nesil yazarlara yer veren dergi bu yönüyle de yenilikçi bir tavır sergilemiştir.

“Kökü mâzide olan âtî” anlayışıyla eserler verme gayretinde olan Hisar dergisi, Türk edebiyatının en uzun soluklu kültür ve sanat dergilerinden biridir. Uzun yıllar ayakta kalmayı başaran derginin sanat anlayışından sapmadığı, kararlılıkla yoluna devam ettiği görülmektedir. Ancak derginin bu başarısına rağmen dergi Türk edebiyatı tarihinde çoğu kaynakta hak ettiği şekilde yer almamıştır. Bunun en önemli sebeplerinden biri derginin sanat anlayışını açıklayan bir “manifesto” yayınlamamasıdır. Bu sebepten dolayı çokça eleştiri alan dergi daha sonra bir radyo programı vasıtasıyla sanata bakışlarını açıklayıp, söz konusu bu açıklamaları dergide yayınlamıştır.

Dergiye ilk düşünülen isim “Kale” olsa da “Hisar” isminde karar kılınmıştır. Kelime anlamıyla bir kentin korunması için inşa edilmiş kale anlamına gelen hisar, onların sanat anlayışlarına uygun bir isim olmuştur. Nitekim Hisarcılar, sanatı her türlü ideolojinin etkisinden kurtarmak, dilde tasviyeciliğin yerine yaşayan Türkçeyi kullanmak istemişlerdir. “Hisar adı, rastgele uydurulmuş değildir. Bir birleşme, bir savunma anlamı var o kelimede. Hisar adı, milli kültüre ihanet eden, milli değerleri yok etmeye çalışanlara, dilimizi edebiyatımızı soysuzlaştırmayı gaye edinenlere karşı

bir savaş çağrısıdır...” (Çınarlı, 1987, s.307). Bu yönüyle koruyucu bir rol üstlenen dergi, sanat hayatı boyunca aynı çizgide yol almıştır.

Geçmiş tarihi yok sayarak, yenilik yaratmanın doğru bir anlayış olmadığını öne süren Hisarcılar, bu nedenle Garip hareketine karşı çıkmıştır. I.Yeniciler(Garipçiler); şiirde vezin, kafiyenin varlığına karşı çıkmış, şiire bilinmedik bağdaştırmalar ve sözcükler koymuşlardır. Başta Garip hareketinin sanat anlayışına karşı çıkan Hisarcılar, 1952 yılında yayın hayatına başlayan “Mavi”cilere de karşı çıkmıştır. İlk başlarda Hisarla aynı çizgide yol alan bu topluluk, dergiye Atilla İlhan’ın katılmasıyla birlikte Anadolu kültüründen ve milli kimlikten uzaklaştığı gerekçesiyle suçlanır. Bu nedenle dergi sanatçıları, Hisarla sanat anlayışları noktasında zaman zaman karşı karşıya kalmıştır. Hisarcılar, şiirde anlam kapalılığını savunan, kendilerine has oluşturdukları dille soyut ve anlaşılması güç şiirler oluşturan II. Yeni hareketinin sanat anlayışına da karşı çıkmıştır. Ancak sanat anlayışlarına karşı çıktığı halde hiçbir toplulukla daimi süren sert tartışmalara girmeyen topluluk üyeleri kendi çizgisinde ilerlemeyi başarmıştır.

Ortalama 35-40 sayfadan oluşan Hisar dergisinde, her yazı türüne yer verilmekle birlikte en çok yer verilen tür şiir olmuştur. Her sayıda sayısı değişmekle birlikte ortalama 15 adet şiirin yer aldığı dergi; hikâye, deneme, eleştiri türlerinin de güzel örnekleriyle doludur. Derginin maddi zorluklara rağmen uzun soluklu olmasına katkı sağlaması adına son sayfalarında reklam afişlerine yer verilmiştir.

Dergide yer alan şiirlerin konuları Anadolu’nun güzellikleri, Anadolu’nun gurur duyulan tarihi geçmişi, Anadolu insanının cesareti, fedakâr yapısı, çaresizliği, özgür ve rahat bir yaşam mücadelesi ve Atatürk sevgisidir. Bu konuların yanı sıra anne sevgisi, çocuk sevgisi, geçmiş günlere özlem, sevgiliye duyulan aşk, yalnızlık duygusu, sevgisizlik işlenen bireysel temalar arasındadır. Şiirlerde sade ve anlaşılır bir dil kullanmaya, içerik olarak anlamsız sözcük ve sözcük gruplarına yer vermemeye özen gösterilmiştir. Bu durum “Hisar Dergisinde Şiir Eleştirisi” adlı çalışmanın sonucunu desteklemektedir (Kalkan,2022, s.109).

2024 Türkçe Öğretim Programı’nda 20 kök değere yer verilmiştir. Değer; “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” dür (TDK, 2011). 2019 programında yer alan on kök değerden özdenetim değeri hariç diğer dokuz değer olan sevgi, saygı, sabır,

sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik, adalet, dostluk, dürüstlük değerleri 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda da yerini korumuş ve yeni programa bu değerlerin haricinde 11 yeni değer daha eklenmiştir. Bu değerler; duyarlılık, estetik, merhamet, temizlik, aile bütünlüğü, özgürlük, çalışkanlık, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve tasarruftur. 2024 programında yer alan yirmi kök değer sırasıyla “1-adalet, 2-aile bütünlüğü, 3-çalışkanlık, 4-dostluk, 5-duyarlılık, 6-dürüstlük, 7-estetik, 8-mahremiyet, 9-merhamet, 10-mütevazılık, 11-özgürlük, 12-sabır, 13-sağlıklı yaşam, 14-saygı, 15-sevgi, 16-sorumluluk, 17-tasarruf, 18-temizlik, 19-vatanseverlik, 20-yardımseverlik” şeklinde numaralarla kodlanmıştır. 2024 programında üzerinde durulan 20 kök değerden;

*“Çalışkanlık; disiplinli, planlı ve istikrarlı olmayı...; mahremiyet; kendisinin, ailesinin ve başkalarının kişisel alanını ve bilgilerini korumayı...; mütevazılık; kendini bilmeyi; gösterişten ve kibirden uzak, sade, sabırlı, saygılı, duyarlı ve yapıcı olmayı..., sabır; olumlu bakış açısına sahip olmayı, zor ve kötü durumlara karşı dayanmayı..., sağlıklı yaşam, yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmeyi..., tasarruf; maddi kaynakları planlı ve kontrollü harcamayı..., aile bütünlüğü; aile içi iletişim ve iş birliğini güçlendirmeyi..., dostluk; sosyal ilişkilerde duyarlılık göstermeyi dayanışma içinde olmayı..., dürüstlük; söz ve davranışlarında tutarlı, doğru ve güvenilir olmayı..., özgürlük; cesur, girişimci ve kararlı olmayı, sevgi; ailesine, dostlarına ve ülkesine karşı vefalı, dürüst, sadık ve özverili olmayı..., vatanseverlik; millî, manevi, insani, kültürel değerleri ve ülke varlıklarını korumayı, sevmeyi ve onlara saygı duymayı..., yardımseverlik; insanlara ve canlılara duyarlı olmayı, onları sevmeyi, onlara merhamet etmeyi..., duyarlılık; kendisine, içinde yaşadığı topluma, kültürel zenginliklere, tüm varlıklara değer vermeyi..., estetik; sanatsal bakış açısı kazanmayı, sanatsal ve kültürel varlığı koruyup zenginleştirmeyi..., merhamet; insanlara ve diğer canlılara karşı vicdanlı, şefkatli, sevgi dolu, duyarlı ve sorumlu olmayı..., temizlik; kişisel temizlik ve bakıma dikkat ederek kendisine ve topluma saygı duymayı..., saygı; nazik olmayı, ilkeli*

*davranmayı, empati ve etkili iletişim kurmayı..., sorumluluk; kendisine ve çevresine karşı görevlerini tam ve zamanında yerine getirmeyi..., adalet ise; hak ve özgürlükleri, eşitliği, etik davranmayı, hakkaniyeti, ön yargısızlığı, ölçülülüğü ve liyakati kapsar.” (s.75-91)*

Programda yer verilen değerler, çoğunlukla Türkçe ders kitabında yer alan metinler üzerinden çocuklara kazandırılmaya çalışılır. Bu nedenle eserlerin seçimi titizlikle yapılmakta, değer aktarımı yapılırken aynı zamanda eserlerin çocuk gerçekliğini de taşımasına dikkat edilmektedir. Bu nedenle Türk edebiyatına birçok eser kazandıran ve eserlerin yazımında milli ve manevi değerlerimizden hareket eden Hisar dergisi, incelenmeye değer bulunmuştur.

Çalışma kapsamında Hisar dergisinde yer alan şiirler, 2024 Türkçe Öğretim Programında yer alan 20 kök değer ve çocuk teması bağlamında incelenmiştir. Hisar dergisi ve 2024 Türkçe Öğretim Programı çalışmamızın ana kaynaklarıdır. Çalışmamızdaki bulgulara doküman analizi yöntemiyle ulaşılmıştır. Hisar dergisinin 50 sayısında incelenen 345 şiirde toplamda 827 değer, 33 çocuk teması tespit edilmiştir. Tespit edilen değerler ve çocuk teması başlıklarının, toplamda kaç şiirde yer aldığı frekans ve yüzdelik dağılım şeklinde tabloya aktarılmıştır. Tablodan hareketle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Hisar şiirinde en çok işlenen değer, %22,61 oranıyla sevgi değeridir. Sevgi değerinden sonra sırasıyla sabır (%7,74 ), adalet(%6,89), dostluk(%6,89), özgürlük(%6,29), merhamet(%6,29), estetik(%6,29) ve vatanseverlik(%6,17) değerleri gelir.
- Çalışmamız sonucunda Hisar şiirinde en çok yer verilen değer sevgi değeri olması; Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarında yer alan kök değerler(Akay, 2018), Osman Çeviksoy'un hikâyelerinin Türkçe öğretim programında yer alan on kök değer açısından incelenmesi(Kaya, M., & Arıcı, Ş., 2022) ve Yeşim Saygın Armutak'ın “bataklığın kıyısındaki ev” adlı çocuk romanının kök değerler açısından incelenmesi(Abdullatif ve Kırkkılıç, 2021) gibi çalışma sonuçlarıyla benzetilmektedir. Söz konusu çalışmalarda da sevgi değerinin en çok işlenen değerler arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır,

metnin türü değişse de sevgi değerinin önemini ve yerini koruduğunu göstermektedir.

- Duyarlılık (%4,47), saygı (%4,47), dürüstlük (%4,34), aile bütünlüğü (%3,87), yardımseverlik (%3,75) değerleri de azımsanmayacak bir oranda Hisar şiirinde işlenmiştir.
- Hisar dergisinde çalışkanlık(%2,54), sorumluluk(%2,42), sağlıklı yaşam (%2,06), mütevazılık (%1,93), temizlik(%0,73), mahremiyet (%0,73) değerleri az sayıda yer alırken; tasarruf (%0,00) değeri ise hiç yer almamıştır.
- Hisar dergisinde yayımlanan 345 şiirin kapsamlı analizinde, çocuk temasının %9,57 gibi düşük bir oranda yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, Hisar şiirinde çocuk odaklı eserlerin sınırlı bir biçimde ele alındığını göstermektedir. Dolayısıyla, Hisar topluluğunun sanat anlayışının, çocuk gerçekliğini merkezine alan bir perspektiften ziyade, farklı tematik önceliklere sahip olduğu sonucuna varılabilir.
- Şiirlerdeki değerler tespit edilirken, değerlerin çoğu zaman isim olarak yer almadığı, örtük yolla verildiği gözlenmiştir. Bu durum ise 2024 Türkçe Öğretim programının da sahip olduğu yapılandırıcı yaklaşımla örtüşür. Nitekim yapılandırıcı eğitim yaklaşımında öğrencilere değeri ve bilgiyi doğrudan öğretmek yerine sezdirme yoluyla kavratmak önem arz eder.
- Hisar dergisinde yer alan şiirlerin 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda yer verilen "1-adalet, 2-aile bütünlüğü, 3-çalışkanlık, 4-dostluk, 5-duyarlılık, 6-dürüstlük, 7-estetik, 8- mahremiyet, 9-merhamet, 10-mütevazılık, 11-özgürlük, 12-sabır, 13-sağlıklı yaşam, 14-saygı, 15-sevgi, 16-sorumluluk, 17-tasarruf, 18-temizlik, 19-vatanseverlik, 20-yardımseverlik değerlerinden tasarruf değeri hariç tamamına yer verdiği ve değerler eğitiminde başvurulacak kaynaklar arasında uygun niteliklere sahip olduğu bulgularımızdan hareketle söylenebilir.

## 5.2.Öneriler

Çalışmanın bu kısmında, Hisar dergisinde yer alan şiirlerin değerler ve çocuk teması bağlamında incelenmesinden yola çıkarak 20 kök değer ve çocuk teması alanında yapılacak yeni çalışmalar için aşağıdaki öneriler sunulmuştur:



- Çalışmamız Hisar dergisinin 50 sayısıyla sınırlı tutulduğu için bulgularımızdan hareketle edindiğimiz sonuçlar sınırlı kalmıştır. Bu nedenle Hisar dergisinin geriye kalan sayılarının da değerler ve çocuk teması bağlamında incelenmesi bu topluluğun geniş çapta anlaşılması için önemlidir.
- 2019 Türkçe Öğretim Programında yer alan değer sayısının 2024 Türkçe Öğretim Programında artırılması kayda değer önemli bir gelişmedir. Çünkü eklenen yeni değerlerle birlikte, öğrencinin bütüncül olarak gelişimi desteklenmiş olacaktır. Bu nedenle programdaki 20 kök değer, şiir türünün yanı sıra hikâye, masal, çizgi film ve diğer türler üzerinde de incelenmelidir.
- Hisar dergisinde yer alan şiirlerin değerleri örtük yahut doğrudan olmak üzere verdiği bulgularımızdan görülmektedir. Değerler açısından zengin olduğu düşünülen bu şiirlerin daha çok ortaokul ve lise öğrencileri için uygun olduğu düşünülmektedir. Ancak bu şiirlerin eğitim-öğretimde kaynak olarak kullanılabilmesi için gerekli bileşenler üzerinden incelenerek hangi yaş gruplarına uygun olduğu üzerine bir çalışma yapılması önerilmektedir. Bu noktada değerlerin öğretimi noktasında başvurulacak önemli kaynaklar arasında olan bu şiirler yaş gurubuna uygun olacak şekilde Türkçe ve Edebiyat ders kitaplarında kullanılmalıdır.
- Hisar şiirinde tasarruf değerinin hiçbir örneğine rastlanılmaması bu değer in geri planda kaldığını ve üzerinde durulmadığını göstermektedir. Bu nedenle yeni müfredat programına eklenen bu değerin kazandırılması noktasında gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

## KAYNAKÇA

### Hisar Dergisi Kaynakçaları

- Akdağ, M. Z. (1970, Şubat). Ti Sesi. *Hisar*, 10(74), s. 26.
- Akengin, Y. (1968, Ekim). Bu Yalnızlığım. *Hisar*, 8(58), s. 23.
- Akengin, Y. (1968, Eylül). Gelinlik. *Hisar*, 8(57), s. 23.
- Akengin, Y. (1969, Haziran). Kahkaha. *Hisar*, 9(66), s. 7.
- Akengin, Y. (1969, Ocak). Yılbaşı Gecesi. *Hisar*, 10(73), s. 11.
- Akengin, Y. (1970, Mart). Bunalım Durağı. *Hisar*, 10(75), s. 25.
- Aruoba, M. (1965, Aralık). Kafdağında. *Hisar*, 5(24), s. 10.
- Aslan, A. (1970, Ocak). Hayal. *Hisar*, 10(73), s. 20.
- Asya, A. N. (1964, Ocak). Yalanlar. *Hisar*, 5(1), s. 9.
- Asya, A. N. (1965, Aralık). Kubbe-i Hadrâ. *Hisar*, 5(24), s. 11.
- Asya, A. N. (1965, Ekim). Sen. *Hisar*, 5(22), s. 4.
- Asya, A. N. (1965, Ocak). Altı Kızlar. *Hisar*, 5(13), s. 11.
- Asya, A. N. (1965, Şubat). Taze Kan. *Hisar*, 5(14), s. 19.
- Asya, A. N. (1965, Temmuz). Uzaklara Giden Gelin. *Hisar*, 5(19), s. 7.
- Aşar, N. (1969, Aralık). Ankara. *Hisar*, 10(72), s. 24.
- Aşar, N. (1969, Şubat). Özgürlük. *Hisar*, 9(62), s. 25.
- Aşar, N. (1969, Temmuz). Rüzgarlar Boyunca. *Hisar*, 9(67), s. 15.
- Aşar, N. (1970, Mart). Bir İki Üç. *Hisar*, (75), s. 23.
- Ateş, T. (1965, Haziran). Ben Sensiz Olamam. *Hisar*, 5(18), s. 20.
- Ateş, T. (1969, Nisan). Çıkmazlarda. *Hisar*, 9(64), s. 20.
- Ateşoğulları, A. K. (1965, Ağustos). Kilimde Elleriniz. *Hisar*, 5(20), s. 10.
- Ateşoğulları, A. K. (1965, Kasım). Mektup. *Hisar*, 5(23), s. 12.
- Ateşoğulları, A. K. (1968, Aralık). Ne Olurdu. *Hisar*, 8(60), s. 27.
- Ateşoğulları, A. K. (1969, Aralık). Kimseler Bilmesin. *Hisar*, (72), s. 31.
- Atmaca, C. (1965, Nisan). Erik Çiçekleri. *Hisar*, 5(16), s. 16.
- Aybar, Y. (1968, Aralık). Bir Kış Akşamı. *Hisar*, 8(60), s. 22.
- Aybar, Y. (1969, Mart). Durak. *Hisar*, 9(63), s. 26.

- Aybar, Y. (1970, Ocak). Ay ve Mehtap. *Hisar*, 10(73), s. 21.
- Aybey, A. (1968, Mayıs). Yeter Bana. *Hisar*, 8(53), s. 24.
- Aydemir, A. A. (1969, Ağustos). Yaşamak Denen. *Hisar*, 8(68), s. 17.
- Aydemir, A. A. (1969, Haziran). Tutku. *Hisar*, 9(66), s. 12.
- Aydemir, A. A. (1969, Şubat). Ağır Acı. *Hisar*, 9(62), s. 29.
- Aydemir, M. A. (1969, Mart). Başakların Türküsü. *Hisar*, 9(63), s. 16.
- Aydın, A. (1968, Eylül). Yabancı. *Hisar*, 8(57), s. 21.
- Aydın, A. (1968, Haziran). Duraklar ve Can. *Hisar*, 8(54), s. 16.
- Aydın, A. (1969, Ağustos). Bitmeyen Kavga. *Hisar*, 9(68), s. 17.
- Azgun, A. F. (1965, Kasım). Atatürk. *Hisar*, 5(23), s. 13.
- Azgun, F. (1968, Nisan). Kırk Yaş. *Hisar*, 8(52), s. 18.
- Bâkiler, Y. B. (1964, Ağustos). Unutulmamak. *Hisar*, 5(8), s. 21.
- Bakiler, Y. B. (1965, Nisan). Neredesiniz. *Hisar*, 5(16), s. 17.
- Bakiler, Y. B. (1968, Ekim). Resim. *Hisar*, 8(58), s. 11.
- Bakiler, Y. B. (1968, Kasım). Sivas'ta Yoksul Çocuklar. *Hisar*, 8(59), s. 17.
- Bâkiler, Y. B. (1969, Haziran). Farkında mısın? *Hisar*, 9(66), s. 26.
- Bakiler, Y. B. (1969, Mart). Küçük Hanımın Kederi. *Hisar*, 9(63), s. 22.
- Bakiler, Y. B. (1969, Ocak). Küçük Hanım. *Hisar*, 9(61), s. 13.
- Bakiler, Y. B. (1969, Şubat). Küçük Hanımın Hayalleri. *Hisar*, 9(62), s. 21.
- Bâkiler, Y. B. (1970, Ocak). Sivas'ta Gecekondular. *Hisar*, (73), s. 13.
- Batu, S. (1964, Eylül). Hacce Kız. *Hisar*, 5(9), s. 19.
- Batu, S. (1964, Haziran). Çileci. *Hisar*, 5(6), s. 12.
- Batu, S. (1964, Mart). Benlik. *Hisar*, 5(3), s. 10.
- Batu, S. (1964, Nisan). Anılar. *Hisar*, 5(4), s. 14.
- Batu, S. (1964, Ocak). Yakını. *Hisar*, 5(1), s. 7.
- Batu, S. (1965, Temmuz). Renklerle Gün. *Hisar*, 5(19), s. 17.
- Batu, S. (1969, Eylül). Sevgi. *Hisar*, 9(69), s. 19.
- Batu, S. (1970, Mart). Aşk Şiiri. *Hisar*, (75), s. 4.
- Baudelaire, C. (1964, Şubat). Cythère'e Bir Yolculuk. (M. F. Ozansoy, & M. Sezgin, Çev.) *Hisar*, 5(2), s. 19.
- Beaumont, G. (1969, Temmuz). Her Zaman Var Olacak. (M. Ulaş, Çev.) *Hisar*(67), s. 23.

- Brindges, R. (1965, Aralık). Bülbül. (N. Yalçın) *Hisar*, 5(24), s. 25.
- Browning, E.B. (1968, Aralık). A k Ate tir. (A. Oral,  ev.) *Hisar*, 8(60), s. 25.
- Browning, E.B. (1968, Eylül). A kla Sev Beni. (A. Oral,  ev.) *Hisar*, 8(57), s. 29.
- Browning, E.B. (1968, Temmuz). Bir Zamanlar. (A. Oral,  ev.) *Hisar*, 8(55), s. 11.
- Browning, E. B. (1968, Aralık). A k Ate tir. (A.Oral,  ev.) *Hisar*, 8(60), s. 25.
- Bu ra, T. (1968, Kasım). Hatırlamak. *Hisar*, 8(59), s. 19.
- Caner, A. N. (1972, Nisan). Derdimi Kimseler Anlamazdı. *Hisar*, 12(100), s. 16.
-  a lar, B. K. (1964, Ocak). Yenidelhi  le Tahran Arası Göklerde. *Hisar*, 5(13), s. 9.
-  a lar, B. K. (1965, Mart). Anadolu  zerinde. *Hisar*, 5(153), s. 13.
-  a lar, B. K. (1969, Eylül). 39 Derece. *Hisar*, 9(69), s. 9.
-  apan, A. (1969, Ekim).  stanbul III. *Hisar*, 9(70), s. 22.
-  elebio lu, N. (1964, Ekim). Geçitsiz Gecelerce. *Hisar*, 5(10), s. 19.
-  elebio lu, N. (1964, Temmuz). Ramona. *Hisar*, 5(7), s. 10.
-  ıkın, A. (1968, Ekim). Bir Adam Yalnızlı ına Gülüyordu. *Hisar*, 8(58), s. 21.
-  ınar, M. (1968, Aralık). Hikâye. *Hisar*, 8(60), s. 7.
-  ınarlı, M. (1964, Eylül). Böyle Bir Günde. *Hisar*, 5(9), s. 13.
-  ınarlı, M. (1964, Haziran). Bu Bahar. *Hisar*, 5(6), s. 13.
-  ınarlı, M. (1964, Ocak). "Yeniden  ıkarken". *Hisar*, 5(76), 3-4.
-  ınarlı, M. (1964, Ocak). Hatırlayacak Gibiyim. *Hisar*, 5(1), s. 17.
-  ınarlı, M. (1965, Aralık). Kendi Gönlümle. *Hisar*, 5(24), s. 19.
-  ınarlı, M. (1965, Kasım). Kolay Değil. *Hisar*, 5(23), s. 6.
-  ınarlı, M. (1968, Aralık). Hikâye. *Hisar*, 8(60), s. 7.
-  ınarlı, M. (1968, Ekim). Gerçek Hayali A tı. *Hisar*, 8(58), s. 8.
-  ınarlı, M. (1968, Eylül). Kuzey Kıyılarında. *Hisar*, 8(57), s. 11.
-  ınarlı, M. (1968, Nisan). Onlar. *Hisar*, 8(52), s. 9.
-  ınarlı, M. (1969, Ekim). Çocuklar. *Hisar*, (70), s. 7.
-  ınarlı, M. (1969, Mart). Söylesem, Yemin Etsem. *Hisar*, 9(63), s. 10.
-  ınarlı, M. (1969, Nisan). Bir Büyük   lde. *Hisar*, 9(64), s. 7.
-  ınarlı, M. (1969, Şubat). Ba ı lamazlar. *Hisar*, 9(62), s. 15.
-  ınarlı, M. (1974, Eylül). Fıtrat De i ir Sanma. *Hisar*, (129), s. 3-4.
-  ınarlı, M.(1966). "Bir Mucize mi Bekleniyor?". *Hisar*, (26), 6.
-  ınarlı, M.(1975). " eyrek Asır Geçti", *Hisar*, 210, s. 4.

- Çongur, H. Rıdvan (Düzenleyen ve Yöneten)(1967). “Radyoda Hisar saati”. *Hisar*, (38), 16-18.
- Dağlarca, F. H. (1964, Ekim). Ulu Bir Saldırıda. *Hisar*, 5(10), s. 5.
- Dağlarca, F. H. (1964, Kasım). Anıtkabir'den Uyanmak. *Hisar*, 5(11), s. 5.
- Dağlarca, F. H. (1964, Mayıs). Yürek. *Hisar*, 5(5), s. 5.
- Dil, Ş. (1968, Haziran). Acı Yalnızlık. *Hisar*, 8(54), s. 21.
- Dil, Ş. (1968, Mart). Uzun Bir Yağmur Yağacak. *Hisar*, 8(51), s. 24.
- Dil, Ş. (1969, Nisan). Bir Çatı Altında. *Hisar*, 9(64), s. 18.
- Dökmeci, C. (1969, Ağustos). Semâ. *Hisar*, 9(68), s. 20.
- Dranas, A. M. (1964, Ocak). Balâd. *Hisar*, 5(1), s. 5.
- Ediboğlu, V. (1965, Nisan). Yankı. *Hisar*, 5(16), s. 15.
- Erdem, A. N. (1972, Nisan). Gemi. *Hisar*, 12(100), s. 21.
- Erdoğan, B. S. (1964, Mayıs). Çiçekler İçinde. *Hisar*, 5(5), s. 6.
- Erdoğan, B. S. (1972, Nisan). Mutlu Övgü. *Hisar*, 12(100), s. 23.
- Erenus, M. (1968, Mart). Müştak. *Hisar*, 8(51), s. 25.
- Erer, T. (1968, Aralık). Hisar. *Hisar*, 8(60), s.23.
- Erman, N. (1968, Aralık). Deli Rüzgâr. *Hisar*, 8(60), s. 8.
- Erman, N. (1968, Haziran). Hatıra Defteri. *Hisar*, 8(54), s. 15.
- Erman, N. (1968, Temmuz). Doludizgin. *Hisar*, 8(55), s. 8.
- Erman, N. (1968, Temmuz). Keban. *Hisar*, 8(55), s. 13.
- Erman, N. (1969, Ekim). Ana-Bacı-Avrat. 9(70), s.5.
- Erman, N. (1969, Eylül). Yunus Emre. *Hisar*, 9(69), s. 7.
- Erman, N. (1969, Haziran). Deniz Kızı Eftalya. 9(66), s. 13.
- Erman, N. (1969, Mart). Doğu. *Hisar*, 9(63), s. 5.
- Erman, N. (1969, Nisan). Son. *Hisar*, 9(64), s. 6.
- Erman, N. (1969, Şubat). Şiir Değildir. *Hisar*, 9(62), s. 19.
- Erman, N. (1970, Ocak). Anadolu 1970. *Hisar*, 10(73), s. 5.
- Erman, N. (1970, Şubat). Bir Adam Düşün. *Hisar*, 10(74), s. 4.
- Erman, N. (1972, Nisan). Bakır. *Hisar*, 12(100), s. 7.
- Ersev, S. (1965, Mayıs). Mutluluk Çağrısı. *Hisar*, 5(17), s. 23.
- Ertana, E. (1964, Temmuz). Yasak Deniz. *Hisar*, 5(7), s. 18.
- Ertepinar, Ç. (1964, Temmuz). Temmuz Güneşi. *Hisar*, 5(7), s. 11.

- Ertugay, M. (1965, Mayıs). Sonsuz Ezgiyle. *Hisar*, 5(17), s. 13.
- Ertuğay, C. (1964, Aralık). Duyulmuyor. *Hisar*, 5(12), s. 19.
- Ertuğay, C. (1964, Kasım). Kaimın Onuncu Sabahında. *Hisar*, 5(11), s. 13.
- Ertuğay, C. (1965, Kasım). Atatürk Heyy... *Hisar*, 5(23), s. 8.
- Ertuğay, C. (1965, Mart). Bir Irmak. *Hisar*, 5(15), s. 7.
- Ertuğay, C. (1965, Ocak). Atatürk'ü Bekleyen. *Hisar*, 5(13), s. 17.
- Ertuğay, C. (1970, Şubat). Üstümden Geçen Bulut. *Hisar*, (74), s. 19.
- Ertuğrul, M. (1969, Ekim). İnsancıl İstek. *Hisar*, 9(70), s. 10.
- Fikret, T. (1968, Mart). Geçmiş...Gelecek. *Hisar*, 8(51), s. 4.
- Geçer, İ. (1961). "Tenkide Dair". *Hisar*. (1), 2-3.
- Geçer, İ. (1964, Ağustos). İnsanla Güzel. *Hisar*, 5(8), s. 6.
- Geçer, İ. (1964, Aralık). Samatya'da Güz Akşamı. *Hisar*, 5(12), s. 11.
- Geçer, İ. (1964, Ekim). Yitik Anlam. *Hisar*, 5(10), s. 15.
- Geçer, İ. (1964, Eylül). Bilinmeyen. *Hisar*, 5(9), s. 11.
- Geçer, İ. (1964, Kasım). Kaskatı. *Hisar*, 5(11), s. 11.
- Geçer, İ. (1964, Mart). Kuşların Kanadı Kara. *Hisar*, 5(3), s. 13.
- Geçer, İ. (1964, Mayıs). Acı Zaman. *Hisar*, 5(5), s. 10.
- Geçer, İ. (1964, Ocak). Ellerin İçin. *Hisar*, 5(1), s. 14.
- Geçer, İ. (1964, Şubat). Uzak Yazlarda Erdek. *Hisar*, 5(2), s. 13.
- Geçer, İ. (1965, Aralık). Yorgun Gemi. *Hisar*, 5(24), s. 6.
- Geçer, İ. (1965, Eylül). Kör Kuyu. *Hisar*, 5(21), s. 11.
- Geçer, İ. (1965, Mayıs). Artık. *Hisar*, 5(17), s. 9.
- Geçer, İ. (1965, Mayıs). Ürkek Bahçelerinde Yalnızlığın. *Hisar*, 5(18), s. 9.
- Geçer, İ. (1965, Ocak). Uzak Aydınlik. *Hisar*, 5(13), s. 13.
- Geçer, İ. (1968, Haziran). Masmavi Zaman. *Hisar*, 8(54), s. 12.
- Geçer, İ. (1968, Kasım). Şehnaz Beste. *Hisar*, 8(59), s. 7.
- Geçer, İ. (1968, Nisan). Şarkısız Denizlerde. *Hisar*, 8(52), s. 6.
- Geçer, İ. (1968, Temmuz). Paylaşılmayan. *Hisar*, 8(55), s. 7.
- Geçer, İ. (1969, Ağustos). Bulutsuz. *Hisar*, 9(68), s. 5.
- Geçer, İ. (1969, Kasım). Cadı Kazanı. *Hisar*, (71), s. 7.
- Geçer, İ. (1969, Mart). Bıçak Sırtı. *Hisar*, 9(63), s. 15.
- Geçer, İ. (1969, Ocak). Çakırkeyif. 9(61), s. 7.

- Geçer, İ. (1969, Temmuz). Çapraz. *Hisar*, 9(67), s. 13.
- Geçer, İ. (1970, Ocak). Sapsarı. *Hisar*, 10(73), s. 9.
- Gerçeksöz, İ. (1968, Temmuz). Gelincik Çarşısı. *Hisar*, 8(55), s. 17.
- Gerçeksöz, İ. (1969, Haziran). İkinci Dönüş. *Hisar*, 9(66), s. 7.
- Gerçeksöz, İ. (1969, Ocak). Yıldızlar Üstüne. *Hisar*, 9(61), s. 8.
- Gerçeksöz, İ. (1970, Ocak). Vehim. *Hisar*, 10(73), s. 6.
- Giray, F. (1965, Eylül). Usanç. *Hisar*, 5(21), s. 13.
- Gönültaş, P. (1969, Temmuz). Bir Eylül Boyu. *Hisar*, 9(67), s. 21.
- Gürcan, N. (1969, Mayıs). Heykel. *Hisar*, 9(65), s. 23.
- Halıcı, F. (1964, Ocak). Gül, Sonbahar, Sonra. *Hisar*, 5(1), s. 7.
- Hasırcıoğlu, T. (1968, Temmuz). Gün Sonunda İstanbul. *Hisar*, 8(55), s. 23.
- Hisar. (1969, Kasım). Çağlar' ı Da Kaybettik. *Hisar*, 9(71), s. 27.
- İldeniz, T. (1968, Aralık). Yankı. *Hisar*, 8(60), s. 13.
- İldeniz, T. (1969, Ocak). Uzak Sevgi. *Hisar*, 9(61), s. 11.
- İmece, B. (1969, Nisan). Memleketim. *Hisar*, 9(64), s. 24.
- İnal, A. (1968, Mart). Ellerimi Bırakma. *Hisar*, 8(51), s. 16.
- İnci, E. (1968, Eylül). Uyarış. *Hisar*, 8(57), s. 26.
- Karaer, M. N. (1964, Ağustos). Yasak Yaşamalar. *Hisar*, 5(8), s. 4.
- Karaer, M. N. (1964, Aralık). Kum Saati. *Hisar*, 5(12), s. 5.
- Karaer, M. N. (1964, Eylül). Kapılar. *Hisar*, 5(9), s. 7.
- Karaer, M. N. (1964, Haziran). Ölüler Nasılsınız? *Hisar*, 5(6), s. 11.
- Karaer, M. N. (1964, Kasım). Mustafa Kemal'i Düşünürken. *Hisar*, 5(11), s. 7.
- Karaer, M. N. (1964, Nisan). Bir Pancur Açıldı, *Hisar*, 5(4), s. 6.
- Karaer, M. N. (1964, Şubat). Eylül Sofrasında Aşk. *Hisar*, 5(3), s. 8.
- Karaer, M. N. (1964, Temmuz). İstanbul Olmak. *Hisar*, 5(7), s. 7.
- Karaer, M. N. (1965, Ekim). Phisagor Teoremi. *Hisar*, 5(22), s. 7.
- Karaer, M. N. (1965, Eylül). Bir Resim Yapıyorum. *Hisar*, 5(21), s. 7.
- Karaer, M. N. (1965, Mayıs). Mayıs Rüzgarlarıyla Gelen. *Hisar*, 5(17), s. 4.
- Karaer, M. N. (1965, Temmuz). Hep O Şarkı. *Hisar*, 5(19), s. 4.
- Karaer, M. N. (1968, Mart). Güvercin Uçurmak. *Hisar*, 8(51), s. 11.
- Karaer, M. N. (1969, Mayıs). Ses Duvarı. *Hisar*, 9(65), s. 9.
- Karaer, M. N. (1970, Mart). Kerem İle Aslı'dan. *Hisar*, 10(75), s. 6.

- Karaer, M.N. (1968, Mayıs). Bir Kibrit Çakılıyor. *Hisar*, 8(53), s. 5.
- Karakoç, E. (1964, Ağustos). Barış. *Hisar*, 5(8), s. 16.
- Kayaoğlu, Ö. (1964, Nisan). Mektunun Ardından. *Hisar*, 5(4), s. 21.
- Kılıç, A. İ. (1965, Temmuz). Akşamlarda. *Hisar*, 5(19), s. 18.
- Kılıç, A. İ. (1969, Ağustos). İkili Çağrı. *Hisar*, 9(68), s. 12.
- Korkmaz, A. (1968, Temmuz). İnsan. *Hisar*, 8(55), s. 23.
- Kumkale, A. (1968, Mart). Bir Kış Daha Geldi. *Hisar*, 8(51), s. 27.
- Lisle, L. D. (1964, Mart). Filler. (F. Yücel, Çev.) *Hisar*, 5(3), s. 15.
- Mardin, Y. (1969, Mart). Yurt Özlemi. *Hisar*, 9(63), s. 9.
- Mevlâna. (1968, Aralık). Her Yerde Varsın. (M. Önder, Çev.) *Hisar*, 8(60), s. 14.
- Minnetoğlu, İ. (1964, Kasım). Memleket Türküleri. *Hisar*, 5(11), s. 15.
- Obruk, C. (1964, Kasım). Kasım Tedirginliği. *Hisar*, 5(11), s. 18.
- Obruk, C. (1968, Eylül). Ölümsüz. *Hisar*, 8(57), s. 15.
- Obruk, C. (1968, Kasım). Atatürk'e Duyuru. *Hisar*, 8(59), s. 16.
- Oğuzcan, Ü. Y. (1965, Aralık). Ve İstanbul'a Yağmur Yağıyordu. *Hisar*, 5(24), s.9.
- Orak, A. (1968, Mart). Küçük Adamlar. *Hisar*, 8(51), s. 22.
- Oral, A. (1968, Aralık). Yağmur. *Hisar*, 8(60), s. 15.
- Oral, A. (1968, Kasım). Yanında. *Hisar*, 8(59), s. 23.
- Oral, A. (1968, Mayıs). Yağmur. *Hisar*, 8(53), s. 15.
- Oral, A. (1969, Ağustos). Hep Böyle Kal. *Hisar*, 9(68), s. 19.
- Oral, A. (1969, Mayıs). Kayıp Aranıyor. *Hisar*, 9(65), s. 27.
- Oral, A. (1969, Mayıs). Unuttular Bizi. *Hisar*, 9(65), s. 21.
- Oral, A. (1969, Nisan). Yasak. *Hisar*, 9(64), s. 9.
- Oral, A. (1969, Ocak). Sensizlik. *Hisar*, 9(61), s. 17.
- Oral, A. (1969, Şubat). Ve. *Hisar*, 9(62), s. 18.
- Oral, A. (1970, Ocak). Kanarya. *Hisar*, 10(73), s. 19.
- Oy, A. (1969, Mayıs). Kayıp Aranıyor. *Hisar*, 9(65), s. 27.
- Ozansoy, H. F. (1968, Ekim). Kuşcağızlarıma Ağıt. *Hisar*, 8(58), s. 4.
- Ozansoy, H.F. (1968, Temmuz). Pamukkale'de Öğle. *Hisar*, 8(55), s. 11.
- Ozansoy, M. F. (1964, Aralık). Ner Dersiniz. *Hisar*, 5(12), s. 3.
- Ozansoy, M. F. (1964, Eylül). Ağıt. *Hisar*, 5(9), s. 8.
- Ozansoy, M. F. (1964, Mart). Paradoks. *Hisar*, 5(3), s. 3.



- Ozansoy, M. F. (1964, Nisan). Seni Bulmak. *Hisar*, 5(4), s. 9.
- Ozansoy, M. F. (1964, Ocak). Çözülme. *Hisar*, 5(1), s. 13.
- Ozansoy, M. F. (1964, Temmuz). Havada Kaldı. *Hisar*, 5(7), s. 6.
- Ozansoy, M. F. (1965, Ağustos). Sabahı Beklerken. *Hisar*, 5(20), s. 5.
- Ozansoy, M. F. (1965, Aralık). Yakınma. *Hisar*, 5(24), s. 7.
- Ozansoy, M. F. (1965, Eylül). Zaman Saati. *Hisar*, 5(21), s. 2.
- Ozansoy, M. F. (1968, Ekim). Kayıplar. *Hisar*, 8(58), s. 6.
- Ozansoy, M. F. (1968, Kasım). Kaybolan Dünya. *Hisar*, 8(59), s. 9.
- Ozansoy, M. F. (1968, Nisan). Uçurum. *Hisar*, 8(52), s. 4.
- Ozansoy, M. F. (1969, Ağustos). Kendime Sesleniş I. *Hisar*, 9(68), s. 9.
- Ozansoy, M. F. (1969, Eylül). Kendime Sesleniş II. *Hisar*, 9(69), s. 4.
- Ozansoy, M. F. (1969, Mart). Bu topraktan Ayrılamam. *Hisar*, 9(63), s. 7.
- Ozansoy, M. F. (1969, Mayıs). Bir Şeytan Varsa. *Hisar*, 9(65), s. 7.
- Ozansoy, M. F. (1969, Temmuz). Yetişir. *Hisar*, 9(67), s. 4.
- Ozansoy, M. F. (1970, Ocak). Amentü. *Hisar*, 10(73), s. 4.
- Ozansoy, M.F. (1968, Ağustos). Bağışlayın Bana. *Hisar*, 8(56), s. 5.
- Ozansoy, M.F. (1968, Aralık). Yakınma. *Hisar*, 8(60), s. 11.
- Ozansoy, M.F. (1968, Haziran). Bayram Ağdı. *Hisar*, 8(54), s. 6.
- Önal, V.Ö. (1968, Mayıs). Beklemeye Değmez. *Hisar*, 8(53), s. 11.
- Önder, M.(1967, Mayıs). “Milli Kültürden Yana”. *Hisar*, 41, s.12
- Özbalcı, M. (1965, Ağustos). Zamandan Beklediğim. *Hisar*, 5(20), s. 22.
- Özbalcı, M. (1965, Temmuz). Bunaltı. *Hisar*, 5(19), s. 20.
- Özbalcı, M. (1968, Eylül). Şarkılar Hüzün Veriyor Ancak. *Hisar*, 8(57), s. 24.
- Özçelik, O. F. (1969, Aralık). Usumda Eski Sevdaların. *Hisar*, 9(72), s. 13.
- Özdemir, N. (1965, Haziran). Artık Vakit Geçti Yorgunum. *Hisar*, 5(18), s. 5.
- Özdenoğlu, Ş. (1968, Aralık). Vatanım. *Hisar*, 8(60), s. 5.
- Özdenoğlu, Ş. (1969, Nisan). Türkiye Hasreti. *Hisar*, 9(64), s. 4.
- Özdenoğlu, Ş. (1969, Ocak). Paris Dediğimiz. *Hisar*, 9(61), s. 5.
- Özdenoğlu, Ş. (1969, Şubat). Denizlerde. *Hisar*, 9(62), s. 13.
- Özel, S. (1968, Eylül). Homeros Çınarı. *Hisar*, 8(57), s. 25.
- Özel, S. (1968, Kasım). Bir Sen Varsın Senden Ayrı. *Hisar*, 8(59), s. 22.
- Özmen, G. (1970, Mart). Gel. *Hisar*, 10(75), s. 26.

- Özsu, M.N. (1968, Aralık). Çağrı. *Hisar*, 8(60), s. 26.
- Pınar, S. (1970, Mart). Kendini yakan Çekoslovakyalı Genç Jean Palach. *Hisar*, 10(75), s. 18.
- Rûmî, M.C. (1968, Aralık). Her Yerde Varsın. *Hisar*, 8(60), s. 14.
- Sâmanoğlu G. (1969, Şubat). Feyzullah Şen'e. *Hisar*, 13(62), s.7.
- Sâmanoğlu, G. (1964, Kasım). Ağaçlar Ayakta Ölür. *Hisar*, 5(11), s. 9.
- Sâmanoğlu, G. (1964, Nisan). Ölümsüz Şey. *Hisar*, 5(4), s. 4.
- Sâmanoğlu, G. (1965, Aralık). Bie Resimde Üçünüz. *Hisar*, 5(24), s. 8.
- Sâmanoğlu, G. (1968, Kasım). İstanbul Aşkına. *Hisar*, 8(59), s. 11.
- Sâmanoğlu, G. (1968, Temmuz). Geceleyin Çiçekler. *Hisar*, 8(55), s. 5.
- Sâmanoğlu, G. (1969, Aralık). Sonra Saçların. *Hisar*, 10(72), s. 9.
- Samanoğlu, G. (1969, Şubat). Gözaydınlarla. *Hisar*, 9(62), s. 7.
- Sâmanoğlu, G. (1969, Temmuz). Acı Nokta. *Hisar*, 9(66), s.7.
- Sâmanoğlu, G. (1970, Şubat). Sarnıç. *Hisar*, 10(74), s. 6.
- Sarıismailoğlu, A. (1965, Mart). Akdeniz. *Hisar*, 5(15), s. 17.
- Sarkılar, M. (1964, Haziran). Uzak Olana. *Hisar*, 5(6), s. 19.
- Sarkılar, M. (1965, Aralık). Yaşamak Adına. *Hisar*, 5(24), s. 12.
- Sarkılar, M. (1965, Nisan). Bozuk Düzen. *Hisar*, 5(16), s. 20.
- Selekler, H. M. (1965, Mart). Çanakkale'ye. *Hisar*, 5(15), s. 5.
- Selekler, H. M. (1965, Şubat). Sone. *Hisar*, 9(14), s. 7.
- Selekler, H. M. (1969, Ağustos). Mehmet Çınarlı'ya Mısralar. *Hisar*, 9(69), s. 11.
- Sepetçioğlu, M.N. (1968, Temmuz). Dönüş. *Hisar*, 8(55), s. 21.
- Sezer, İ. (1968, Eylül). İstanbul'da Sen Olmasan. *Hisar*, 8(57), s. 28.
- Sezer, İ. (1968, Mayıs). Beni Bir Anlasana. *Hisar*, 8(53), s. 17.
- Solmaz, G. (1968, Mart). Yazdan Kalan. *Hisar*, 8(51), s. 26.
- Solmaz, G. (1969, Mart). Bu Ayrılık Mevsimsiz. *Hisar*, 9(63), s. 28.
- Sonuç, M. İ. (1969, Ağustos). Özet. *Hisar*, 9(68), s. 22.
- Sonuç, M. İ. (1969, Aralık). Gökyüzü. *Hisar*, 10(72), s. 23.
- Sonuç, M. İ. (1972, Nisan). Yaşamak. *Hisar*, 12(100), s. 22.
- Soyinka, W. (1968, Nisan). Telefon Konuşması. (E. Sav, Çev.) *Hisar*, 8(52), s. 24.
- Şâmilgil, M. (1965, Ekim). Aynalar. *Hisar*, 5(22), s. 21.
- Şâmilgil, M. (1968, Aralık). Yoksul Yaşantı. *Hisar*, 8(60), s. 19.

- Şâmilgil, M. (1968, Ekim). Sevgi Çıkmazı. *Hisar*, 8(58), s. 17.
- Şâmilgil, M. (1968, Eylül). Özlem Çağı. *Hisar*, 8(57), s. 19.
- Şâmilgil, M. (1968, Nisan). Sevgi Tutsağı. *Hisar*, 8(52), s. 17.
- Şamilgil, M. (1969, Nisan). Karanlıkta Öyküler. *Hisar*, 9(64), s. 22.
- Şardağ, M. S. (1970, Mart). Ölüm I. *Hisar* (75), s. 8.
- Şentürk, A. R. (1964, Haziran). Keremin Arpa Tarlası. *Hisar*, 5(6), s. 20.
- Şentürk, A. T. (1964, Ağustos). Bizim Mahalle. *Hisar*, 5(8), s. 11.
- Şentürk, A. T. (1969, Kasım). Mustafa Kemal. *Hisar*, 9(71), s. 13.
- Şentürk, A. T. (1969, Mayıs). Arkamdan. *Hisar*, 9(65), s. 13.
- Şentürk, A. T. (1970, Mart). Bunalım. *Hisar*, (75), s. 13.
- Şentürk, A. T. (1970, Ocak). Erdemden Yana. *Hisar*, 10(73), s. 17.
- Şentürk, A.T. (1969, Ağustos). İnsanlık Şarkısı. *Hisar*, 9(68), s. 6.
- Tunç, T. E. (1968, Ekim). Yitirmişim. *Hisar*, 8(58), s. 15.
- Uçkan, G. (1969, Ekim). Yeni Bir Gün Doğarken. *Hisar*, (70), s. 25.
- Uluırmak, Ü. (1964, Aralık). Küçük Şeyler. *Hisar*, 5(12), s. 16.
- Uluırmak, Ü. (1965, Ağustos). Karşı. *Hisar*, 5(20), s. 9.
- Uluırmak, Ü. (1965, Eylül). Duman. *Hisar*, 5(21), s. 14.
- Uluırmak, Ü. (1965, Ocak). Güney Çocuğu. *Hisar*, 5(13), s. 15.
- Ulukan, O. (1965, Ekim). Çocukla-Ölüm. *Hisar*, 5(22), s. 14.
- Umran, S. (1964, Temmuz). Heykellerin Üşümüşlüğü. *Hisar*, 5(7), s. 16.
- Umran, S. (1965, Haziran). Kent İnsanları. *Hisar*, 5(18), s. 11.
- Umran, S. (1965, Nisan). Unutulan Ölü. *Hisar*, 5(16), s. 14.
- Uytun, G. M. (1965, Nisan). Kuşkonmaz. *Hisar*, 5(16), s. 20.
- Ülgener, E. (1968, Temmuz). Dünyamıza Yağmur Yağıyor. *Hisar*, 8(55), s. 6.
- Üney, S. (1969, Ekim). Ölümün Soğuk Elleri. *Hisar*, 9(70), s. 17.
- Üney, S. (1970, Şubat). Çocuk ve Mavi. *Hisar*, 10(74), s. 24.
- Vural, E. (1968, Kasım). Kocatepe’de Bir Kış Günü. *Hisar*, 8(59), s. 24.
- Yalçın, N. (1964, Aralık). Lotüs Çiçeği. *Hisar*, 5(12), s. 13.
- Yalçın, N. (1964, Eylül). Böyle Değildi. *Hisar*, 5(9), s. 15.
- Yalçın, N. (1964, Haziran). İki Mısra. *Hisar*, 5(6), s. 17.
- Yalçın, N. (1964, Nisan). Pancur. *Hisar*, 5(4), s. 10.
- Yalçın, N. (1965, Ağustos). Kâğıt Helvacı ve Çocuklar. *Hisar*, 5(20), s. 6.

- Yalçın, N. (1968, Mart). Bilanço. *Hisar*, 8(51), s. 8.
- Yalçın, N. (1968, Nisan). Gece. *Hisar*, 8(52), s. 14.
- Yalçın, N. (1969, Ekim). Uzay Şarkısı. *Hisar*, 9(70), s. 9.
- Yalçın, N. (1969, Kasım). Kadınların Şarkısı. *Hisar*, 9(71), s. 19.
- Yalçın, N. (1969, Mart). Tablo. *Hisar*, 9(63), s. 19.
- Yalçın, N. (1969, Mayıs). Bilir Misin? *Hisar*, 9(65), s. 17.
- Yalçın, N. (1969, Nisan). Vazo-Kadın. *Hisar*, 9(64), s. 15.
- Yardımcı, M. (1969, Ekim). Üzüntü. *Hisar*, 9(70), s. 21.
- Yazgan, İ. (1965, Kasım). Yorgun. *Hisar*, 5(23), s. 17.
- Yeşil, C. (1969, Eylül). Kızım Sırma'ya. *Hisar*, 9(69), s.10.
- Yılmaz, M. (1969, Ekim). Sunuş. *Hisar*, 9(70), s. 19.
- Yılmaz, M. (1972, Nisan). En Güzeli. *Hisar*, 12(100), s. 15.
- Yırcalı, S. (1965, Temmuz). Ana Kök. *Hisar*, 5(19), s.13.
- Yiğitler, H. Z. (1969, Kasım). Atatürksüz Olmak. *Hisar*, 9(71), s.17
- Yiğitler, H. Z. (1970, Şubat). Meçistan I. *Hisar*, 10(74), s.29
- Yücel, Ş. (1965, Ekim). Doyumsuzluk. *Hisar*, 5(22), s. 16.
- Zorlutuna, H. (1968, Haziran). Zavallı İnsancıklar. *Hisar*, 8(54), s. 4.
- Zorlutuna, H. N. (1964, Eylül). Gemiler. *Hisar*, 5(9), s. 16.
- Zorlutuna, H. N. (1969, Mart). O Bembeyaz Karanlık. *Hisar*, 9(63), s. 6.

### **Diğer Kaynakçalar**

- Abasıyanık, S. (2006). *Alemdağda Var Bir Yılan*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Abdullatif, H. B., & Kırkkılıç, H. A. (2021). Yeşim Saygın Armutak'ın “Bataklığın Kıyısındaki Ev” adlı çocuk romanının kök değerler açısından incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 110-128.
- Açık, Y. (2022). Türk edebiyat dergiciliğinde “mavi.”. *International Journal of Language Academy*, 10(3), 114-126. <https://doi.org/10.29228/ijla.62527> adresinden alındı (10.02.2025).
- Akay, İ. (2018). Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarında yer alan kök değerler. *Electronic Turkish Studies*, 13(28), 1-30.

- Akbaba, A. S. (2003). Eğitim Yönetimi ve Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1, 7-18.
- Akkaya, M., Akbulut, S., & Özdemir, E. E., (2017). *Şiirde Gelenek ve İkinci Yeni Şiiri*. I. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu- USEAS2017 (pp.248-256). Antalya, Turkey.
- Aktaş, Ş. (1986). *Refik Halid Karay*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 150 s, Ankara.
- Alınmış, S. (2019). *Türk şiirinde çocuk teması (1923-1950)*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Andı, K. (2006). Servet-i Fünûn Mecmuası. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, (7), 533-544.
- Atabaş, H. (1994). *Kale ve Bozkır*. Ankara: İlkyaz Kitaplığı Yayınevi.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Bulut, A. (1991). “Türk Şiirinde En Çarpıcı Değişmeyi Yapan Garip Akımına İlk Sistemli Tepki: Hisarcılar”. *19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (6), 1-19.
- Ceran, D. (2007). *Hisar şiirinde çocuk*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Charles Üniversitesi, (n.d). *Jean Palach*. <https://www.janpalach.cz/cs/default/jan-palach/nasledovnici> adresinden alındı(12.04.2025).
- Civelek, T. (1952). Mavi’nin Düşündürdükleri, *Mavi Dergisi*, (11), s.4.
- Civelek, T. (1952). Mavi’nin düşündürdükleri. *Mavi*, 1, 4.
- Coşkun, B. (2010). *Halide Nusret Zorlutuna-Hayatı-Eserleri- Fikirleri*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Çağın, Ş. (2012). Yeni Şiirin Peşinde: Nurullah Ataç ve Garipçiler. *Yeni Türk Edebiyatı*, 5, 7-28.
- Çalışkan, A. (2021-2022). *Kuşak ve poetika merkezli metin tahlili: Mehmet Çınarlı’nın Gerçek hayali aşkı şiirinin tahlili* [Ders notları]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

- Çer, E. (2019). Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuğa Göre Olmasını Sağlayan Başat Bir Değişken: Eğitsel Özellikler. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), s.1-11.
- Çetin, D. N., Sakallı, D. F., ve Karataş, D. C., (2021). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*. İlbilge Yayıncılık-Akademik, 816 s.
- Çetin, N. (t.y). “Yavuz Bülent Bakiler’in Şiirinde ‘Ana’ Hassasiyeti”, [www.turkedebiyatimiz.com](http://www.turkedebiyatimiz.com) adresinden alındı(11.12.2024).
- Çınarlı, M. (1990, Haziran). Bir Şiirin Hikâyesi. *Türk Yurdu*, (34), s. 31.
- Çınarlı, M. (1999). *Altmış Yılın Hikayesi*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Çınarlı, M. (1987). “Hisar’dan Hatıralar”. Türk Dili. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara. 53(425) s. 307.
- Çınarlı, M. (1979). *Sanatçı Dostlarım*. Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Çiçek, S., & Asar, A. (2022). Yapılandırmacı yaklaşım öncesi ve sonrası: ortaokul Türkçe ders kitaplarında kök değerler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 312-322.
- Demirkent, I. (1992). *Kılıçarslan I*. Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi(Cilt 25, s.396-398). Ankara:TDV Yayınları.
- Elbooxs. (t.y.). *Sait Faik Abasıyanık*. <https://www.elbooxs.com/yazar/sait-faik-abasiyanik/> adresinden alındı (06.10.2024).
- Emiroğlu, Ö. (2008). *Türkiye’de Edebiyat Toplulukları*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Emiroğlu, Ö. (2009). “Kaynağını Gelenekten Alan Hisarcılar”. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Litarature and History of Turkish or Turkic, 4 / I-II: 1309-1311.ul 1979.
- Emiroğlu, Ö. (2019). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu (1950-1980)*. Kesit Yayınları, İstanbul.
- Emiroğlu, Ö. (2000). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu ve Edebi Faaliyetleri*, Ankara: T.C Kültür Bakanlığı.
- Enginün, İ. (2004). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Erdoğan, E. (2007). *Belediyelerin Değerler Eğitimi Açısından Fonksiyonu Çerçevesinde Yetişkin Eğitim Örneği Olarak İsmek Modeli, Değerler ve Eğitimi*. Kaymakcan, R., Hökelekli, H., Arslan ve Ş., Zengin, M. (Editörler). Dem Yayıncılık, İstanbul, 397-432.

- Erkan, M. S. (2022). Türk Tarihinde Bir Dönüm Noktası, Büyük Taarruz ve 30 Ağustos Başkomutan Meydan Muharebesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 11(32), 243-271.
- Ertem, S., Kızılçelik, Y., (1994). *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*. Atilla Kitabevi, s.99, Ankara.
- Ezilmez, H. (2019). Türk Edebiyatında Kıbrıslı Türk Bir Şair: Nevzat Yalçın ve Şiiri. *The Journal of Academic Social Science Studies*(75), s. 223-249.
- Geçer, İ. (1984). Çocuk şiiri nedir? M. R. Şirin (Ed.), *Türk Edebiyatı dergisi* (s. 62). Şubat, 124.
- Gök, V. (2022). Çocuk Edebiyatında Nitelik ve Çocuğa Görelik. F. B. Şahin Şimşek içinde, *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akademisyen Kitapevi A.Ş.
- Gül, M.(2021). Refik Halit & Yakup Kadri'nin Fecri Atı Topluluğunun Dağılıması Hakkındaki Düşünceleri. *Akademik Sosyal Bilimler Dergisi* , (109), 233-241.
- Güngör, E.(1993). *Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar*. Ötüken Neşriyat, 132 s, İstanbul.
- Güzel, E. (2009). Aile ve Toplum: Türk Düğünlerinin Sosyolojik İncelemesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 20(1), s. 54-67.
- Hongur, A. (2018, 8 Ağustos). Kıbrıs'taki ilk havacı şehit: Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kibristaki-ilk-havaci-sehit-pilot-yuzbasi-cengiz-topel/1225512> adresinden alındı (03.02.2025).
- Işık,E.(2020).*Nurten Çelebioğlu*.Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nurten-celebioglu> adresinden alındı (03.02.2025).
- Işık, İ. (2002) “Umran Sedat”. Türk yazarlar Ansiklopedisi. Ankara: Elvan Yayınları
- İstanbul Üniversitesi. (2023). *Şehnaz isminin anlamı nedir, kökeni ve özellikleri*. <https://sfk.istanbul.edu.tr/sehnaz-isminin-anlami-nedir-kokeni-ve-ozellikleri> adresinden alındı (02.03.2025).
- Kalkan, Ş. (2022). *Hisar dergisinde şiir eleştirisi*. Yüksek Lisans Tezi, Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Kaplan, M. (1994). “Gerçek Hayali Aştı”, *Şiir tahlilleri II*, s.524, Dergâh Yayınları, İstanbul.

- Kaplan, M. (2019). *Şiir tahlilleri 1: Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kadar*(39.baskı). Dergâh Yayınları, İstanbul. ISBN 978-975-995-284-6
- Karahan, A. (2020). Manifestik bir metin olarak “radyoda hisar saati”. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (5), 27-42.
- Karakuş, N. (2020). Nitelik ve nicelik bakımından taşıması gereken özellikler. E. Tiryaki, & B. Uysal(ed.) içinde, *Çocuk Edebiyatı* (s. 123-140). Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Karataş, T. (2002). Türk Edebiyatında İthaf Terimi Hakkında Bir Araştırma. *Bilig*, (24), 87-107.
- Kaya, M., & Arıcı, Ş. (2022). Osman Çeviksoy'un hikâyelerinin Türkçe öğretim programında yer alan on kök değer açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(36), 1439-1472.
- Kemal, N. (2011). *Lisan-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmilidir*, Haz. İnci Enginün, Zeynep Kerman içinde, Yeni Türk Edebiyatı Metinleri 3, Nesir 1 (1860-1923), Dergâh Yayınları, s. 128-129, İstanbul.
- Kılıç, A. F., & Sezgin, M. N. (2017). Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Değerler Etrafında Tematik Bir Çalışma . *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE)*, 10(2), s. 69-90.
- Kuçuradi, İ. (2003). *İnsan ve Değerleri*. Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, 115 s, Ankara.
- Kuşdil, M.Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikolojisi Dergisi*, 45, 59–76.
- Larousse, B. Ü. Y. Ü. K. (1986). Büyük larousse sözlük ve ansiklopedisi. *İstanbul: Gelişim Yayınları AŞ*.
- M., Akbulut, S., & Özdemir, E. E. ( 2017). Şiirde Gelenek ve İkinci Yeni Şiiri. *I. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu*, 248-256 s, Antalya, Turkey
- Merriam, S. B. (2009). Qualitative research: A guide to design and implementation. Jossey-Bass.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2019). *Türkçe Öğretim Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.



- Milli Eğitim Bakanlığı, (2024). *Türkçe Öğretim Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli-Öğretim Programları Ortak Metni(1-8.sınıflar)* Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Milliyet, (2021). *Garip akımı nedir? Temsilcileri, şairleri ve genel özellikleri*. <https://www.milliyet.com.tr/egitim/garip-akimi-nedir-temsilcileri-sairleri-ve-genel-ozellikleri-6522760> adresinden alındı(10.01.2025).
- Mumcu, Y. (2020). *Munis Faik Ozansoy*.Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ozansoy-munis-faik> adresinden alındı (03.02.2025).
- Onuş, E. (2020, Ocak 20). Hava Şehidi Cengiz Topel ve Edebiyatımız. *Türk Dünyası Araştırmaları(TDA)*, 124(245), 435-446.
- Önder, T. (2024). Joaquín Rodrigo'nun Klasik Gitar Eserlerinde Neoklasizm'in Etkisi. *Kesit Akademi Dergisi*, (13), 20-39.
- Özdemir, A., & Kaya, A. İ. (2023). Refik Durbaş'ın Çocuk Şiirlerinin İçerik Yönünden İncelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 448-468.
- Peler, M. (2016). Türk Edebiyatının Köklü Çınarı: Mehmet Çınarlı. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 2(2), 3-33.
- Ribbon, (t.y.). *Lotus Çiçeği Anlamı*. [https://www.ribbonflowers.com/lotus-cicegi-anlami/?srsltid=AfmBOoo7m93ENsjonrGvy7H3RE\\_jF1jFoKb4yJIixfigvVTCTbXUOy2c](https://www.ribbonflowers.com/lotus-cicegi-anlami/?srsltid=AfmBOoo7m93ENsjonrGvy7H3RE_jF1jFoKb4yJIixfigvVTCTbXUOy2c) adresinden alındı (15.03.2025).
- Sâmanoğlu, G. (1951). Hisar'dan Portreler V, «Mehmet Çınarlı», *Hisar*, (20), s. 14.
- Sarıçiçek, M. (2009, Haziran 1). Coşkun Ertepinar'ın “Hatırlar mısın” Şiirinin Ontolojik Tahlil Metoduyla İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 10(10), 109-119.
- Seyidoğlu, H. (2016). Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı. Güzem Can Yayınları.
- Şimşek, T. (2017, Aralık). İlhan Geçer Şiirinin Bileşenleri. *Türk Dili Dergisi*, 90(792).
- Şimşek, T. (2020, Ekim 1). *Fazıl Hüsnü Dağlarca*.Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazil-husnu-daglarca> adresinden alındı(26.04.2025).

- Şimşek, Y. (2011). Gültekin Sâmanoğlu'nun Şiirinin Kaynakları. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(4), 821-848.
- Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas*, 7(1), 245-254.
- Turinay, N. (1983). *Geleneğin Dünyası Yeniliğin Ufukları*. Birlik Yayınevi, Ankara.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2017). İlhan Geçer'in Hisar dergisinin birinci döneminde yayımlanan şiirleri. *Türk Dili*, 792, 108-122.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış- Çocuk Edebiyatı Nedir Ne Değildir?*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2008-2012), *Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı* [Ders Notları].Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.
- Şirin, M. R. (2016). Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı Edebiyatın Amacı ve İşlevi. *Türk Dili Dergisi* (780), 12-31.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (13), 161.
- Tezcanoğlu, M. S. (2024, Mayıs 7). “Kolların kaybeden güzel...”.Haber Global. <https://haberglobal.com.tr/gundem/kollarin-kaybeden-guzel-iddiaya-gore-milo-venusunun-kollarinin-gomuldugu-yeri-sadece-3-turk-ailesi-biliyor-341737> adresinden alındı (12.04.2025).
- Tonga, R. N. (2018, Temmuz 17). *Mustafa Necati Karer*.Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/karaer-mustafa-necati> adresinden alındı (12.04.2025).
- Toz, H. (2000). Hisar Şairlerinde Tarih ve Mazi Fikri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 4(2), 339-348.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Türk Edebiyatı. (t.y.). *Divan Şiiri Genel Özellikleri*. <https://www.turkedebiyati.org/divan-siiri-genel-ozellikleri/> adresinden alındı(02.01.2025).

Türk Edebiyatı. (t.y.). *Maviciler - Mavi Akımı*.

<https://www.turkedebiyati.org/maviciler-mavi-akimi/> adresinden alındı(02.01.2025).

Türk Edebiyatı. (t.y.). *Tanzimat Dönemi Edebiyatı ve Özellikleri*

<https://www.turkedebiyati.org/tanzimat-edebiyati/> adresinden alındı (02.01.2025).

Türk, H. (2017). *Bir Hisar Şairi Nevzat Yalçın, Hayatı-Sanatı-Eserleri*. Erzurum: Fenomen Yayınları.

Yurdakul, A. (2020). Değer Kavramı ve Değerler Eğitimi. *Türk Medeniyeti*, 1(1), 14-20.





# EKLER

## EK-1: Fotoğraf ve Resimler



**Resim 1.** Hisar Dergisi 54. Sayı Kapak Tasarımı

**Kaynak:** Hisar Dergisi 54. Sayı (Haziran 1968)

# HATIRA DEFTERİ

TEKRAR GÖRMEK FIRSATI KIRKILDAĞ  
ELE GEÇER — AMA HATIRLAMAK  
NE PARAYLA HAMDOLSUN — NE DE YASAK  
HATIRLAMAK ZÜGÜRT TESELLİSİDİR

I

GÜNEY KASABASINI HATIRLIYORUM  
RENK SARRAFI KIZLARDIR AKILDA KALAN  
UÇGÜNDEBİR GELİKEN KORNA ÇALAN  
POSTA ARABASINI HATIRLIYORUM

II

ŞİRT'E GİDERKEN — YOLDA KALMIŞTIK  
BÜTÜN GÜN — ÇAMUR İÇİNDEKİ GARZAN'DA  
CUMHURİYET OTELİ DENİLEN HANDA  
TAHTAKURUSUNDAN BUNALMIŞTIK

III

CANLI MI DİYE EL SÜRECEK OLDUYDU  
DAĞ KÖYÜNDEKİ ÇOCUKLAR — JEEP'E  
KADINLI — ERKEKLİ GÖZLERİ ŞÜPHE  
CAMİNİN PENCERESİ MUSKA DOLUYDU



A. Güven

IV

BIYIKLI — POTURLU ADAMLAR GELDİLER  
AŞİRET USULÜ YAPILAN DÜĞÜNDE  
TOHMA'YA BAKAN KEKLIKPINARI KÖYÜNDE  
KARANLIĞI YILDIZ YILDIZ DELDİLER

V

HER PENCEREDEN AÇIK DENİZ GÖRÜNÜR  
İĞNEADA'YA MOTORLAR YANAŞIRDI  
MOTORLAR İSTANBUL'A ODUN — KÖMÜR  
ZONGULDAK'A MADEN DİREĞİ TAŞIRDI

VI

ALABALIK YATAĞI GÖÇPİNAR'DASIN  
İÇİN EZİLİR DE ZEHİR YEŞİLİNDEN  
YARALI GEYİK GİBİ ÇIKARAK İNDEN  
GÖK MAVİSİNİ BAĞIRACAK SANIRSIN

VII

KAR MARDİN'DE KAPILARA ÇIKARDI  
MASAL GİBİ — EVVEL ZAMAN İÇİNDE —  
MARDİN ÇÖLÜNDE KARLAR ERİYİNCE  
DAĞLAR — TAŞLAR SARI ÇİÇEK AÇARDI

VIII

MALATYA DAĞLARINDA YOL KESEN KİŞİN  
TESELLİ TARAFI OLAN İLK YAZDA  
SULARIN OĞUL VERDİĞİ TEKİAZ'DA  
SULAR KARARINCAYA KADAR KALİŞİN

IX

KUŞ UÇURTMAYAN BİNBAŞI RAHMİ BEY'İN  
KIRKYILLIK YADİGARIDIR ARKI KEBİR  
SULTANSUYU KENARI ŞİMDİ GÖLGEDİR  
ZAMANIN ÇAĞILTISINI DİNLEYİN

TEKRAR GÖRMEK FIRSATI KIRKILDAĞ  
ELE GEÇER — AMA HATIRLAMAK  
NE PARAYLA HAMDOLSUN — NE DE YASAK  
HATIRLAMAK ZÜGÜRT TESELLİSİDİR

## N Ü Z H E T E R M A N

lar. Zamanla bu hayali ülkede biraz değişiklik yapılmış ise de temel değişik değildir. Sonra, onun için esas olan mutluluk-tur. Bu mutluluk da sevilen bir insanla birlikte elde edilebilir. «Bir Yer Bilirim» de evin çevresi, «Beyaz Ev» de ise kendisi

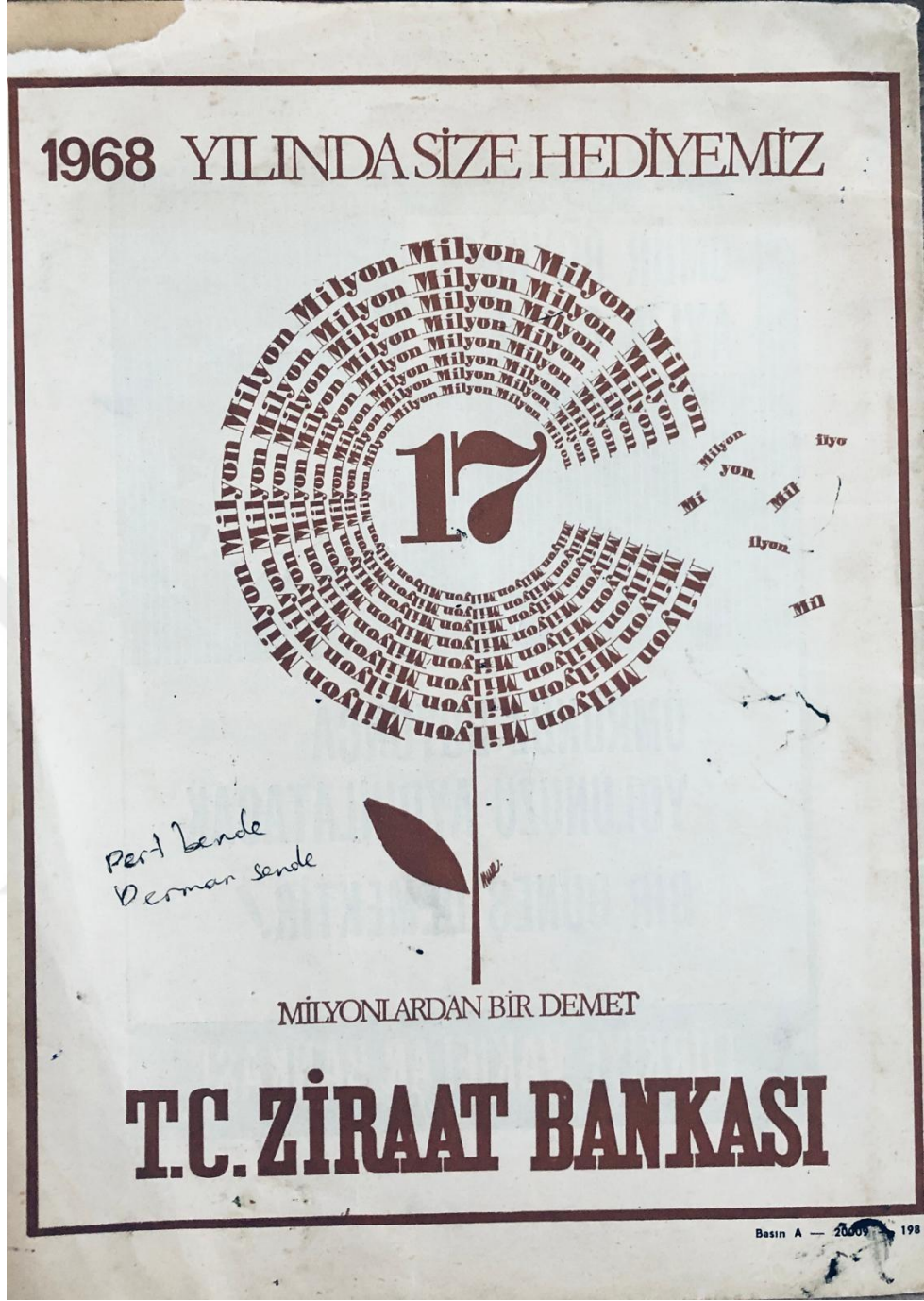
çizilir sanki. Mutluluk ülkesi-nin içinde mutluluk dolu bir «Beyaz Ev», «Taşında otlar bi-ten şu sokakta yürümek» onu o beyaz eve götürecektir. «Su içmek o tasasız günlerin çeşmesinden» ancak o ülkede mümkündür. O ülkede girecek

koluna melek gibi karısı ve «sa-racak etrafını doğmamış çocuk-ları», «Beraber» adlı şirde de bu mutluluk yuvası ev çizilir, gene o sevgili eşten sözedilir. «Nişanlılık», «Evlilik» adlı şir-lerde, bu evde yaşamak için ya-pılan ilk hazırlıkların mutlulu-

Resim 1. Hısar Dergisi 54. Sayı Şiir Örneği  
Kaynak: Hısar Dergisi 54. Sayı (Haziran 1968)







Resim 4. Hisar Dergisi 54. Sayı Arka Kapak Tasarımı

Kaynak: Hisar Dergisi 54. Sayı (Haziran 1968)



**EK-2: Özgeçmiş Sayfası****ÖZGEÇMİŞ**

|                         |                                                 |
|-------------------------|-------------------------------------------------|
| <b>Kişisel Bilgiler</b> |                                                 |
| Adı Soyadı              | Zeynep MAĞLAY                                   |
| <b>Eğitim Durumu</b>    |                                                 |
| Lisans Öğrenimi         | Akdeniz Üniversitesi/ Türkçe Öğretmenliği       |
| Yüksek Lisans Öğrenimi  | Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi/ Türkçe Eğitimi |
| Bildiği Yabancı Diller  |                                                 |
| Bilimsel Faaliyetler    |                                                 |
| <b>İş Deneyimi</b>      |                                                 |
| Stajlar                 |                                                 |
| Projeler                |                                                 |
| Çalıştığı Kurumlar      | MEB-Türkçe Öğretmenliği                         |
| <b>İletişim</b>         |                                                 |
| E-posta Adresi          |                                                 |
| <b>Mezuniyet Tarihi</b> |                                                 |
| 26.08.2025              |                                                 |